

I Pla d'Infància i Adolescència Ontinyent 2021-2025

I Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent

2021-2025

Data de publicació: febrer de 2022

ISBN: 978-84-09-38140-1

Limencop, S.L.

Informe elaborat per:

Raúl Ruiz Callado (Investigador Principal)
Javier Ortega Fernández (Coordinador)
Pablo de Gracia Soriano
Mariano Agustín González Chouciño
María José Sanchís Ramón

Edició:

Pablo de Gracia Soriano
Mariano Agustín González Chouciño

Cita recomanada:

Ruiz-Callado, R.; Ortega-Fernández, J.; de-Gracia-Soriano, P.; González-Chouciño, M. A., Sanchís-Ramón, M.J. (2022).
Informe Tècnic de l'Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent 2021-2025. Alacant: Limencop

Encarregat per:

Ajuntament d'Ontinyent

DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA I
FACULTAT DE CIÈNCIES ECONÒMIQUES I EMPRESARIALS
UNIVERSITAT D'ALACANT

Índex de continguts

PER QUÈ UN PLA D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA A ONTINYENT I PER QUÈ ARA?	3
BLOC I. FONAMENTACIÓ I METODOLOGIA	5
Fonamentació tècnica i teòrica d'un Pla d'Infància i Adolescència	5
Característiques tècniques dels Plans d'Infància i Adolescència	7
Marc normatiu en el context d'Ontinyent.	8
Principis transversals de l'I Pla d'Infància i Adolescència (I-PIAO):	10
Antecedents: les polítiques públiques d'infància i adolescència en Ontinyent entre 2015 i 2020	11
1.2. Oci educatiu	11
1.3. Salut i benestar	12
1.4. Inclusió social i professional	14
1.5. Participació i esdeveniments infanto-juvenils.	14
1.6. Cursos i formació	15
Aspectes metodològics per a l'elaboració del I-PIAO	17
Síntesi de les fases de la Investigació Acció Participativa	17
Informació de la població que ha col·laborat en l'elaboració del I-PIAO	18
BLOC II. PROCÉS DE PLANIFICACIÓ	23
Línia estratègica I. Escola, educació i cultura	23
DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ	23
QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES	34
EIXOS D'ACTUACIÓ	36
Línia estratègica II. Salut pública, hàbits saludables i activitats esportives	41
DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ	41
QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES	44
EIXOS D'ACTUACIÓ	45
Línia estratègica III. Oci, temps lliure i cohesió familiar	47
DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ	47
QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES	53
EIXOS D'ACTUACIÓ	54
Línia estratègica IV. Espai urbà i conscienciació ambiental	59
DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ	59
QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES	65
EIXOS D'ACTUACIÓ	67
Línia estratègica V. Participació, xarxes socials i noves tecnologies	71
DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ	71
QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES	76
EIXOS D'ACTUACIÓ	77
Quadre-resum de les línies estratègiques i els eixos d'actuació	83
Comissió de seguiment del I-PIAO: el grup motor	91
Què és el Comitè de seguiment de l'I PIAO?	91
Qui compon el Comitè de seguiment de l'I PIAO?	91
Funcions	91
Algunes bases del Comitè de Seguiment	92
I ara, què...?	95
BIBLIOGRAFIA	97

PER QUÈ UN PLA D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA A ONTINYENT I PER QUÈ ARA?

Una de les coses més boniques de viure a Ontinyent es veure els parcs plens de vida. Plens de somriures. Són el futur de la nostra ciutat i, per això, des de l'Ajuntament d'Ontinyent entenem que tenim una responsabilitat amb totes i tots ells. Tenim la responsabilitat d'oferir polítiques municipals que garantisquen no sols ser una ciutat amable amb els més menuts, sinó també oferir accions que permeten millorar el seu futur i el seu potencial.

Am el I Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent aconseguim incloure la perspectiva de la infància i l'adolescència en les polítiques públiques. L'objectiu del pla és reforçar aquestes per garantir els drets de les xiquetes i xiquets reconeguts per les Nacions Unides, així com evitar la seua exclusió social i reduir les desigualtats socials.

És una aposta ferma per les nostres xiquetes i xiquets que, a més, compta amb la seua mirada i la seua veu. Per a nosaltres, com a Govern, sempre ha estat fonamental escoltar la ciutadania perquè si totes i tots vivim en la ciutat, és lògic que totes i tots pugam participar de la seua construcció. Per això, en aquest Pla les opinions, necessitats i anhels de les xiquetes i xiquets tenen una importància destacada.

Per tal d'implementar polítiques i accions que milloren la seua qualitat de vida cal escoltar-los i aquest Pla és una bona mostra. És, a més, un pas endavant per tindre un Ontinyent on tots els grups de la nostra societat se senten integrats perquè, són molts els estudis que demostren, que les ciutats pensades per a infants i adolescents responen a les necessitats de tota la societat. Som una ciutat igualitària, acollidora i inclusiva on no volem que ningú es quede enrere, siga quina siga la seua circumstància.

Per tant, la presència de la infància i adolescència en els assumptes públics és clau. No entenem Ontinyent sense les nostres xiquetes i xiquets. Aquest Pla d'Infància i Adolescència mira al futur, al futur i amb ell, el de la ciutat d'Ontinyent.

Jorge Rodríguez,

Alcalde d'Ontinyent

BLOC I. FONAMENTACIÓ I METODOLOGIA

FONAMENTACIÓ TÈCNICA I TEÒRICA D'UN PLA D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA

Els Plans Locals d'Infància i Adolescència resulten fonamentals per a assegurar que es complisquen els tractats internacionals dels drets humans. Els drets de la infància han de complir-se i satisfer-se des de l'àmbit local, atès que constitueixen les unitats administratives més pròximes al ciutadà, de tal forma que la població infantil i adolescent pugui participar d'una manera més directa i eficaç en els processos de presa de decisions. Mitjançant la participació infantil, xiquets, xiquetes i adolescents prenen consciència de la realitat i de com es podria transformar el seu entorn per a aconseguir les decisions més democràtiques possibles.

L'avanç de les CAI (Ciutats Amigues de la Infància) es veu impulsat per diversos convenis com poden ser la Convenció sobre els Drets del Xiquet (CDN), la CEDAW i altres instruments amb una perspectiva dels Drets Humans. S'ha d'investigar i identificar quina és la realitat del municipi perquè es pugui actuar correctament per a una bona resolució dels problemes, recopilant informació desagregada sobre les condicions intra-urbanes, facilitant la detecció de les diferents formes de precarietat, riscos i desigualtats a les quals s'enfronten els infants i les seues famílies, comprenent millor la realitat entorn de l'exclusió social de la població infantil com a pas previ a realitzar actuacions que garantisquen el compliment dels drets de la infància. Els governants locals són les peces clau que poden fer que els interessos dels més joves s'incloguen com a assumptes importants de la governança municipal.

Durant l'Assemblea Mundial de Ciutats i Autoritats Locals, (Istanbul, 1996), es planteja el benestar dels xiquets i les xiquetes com el millor indicador sobre la governança local. S'ha de fomentar l'Aliança Local per la Infància la qual impulsa la participació i l'organització dels actors de la societat, la qual ha d'estar involucrada en el benestar infantil i en el seu desenvolupament, plantejant-se l'important rol

que la societat civil ha d'exercir en el context de la democràcia.

En 2009 es va celebrar la Convenció sobre els Drets del Xiquet (CDN), en la qual ja es reconeix als xiquets i les xiquetes com a persones posseïdores de dret. Dues característiques d'aquesta Convenció són la seua internacionalitat i que els Estats que formen part han de justificar les accions que fan per a la millora de la infància. Els governs locals, com hem dit anteriorment, són els instruments més pròxims als ciutadans, per això van ser un element essencial en la Convenció. Al principi, la CDN va ser una iniciativa del govern de Polònia, però en tindre des del primer moment un alt suport internacional, es va acordar a ampliar el temps de reacció per a així augmentar el consens. Més tard es planteja una segona versió en la qual van participar quaranta-tres països i una trentena d'organitzacions no governamentals. La CDN constitueix l'únic tractat que concedeix poder a la xiqueta o xiquet per a ser escoltat i informat, plantejant-se la necessitat de seguir les polítiques proposades per la mateixa en el camí per a assegurar el desenvolupament i protegir els drets de xiquets i xiquetes. Els quatre principis que han de seguir els municipis segons la Convenció sobre els Drets del Xiquet són:

- No hi ha discriminació entre els xiquets i les xiquetes, tots tenen igualtat de drets.
- En les decisions que afecten la infància es mantindrà sempre el principi de l'interés superior dels infants.
- Tots els xiquets i xiquetes han de tindre una qualitat de vida que els garantisca el seu desenvolupament tant físic com emocional i psicològic.
- Els xiquets i les xiquetes podran expressar les seues opinions sobre temes que els afecten directament. En relació a aquest article, podem trobar

altres tres amb una base similar, sent els següents: el dret a la llibertat d'expressió, el dret de llibertat d'associació i el dret a l'accés a la informació adequada.

D'aquesta manera, els governs locals han d'involucrar-se en els següents àmbits: salut i serveis mèdics; escola, educació i ensenyaments; cultura, oci, temps lliure i joc; sostenibilitat ambiental; família; cooperació al desenvolupament; participació.

A més, en tot moment han d'atendre's les diferències quant als diferents grups d'edat. D'aquesta manera, s'identifiquen diferents etapes que es desenvolupen entre la infància i l'adolescència, sent les següents:

1. La primera infància:

Els xiquets i les xiquetes es comuniquen mitjançant tres tècniques, reflexos com poden ser de seducció o de pressió, el plor o el somriure per a transmetre informació i els sistemes per a rebre la informació que serien les interaccions de les persones cap al bebé. Això només es desenvolupa amb la contínua implicació per a poder satisfer aqueixes demandes per part dels familiars més directes. Els adults, d'altra banda, utilitzen un llenguatge apropiat per a poder interactuar amb ells.

Sobre els sis o huit mesos desenvolupen el vincle afectiu anomenat "inclinació", les persones a les quals estan apegades els aporten seguretat, aquests vincles són crucials per al desenvolupament de l'autonomia del xiquet o xiqueta.

2. Segon cicle d'educació infantil (3-6 anys):

És en aquesta edat quan se'ls comencen a imposar les regles a les quals han d'adaptar-se i a les quals s'oposaran perquè estan construint la seua pròpia identitat i el seu desenvolupament moral. En aquesta edat els i les infants necessiten interactuar i relacionar-se amb altres xiquets i xiquetes. També en aquesta edat és quan formen la seua identitat personal, tenint característiques pròpies que els diferencien dels altres, es classifiquen com a

xics o xiques segons les seues particularitats biològiques.

3. El període de les operacions concretes o educació primària (6- 11/12):

Les activitats físiques a l'aire lliure continuen tenint molta importància per al seu benestar físic i la prevenció de problemes com l'obesitat i per a la seua salut psicològica per tantes hores a les aules. L'educació és la base que els xiquets i xiquetes puguen integrar-se de manera completa i plena en la societat, al seu torn això fa que es desenvolupe la seua autonomia. Per a promoure aquesta autonomia, han de ser educats en igualtat, amb llibertat i amb participació democràtica.

Piaget denomina a l'edat entre sis i set anys el període "de les operacions concretes" on les i els infants comencen a conèixer el món de la mateixa manera que els adults el coneixen i per la qual cosa els més joves volen expressar les seues opinions amb la família, en el col·legi, etc.

Continuen sent importants les relacions de parells i la disponibilitat d'espais, tant interiors com exteriors, per a jugar i relacionar-se. Apareixen els jocs de regles amb els quals comencen a conèixer la democràcia i les seues normes.

En aquesta etapa és important que reben educació afectiu-sexual de part dels agents educatius, com la família o els centres escolars.

4. L'adolescència:

Els xiquets i les xiquetes es troben en un procés de canvi a nivell corporal. Aquesta etapa és una fase complexa ja que s'aproximen a riscos per a la seua salut com el tabac, l'alcohol i les drogues.

És en aquesta etapa en la qual els joves no tenen clar el seu rol en societat, ja que són autònoms i poden participar en aquesta, però depenen dels seus pares. Entre els 12 i els 18 anys continuen formant-se i integrant-se en la societat, s'han de conèixer les causes de l'absentisme i fracàs escolar per a poder evitar-lo.

Cobra molta rellevància el grup d'amics, deixant en un pla secundari a la família i el col·legi. És important al seu torn que els joves tinguin disponibilitat per a poder practicar oci, tindre temps lliure i també que tinguin espais convenients per al desenvolupament d'aquestes activitats.

Els xiquets i xiquetes participen des que naixen, però en desenvolupar-se ho fan de manera diferent i en contextos diferents, donant-se en funció de les etapes exposades. A més edat del xiquet o xiqueta, més participació duu a terme. En l'etapa d'educació primària han de donar opinions i formar part de les decisions que es prenguen en la família, etc., igual que han de començar a prendre responsabilitats. En l'adolescència per part seua, els joves participen en la societat i en la família, en tant que no sols veuen els problemes sinó que també donen alternatives a aqueixos problemes. El grau de participació dependrà de l'estil educatiu que es duga a terme, identificant-se quatre:

1. Estil autoritari: Baixes dosis d'afecte i de comunicació i altes dosis d'exigència. No produeix bons resultats.
2. Estil "laisse faire" (deixar fer): Alts nivells de comunicació i afecte, baixos nivells d'exigència i control. Fomenta la comunicació.
3. Estil educatiu erràtic: Es combinen els dos anteriors, causant confusió en els xiquets i xiquetes, no fomenta la participació ni l'autonomia.
4. Estil inductiu de suport o democràtica: altes dosis d'exigència i també d'afecte i comunicació. Genera els millors resultats educatius, tant en l'autonomia com en la participació.

Característiques tècniques dels Plans d'Infància i Adolescència

Les característiques que han de tindre els plans de la infància han de ser:

1. Han d'estar infundats en la Convenció sobre els Drets del Xiquet.
2. Han de fomentar la no discriminació i han d'arribar a tota la població infantil i adolescent sense cap mena de distinció.

Els xiquets i xiquetes han de tindre la mateixa accessibilitat als seus drets i han de tindre les seues necessitats cobertes.

3. S'ha de tindre un calendari que plantege les accions i els objectius als quals es volen arribar.
4. S'han de realitzar consultes a les famílies, als educadors, a les ONG... que treballen amb infants. I s'han de realitzar durant tota l'elaboració del pla.
5. El Pla ha de ser considerat com una prioritat en les polítiques del govern local.
6. Ha de tindre una memòria econòmica i uns pressupostos acordats, convertint-se en una part dels pressupostos locals.
7. Ha d'incloure els passos a seguir per a poder posar en pràctica les diferents accions en tota l'àrea geogràfica.
8. El Pla ha de donar-se a conèixer a les persones que estan implicades, també han de ser coneguts per tota la població i per descomptat pels xiquets i xiquetes, fent una versió "accessible" per a ells i elles.
9. El Pla haurà de ser revisat constantment, igual que haurà de ser supervisat i avaluat, avaluant com afecta a la joventut les diferents mesures que s'estan prenent. Mitjançant les enquestes i les entrevistes es podran avaluar les mesures acordades. En aquestes entrevistes i enquestes es tindrà en compte a les famílies, a la població infantil i adolescent, al professorat, etc. També han de participar investigadors i investigadores externs al govern local.

La Declaració Universal dels Drets Humans hauria de ser el marc de referència per als programes de cooperació per al desenvolupament i atenció social dirigits a la infància i adolescència, els quals haurien de fomentar la realització dels Drets Humans. Hi ha diferents components centrals per a poder posar en pràctica d'una forma correcta aquestes idees:

- Les persones han d'estar involucrades en el procés de la bona gestió dels Drets Humans.

- S'ha de respondre a les necessitats bàsiques de les persones, orientant-se principalment en els grups vulnerables, amb el propòsit de reduir desigualtats.
- Es fixen metes.
- S'ha d'investigar sobre les situacions dels problemes i del causant d'aqueixos problemes.

Necessitats com el creixement de manera sana i el propi desenvolupament són qüestions que han de promoure els càrrecs polítics i els agents socials, en pro de la població infantil i adolescent. Tant el Govern central com les administracions (locals o regionals) han de fer que els drets es complisquen i es respecten íntegrament: els drets no es poden expropiar de la persona. D'aquesta manera, s'han de tindre en compte els principis rectoris d'un enfocament de Drets Humans: Responsabilitat, Universalitat, Indivisibilitat i Participació.

Hi ha persones que són forquetes de drets els quals exerceixen i gaudeixen d'aquests drets i després estan els posseïdors d'obligacions, que són els qui han d'exercir la responsabilitat corresponent.

Els *Human Resources Business Partner* (HRBAP) i els seus aspectes bàsics:

- S'informen sobre els suggeriments que proposen els organismes i mecanismes internacionals pro Drets Humans.
- Es determinen les exigències quant a Drets Humans i les respectives obligacions i les causes que els drets no es cobreixen.
- Avaluen la capacitat tant dels posseïdors com de les forquetes de drets de complir amb el seu deure, més tard es desenvolupen plantejaments per a reforçar aquestes capacitats.
- Avaluen els resultats.

Marc normatiu en el context d'Ontinyent.

Quant al marc normatiu per a les polítiques d'Infància en el context d'Ontinyent, en línia amb l'exposat, aquest esdevé des del marc normatiu internacional fins al marc autonòmic.

La següent informació ha sigut extreta de l'informe "Diagnòstic de la situació de la infància i l'adolescència en la Comunitat Valenciana".

Internacional

- Convenció de 20 de novembre de 1989 sobre els Drets del Xiquet, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides (Instrument de Ratificació de 30 de novembre de 1990, BOE núm. 313, de 31 de desembre de 1.990).
- Conveni relatiu a la protecció del xiquet i de la xiqueta i a la cooperació en matèria d'adopció internacional: la Haia, 1993.
- Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i llibertats fonamentals: Roma, 1950.
- Observació General Núm. 6 (2005) del Comité dels Drets del Xiquet, Tracte dels menors no acompanyats i separats de la seua família fora del seu país d'origen.
- Convenció dels drets de les persones amb discapacitat, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 13 de desembre de 2006 (instrument de ratificació de 23 de novembre de 2007).
- Convenis del Consell d'Europa: sobre adopció de menors (Estrasburg, 27 de novembre de 2008, ratificat el 16 de juliol de 2010; el relatiu a la protecció dels xiquets i xiquetes contra l'explotació i l'abús sexual (Lanzarote, 25 d'octubre de 2007, ratificat el 22 de juliol de 2010); i el Conveni Europeu sobre l'Exercici dels Drets dels xiquets (Estrasburg 25 de gener de 1996, ratificat l'11 de novembre de 2014).
- Carta Europea dels Drets del Xiquet (DOTZE núm. C 241, de 21 de setembre de 1992).
- Observacions generals del Comité dels Drets del Xiquet de les Nacions Unides.

Estatal

- Codi Civil (publicat per Reial decret de 24 de juliol de 1989; BOE núm. 206, de 25 de juliol de 1889).

- Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil (BOE núm. 15, de 17 de gener de 1996).
- Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil (BOE núm. 7, de 8 de gener de 2000).
- Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seua integració social.
- Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (BOE núm. 11, de 13 de gener de 2000).
- Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme. (BOE. núm. 307, de 23 de desembre de 2000).
- Reial decret 1774/2004, de 30 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors. (BOE núm. 209, de 30 d'agost de 2004).
- Llei 39/2006 de Promoció de l'Autonomia personal i atenció a les Persones en situació de Dependència
- Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'Adopció Internacional (BOE núm. 312, de 29 de desembre de 2007).
- Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social
- Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència (BOE núm. 175, de 23 de juliol de 2015).
- Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència (BOE núm. 180, de 29 de juliol de 2015).

Autonòmica

- Decret 93/2001, de 22 de maig, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Reglament de Mesures de Protecció Jurídica del Menor en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 4008, de 28 de maig de 2001), modificat pel Decret 28/2009, de 20 de febrer (DOGV núm. 5961, de 24 de febrer de 2009).
- LLEI 4/2001, de 19 de juny, del Voluntariat
- Decret 100/2002, de 4 de juny, del Govern Valencià, pel qual s'aprova l'acreditació, funcionament i control de les entitats de mediació d'adopció internacional i Registre de Reclamacions formulades contra entitats de mediació acreditades en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 4271, de 14 de juny de 2002).
- Ordre de 19 de juny de 2003, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regula la tipologia i condicions materials i de funcionament dels centres de protecció de menors, en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 4.532, de 27 de juny de 2003).
- Ordre de 17 de gener de 2008, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regula l'organització i funcionament dels centres de protecció i l'acolliment residencial i d'estada de dia de menors en la Comunitat Valenciana (DOCV núm. 5.693, d'1 de febrer de 2008).
- Llei 14/2008, de 18 de novembre, de 2008, de la Generalitat, d'associacions de la Comunitat Valenciana
- Decret 65/2011, de 27 de maig, del Consell, pel qual es regula el Consell d'Adopció de Menors de la Generalitat (DOGV núm. 6531, de 30 de maig de 2011).
- Ordre 19/2013, de 4 de novembre, de la Conselleria de Benestar Social, que regula el carnet de família educadora en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 7156, de 20 de novembre de 2013).
- Llei 10/2014, de 29 de desembre, de la Generalitat, de salut de la Comunitat Valenciana

- Ordre 8/2016, de 8 d'abril, de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, per la qual s'aproven les bases reguladores de concessió de subvencions dirigides a centres de dia, programes de prevenció, protecció i inserció de menors en situació de risc o amb mesures jurídiques de protecció, i programes d'emancipació i autonomia personal de joves extutelats que hagen aconseguit la majoria d'edat (DOGV núm. 7760, de 14 d'abril de 2016).
- Llei 9/2016, de 28 d'octubre, de la Generalitat, de Regulació dels Procediments d'Emergència Ciutadana en l'Administració de la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 7911, de 7 de novembre de 2016).
- Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere en la Comunitat Valenciana.
- Llei 15/2017, de 10 de novembre, de polítiques integrals de joventut.
- Llei 19/2017, de 20 de desembre, de renda valenciana d'inclusió.
- Decret 181/2017, de 17 de novembre, del Consell, pel qual es desenvolupa l'acció concertada per a la prestació de serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana per entitats d'iniciativa social (DOGV núm. 8197, de 23 de desembre de 2017).
- Decret 1/2018, de 12 de gener, del Consell, pel qual es regula el procediment per al

reconeixement de la prestació econòmica per a la sustentació a la criança en famílies acollidores (DOGV núm. 8216, de 19 de gener de 2018).

- Decret 19/2018, de 9 de març, del Consell, pel qual es regula el reconeixement de la condició de família monoparental en la Comunitat Valenciana.
- Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la Infància i l'adolescència.
- Decret 84/2018, de 15 de juny, del Consell, de foment d'una alimentació sana i sostenible en centres de la Generalitat.
- Llei 23/2018, de 29 de novembre, d'igualtat de les persones LGTBI.
- Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de Serveis Socials Inclusius de la Comunitat Valenciana

Principis transversals de l'I Pla d'Infància i Adolescència (I-PIAO):

En la realització de l'I Pla d'Infància i Adolescència, s'han tingut en compte tres principis transversals considerats en tot moment durant l'execució de les metodologies aplicades, així com durant l'anàlisi de la informació obtinguda i la redacció del pla. Aquests principis són els següents:

- I. No discriminació
- II. Enfocament de gènere
- III. Polítiques de temps
- IV. Participació infanto-juvenil

ANTECEDENTS: LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA EN ONTINYENT ENTRE 2015 I 2020

Per a la realització d'un Pla d'Infància i Adolescència, la identificació i anàlisi dels serveis i recursos públics ja disponibles per a aquests grups d'edat, es tracta d'un pas inicial fonamental per a la correcta elaboració d'aquest.

A partir de la documentació oferida per la conselleria i la informació restant recollida en les pàgines web de l'ajuntament, s'ha classificat i organitzat els diferents serveis, recursos i activitats que concerneixen la població infanto-juvenil en el municipi, organitzant-se en les següents categories: Oci educatiu, Salut i benestar, Inclusió social i laboral, i Participació i esdeveniments infanto-juvenils.

La documentació utilitzada ha sigut la següent: Ontinyent Ciutat educadora: Guia d'activitats socioeducatives (2015), Programació cultural municipal activitats menors 12 anys (2015-2020), Activitats i programes de l'àrea d'infància i adolescència de l'ajuntament d'Ontinyent 2015-2020. -Document adjunt: Taller i activitats centre Rogle 2015-2020-, BONES PRÀCTIQUES - FIRA JOVE 15, 16, I 17 de Novembre de 2019 i Programació JOVENTUT SETEMBRE-OCTUBRE-NOVEMBRE 2020.

1.2. Oci educatiu

En el camp de l'oci educatiu, l'oferta d'Ontinyent és àmplia i variada, disposant de nombrosos itineraris de visites i excursions, tallers, cursos, exposicions i activitats esportives per a diferents grups d'edat dins de la població infanto-juvenil.

1.2.1. Itineraris i excursions:

Orientades exclusivament a la població infanto-juvenil

- **Patrimoni històric i cultural:** Visita a la Vila, Itinerari per els xumeredes fabrils, Itinerari nobles i Il·lustres d'Ontinyent, Visita al museu fester, Visita al MAOVA, Visita al museu del tèxtil, Visita al teatre Echegaray, Anem al mercat municipal.

- **Serveis de la ciutat:** Visita al parc de bombers, Visita a la central de policia, Visita a correus, Visita a l'ajuntament, Anem a la biblioteca, Anem a L'Arxiu.
- **Medi ambient i patrimoni natural:** Itinerari didàctic a la font del nano, Visita als parcs, Visita a la depuradora, Visita a la planta de classificació d'envasos d'Alzira.

Orientades a altres grups de població a més de la població infanto-juvenil

- **Patrimoni històric i cultural:** Ruta literària a la Vila, Visita al campanar, Visita a l'aula museu de l'escola de la II República.
- **Medi ambient i patrimoni natural:** Visita al museu de ciències naturals, Itinerari un riu amb història, Itinerari de fuset-gamellons, Itinerari de morera senda de l'enginyers, Itinerari del torrater, Itinerari del barranc dels tarongers alt del castellar.

1.2.2. Tallers, cursos i activitats específiques

En l'àmbit de tallers, cursos i activitats específiques en matèria d'oci educatiu, podem identificar tres activitats permanents i quatre recollides en l'últim programa disponible d'activitats juvenils (aquestes últimes per a la població de 12 a 30 anys).

Quant a les activitats permanents, dues estan orientades a l'educació en l'àmbit mediambiental, tractant-se de "El cicle de l'Aigua" i el "Taller d'energia solar". En tots dos casos es tracta d'activitats orientades cap a un comportament més ecològic. En el primer cas, es tracta de conèixer sobre el cicle natural i artificial de l'aigua mitjançant l'experimentació i la interacció. En el segon cas, es tracta d'aportar una aproximació a les formes d'energia, tractant sobre el seu origen, impacte mediambiental i la petjada ecològica, valorant en concret les possibilitats de l'energia solar. L'activitat restant consisteix en un taller sobre **Educació Viària**, on es treballa sobre les actituds, valors i coneixements orientats a la

seguretat viària, a més de buscar el foment de la relació amb la policia local i el coneixement sobre les seues obligacions i els serveis que presta a la ciutadania.

D'altra banda, les activitats extretes de l'últim programa d'activitats juvenils són: La **“Ruta senderista i taller d'herbero”**, l'activitat **“Com crear videojocs i divertir-t'en l'intent”**, la **“Ruta fotogràfica”** i la **“Fuita Room Literari Fórmula Secreta”**. Aquestes activitats s'orienten cap a l'adquisició bàsica de coneixements i habilitats pràctiques, buscant ensenyar de manera lúdica.

1.2.3. Obres i exposicions.

Quant a obres i exposicions, d'una banda s'ha pogut analitzar la programació cultural plantejada entre els anys 2015 i 2020 per a la població infantil menor de 12 anys, així com la realització de l'exposició **“No em tocs el Whatsapp”** promoguda per l'Institut Valencià de la Joventut.

En el cas de la programació cultural 2015-2020, pot concloure's que aquesta resulta molt variades, amb una gran varietat d'activitats (teatre, màgia, dansa, titelles, circ, contacontes, acròbates, pallasos, humor gestual, activitats musicals...), així com una gran varietat d'influències culturals en els artistes convidats, tant de dins d'Espanya com d'altres països, fonamentalment de la UE.

1.2.4. Activitats esportives

En el camp de les activitats esportives, trobem dos serveis o recursos amb intenció de permanència, així com altres dues activitats que formen part de l'última programació d'activitats juvenils disponible.

En el primer cas trobem el recurs **“Jocs escolars”**. Es tracta d'un programa que busca fomentar les pràctiques esportives i on la població infanto-juvenil pot practicar i competir en esports com els escacs, el futbol 7, judo, atletisme, gimnàstica rítmica, basketball, ping pong, futbol sala, ciclisme i voleibol. D'altra banda, també trobem el programa **“Escoles esportives”**, a través del qual la població de 6 a 16 anys pot iniciar-se en diferents esports, amb la finalitat de treballar l'educació motriu, el desenvolupament físic, hàbits higiènics i la

millora de les condicions físiques bàsiques, així com adquirir i desenvolupar hàbits socials i de cooperació mitjançant la iniciació a un esport, ensenyant les tècniques concretes del mateix i el llenguatge específic que s'utilitza. Els esports disponibles són: Ping pong, ciclisme, atletisme, gimnàstica rítmica, basketball, pilota valenciana, karate, kung-fu, judo, tennis i pilota de saló.

Finalment, en el cas de les activitats presents en l'última programació d'activitats juvenils, es van organitzar jocs **“Gimcana”** i una sessió de **“Skatepark”**.

1.3. Salut i benestar

Quant a les activitats i serveis relatius a la qüestió de la salut i el benestar orientats cap a la infància i l'adolescència, s'han detectat quatre serveis: tres d'ells d'orientació específica per a la infància i l'adolescència i un altre servei orientat al conjunt de la població.

Valorant-se en conjunt, s'aprecia com dits quatre serveis cobreixen les àrees més significatives respecte a la salut de la població infanto-juvenil, existint un servei específic per a la infància, amb caràcter general. D'altra banda, existeixen també serveis accessibles a la població infanto-juvenil on es cobreixen dues de les principals problemàtiques per al seu desenvolupament: L'atenció psicosexual i la prevenció de conductes addictives. D'aquesta manera no sols existeixen serveis als quals la població infanto-juvenil pot accedir per a rebre ajuda, informació o assessorament, sinó que a més existeixen organismes capaços de dur a terme activitats, campanyes o programes de conscienciació i prevenció dels problemes associats a la salut sexual i les addiccions. Finalment, també existeix un servei per a promoure els vincles saludables en les famílies, així com per a millorar la capacitat dels pares per a la cria dels fills.

Podria valorar-se, no obstant això, l'absència d'un servei d'atenció psicològica o una incorporació més completa d'aquestes funcions als serveis ja existents. Si bé en aquest sentit alguns aspectes problemàtics ja són tractats, problemes com la ludopatia, les addiccions a la tecnologia, l'assetjament escolar o problemes de sociabilitat, mereixen també una especial

atenció cara a la prevenció de problemes en el desenvolupament dels individus. D'altra banda, la incorporació d'aquesta mena de problemàtiques per a la seua atenció pot guanyar rellevància en un futur pròxim a causa dels efectes secundaris de la pandèmia generada per la Covid-19 i les mesures de contenció, sent possible l'emergència d'unes certes inadaptacions on resultaria recomanable proporcionar ajuda i suport a les famílies.

1.3.1 Serveis i recursos específics per a la població infanto-juvenil:

Atenció a L'Infant

Es tracta d'un servei específic per a la població infanto-juvenil fins als 14 anys, el qual és gestionat a través dels centres de salut del municipi. No obstant això, també s'atén els pares. Els seus principals fins són promoure la salut i el benestar entre els infants, orientant, informant i assessorant sobre els programes i activitats orientades cap a la població infantil i adolescent, tant a aquests com als seus pares.

A través d'aquest servei es realitzen programes i activitats per a la vacunació, seguiment de desenvolupament antropomètric, consells sobre lactància, programa de millora en alimentació i nutrició, prevenció d'accidents, desenvolupament psicomotor, detecció precoç de deficiències visuals, programes de salut escolar, cures i tractaments de ferides, consells sobre la menarquia i seguiment de patologies cròniques.

Servei d'assessorament psicosexual

Centre d'assessorament especialitzat, on es donen xarrades sobre anatomia i fisiologia de les malalties de transmissió sexual i s'ofereixen serveis de planificació i orientació sexual. S'atén la població infantil i juvenil des dels nivells d'educació primària fins a cicles formatius i batxillerat, a més de donar servei als membres de l'AMPA. El servei es troba en el "Centre de Salut d'Ontinyent II", prestant-se servei durant dues hores al dia (de 12h a 14h) de dilluns a dijous. Cal destacar que l'ajuntament d'Ontinyent aporta sexòleg/a i material il·lustratiu per a la prestació del servei.

Algunes de les qüestions que es tracten són: Conèixer els avantatges i inconvenients dels diferents mètodes anticonceptius, conèixer les

EETS, transmetre la importància de l'ús de mètodes anticonceptius i la prevenció de malalties, així com reconèixer els errors i tòpics més freqüents sobre la pràctica sexual, la prevenció i l'anticoncepció.

Espais familiars

Servei orientat a les famílies amb xiquets i xiquetes de 0 a 3 anys on es realitzen tallers i trobades setmanals mitjançant els quals es busca millorar la capacitat dels pares per a la cria dels fills i es promouen els vincles saludables entre la família i els infants. Les trobades i tallers són dirigits per professionals, realitzant-se setmanalment entre febrer i juliol. Les trobades es divideixen segons les edats dels xiquets i xiquetes i es duen a terme sessions de musicoteràpia, tallers d'alimentació saludable, tallers d'expressió artística, contacontes, sessions de joc lliure, sessions per al desenvolupament de la psicomotricitat, entre altres possibilitats.

1.3.2. Serveis i recursos generals amb atenció a la població infanto-juvenil:

Unitat de prevenció de conductes addictives

Servei públic comarcal ofert des de la Mancomunitat. Es proporciona orientació i assessorament sobre drogodependència orientada cap al conjunt de la població. No obstant això, s'executen també programes de prevenció de la drogodependència i sensibilització per a la infància. Entre les seues funcions es troba: Informar sobre les substàncies i conductes que poden generar dependència, sobre els seus efectes i conseqüències derivades de l'ús o abús. Educar en salut i formar professionalment en aquest camp, modificar actituds i comportaments de la població respecte a la drogodependència, intervenir en factors de risc associats al consum de drogues i conductes addictives, així com eliminar o limitar la presència, promoció i venda de drogues en l'entorn social.

Per a aconseguir els seus objectius, en termes d'activitats, es realitzen xarrades, conferències, fòrums de discussió, cinefòrum, jornades, seminaris i formació contínua a progenitors, professors i monitors. El servei compta amb dos psicòlegs especialitzats, amb horari d'atenció de demà de dilluns a divendres (de 8h a 14h) i a

les vesprades de dilluns a dimecres de 16h a 19h.

1.4. Inclusió social i professional

En l'àmbit de la inclusió social i professional, trobem fins a 2 serveis orientats a la prevenció de l'exclusió social i laboral. Al seu torn, es detecten dues iniciatives que s'han dut a terme en els últims anys i que posseeixen la mateixa fi:

Reinicia't

Servei orientat a joves menors de 16 anys amb el risc de fracàs escolar i consum de drogues, proporcionant-los suport i acompanyament. Des de l'any 2017 s'incorpora a més als menors amb mesures judicials. El programa és dut a terme per l'equip municipal d'atenció a la infància i l'adolescència. Els seus objectius són evitar l'exclusió social, facilitar la implicació de les famílies, coordinar accions contra l'absentisme amb els centres escolars, previndre conductes addictives i l'entrenament en l'ús de les habilitats socials. Inclou activitats com a tallers d'art, tallers d'habilitats socials i activitats esportives. A nivell operatiu, aquestes activitats es realitzen tant en accions individuals amb les famílies, com en sessions grupals entre adolescents i sessions individuals amb aquests.

Centre de Dia d'inserció Sociolaboral de Menors "El Rogle".

Es tracta d'un centre educatiu per a joves menors d'edat en situació de risc sociolaboral o desemparament, així com joves majors d'edat de manera excepcional, quan aquests es troben integrats en institucions de protecció (l'ingrés dels menors ha d'anar motivat per l'òrgan competent en matèria de protecció del menor de la Generalitat Valenciana).

A part de les funcions generals del centre, també es realitzen multitud d'activitats específiques en forma de tallers per a l'orientació laboral, orientació acadèmica, preparació de proves per a accés a cicles formatius, tallers laborals (perruqueria, estètica, cuina...), prevenció de consum de substàncies addictives, orientació laboral, promoció de la salut, educació sexual, igualtat de gènere, habilitats socials, i un llarg etc. També s'ofereixen cursos d'alfabetització digital, manipulació d'aliments, robòtica o tall

de pernil. L'oferta concreta depèn del curs acadèmic en qüestió.

Altres iniciatives en matèria d'inclusió social.

A més dels serveis exposats, es detecten dues iniciatives d'interés en aquest àmbit. Aquestes són l'Hort Social "El Raboser" (fora de funcionament), així com la iniciativa "Col·laboració d'aula compartida del tres instituts públics del municipi".

En el cas de l'Hort Social "El Raboser", la iniciativa consisteix en la creació d'un espai multiús per a dur a terme activitats i diferents usos orientats, d'una banda, a la població general i, per un altre, a mares amb fills expedientats per l'àrea de menors i amb el risc d'exclusió social, així com per als adolescents en risc d'exclusió social. Els seus usos són múltiples, utilitzant-se per a accions terapèutiques, capacitació, educació i inclusió social, a més de per a la producció agrària ecològica. La seua gestió està al càrrec de l'Equip de Serveis Socials Generals.

D'altra banda, la iniciativa "Col·laboració d'aula compartida del tres instituts públics del municipi", consisteix en un taller de 10 hores orientat a joves adolescents amb problemes d'absentisme escolar i conductes de risc dels centres educatius del municipi. En aquest taller es realitzen diferents tipus de tallers depenent del trimestre, podent ser activitats relacionades amb l'hort social, cuina, reparació de bicicletes o jornades esportives, entre altres.

1.5. Participació i esdeveniments infanto-juvenils.

En l'àmbit de la participació infanto-juvenil, el municipi d'Ontinyent compta amb un espai per al foment de la participació, el Consell Local de la Juventut d'Ontinyent, així com la Fira Jove, esdeveniment orientat a l'oci infanto-juvenil. A més, podem trobar altres activitats menors, de caràcter temporal, per al foment de la participació, com ara el Fòrum Jove o Ontinyent Participa 2020.

Consell Local de la Joventut d'Ontinyent.

El Consell Local de la Juventut d'Ontinyent té com a objectiu el foment de l'associacionisme, proporcionant assessorament i oferint espais

per a la realització d'activitats. A més, s'ofereixen serveis d'assessorament laboral, educatiu, psicosexual i legal. Al seu torn, funciona com a punt d'informació juvenil.

Fira jove

Es tracta d'un esdeveniment anual orientat a joves de 12 a 30 anys, representants d'entitats juvenils i/o socials, estudiants de secundàries, emprenedors juvenils, joves artistes, etc... Només s'ha dut a terme l'any 2019, no obstant això existeix la intenció de donar-li continuïtat, la qual cosa ha sigut impossible per la pandèmia provocada per la Covid-19 entre 2019 i 2021. En la seua última edició, la fira es va estendre per 3 dies, amb diverses activitats musicals, estands amb altres activitats, gastronomia (D.O. Ontinyent), espectacles de màgia i jocs en família.

Altres activitats menors

Quant a altres activitats menors realitzades de manera recent i recollides en l'última edició de la programació de joventut, podem destacar el Fòrum Jove i Ontinyent Participa 2020. En tots dos casos, es tracta d'esdeveniments destinats a la població de 12 a 30 anys i on participen diverses institucions a més de l'Adjuntament d'Ontinyent, com ara l'Oficina Jove, l'Institut Valencià de la Joventut o la Diputació de València, entre altres.

1.6. Cursos i formació

Quant a les possibilitats de formació (més enllà de l'ofert des de l'educació reglada i l'àmbit privat), d'una banda s'identifica un servei permanent orientat a l'aprenentatge d'idiomes i, per un altre, diversos cursos de formació recollits en l'última programació de joventut analitzada. Cap d'aquests cursos i serveis són específics per a la població infanto-juvenil.

Centre d'autoaprenentatge de Llengües (CALÇ).

Centre per a l'aprenentatge dels idiomes anglés i valencià. No hi ha limitacions d'edat per a fer ús d'aquest servei. Es tracta d'un recurs per a reforçar l'aprenentatge dels citats idiomes. A més, a través del mateix és possible l'acreditació d'aquestes. A través del CALÇ s'ofereix la connexió amb una xarxa d'aprenentatge, tècniques d'aprenentatge i

familiarització amb les respectives cultures. S'ofereixen materials didàctics per a la superació dels diferents nivells, correccions de textos, assessoria lingüística i la possibilitat d'accedir a revistes i premsa en els idiomes tractats.

Cursos de formació

Es tracta de cursos orientats a la població jove de 12 a 30 anys. Els cursos de formació identificats en l'última programació a la qual s'ha pogut accedir són: Iniciació al Braille, Curs en línia de monitor/a de menjador escolar i curs monitor de temps lliure (MATL). Alguns d'aquests cursos requereixen el pagament de taxes.

ASPECTES METODOLÒGICS PER A L'ELABORACIÓ DEL I-PIAO.

Síntesi de les fases de la Investigació Acció Participativa

Fase I. Negociació col·lectiva del Projecte

Reunions tècniques entre la Regidoria d'Infància, Adolescència i Cooperació de l'Ajuntament i la Universitat d'Alacant.

Acords sobre els Principis que guiaran el Pla.

Acords sobre el Comité de Seguiment.

Disseny i planificació.

Fase II. Constitució de la Comissió de Seguiment

Captació de persones.

Reunions periòdiques.

Organització i seguiment del Pla.

Fòrums de propostes.

Estratègies metodològiques.

Bases i registres.

Fase III. Elaboració dels tallers participatius, la consulta ciutadana i el concurs de dibuix

Coordinació tècnica entre Ajuntament i Universitat d'Alacant.

Comunicació amb centres escolars.

Facilitació i escolta activa.

Disseny i execució de tallers.

Preparació de la consulta ciutadana.

Disseny del sistema de votació per al concurs de dibuix.

Anàlisi de dades.

Línies estratègiques: 5

Eixos d'acció: 32

Objectius: 123

PLE D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA, ONTINYENT 2021

Informació de la població que ha col·laborat en l'elaboració del I-PIAO

Tallers participatius

Per a l'execució de les dinàmiques participatives s'han realitzat tallers en un total d'11 grups de cursos compresos entre 4t de primària i 4t de l'ESO. Addicionalment, s'han dut a terme tallers en dos cursos de 2n de primària, dividits cadascun en 2 o 3 grups, suposant un total de 5 grups-taller.

En el cas dels tallers realitzats entre 4t de primària i 4t de l'ESO, han participat un total de 202 estudiants. En els tallers realitzats en 2n de primària, han participat 30 estudiants. Per tant, en total els tallers han comptat amb la participació de 232 xics i xiques dels centres educatius d'Ontinyent.

Tallers participatius en cursos de 2n de primària

En el cas dels tallers realitzats en cursos de 2n de primària, en total han participat dos cursos corresponents als centres CEIP Lluís Vives i al CEIP La Solana. Els alumnes en aquests cursos, van ser separats en diferents xicotets grups-taller, donant lloc a una suma de 5 grups. En tots dos centres els grups s'han compost de 15 participants, la qual cosa suposa que han participat 30 estudiants.

En conjunt, 14 participants van ser xiquetes (46,6%), mentre que 16 (53,3%) participants van ser xiquets. En aquest cas, no s'han extret estadístiques sobre l'edat dels participants.

Tallers participatius en cursos de 4t de primària i superior

En el cas dels tallers realitzats en els cursos de 4t de primària i nivells superiors, s'ha registrat una participació similar entre xics i xiques, representant un 50,5% i un 46,5%, respectivament. L'edat mitjana dels participants és de 13 anys. Les principals edats són els 10, 13, 14 i 15 anys. Aquests valors es relacionen amb els cursos on s'han realitzat més tallers. Aquests són, per ordre descendent: 2n de l'ESO, 4t de Primària i 4t de l'ESO. En el cas dels centres escolars, existeix una relativa igualtat quant a la participació, sent d'entre 30 i 40 alumnes/as. En el cas dels centres CEIP Lluís Vives i CEIP La Solana, cal destacar que el nombre de participants es redueix pel fet que en ells s'han realitzat els tallers en 2n de primària. Sumant tots dos valors, no obstant això, la xifra de participants per al CEIP Lluís Vives és de 26 xiquets i xiquetes, mentre que en el CEIP La Solana, la xifra final és de 29. Finalment, cal destacar que el nombre de participants en "El Rogle" ve determinat per haver-se desenvolupat un únic taller participatiu.

Centre, grups i total de participants	Nombre de participants
CEIP Lluís Vives. 15 participants. 3 grups	Xiques: 5 (33,3%) Xics: 10 (66,6%)
CEIP La Solana. 15 participants. 2 grups	Xiques: 9 (60%) Xics: 6 (40%)

Centres escolars

Nom del centre educatiu	Nombre de participants i percentatge
CEIP LLuis Vives	11 (5,4%)
CC La Miraculosa	40 (19,8%)
I.E.S. L'Estació	41 (20,3%)
I.E.S. Pou Clar	32 (15,8%)
CEIP La Solana	14 (6,9%)
El Rogle	13 (6,4%)
CC Puresa de María	51 (25,2%)

Cursos

Nivell educatiu	Nombre de participants i percentatge
4t de Primària	40 (19,8%)
5é de Primària	27 (13,4%)
2n d'ESO	83 (41,1%)
3r d'ESO	24 (11,9%)
4t d'ESO	40 (19,8%)
Especials	13 (6,4%)

Edat

Edat	Nombre de participants i percentatge
9	17 (8,4%)
10	33 (16,3%)
11	17 (8,4%)
13	31 (15,3%)
14	47 (23,3%)
15	32 (15,8%)
16	16 (7,9%)
17	4 (2%)
18	2 (1%)
19	1 (0,5%)
No contesta	2 (1%)

Sexe

Sexe	Nombre de participants i percentatge
Xics	102 (50,5%)
Xiques	94 (46,5%)
Altres	1 (0,5%)
No contesta	5 (2,5%)

Consulta ciutadana

La investigació s'ha complementat amb un procés de consulta ciutadana. Aquest es planteja amb l'objectiu de conèixer, no sols l'opinió de la població infantil i adolescent del municipi, sinó també quines són les percepcions i opinions de la població adulta sobre les necessitats d'aquests grups de població.

Així doncs, s'ha dissenyat un qüestionari en el qual s'han inclòs preguntes sobre:

- Valoració d'infraestructures i serveis d'Ontinyent
- Nivell d'importància del desenvolupament d'un Pla d'Infància i Adolescència municipal
- Definició subjectiva de les necessitats de la població infantil
- Definició subjectiva de les necessitats de la població adolescent
- Valoració de la urgència d'acció del govern local sobre diferents àrees relacionades amb la infància i l'adolescència.

Les dades sobre els quals treballa aquest informe refereixen al període comprès entre l'1 de juliol i el 5 d'agost de 2021. Durant aquest mes es va obtenir un total de 129 respostes que configuren una mostra amb les següents característiques sociodemogràfiques:

- Tres quartes parts de la mostra obtinguda són dones.
- El rang d'edats de les persones que han participat en la consulta oscil·la entre els 13 i 77 anys, amb una edat mitjana entorn dels 42 anys.
- El 67,4% té fills/as menors de 18 anys.
- En el 36,4% dels casos, hi ha presència en les llars de població entre 6 i 10 anys.

En el 36,5%, hi ha presència de població entre 11 i 17 anys. En el 6,2% es conviu amb població de més de 64 anys.

- El 96,1% resideix a Ontinyent mentre entorn del 3% acudeix al municipi sovint per a estudiar o treballar.
- En el 38,8% dels casos les llars estan compostes per fins a tres persones. En la resta, quatre o més.
- Entorn del 16%, té un nivell baix d'estudis (fins a l'ESO). Una mica més de la meitat, estudis universitaris.
- El 4,7% és d'origen estranger.

OCUPACIÓ	%
Assalariat/a sector públic	31,0
Assalariat/a sector privat	25,6
Estudiant	9,3
Faenes de casa	7,8
Aturat	7,0
Autònom/a	3,9
Jubilat/a	2,3
Una altra resposta	3,1
No es defineix	10,0

Les persones que han participat en la consulta consideren de "molta importància" (9 sobre 10) el desenvolupament d'un Pla d'Infància i Adolescència a Ontinyent.

URGÈNCIA D'ACCIÓ MUNICIPAL	Mitjana (sobre 5)
Locals o espais d'oci	2,86
Vies i espais per a anar amb bicicleta	2,71
Oferta comercial	2,53
Museus	2,49
Espai Jove	2,47
Espais familiars	2,33
Centre juvenil	2,32
Servei d'assessorament psicosexual	2,28
Atenció a l'infant	2,23
Zones verdes i jardins	2,21
Centre Civic	2,20
Centre d'autoaprenentatge de Llengües (CALÇ)	2,18
Unitat de prevenció de conductes adictives	2,15
Parcs amb àrea de jocs	2,13
Cinemes	2,13
Teatres	2,12
Escola de parells i mars d'Ontinyent	2,09
Instituts	1,97
Transport públic	1,95
Instal·lacions esportives	1,93
Escoles esportives	1,91
Biblioteques	1,87
Col·legis	1,70

Respecte als recursos i serveis que requereixen més atenció per part del govern local en relació a l'interés de la infància i l'adolescència, la població adulta considera que els locals o espais d'oci, les vies o carrils bici i l'oferta comercial són les tres més urgents.

Concurs de dibuix

Una altra de les tècniques participatives que complementen el desenvolupament d'aquesta investigació fa referència al concurs de dibuix que s'ha realitzat entre la població infantil del municipi.

L'objectiu principal d'aquesta activitat és fer que la població infantil participe en la configuració del Pla de manera activa. Per població infantil s'està al·ludint, en aquest cas, a xiquets i xiquetes d'edats compreses entre els 4, 5 i 6 anys.

Aquesta activitat s'ha dissenyat en col·laboració amb els membres actius del Comitè de Seguiment i al costat de la psicòloga de Serveis Socials de l'Ajuntament d'Ontinyent, Ana Campos Micó.

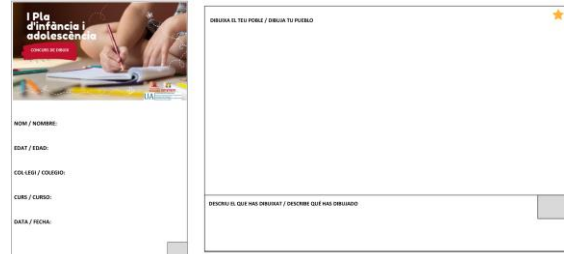
Disseny i execució

El plantejament inicial contemplava un quadern de dibuixos amb diverses activitats que permetrien aprofundir en diferents temàtiques. No obstant això, per una qüestió d'agilitat, es va decidir que el quadern passara a ser un sol dibuix i que aquest servira per al concurs, a més de per a la posterior anàlisi sociològica.

Les plantilles han sigut dissenyades per l'equip de la Universitat d'Alacant, i impresos per l'Ajuntament d'Ontinyent, des del qual es va fer repartiment a tots els centres educatius que van voler adherir-se a aquesta activitat. Aquesta

plantilla té un espai per a realitzar un dibuix i un espai per a una breu descripció.

En tractar-se d'un concurs, es van recollir les dades de les xiques i xics en el propi dibuix, encara que els documents s'han anonimitzat en el procés previ a la votació.

Respecte a l'execució de l'activitat, des de l'equip investigador i l'àrea de Serveis Socials es va desenvolupar un breu document amb les instruccions bàsiques: cada centre ha pogut organitzar-se amb els seus tutors i tutores segons la seua disponibilitat. A més, cada tutor/a ha organitzat l'activitat segons la seua pròpia experiència amb el grup, ajustant-se al cronograma.

CENTRE	Núm. DIBUIXOS
CC La Miraculosa	38
CC Puresa de María	76
CEIP Bonavista	21
CEIP La Solana	37
CEIP Lluís Vives	15
CEIP Maestro Carmelo Ripoll	50
CEIP Martínez Vall	63
La concepció	63
Santa María	34

Finalment han participat nou centres educatius, obtenint-se un total de 397 dibuixos entre tots ells. En l'activitat han participat xics i xiques

d'entre 4 i 6 anys, amb la distribució que es mostra en la següent taula.

		(%)
Edat	4 anys	24,7
	5 anys	49,4
	6 anys	26,0
Sexe	Xic	50,4
	Xica	49,6

Una vegada recollits tots els documents, es va procedir a la seua classificació i preparació per a la seua posterior anàlisi i organització del procés de votació.

Aquest procés s'ha organitzat entorn de tres fases. La primera d'elles consisteix en un garbellat manual per part de l'equip investigador, en la qual s'han descartat aquells dibuixos en blanc, sense informació o clarament inintel·ligibles. Com a resultat d'aquesta fase, es mantenen 374 dibuixos.

La segona fase consisteix en la votació anònima dels dibuixos, amb l'objectiu d'obtindre els dibuixos millor valorats que seran la base de la tercera fase. Per al seu desenvolupament, s'ha dissenyat un lloc web, que permet la votació de la següent manera:

- Apareixen 5 dibuixos i cal seleccionar el que més agrada.

- En prémer "" sobre un dibuix, apareixerà més a baix la imatge ampliada.
- Quan s'haja seleccionat el dibuix que més agrada, es prem sobre el botó "Aquest m'agrada! Li done el meu vot!".
- El sistema, automàticament, càrrega 5 dibuixos nous per a poder continuar votant.

Aquesta fase té com a resultat un llistat dels dibuixos millor valorats. La tercera fase consisteix en la votació dels millors dibuixos. Aquesta es realitzarà presencialment, aprofitant l'última activitat contemplada en aquesta investigació: el *Ple d'Infància i Adolescència d'Ontinyent 2021*.

Els premis consisteixen, d'una banda, en l'emissió d'un Diploma per a les tres persones premiades i, a més, els següents:

Primer premi. Val per valor de 50€ per a material escolar i manualitats.

Segon premi. Val per valor de 40€ per a material escolar.

Tercer premi. Val per valor de 30€ per a material escolar.

BLOC II. PROCÉS DE PLANIFICACIÓ

LÍNIA ESTRATÈGICA I. ESCOLA, EDUCACIÓ I CULTURA

L'educació és un dret que dota a totes les persones dels coneixements, les competències i els valors necessaris que li permetran viure amb dignitat, construir les seues pròpies vides i contribuir al fet que les societats en què viuen siguem més equitatives i democràtiques. La Declaració Universal dels Drets Humans (1948) en el seu article 26, punts un i dos, indica que “Tota persona té dret a l'educació. L'educació ha de ser gratuïta, almenys pel que concerneix la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. (...) L'educació tindrà per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana i l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals; afavorirà la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i tots els grups ètnics o religiosos (...)”. L'accés a una educació bàsica i de qualitat, així com disposar d'un ampli ventall d'oferta formativa són clars indicadors del desenvolupament d'una regió i dels seus habitants.

En el cas de la cultura en l'etapa infanto-juvenil, la conceptualització específica per a aquest grup d'edat en textos legals és escassa i es troba una mica dispersa en diferents instruments, sense tot just desenvolupaments integrals i concrecions normatives compartides. Des d'una visió general, no enfocada de manera específica a la infància i l'adolescència, l'anomenada Declaració de Friburg sobre Drets Culturals¹ reconeix sis grups de drets culturals:

1. Triar una identitat cultural pròpia.
2. Dret a la pertinença o no a una comunitat cultural (i a les seues referències).
3. Accedir al patrimoni cultural i a la vida cultural i participar d'ella

4. El dret a l'educació i la formació
5. El dret a la informació i comunicació
6. El dret a participar en la governança de la política cultural

D'altra banda, i de manera específica per a la infància, la Convenció sobre els Drets del Xiquet (1989) en el seu art. 31 fa esment de l'aspecte cultural reconeixent el dret del xiquet a participar plenament en la vida cultural i artística i recomana a les parts interessades proporcionar oportunitats apropiades, en condicions d'igualtat, de participar en la vida cultural, artística.

La Cultura és un dret fonamental per a xiquets, xiquetes i adolescents que han de reclamar i gaudir ja que, entre moltes altres qualitats, la cultura els aporta un espai des del qual expressar les seues emocions, els facilita l'ampliació de coneixement, incrementa la seua capacitat crítica, els ajuda a desenvolupar la seua personalitat i a conèixer altres cultures, millora la seua concepció dels valors i estimula la seua capacitat creativa. En definitiva, els ajuda a comprendre el món, la seua història i evolució a través del temps.

DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ

L'escola i educació a Ontinyent: una aproximació descriptiva

En primer lloc, es mostren les dades proporcionades pel Cens de Població i Habitatge (1991-2011) per a realitzar una breu estimació sobre el nivell formatiu de la població resident a Ontinyent. Segons la informació consultada, s'observa que al llarg d'aquestes dècades el nivell formatiu de la població ha marcat una tendència ascendent alhora que ha disminuït el grup de població analfabeta o sense

¹ La Declaració de Friburg per als Drets Culturals és un document que reuneix els drets a la cultura que es troba dispersos en diversos instruments internacionals. Va ser presentada per l'Observatori de la Diversitat i els Drets Culturals, l'Organització Internacional de la Francofonia i la UNESCO i secundada per més de cinquanta experts en drets humans. “La Declaració convida a

tots els actors a identificar i prendre en consciència la dimensió cultural de tots els drets humans, amb la finalitat d'enriquir la universalitat a través de la diversitat, i de promoure que tota persona, individual o col·lectivament, ho faça propis”. Recuperat en: <https://culturalrights.net/es/documentos.php?c=14&p=161>

estudis. En 1991 tan sols el 4,39% de la població tenia estudis superiors mentre que en 2011 aquest percentatge ascendeix al 14,20%. El grup de població amb estudis mitjans segueix la mateixa tendència, en 1991 el 36,36% de la població havia conclòs la seua etapa formativa amb un nivell d'estudis mitjans mentre que en 2011 més de la meitat de la població (60,56%) finalitza la seua etapa estudis amb un nivell de formació d'estudis mitjans. Per contra, la línia tendent quant al percentatge de persones analfabetes, sense estudis o amb un nivell formatiu d'estudis primaris descendeix de manera significativa, en 1991 quasi un terç de la població (29,55%) era analfabeta o no havia cursat estudis i un altre terç de la població (29,70%) tan sols havia cursat estudis primaris mentre que en 2011 aquests percentatges de població amb un nivell d'estudis baix o nul es redueixen fins al 11,14% i 14,10% respectivament (veure gràfic 1).

Relació de recursos formatius i formació reglada

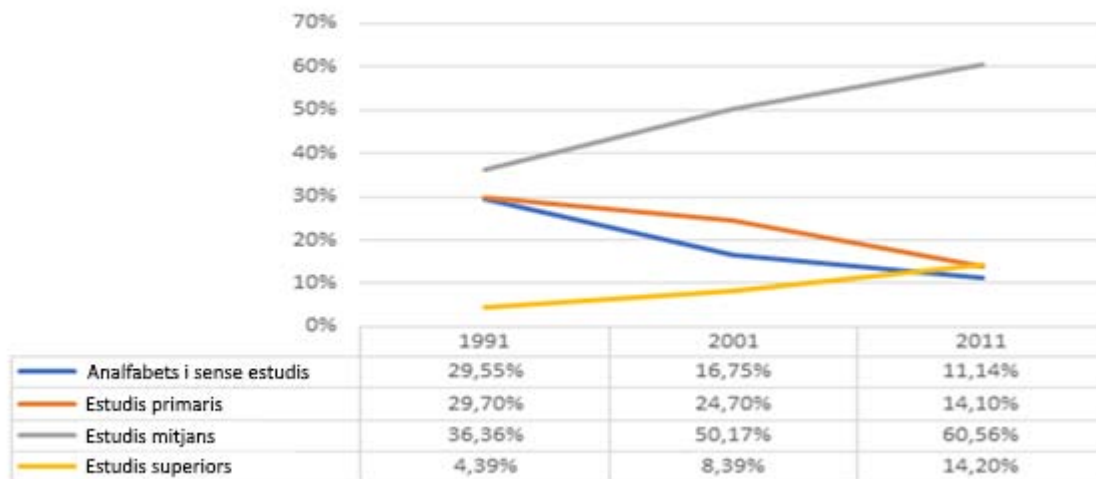
A continuació, s'inclouen una sèrie de taules i gràfics que proporcionen una visió global de l'oferta formativa i titularitat (pública/privada) dels centres que la imparteixen.

La població d'Ontinyent disposa d'una àmplia oferta formativa que va des de l'educació infantil de 1r i 2n Cicle, passant per l'educació obligatòria de primària i secundària arribar a diversos cicles post obligatoris com a

batxiller i cicles formatius de diferents graus (bàsic, mitjà i superior). Alguns dels centres inclouen la modalitat d'Educació Especial oferint atenció educativa a alumnes amb necessitats educatives especials. El municipi també disposa d'oferta en Educació de Persones Adultes, idiomes, música i dansa.

Ontinyent disposa d'una àmplia oferta educativa tant pública com privada, de la qual destaca la titularitat pública de la formació postobligatòria, el 86% són IES de titularitat pública, 12 IES imparteixen Batxillerat i diferents Cicles formatius enfront del 14% de Centres privat-concertats (2 Centres Educatius) en els quals s'imparteix el Batxillerat.

Gràfic 1. Nivell educatiu de la població d'Ontinyent de 1991 a 2011.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades estadístiques | Demografia | Ontinyent - ARGOS (gva.es)

Taula 1: Nombre de centres d'educació reglada per nivell educatiu i titularitat del centre (Ontinyent, 2021)

Nivell educatiu	Nombre i titularitat dels centres que l'imparteixen						Total
	Públic	%	Privat	%	Privat Concertat	%	
Educació Infantil	6	40%	4	27%	5	33%	15
Educació Primària	6	55%			5	45%	11
ESO	3	37%			5	63%	8
Batxiller	3	60%			2	40%	5
Cicles Formatius Grau Bàsic	3	100%					3
Cicles Formatius Grau Mitjà	3	100%					3
Cicles Formatius Grau Superior	3	100%					3
Escola Oficial d'Idiomes	1	100%					1
Música	1	33%			2	67%	3
Dansa					1	100%	1
Formació de persones adultes	1	100%					1
Educació Especial	2	29%			5	71%	7

Font: elaboració pròpia a partir de les dades consultats en ARGOS (Portal d'Informació de la Generalitat Valenciana) . Generalitat Valenciana, Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport. Guia de Centres Docents (2021)

Taula 2: Relació de Centres per nivell d'estudis i règim de titularitat

CENTRE	ESTUDIS							REG.	DIRECCIÓ	TELF.	
	Tipus	Nivell			Cicles Formatius						
CEE PÚBL. VALL BLANCA	Ed.Es.							PUB.	Part. LA SOLANA-POLÍGON 6,	962919387	
CEIP BONAVISTA		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	Avda. VICENTE GIRONES, S/N	962919340	
CEIP LA SOLANA	Ed.Es.	Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. ORÚTJOL, 4	962919330	
CEIP LLUÍS VIVES		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	Avda. LLOMBO, 44	962919320	
CEIP MAESTRO CARMELO RIPOLL		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. PINTOR SEGRELLES, S/N	962919325	
CEIP MARTÍNEZ VALLS		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. JOSÉ IRANZO, 52	962919365	
CEIP VICENTE GIRONÉS MORA		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. JOSÉ IRANZO, 52	962919335	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE EL BOSQUET		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	Pza. D'OVIDI MONTLLOR, 4	619226160	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE EL MÓN DELS MENUS		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	C. JOSÉ IRANZO, 69	663241042	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE LA RODA II		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	C. DOCTOR FLEMING, 4	962912432	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE TRALARÀ		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	C. DOS DE MAYO, 197	962381055	
CENTRE PRIVAT HOGAR PARROQUIAL SAN JOSÉ	Ed.Es.	Inf. 2º Ciclo	Prim.	ESO				PRIV.-C.	C. JOSÉ SIMÓ MARÍN, 13	962384301	
CENTRE PRIVAT LA CONCEPCIÓN	Ed.Es.	Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.	ESO	Bach.			PRIV.-C.	Avda. SAN FRANCISCO, 5	962380100	
CENTRE PRIVAT LA MILAGROSA	Ed.Es.	Inf. 2º Ciclo	Prim.	ESO				PRIV.-C.	C. MIRADOR, 1	962380312	
CENTRE PRIVAT PUREZA DE MARÍA	Ed.Es.	Inf. 2º Ciclo	Prim.	ESO	Bach.			PRIV.-C.	Part. DE LA SOLANA, S/N	962916082	
CENTRE PRIVAT SANTA MARÍA	Ed.Es.	Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.	ESO				PRIV.-C.	Avda. TORREFIEL, 15	962380391	
CENTRE PÚBLIC FPA SANT CARLES	F. PA							PUB.	C. MAYANS, 53	962919225	
IES JAUME I				ESO	Bach.	GB	GM	GS	PUB.	Avda. ALBAIDA, 23	962919305
IES L'ESTACIÓ				ESO	Bach.	GB	GM	GS	PUB.	Avda. ESTACIÓ, S/N	962919375
IES POU CLAR				ESO	Bach.	GB	GM	GS	PUB.	C. VICENTE GIRONÉS MORA, S/N	962919380
ESCOLA OFICIAL D'IDIOMES	Idiomas							PUB.	IES POU CLAR C. VICENTE GIRONÉS MORA, S/N	962249345	
CONSERVATORI PROFESSIONAL DE MÚSICA JOSEP MELCIOR GOMIS	Música							PUB.	Pza. DE LA CORONACIÓN, 27	962919220	
ESCOLA PRIVADA DE MÚSICA AD LIBITUM	Música							PRIV.	C. PIÓ XII, 40	962914224	
ESCOLA PRIVADA DE MÚSICA UNIÓN ARTÍSTICA MUSICAL	Música							PRIV.	C. DOS DE MAYO, 72	962381030	
CENTRE ELEMENTAL DE DANSA ÒPERA	Dança							PRIV.	C. MANUEL SIMÓ MARÍN, 2	962387464	

Font: Generalitat Valenciana, Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport. Guia de Centres Docents (2021) i busca i investigació en xarxa.

Taula 3. Població en edat d'estudiar (Província València, 2019)

Nivell d'Estudis	Edat (anys)	Homes	Dones	Total	Nombre de Centres que ho imparteixen	Ràtio
Infantil	0-5	68.299	64.353	132.652	1.288	103
Primària	6-11	84.643	79.639	164.282	715	230
ESO	12-15	56.131	53.541	109.672	405	271
Batxiller	16-17	26.109	24.402	50.511	251	201

Fonts: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE 2019 i Equipaments i infraestructures | Educatius | Comunitat Valenciana/València província - ARGOS (gva.es)

Taula 4. Població en edat d'estudiar (Ontinyent, 2019)

Nivell d'Estudis	Edat (anys)	Homes	Dones	Total	Nombre de Centres que ho imparteixen				Ràtio
					Públic	Privat	Concertat	Total	
Infantil	0-5	846	894	1.740	6	4	5	15	116
Primària	6-11	1.103	1.039	2.142	6		5	11	195
ESO	12-15	817	795	1.612	3		5	8	202
Batxiller	16-17	416	372	788	3		2	5	158

Fonts: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE 2019 i Equipaments i infraestructures | Educatius | Comunitat Valenciana/Ontinyent - ARGOS (gva.es)

L'educació infantil es distribueix de manera similar entre els tres tipus de titularitat: el 40% dels centres són de titularitat pública (6 centres que imparteixen 1r i 2n Cicle d'Educació infantil), el 33% són privat-concertats (5 centres: 2 Centres imparteixen 1r i 2n Cicle i 3 centres imparteixen 2a Cicle d'Educació Infantil) i el 27% dels centres són privats (4 centres específics d'Educació Infantil de 1r Cicle).

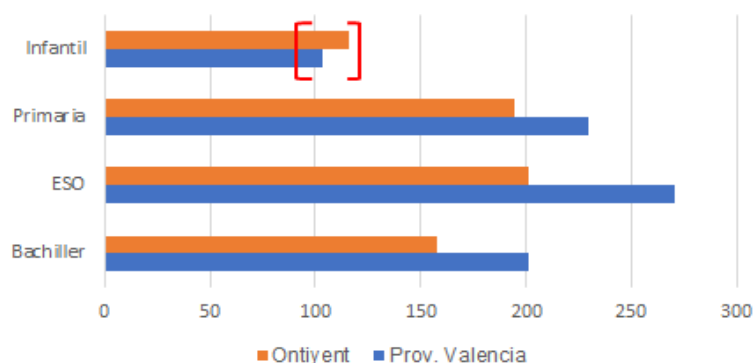
La titularitat en l'oferta del municipi quant a l'educació bàsica obligatòria (primària i secundària) es reparteix quasi al 50% entre pública i privada-concertada (9 centres públics i 10 centres privat-concertats).

Quant a altres tipus de formació, on s'ha inclòs l'Educació Especial, trobem que el 38% dels centres són de titularitat pública (5 centres: 1 Estudis de Música, 1 Formació d'Adults i 2 Educació Especial) i el 62% dels centres són privat-concertats (8 centres: 2 Estudis de

Música, 1 Estudis de Dansa i 5 Educació Especial).

Estimació d'alumnat per nivell d'estudis (ràtios)

Les bases de dades de l'INE ens proporcionen el total de població compresa entre els 0 i 17 anys (per edat i sexe) en 2019 i la base de dades de la Comunitat Valenciana ARGOS no dona accés al nombre de centres educatius del municipi per nivell formatiu i titularitat. Aquestes dades han

Estimación de RATIO por nivel y centro educativo

sigut recopilats tant d'Ontinyent com de la província de València i ens permeten elaborar una aproximació a la mitjana d'alumnat per nivell d'estudis i centre educatiu (ràtio), així com una comparativa entre alumnes i alumnes per nivell d'estudis entre Ontinyent i la província de València.

D'aquestes dades destaca la ràtio estimada per al conjunt de l'alumnat en edat de cursar Educació Infantil (0-5 anys) ja que és l'únic rang que supera la ràtio estimada per a la Comunitat Valenciana. Per contra, les estimacions de ràtio per als altres nivells formatius (primària,

secundària i batxiller) es troben per davall de l'estimat per a la província de València. Educació Infantil és l'únic nivell en el qual es registren 4 centres de titularitat privada (sense concert) que es dediquen exclusivament al primer cicle d'educació infantil (0-2 anys).

Aspectes projectats per la ciutadania (infància, adolescència i adulta) sobre l'educació i formació a Ontinyent

Mitjançant la informació qualitativa recopilada en el treball de camp s'han pogut identificar diferents elements i aspectes que afecten de

Taula 5. Relació d'associacions educatives

APA / AMPA o ASSOCIACIÓ	DIRECCIÓ	CONTACTE
A.P.A. DEL COLEGIO DE ENSEÑANZA ESPECIAL	Ctra. Mogente, s/n	
A.M.P.A. C. P. CARMELO RIPOLL	C/. Pintor Segrelles, s/n	http://mestreacasa.gva.es/web/4600608200/29 Facebook: Ampa Ceip Carmelo Ripoll
A.M.P.A. C. P. MARTINEZ VALLS	C/. José Iranzo s/n	Facebook: Ampa Martínez Valls
A.M.P.A. C. P. BONAVIDA	Partida de la Solana 6-604	http://mestreacasa.gva.es/web/ceipbonavista/65 Facebook: Ampa Bonavista Ontinyent
A.M.P.A. C. P. VICENTE GIRONÉS MORA	C/. José Iranzo, s/n	Facebook: Ampa Colegio Vicente Girones Mora
A.M.P.A. C. P. RAFAEL JUAN VIDAL	C/. San Rafael, s/n	http://rafaeljuanvidal.blogspot.com/search?q=ampa Facebook: Ampa La Solana
A.P.A. CC. LA CONCEPCIÓN	Av. de Sant Francesc, 5	E-mail: apa@colegiolaconcepcion.org
A.M.P.A. CC. PUREZA DE MARIA	Ctra. Almansa, s/n	E-mail: ampa@pmaria-ontinyent.org Web: https://pmaria-ontinyent.org/ampa/
A.M.P.A. CC. SANTA MARIA	Avda. Conde Torrefiel, 15	E-mail: ampa@colegio-santamaria.es http://www.colegio-santamaria.es/content/ampa
A.M.P.A. CC. LA MILAGROSA	C/. Mirador, 1	Facebook: Ampa La Milagrosa Ontinyent E-mail: apahpsanjose@gmail.com
A.P.A. CC. SAN JOSÉ	C/. José Simó Marín, 13	http://www.hpsanjose.es/organitzacio/apa/ Facebook: APA Colegio San José Ontinyent
A.P.A. ESCOLA INFANTIL LA RODA	C/. Juan XXIII, 4-bajo	
A.P.A. L'ESCOLETA	C/. Jaume I, 5-baix	
A.M.P.A. COL·LEGI PUBLIC LLUÍS VIVES	Avda. del Llombo s/n	E-mail: ampalluisvives@yahoo.es http://ceipluisvivesontinyent.blogspot.com/search/label/AMPA Facebook: Ampa Lluís Vives d'Ontinyent
A.M.P.A. CONSERVATORI ELEMENTAL JOSEP MELCIOR GOMIS	C/ Alcalde Paco Montés, 12	
A.M.P.A. IES POU CLAR	Av. de Vicent Gironés Mora, s/n	Facebook: Ampa Ies Pou Clar Ampa E-mail: preteseampa@hotmail.es
A.M.P.A. IES L'ESTACIÓ	Ctra. Estación, s/n	E-mail: ampaestacio@hotmail.com
A.M.P.A. IES JAUME I	Avda. Albaida, 23	Facebook: AMPA IES JAUME I Ontinyent
A.P.A. CONSERVATORI PROFESSIONAL JOSEP MELCIOR GOMIS	C/. Carrer Roses, 1	
ASOCIACIÓN DE ALUMNOS DEL CENTRO E.P.A. SAN CARLOS	C/. Mayans, 53	
ASOC. PARA LA PROMOCIÓN DE PROYECTOS EDUCATIVOS Y FORMATIVOS DE EUROPA (APEU)	C/. Apartat de correus 65	
ASSOCIACIÓ PARES TAPIS ONTINYENT	C/. Juan XXIII, 10	
ASOC. DE PADRES DE NIÑOS DE LA ESCUELA INFANTIL LA TITELLA	C/. Músico Enrique Casanova, 15-bajo	

Font: Ajuntament d'Ontinyent (<http://www3.ajuntament-ontinyent.es:8092/inet/Associacions.jsp>)

manera directa a l'educació dels xiquetes, xiquetes i adolescents de la localitat. Així mateix, la consulta ciutadana (enquesta en línia) complementa i enriqueix de manera qualitativa les dades del diagnòstic extrets de fonts secundàries.

Aquest capítol recull la informació més destacada quan se'ls pregunta, directament sobre els centres educatius, espais i ofertes educatives, formatives i també culturals.

Si bé, les dades extretes mitjançant la consulta ciutadana (enquesta) destaca la bona valoració que la ciutadania realitza d'infraestructures, centres i serveis educatius d'Ontinyent, el 81% de les persones enquestades tenen una valoració positiva (excel·lent o bona) dels instituts i quasi el total de les persones consultades (96%) planteja la mateixa visió excel·lent o bona dels col·legis de la localitat (públics o concertats). Cal destacar que, si bé aquests resultats podrien ser extrapolats a altres àmbits territorials, la veritat és que són l'expressió directa de persones que conviuen a Ontinyent.

D'altra banda, els aspectes afeblidors més característics serien els següents:

Formació, conscienciació, orientació i ensenyament.

Una de les preocupacions plantejades tant per la infància (8-12 anys) com per l'adolescència (13-18 anys) és la renovació i adaptació de continguts i tasques formatives a formats adaptats als seus grups d'edat que fomenten l'aprenentatge cooperatiu basat en projectes pràctics durant les hores lectives i intentar així disminuir la càrrega de tasques per a casa. En aquest sentit des de la part adulta sorgeix el plantejament d'incentivar la innovació educativa mitjançant el reconeixement i difusió de bones pràctiques.

D'altra banda, existeix un descontentament generalitzat entre la infància i adolescència en relació amb l'organització i distribució dels horaris escolars, plantegen disposar d'un temps molt reduït i mal distribuït per a l'alimentació (esmorzar, menjar), l'esbarjo i la relaxació cognitiva al llarg de la jornada educativa.

La formació de formadors és un altre dels temes sorgits tant en les dinàmiques realitzades amb els xiquets, xiquetes i joves. Alguns xiquets i xiquetes van plantejar la necessitat que els professors reberen formació per a gestionar de manera eficaç la convivència entre el propi alumnat com de professor-alumne/a. Així mateix, en les dinàmiques amb joves es va plantejar la necessitat de formació del professorat en el maneig de les TIC, ja que, durant el període de formació en línia requerida per la situació pandèmica, van percebre unes certes manques formatives i de comunicació (centre-professorat-alumnat). Per part seua, la consulta ciutadana recull com a suggeriment la realització de cursos formatius obligatoris i jornades per a docents destinats a la capacitat del professorat en temes relacionats amb: la diversitat funcional, el control i prevenció de l'absentisme, de l'abandó escolar i del bullying.

Un altre dels temes emergents tant en l'adolescència com en l'adulesa és la distribució i ràtio de les aules, diversos joves plantegen que la massificació de les aules en uns certs moments provoca la distracció i falta d'atenció per part de l'alumnat i origina un distanciament entre professor i alumne/a, impossibilitant l'atenció personalitzada i el seguiment individual d'aquest.

Xarxes i col·laboració entre agents socials i institucionals del sector educatiu.

Aquesta és una de les qüestions plantejades per les persones enquestades, ja que observen la necessitat que existisca i es mantinga una comunicació i coordinació directa entre tots els centres educatius, així com entre aquests i Serveis Socials de l'ajuntament d'Ontinyent. La creació de xarxes intercentres amb agents socials locals pot facilitar la detecció, prevenció i seguiment d'uns certs fenòmens educatius (segregació i exclusió educativa, absentisme, abandó, bullying, pobresa infantil...). Així mateix, aquestes xarxes de col·laboració i implicació centres educatius-institució local podrien facilitar i incentivar la proposta de dur a terme activitats educatives a l'aire lliure en espais públics del municipi.

Socialització, cohesió, solidaritat i tolerància en l'àmbit educatiu.

La socialització i la convivència són accions fortament relacionades ja que la primera no es pot donar sense la segona. Referent a això, les dinàmiques realitzades amb els grups d'educació primària van mostrar la sensibilització d'aquest grup d'edat respecte a la necessitat de crear un bon clima de convivència de les aules, destacant la seua sensibilització en temes relacionats amb la discriminació per causes culturals, identitàries, econòmiques, etc. Aquest bon clima de convivència també ve marcat, segons fa referència tant la infància com l'adolescència, pels problemes que sorgeixen entre alumnat de diferents grups d'edat en els temps d'esbarjo. Es planteja que l'adaptació i diferenciació d'espais, recursos, jocs i activitats als diferents grups d'edat que conviuen dins d'un mateix centre educatiu milloraria la convivència entre grups d'edat.

D'altra banda, la infància dona mostra d'una especial sensibilització i solidaritat amb les persones en situació de desavantatge econòmic. Aquest grup planteja, des de la seua pròpia visió, un principi d'equitat envers els companys i companyes que provenen de famílies econòmicament desfavorides ja que exposen el dret al fet que tots els xiquets i xiquetes del municipi puguin accedir en igualtat de condicions tant als serveis (menjador, transport, etc.) i recursos (llibres, materials) dels centres educatius, com a les activitats extraescolars i ofertes formatives del municipi mitjançant la implantació d'activitats gratuïtes o bons, beques i subvencions.

La participació de les persones adultes posa de manifest l'escassetat d'activitats i campanyes de sensibilització (educació afectiu-sexual, reconducció de mals hàbits, maneig d'emocions, educació en valors, rols i violència de gènere, medi ambient, seguretat viària, civisme, prevenció en salut, primers auxilis, economia, ocupació, etc.) en coordinació amb tots els centres educatius del municipi. No obstant això, una de les qüestions importants referent a això, també assenyalada per les persones enquestades, és la necessitat que els centres educatius reben major suport quant a recursos materials, personals i econòmics per a

poder posar en marxa aquests i altres projectes, i també poder dur a terme el principi d'equitat i igualtat d'accés i oportunitats del seu alumnat, abans referit des del grup de menor edat (la infància, 8-12 anys).

Infraestructures, equipaments i serveis en els centres d'ensenyament.

Un tema recurrent en les dinàmiques realitzades amb la infància, l'adolescència i en la consulta realitzada a la ciutadania és la necessitat de millora d'infraestructures: augment d'aules per a xiquets i xiquetes de dos anys, ampliació d'aules, millora de patis i espais per a l'esbarjo i equipaments (finestres, persianes, mobiliari, penjadors o taquilles etc.) dels centres educatius del municipi, independentment que la seua adscripció siga pública o concertada. D'altra banda, també es demanda l'ampliació i/o creació de zones d'aparcament per a bicicletes en tots els centres educatius del municipi, així com la millora dels carrils bici. Molts dels xiquets, xiquetes i joves que van intervindre en les dinàmiques van reflexionar sobre la contradicció existent entre les cada vegada més insistent recomanacions d'utilitzar el menys possible el vehicle particular, ja que argumenten que existeix una limitació en l'oferta de transport escolar públic, absència de carrils bici que tinguen continuïtat fins als centres escolars i, a més, una escassetat d'aparcaments per a bicicletes tant en els centres escolars com en els espais públics d'ús educatiu o formatiu (biblioteques, centre cívic, etc.).

Un altre dels aspectes destacats com a rellevants per als joves és l'eliminació de barreres arquitectòniques dins dels centres escolars. Si bé reconeixen que els centres educatius han treballat molt referent a això, també adverteixen que encara continuen existint barreres arquitectòniques que dificulten l'accés a companys i companyes amb mobilitat reduïda, per exemple, ens indica un dels xiquets "un ascensor per a pujar a la segona planta del centre educatiu".

Referent als serveis oferits pels centres educatius les persones enquestades observen la necessitat d'ampliar l'atenció personalitzada a l'alumnat (salut mental i suport psicològic en els instituts), les classes de reforç i repàs

escolar, així com la defensa del valencià. De la mateixa manera, la consulta ciutadana saca a la llum la preocupació dels adults perquè els centres educatius siguen espais segurs i pràctics amb vigilància policial a l'entrada i l'eixida del centre, on s'apliquen i duguen a terme mesures mediambientals (implantació de punts de reciclatge) i es fomenta l'Escola de Pares com a recurs d'ajuda i orientació per als pares i mares en la millora de les relacions intrafamiliars.

La participació infanto-juvenil en contextos soci-educatius.

Diferents estudis o estratègies d'enfocament participatiu han demostrat que consultar i valorar a la infància i adolescència pel que són i el que pensen "ara" (en aquest moment, no pensant en el seu futur com a ciutadania) aconsegueix espais de participació inclusius, més ètics i útilment crítics. Consultar a aquests grups d'edat sobre els temes locals que els afecten directament, conèixer les seues necessitats, interessos, demandes i propostes pot transformar espais, instal·lacions i serveis creats des d'una perspectiva merament adultista en espais, instal·lacions i serveis amigables per a la infància i l'adolescència. En aquest sentit, la consulta ciutadana posa de manifest la necessitat d'oferir als xiquets, xiquetes i adolescents formació en participació crítica i activa, on a més puguen conèixer l'estructura, organització i funcionament de les institucions locals. A partir d'aquesta base, es planteja per tots els grups d'edat (infància, adolescència i adulta) la necessitat de realitzar consultes sobre les necessitats i interessos soci-educatius de xiquets, xiquetes i adolescents. Si bé, per a plantejar aquestes consultes i fomentar la reflexió i presa de decisions dels i les joves s'observa com a imprescindible l'ampliació d'informació i assessorament sobre les diferents ofertes, recursos formatius i les seues eixides professionals.

Recursos culturals a Ontinyent: una aproximació descriptiva.

Referent a Cultura segons la Subdirecció General de Patrimoni Cultural i Museus de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport (2018), a Ontinyent hi ha cinc biblioteques (dues agències de lectura, una municipal i una altra

universitària) i dos museus en 2020: el Museu Arqueològic d'Ontinyent i de la Vall d'Albaida (MAOVA) i el Museu Fester-Societat de Festers del Santíssim Crist de l'Agonia. Altres instal·lacions culturals són el Teatre Echegaray, la Sala Gomis (Multiusos) i la Casa de la cultura - Palacio dels Barons de Santa Bàrbara.

A més, Ontinyent té deu Béns d'Interés Cultural, de tipus monumental (Palacio de la Duquesa d'Almodóvar), béns mobles (Campana Andreua del convent de la Puríssima Sang d'Ontinyent, Campana del rellotge, Rauxa o de Foc de la parròquia de Santa María d'Ontinyent i la Campana Santa Águeda de la parròquia de Sant Rafael d'Ontinyent), conjunts històrics (Barri de la Vila), i immaterials (Agrupació Musical Ontinyent, Associació Musical Vila d'Ontinyent, Baixada del Crist i dels Ambaixades dels festes de Moros i Cristians, Societat Musical Tot per la Música, i la Societat Va unir Artística Musical d'Ontinyent).

Com s'especifica en l'apartat de participació, Ontinyent es caracteritza per tindre un teixit associatiu ampli i divers (318 associacions distribuïdes entre 18 diferents temàtiques). Segons dades del directori d'associacions de l'ajuntament, el municipi compta amb 65 associacions de caràcter cultural el que representa una mica més de la cinquena part del teixit associatiu del municipi (20, 44%) sent la segona temàtica més representada en l'associacionisme del municipi (la temàtica amb major representació és l'esportiva amb un 24,53% del total d'associacions).

Taula 6. Relació d'associacions culturals

ASSOCIACIÓ	CONTACTE
ACCIÓ CULTURAL DEL PAIS VALENCIA	E-mail: valldalbaida@acpv.cat
AD LIBITUM ESCOLA DE MÚSICA	E-mail: info@adlibitum.es
AGRUPACIÓ MUSICAL ONTINYENT	E-mail: amontinyent@hotmail.com
AGRUPACION CORAL DE ONTINYENT	
AGRUPACIÓ ARTÍSTICA D'ONTINYENT	E-mail: davidgaliana69@hotmail.com
AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA ONTINYENT (AFO)	E-mail: lubotella@yahoo.com
AGRUPACIÓ MÚSICO VOCAL CLARIANO	E-mail: ricardo@ontenatural.com
AMAVO. ASSOCIACIÓ DE MÚSICS AMATEURS VETERANS D'ONTINYENT	E-mail: jobarma@gmail.com
AMIGOS DEL BAILE DE ONTINYENT	E-mail: juanbataaller@gmail.com
ASOCIACION BANDA DE CORNETAS Y TAMBORES ONTINYENT	
ASOCIACION BONSAI ONTINYENT Y LA VALL	
ASOCIACION CULTURAL ANDALUZA DE ONTINYENT	E-mail: acadontinyent@gmail.es
ASOCIACION CULTURAL DE DANZA OPERA	E-mail: balletopera@balletopera.com
ASOCIACION CULTURAL DE ONTINYENT 'LA NOSTRA TERRA'	E-mail: joganmon@hotmail.com
ASOCIACION ORNITOLÓGICA COMARCAL DE ONTINYENT	
ASOCIACIÓN CULTURAL ESPORT I DANSA	E-mail: ferrerogandia@hotmail.com
ASOCIACIÓN CULTURAL MALETE PRODUCTIONS	E-mail: info@malete.es
ASOCIACIÓN CULTURAL MASTERS BALLET	E-mail: mcmompo@gmail.com
ASOCIACIÓN CULTURAL SABER Y CONTAR	E-mail: info@saberycontar.com
ASOCIACIÓN DE DISEÑO Y ARTE DE ONTINYENT "ADAON"	E-mail: maria.gandia@gmail.com
ASOCIACIÓN MÚSICO-VOCAL NOU ORFEO D'ONTINYENT	E-mail: nuorfeodontinyent88@gmail.com
ASOCIACIÓN ORNITOLÓGICA SILVESTRISTA	E-mail: silvestre0911@hotmail.com
ASSEMBLEA DE JOVES MERUTS	E-mail: angela.cortes.sanz@gmail.com
ASSOCIACIÓ MUSICAL VILA D'ONTINYENT	E-mail: pacoaliagamora@gmail.com
ASSOCIACIÓ CULTURAL DE VEINAT, AMICS I AMIGUES DE LA VILA	E-mail: avavontinyent@gmail.com
ASSOCIACIÓ CULTURAL EL FILANER	E-mail: espaicultural@elfilaner.com
ASSOCIACIÓ DE GEGANTS I CABETS D'ONTINYENT	E-mail: gegantsicabetsontinyent@gmail.com
ASSOCIACIÓ MÚSICO CULTURAL BATUKEM ACTIVA	E-mail: luiscoach@gmail.com
ASSOCIACIÓ PER A L'HUMANISME	E-mail: miquelvanyo@gmail.com
BALL DE SALÓ D'ONTINYENT	E-mail: dorohp51@hotmail.com
CINE-CLUB UTIYE	E-mail: jovaliente@hotmail.com
COLLA DE CAMPANERS D'ONTINYENT	E-mail: colladecampaners@hotmail.com
COLLA DE XIRIMITES I TABALS EL REGALL	E-mail: elregall@hotmail.com
COLLA EL CALLARIS	E-mail: vferrerorubio@gmail.com
COMPANYIA LOCAL D'ART CONTEMPORANI (LA CLAC)	
COMPARSA DE BENIMERINS	E-mail: paccope@hotmail.com
COMUNITAT VALENCIANA TRAVEL BLOGGERS	E-mail: cuentas@valencianatb.com
COOR.VALL D'ALBAIDA PER LA DEFENSA I US DEL VALENCIA	E-mail: covalba@fev.org
CULTURAL AMIGOS DE LAS CUEVAS	
CULTURAL INSTITUT DE TEATRE: O.M. TEATRE	
CÍRCULO DE INVESTIGACIÓN DE LA ANTROPOLOGÍA GNÓSTICA	
EL TENDRUM	E-mail: valldalbaida@acpv.cat
FOC I CASSOLA	
FONT D'ART	E-mail: mikibonilla@gmail.com
FUNCIÓ SALVADOR MOLLÀ DE LA COMUNITAT VALENCIANA	E-mail: fundacio@salvadmolla.com
GRUP DE DANSES D'ONTINYENT	E-mail: grupdancesontinyent@yahoo.es
GRUP DE PERCUSSIÓ ARMONIA	
GRUP DE PERCUSSIÓ I DOLÇAINA EL RAVAL	E-mail: elravalontinyent@gmail.com
GRUP TEATREPERATOTS	E-mail: notificaciones@ubedaherrero.es
INSTITUT D'ESTUDIS DE LA VALL D'ALBAIDA	E-mail: jcalabeneyto@hotmail.com
JUNTA HERMANDADES Y COFRADIAS DE SEMANA SANTA DE ONTINYENT	E-mail: smartinez@textilalcoyana.com
LA COLLA GRUP DE PERCUSSIÓ I DOLÇAINA	E-mail: lacollaontinyent@gmail.com
LLOABLE CONFRARIA DE LA SOLEDAT	E-mail: sanchis.salva@gmail.com
MOTOR CLASSIC ONTINYENT	E-mail: josegramage1949@gmail.com
MUIXERANGA DE LA VALL D'ALBAIDA	E-mail: reigireig@gmail.com
MUNTIS OCI PERSONALITZAT	E-mail: muntislavall@gmail.com
MÚSICA ARIA	E-mail: magalimulet@gmail.com
ORQUESTRA ONTINYENTINA DE POLS I PLECTRE	E-mail: orquestraontinyentina@gmail.com
RADIO CLUB ONTINYENT	
RANDA DE BOIXETS	
RONDALLA PENSIONISTAS CHALET 'LES BOLES'	
SOCIETAT UNIÓ ARTÍSTICA MUSICAL	E-mail: secretaria@suamontinyent.com
TEATRE-4	
TOT PER LA MÚSICA	E-mail: rafael.gandia@yahoo.es
UNION DE RADIOAFICIONADOS ESPAÑOLES-SECCION ONTINYENT	E-mail: ureontinyent@gmail.com

Font: Ajuntament d'Ontinyent (<http://www3.ajuntament-ontinyent.es:8092/inet/Associacions.jsp>)

Aspectes destacats sobre la cultura infato-juvenil a Ontinyent

La informació qualitativa recopilada mitjançant les dinàmiques realitzades en els centres escolars i instituts d'Ontinyent, així com la consulta ciutadana duta a terme en el municipi plantegen una instantània de les infraestructures i recursos culturals del municipi la qual complementa i enriqueix de manera qualitativa les dades del diagnòstic extrets de fonts secundàries. En aquest sentit, la consulta ciutadana sobre diferents instal·lacions culturals del municipi ens mostra a grans trets una valoració positiva d'aquests espais, sent les biblioteques del municipi la millor valorades (el 92,1% de les persones enquestades valoren com a excel·lents o bé les biblioteques del municipi). En el costat oposat es troben els museus, ja que són els que pitjor valoració obtenen (el 41% del total de persones enquestades tenen una visió negativa "dolenta o molt dolenta" dels museus del municipi). D'altra banda, destaca la falta de valoració dels espais que estan més enfocats a la població jove, com ara, el Centre Cívic, el Centre Juvenil o l'Espai Jove, dels quals un 28%, 25%, 29% (respectivament) de les persones enquestades respon no saber quina valoració donar-li. Aquest fet podria deure's a un desconeixement o falta d'informació de les persones entrevistades sobre aquests espais, la qual cosa podria denotar una escassa divulgació o difusió d'aquests espais o que la informació sobre els mateixos no arriba al total de la població d'Ontinyent. Cal destacar que la mitjana d'edat de les persones enquestades és d'uns 41-42 anys pel que és de suposar que no són usuaris directes d'aquests espais.

De nou cal recordar que, si bé aquests resultats podrien ser extrapolats a altres àmbits territorials, s'ha de tindre present que són l'expressió directa de persones que conviuen a Ontinyent.

Els aspectes afeblidors més característics serien els següents:

Les escoles de música com a espai cultural preferent.

Les dinàmiques realitzades amb la infància (8-12 anys) van evidenciar el gran interès que desperta en aquest grup d'edat les activitats culturals enfocades a l'aprenentatge musical, ja que sol·licitaven major nombre d'escoles de música, així com facilitat d'accés (horaris i economia) a aquestes. Per part seua, en l'enquesta ciutadana les persones entrevistades es reafirmen davant la necessitat d'augmentar el nombre d'espais dedicats a l'aprenentatge artístic (música, ball, cant...), però a més reclamen una millora les instal·lacions ja existents i un major suport de la institució.

Atenció específica a l'oferta cultural dirigida a la població adolescent.

Una de les demandes més reiterades en tots els grups d'edat quan es parla d'esdeveniments o programacions culturals és la seua limitació tant en quantitat com en diversitat. La infància (8-12 anys) fa referència al fet que falta programació dirigida al seu grup d'edat "Hi ha un cinema d'estiu, però no posen pel·lícules per a nosaltres". I tant joves (13-18 anys) com a adults fan constar la necessitat d'ampliar i diversificar l'oferta cultural dirigida a tots els públics, oferir programes que es puguen realitzar en família sobretot els caps de setmana i en els quals també es fomenta el valencià.

Valoració d'infraestructures, centres i servicis d'Ontinyent	Biblioteques	Cinemes	Teatres	Centre Cívic	Museus	Centre Juvenil	Espai Jove
Excel·lent o bé	92%	80%	73%	55%	50%	49%	38%
Mal o molt mal	7%	19%	22%	17%	41%	26%	33%
No ho sé	1%	1%	5%	28%	9%	25%	29%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'enquesta ciutadana per al Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent

L'escassa oferta cultural dirigida de manera específica a la infància i a l'adolescència marca el distanciament i falta d'interés de xiquets, xiquetes i joves per tot el relacionat amb la programació cultural del municipi. La consulta realitzada a la ciutadana posa en evidència la necessitat de fomentar tot tipus de cultura entre els més joves (cinema, teatre, música, cant, ball, lectura, museus, exposicions, història local, etc.) creant esdeveniments que despertin el seu interès i implicació perquè puguin viure la cultura d'una forma activa i participativa des dels seus entorns més pròxims. És a dir, acostant aquestes programacions culturals als barris, intentant que la informació i divulgació d'esdeveniments i activitats arribi a tota la població d'Ontinyent (grups d'edat, zones del municipi) i, a més, fent-la econòmicament accessible a tots els públics independentment a la seua situació o nivell econòmic.

Instal·lacions, espais culturals i d'entreteniment dirigits a la infància i l'adolescència.

La informació recopilada en la consulta ciutadana ens diu que, d'entre les instal·lacions culturals d'Ontinyent valorades en l'enquesta, les biblioteques són els espais que major percentatge de respostes positives ha obtingut (92% "bé o excel·lent"), si bé també incideixen en què aquestes necessiten d'una major dotació i renovació dels seus continguts bibliogràfics. En aquest sentit, les dinàmiques realitzades en els col·legis amb els grups d'infància ens mostren que la percepció dels més joves sobre aquest tema és que existeix un nombre insuficient de biblioteques en el municipi i que les existents necessiten millorar

les seues instal·lacions (ex. la il·luminació), els xiquets i xiquetes exposen que aquestes biblioteques haurien de tindre espais i continguts específics per al seu grup d'edat.

D'altra banda, els museus són els espais pitjor valorats (41% "mal o molt mal") qüestió que podria deure's a la falta d'interés que despertin en la població jove d'Ontinyent. Tant els adolescents com els adults plantegen la necessitat d'innovar en la creació de museus i exposicions (ex. art urbà) que despertin l'interés de tots els públics, espais per a la cultura i l'art que siguin creatius, participatius, interactius i econòmics, als quals puguin accedir indistintament famílies, grups d'amics, centres educatius, etc.

Cultura i diversitat funcional.

Una de les qüestions que sorgeix de la consulta ciutadana és la sensibilització de la població d'Ontinyent cap a les persones amb diversitat funcional, amb especial atenció a la infància i adolescència i la seua accessibilitat tant als espais culturals (cinemes, teatres, museus, exposicions, biblioteques, Centre Cívic, Centre Juvenil...) com al seu contingut (obres de teatre, cinema, obres d'art, etc.). Per al que s'indica que a més d'eliminar les barreres visibles, és a dir les arquitectòniques, també s'han d'eliminar les menys visibles per a la societat majoritària, el contingut cultural no adaptat a la diversitat funcional d'aquestes persones (visual, auditiva, sensorial, etc.).

QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES**Escola i Educació**

FEBLESES ⁽¹⁾	FORTALESES
<ul style="list-style-type: none"> • El problema del bullying en els centres escolars. • Insuficients programes de mediació en els centres educatius. • Necessitat de reciclatge formatiu del professorat en secundària. • Aïllament de l'alumnat amb dificultats d'aprenentatge en els centres educatius. • Escassa participació de l'alumnat en la gestió i organització de les activitats escolars. • Poca vinculació entre els centres educatius del municipi. • Abandó de l'educació en edats primerenques. • Cap col·legi està fent res respecte a la coeducació i en els últims anys es comencen a moure més a nivell personal que institucional. Hi ha educació mixta però no coeducativa. • Manques formatives i educatives en igualtat des de la infància. • El pati és un lloc idoni per a promoure la igualtat. Ús del pati inclusiu. Només pistes esportives de futbol. • Diversos CEIPS privats presenten barreres arquitectòniques⁽²⁾ 	<ul style="list-style-type: none"> • Clara tendència a l'augment del nivell formatiu de la població. • Àmplia oferta de centres educatius públics i privats. • Ràtios d'alumnat per nivells educatius menors a les ràtios provincials. • Programa Aula Compartida (PAC, 2019) per a reduir l'absentisme i previndre l'abandó primerenc (Ajuntament i IES d'Ontinyent). • Dilatada experiència en el Pla Municipal d'Absentisme Escolar (Ajuntament d'Ontinyent). • Associacionisme educatiu: notable presència d'AMPAS i associacions enfocades a l'educació. • Centres educatius que realitzen tallers dirigits a millorar la convivència a l'aula. • Centres educatius que tenen present les propostes i suggeriments del seu alumnat mitjançant la instal·lació a l'aula d'una bústia de suggeriments. • Centre d'autoaprenentatge de Llengües (CALÇ). Centre per a l'aprenentatge dels idiomes anglés i valencià

Cultura

FEBLESES ⁽¹⁾	FORTALESES
<ul style="list-style-type: none"> • Insuficients recursos i activitats d'oci cultural dirigit a la població adolescent • “Espai Jove” sense un equipament adequat. • A penes existeixen llocs per a l'oci cultural infantil i juvenil que no estiguen vinculats a organismes religiosos. • La infància i adolescència no disposa d'activitats culturals atractives. • Oferta cultural molt limitada, poc diversa i no inclusiva. • Espais culturals de gestió municipal que presenten barreres arquitectòniques (Casa cultura Marq. Sta. Barbara, Centre de música, Museu Arqueologic d'Ontinyent(MAOVA), Casa cultura Sant Rafael, Bib p. Lluís Galiana i arch. Mun., Arxiu Manc Vall d'Albaida) ⁽³⁾ 	<ul style="list-style-type: none"> • Programació cultural 2015-2020 variada: • teatre, màgia, dansa, titelles, circ, contacontes, acròbates, pallasos, humor gestual, activitats musicals... • Visites programades per a conèixer el patrimoni històric i cultural d'Ontinyent (Visita a la Vila, Itinerari per els xumeredes fabrils, Itinerari nobles i Il.lustres d'Ontinyent, Visita al museu fester, Visita al MAOVA, Visita al museu del tèxtil, Visita al teatre Echegaray, Anem al mercat municipal) • Gran quantitat de Festes: <ul style="list-style-type: none"> ○ Festes de moros i cristians ○ Festes patronals de la Puríssima ○ Setmana Santa i Pasqua ○ Corpus Christi ○ La fira d'Ontinyent ○ sant Antoni Abat ○ Falles a San José ○ Festa del Cúgol i Sant Pere de Verona ○ San Cristófol i Sant Esteve ○ Romeria d'Agres ○ Festes barri de Sant Rafael ○ El Llombo i l'Aplec de Gegants i Cabets

(1) S'han inclòs aportacions de la radiografia social realitzada en 2019 per a l'elaboració del Pla de Joventut d'Ontinyent en la qual s'exposaven diverses necessitats i problemàtiques directament relacionades amb la infància i adolescència en l'àmbit educatiu.

(2) ENQUESTA D'INFRAESTRUCTURA I EQUIPAMENTS LOCALS, 2020 (Ministeri de Política Territorial i Funció Pública) <https://eiel.redsara.es/descargas/ver-encuestas?periodo=2020&quadre=60&nivell=N&província=46&municipi=184>

(3) ENQUESTA D'INFRAESTRUCTURA I EQUIPAMENTS LOCALS, 2020 (Ministeri de Política Territorial i Funció Pública) <https://eiel.redsara.es/descargas/ver-encuestas?periodo=2020&quadre=51&nivell=N&província=46&municipi=184>

EIXOS D'ACTUACIÓ**Escola i Educació**

I. ESCOLA, EDUCACIÓ I CULTURA						
I.1 Formació, conscienciació, orientació i ensenyament	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Promoure la formació i la capacitat de “ments” infantils innovadores.	X					X
<u>Objectiu 2</u> : Implementar píndoles formatives complementàries per a sensibilitzar en valors de cohesió, inclusió, igualtat i de desenvolupament integral de la infància i l'adolescència	X	X		X		X
<u>Objectiu 3</u> : Reforçar la formació complementària dels professionals docents dels diferents centres educatius del municipi			X	X	X	X
<u>Objectiu 4</u> : Promoure que les ràtios per aula en els diferents centres d'ensenyament atenguen criteris de qualitat formativa.	X	X		X	X	X
I.2 Xarxes i col·laboració entre agents socials i institucionals del sector educatiu	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Fomentar les xarxes de col·laboració social, institucional i educativa.	X	X	X			X
<u>Objectiu 2</u> : Incentivar activitats a l'aire lliure en espais públics del municipi en horari lectiu	X	X		X	X	X

I. ESCOLA, EDUCACIÓ I CULTURA						
I.3 Socialització, cohesió, solidaritat i tolerància en l'àmbit educatiu.	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Habilitar, promoure i reforçar recursos, serveis i activitats que millore el bon clima de convivència entre l'alumnat.	X	X	X	X		X
<u>Objectiu 2</u> : Facilitar l'accés a les activitats extraescolars a totes les famílies amb independència de la seua situació socioeconòmica.	X	X	X	X		
<u>Objectiu 3</u> : Adaptar els jocs i les activitats de temps lliure dels centres d'ensenyament a l'interés dels diferents grups d'edat que conviuen en un mateix centre.	X	X		X	X	
<u>Objectiu 4</u> : Promoure iniciatives que garantisquen les bones relacions entre alumnat i professorat.	X	X	X	X	X	
<u>Objectiu 5</u> : Promoure l'aplicació d'ajudes econòmiques a famílies per a serveis de menjador, transport, llibres.			X			X
<u>Objectiu 6</u> : Realitzar campanyes de sensibilització en coordinació amb tots els centres educatius del municipi.	X	X	X			X

I. ESCOLA, EDUCACIÓ I CULTURA						
I.4 Infraestructures, equipaments i serveis en els centres d'ensenyament	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Renovar mobiliari i equipaments en estat de degradació i mal estat dels diferents centres educatius.	X	X	X		X	X
<u>Objectiu 2</u> : Instal·lar zones d'aparcament per a bicicletes en els diferents centres educatius d'ensenyament primari i secundari.	X	X	X	X	X	
<u>Objectiu 3</u> : Eliminar barreres arquitectòniques i habilitar l'accessibilitat en tots els centres educatius del municipi	X	X	X	X	X	
I.5 La participació infanto-juvenil en contextos socio-educatius	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Promoure la creació d'espais participatius i deliberatius en l'àmbit educatiu per a millorar i optimitzar recursos de manera col·laborativa	X	X		X	X	X
<u>Objectiu 2</u> : Programar noves activitats formatives a partir de la consulta a la infància i l'adolescència.	X	X		X		X
<u>Objectiu 3</u> : Elaborar una consulta ciutadana específica sobre la necessitat d'incloure noves ofertes formatives d'FP i Batxillerat.			X			X

Cultura

I.6 Les escoles de música com a espai cultural preferent	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1:</u> Fomentar de l'educació artística (música, cant, ball)	X	X	X	X		X
<u>Objectiu 2:</u> Millorar les instal·lacions de les escoles de música.	X	X	X			X
I.7 Ampliació, diversificació i foment de l'oferta cultural infanto-juvenil	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1:</u> Augmentar i diversificar el nombre d'activitats culturals dirigides a la infància i a l'adolescència .	X	X		X	X	X
<u>Objectiu 2:</u> Fomentar la cultura en general i despertar l'interés per la mateixa en la infància i l'adolescència.	X	X	X			X
<u>Objectiu 3:</u> Acostar als barris l'oferta i activitats culturals dirigides a la infància i a l'adolescència..	X	X				X
<u>Objectiu 4:</u> Facilitar i promoure l'accés a l'oferta cultural i la participació en activitats culturals de xiquets, xiquetes i adolescents que provenen de famílies amb escassos recursos econòmics.	X	X	X	X		X

I.8 Instal·lacions, espais culturals i d'entreteniment dirigits a la infància i l'adolescència.	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1:</u> Ampliar el nombre de biblioteques i millorar les instal·lacions de les ja existents (il·luminació, renovació de continguts...)	X	X	X	X		X
<u>Objectiu 2:</u> Innovar en la creació de museus d'interés comú i accés econòmic per a la infància, adolescència i els adults, per a visitar en família o amb amics.	X	X	X		X	
<u>Objectiu 3:</u> Realitzar eixides escolars i visites guiades a llocs d'interés cultural (museus, arquitectura local, etc.)	X	X	X	X		X
<u>Objectiu 4:</u> Dur a terme exposicions juvenils d'art urbà, participatiu i interactiu.	X	X	X			X
I.9 Atenció específica a l'oferta cultural dirigida a la infància i a l'adolescència i la diversitat funcional	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1:</u> Eliminar qualsevol barrera arquitectònica que dificulte l'accés a instal·lacions culturals.	X	X				X
<u>Objectiu 2:</u> Fomentar i crear activitats culturals (teatre, exposicions, etc.) adaptades a la diversitat funcional.	X	X	X			X

LÍNIA ESTRATÈGICA II. SALUT PÚBLICA, HÀBITS SALUDABLES I ACTIVITATS ESPORTIVES

DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ

Sociologia, Salut i Temps: un marc de polítiques públiques pendent

L'aposta per arribar a ser un municipi saludable és un dels aspectes que estan sent valorats a l'alça pel conjunt de governs i administracions públiques europees en les últimes dècades, tal com mostra l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

Del total d'ODS, almenys 11 poden relacionar-se amb la salut de la població (Puente Burgos, Peñaloza Quintero, de-Gracia-Soriano, 2019). Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS, 1946), "salut no és només l'absència de malaltia, sinó també és l'estat de benestar somàtic, psicològic i social de l'individu i de la col·lectivitat". En aquest sentit, un territori saludable és, seguint a Puente Burgos *et al.*, aquell en el qual la seua població, singular i col·lectiva, "busquen millorar les seues condicions de vida, treball i cultura, sota condicions de relació harmoniosa amb l'ambient físic i natural, però que al mateix temps treballen en el millorament de la seua convivència i solidaritat, amb criteris democràtics" (2019).

En el cas d'Ontinyent, les dades reflecteixen una sòlida infraestructura de salut i esport, tal com mostren les dades recaptades del municipi. No obstant això, és més costós trobar en aquest moment, altres elements que puguen definir-lo com a territori saludable. No obstant això, l'aposta municipal per desenvolupar processos participatius (com en l'actual Pla d'Infància, o l'anterior Pla de Joventut), mostra una intencionalitat que apunta en aqueixa direcció.

Atesos les dades primàries obtingudes en el procés d'aquesta investigació, l'educació i la salut mental de la població infantil i adolescent són dos aspectes sobre els quals hauria d'actuar el govern local de manera prioritària, segons la població adulta d'Ontinyent. La consulta ciutadana realitzada indica que aquests

aspectes, entre altres, han de ser considerats per l'Ajuntament com a importants i prioritaris en el desenvolupament de polítiques públiques dirigides cap a la població més jove.

	Mitjana
Educació	9,16
Salut mental	9,07
Medi ambient	8,96
Oci i temps lliure	8,95
Cultura	8,84
Entorn urbà i espai públic	8,82
Esports	8,73
Ocupació	8,56
Participació ciutadana	8,53
Associacionisme i cooperació	8,29
Gènere	8,28
Transport	8,23
Accés i ús de tecnologies (TIC)	8,14
Xarxes socials	7,71

Però des de la infància i l'adolescència també ocorre aquesta demanda, particularment la que concerneix la relació entre salut i temps. La pressió del temps és sentida des d'edats primerenques (de-Gracia-Soriano, 2021).

A partir dels tallers i l'emissió de preguntes molt genèriques com què tal ho passeu en el col·legi? s'anava indagant en les experiències de les i els integrants del grup i debatent sobre algunes qüestions d'interés per a aquesta investigació.

Els resultats obtinguts apunten al fet que les i els estudiants, inclosos els més joves, assenyalen tres eixos estratègics que coincideixen amb temes recurrents en els debats teòrics tractats des de la sociologia del temps (Berriain, 2008, Rosa, 2011; Ramos, 2014; Vostal, 2015): convivència, conciliació i escola; el descans; i la salut mental.

El valor pel temps lliure, per estar amb les persones que els importen, per fer les coses bé, per poder descansar, per preocupar-se pels

altres... sembla indicar, d'una banda, cert ideal o ideari sociotemporal. D'altra banda, el fet que el verbalitzen i defensen pot estar indicant que s'està començant a veure amenaçada dita ideal.

Tots aquests elements estan donant compte que per a la població infantil i adolescent d'aquest municipi, l'ideal sociotemporal està més prop de la tranquil·litat que de l'acceleració. També mostren el familiaritzats que estan, des d'edats primerenques, amb conceptes com el deure (a través dels deures, evidentment), les obligacions (molts refereixen a les activitats extraescolars) l'estrés, les addiccions (principalment a jocs, en població adolescent) o el temps lliure.

Encara que no solen utilitzar aquests conceptes, fan referència contínua als seus significats a través d'expressions com: tinc que, m'atabala, estan enganxats, temps per a...

Tot això, com ja s'ha advertit des d'alguns ajuntaments, suggereix la necessitat de parar atenció, a través d'observatoris sociològics del temps, a les experiències i vivències sociotemporales que té la ciutadania. Entre altres motius, pel fet que aquestes es troben en el centre del benestar quotidià contemporani i de la salut, física i mental (de-Gracia-Soriano, 2021).

Respecte a les dades secundàries recaptades a nivell municipal, s'observa que en l'àrea de salut, les 35.347 persones empadronades compten amb tres centres de salut, un centre d'especialitats i un Hospital General. A més, el municipi compta amb un centre de salut mental, un centre de salut sexual i reproductiva i una unitat d'odontologia preventiva.

D'altra banda, Ontinyent té 13 centres enfocats al benestar social dirigits a cinc col·lectius: menors, majors, dones, persones amb discapacitat, persones amb malaltia mental.

CENTRES DE BENESTAR SOCIAL

Menor

- Centre de Dia de Suport Convivencial i Educatiu Càritas Maria Nadal (Sambori)
- Centre de Dia d'Inserció Sociolaboral de Menors el Rogle

Dona

- Centre Infodona d'Ontinyent

Persones amb Discapacitat

- Centre de Dia "Caixa Ontinyent"
- Centre Ocupacional d'Ontinyent "José Antonio Bodoque"
- Habitatge Tutelat Trevol i "Gomis"

Persones amb Malaltia Mental

- Centre de Rehabilitació i Integració Social (CRIS)

Persones Majors

- CEAM Ontinyent
- Centre de Dia per a Persones Majors Dependents Caixa-Ontinyent
- Centre de Dia per a Persones Majors Dependents la Saleta Ontinyent
- Residència per a Persones Majors Dependents La nostra Senyora dels Dolores
- Residència P.M.D. C.G. la Saleta Ontinyent
- Residència P.M.Sr. San Francisco Ontinyent

Font: Conselleria de Benestar Social

Respecte a les infraestructures esportives, analitzades a través dels espais que Ontinyent té per a aquest fi, s'observa una alta oferta disponible per als seus habitants, tal com pot observar-se en la següent taula. En total, el municipi compta amb 101 espais dedicats a aquesta mena d'activitats, la qual cosa indica cert valor d'oportunitat per al desenvolupament d'activitats físiques.

	Nombre
Àrees d'activitat terrestre	4
Camp de futbol	4
Camp de tir	2
Carrils de bicicleta	1
Circuits de motor	1
Espais xicotets i no reglamentats	13
Frontons i pavellons amb frontó	3
Altres camps	2
Altres espais esportius	29
Piscina	3
Pista d'atletisme	1
Pista de tennis	2
Pistes d'esquaix	1
Pistes i pavellons poliesportius	15
Sales	20

Respecte als hàbits saludables, cal destacar que des que es va iniciar el confinament de març de 2020, l'Ajuntament ha promogut un Pla Esportiu amb classes virtuals amb l'objectiu de promoure l'activitat física de la població i fer costat als professionals de l'esport, segons el periòdic Loclar (2020).

Finalment, prenent com a referència el Pla de Joventut d'Ontinyent, és necessari destacar que en els resultats d'aquest informe apunten al fet que la població jove del municipi té algunes opinions i demandes que podrien millorar la situació actual respecte a uns certs hàbits saludables, així com a aquells relacionats amb l'activitat i salut, física i mental. De manera concreta, les i els joves que van participar en aquest Pla, van assenyalar que:

- Existeix una situació de sedentarisme generalitzada entre la joventut del municipi.
- Es desconeix què són hàbits saludables en matèria d'alimentació.
- S'està produint un increment notable de joves que participen en jocs d'aposta amb caràcter addictiu.
- La formació dels entrenadors esportius sobre primers auxilis i ús de desfibril·ladors és insuficient.
- L'accés a la informació sobre la sexualitat és escassa, fent-se ús de fonts pornogràfiques per al seu aprenentatge.

QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES

Febleses	Fortaleses
<ul style="list-style-type: none"> • Tots els grups d'edat manifesten escassetat de temps per a les coses que els importen. • Relació de dependència amb les TIC. • Presència de narratives sobre l'estrés des d'edats molt primerenques. • Alta exposició a • Absència de formació sobre hàbits i pràctiques alimentàries i de consum saludables. • Tensió per l'espai compartit: unes cohorts d'edat se senten <i>envaïdes</i> per les altres. • Manca de pràctiques inclusives intergeneracionals. • És necessari facilitar l'ús i accés a instal·lacions esportives concordes a les necessitats infantils i juvenils. • Conductes addictives des d'edats primerenques. • Es demanda més formació sexual saludable: sobre el propi subjecte i en les relacions afectiu-sexuals. • Manifestació de l'existència de violència física i simbòlica: gènere i generacional. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jocs escolars</i>. Programa per al foment de la pràctica esportiva, a través del qual els alumnes d'Ontinyent poden practicar un esport i competir a diferents nivells. Els esports practicables són: Escacs, futbol 7, judo, atletisme, gimnàstica rítmica, bàsquetaball, pingpong, futbol sala, ciclisme i voleibol • <i>Escoles esportives</i>. Recurs per a la introducció a l'activitat esportiva en: PingPong, ciclisme, atletisme, gimnàstica rítmica, bàsquetaball, pilota valenciana, karate, kung-fu, judo, tennis i pilota de saló. • <i>Servei d'assessorament psicosexual</i>. Centre d'assessorament especialitzats, on es donen xarrades sobre anatomia i fisiologia de les malalties de transmissió sexual, així com donant serveis de planificació i orientació sexual. L'ajuntament aporta sexòleg/a i material il·lustratiu. • <i>Unitat de prevenció de conductes adictives</i>. Servei públic comarcal ofert des de la Mancomunitat. Es gestiona informació, orientació i assessorament, a més d'executar-se programes de prevenció de la drogodependència per a escolars i de sensibilització. S'utilitzen xarrades, conferències, fòrums de discussió, cineforum, jornades, seminaris i formació contínua a progenitors, professors i monitors. El servei compta amb dos psicòlegs especialitzats. • <i>Atenció a L'Infant</i>. Servei adscrit als centres de salut. Es realitzen programes i activitats per a la vacunació, seguiment de desenvolupament antropomètric, consells sobre lactància, programa de millora en alimentació i nutrició, prevenció d'accidents, desenvolupament psicomotor, detecció precoç de deficiències visuals, programa de salut escolar, cures i tractaments de ferides, consells sobre la menarquia i seguiment de patologies cròniques.

EIXOS D'ACTUACIÓ

II. SALUT PÚBLICA, HÀBITS SALUDABLES I ACTIVITATS ESPORTIVES						
EIX D'ACTUACIÓ: II.1 Convivència, conciliació i escola	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1:</u> Reduir la càrrega de deures per a garantir la disposició de temps lliure.	X	X	X	X		X
<u>Objectiu 2:</u> Respectar i fer respectar els temps per a estar en família	X	X	X	X		X
<u>Objectiu 3:</u> Millorar l'organització de l'agenda d'exàmens per a garantir temps suficient per a un bon estudi de matèries.	X	X		X	X	
<u>Objectiu 4:</u> Respectar i promoure el respecte per la voluntat de fer o no fer activitats	X	X			X	
EIX D'ACTUACIÓ: II.2 Descans i vacances	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1:</u> Afavorir caps de setmana de tres dies per a poder descansar.	X			X		
<u>Objectiu 2:</u> Implementar més temps de descans i desconnexió entre classe.	X	X		X	X	
<u>Objectiu 3:</u> Millorar la distribució de la càrrega lectiva durant el curs, evitant la concentració en el període previ a les vacances d'estiu.	X			X		

II. SALUT PÚBLICA, HÀBITS SALUDABLES I ACTIVITATS ESPORTIVES						
EIX D'ACTUACIÓ: II.3 Salut mental	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
OBJECTIUS D'ACCIÓ:						
<u>Objectiu 1:</u> Contribuir de manera activa a la reducció de sensació d'estrés derivada de l'estil de vida que genera el sistema educatiu i l'ocupació constant.	X	X		X	X	
<u>Objectiu 2:</u> Promoure temps per al descans, la desconnexió i el temps lliure.	X	X		X		X
<u>Objectiu 3:</u> Promoure més activitat física per a l'alliberament de l'estrés.	X	X	X	X		
<u>Objectiu 4:</u> Parar atenció a les addiccions en població infantil i adolescent, especialment les vinculades a les TIC i als jocs d'aposta.	X	X	X		X	
<u>Objectiu 5:</u> Augmentar el control sobre les cases d'aposta i el compliment de la llei respecte a l'edat de joc.		X			X	
<u>Objectiu 6:</u> Crear una aplicació que apague el mòbil després d'un determinat temps d'activitat.	X	X		X		
<u>Objectiu 7:</u> Promoure l'atenció psicològica per a adolescents.		X			X	X
EIX D'ACTUACIÓ: II.4 Observatori sociològic d'usos del temps	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1:</u> Habilitar un observatori sociològic d'usos del temps per a identificar i diagnosticar problemes relacionats amb l'experiència i vivència del temps de la població d'Ontinyent.	X	X	X	X*	X*	X*

* Anàlisi deductiva de l'equip d'investigació a partir dels comentaris i dinàmiques del procés.

LÍNIA ESTRATÈGICA III. OCI, TEMPS LLIURE I COHESIÓ FAMILIAR

DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ

Les Famílies i les llars d'Ontinyent: una aproximació descriptiva a la seua composició

Segons la Convenció sobre els Drets del Xiquet (1989) la família és el medi natural per al creixement i el benestar de tots els seus membres, i en particular dels xiquets i les xiquetes. En els últims anys, els nuclis familiars han experimentat nombrosos canvis generadors de noves i diverses formes familiars; malgrat la qual cosa, el nucli familiar continua sent un element central en el desenvolupament de la infància i l'adolescència.

En aquest apartat s'analitzen dades relacionades amb l'estructura i composició de les unitats familiars i de les llars d'Ontinyent, així com dels habitatges censats en el municipi i les seues característiques. A aquest efecte, s'ha utilitzat com a font principal el Cens de Població i Habitatge de 2011, sent aquesta una eina òptima per a discernir les diferències detallades entre les llars del municipi i la seua província. Es tracta d'una primera aproximació descriptiva, sent conscients de la falta d'actualització d'aquesta font.

Més de la meitat de les famílies residents a Ontinyent, a data de 2011, estava composta per una parella amb fill/s i/o filla/s (58,3%), date aquest que supera en 5 punts la mitjana provincial de nuclis familiars amb la mateixa composició (52,2%). Per contra, el percentatge de famílies compostes per dos adults sense fills/as per al municipi és menor que per a la província (30% a Ontinyent, 31,5%

a la província de València). Les xifres de famílies monoparentals compostes per una mare amb fill/s i/o filla/s (8,7%) supera a les d'un pare amb fill/s i/o filla/s (2,8%), encara que tots dos tipus de família tenen una baixa representació en el conjunt de famílies d'Ontinyent, igual que succeeix a la província de València. No obstant això, les dades provincials d'aquesta mena de famílies superen en quasi quatre punts percentuals als del municipi, el 12,6% de les famílies de la província de València estan compostes per una mare amb fill/s i/o filla/s i el 3,7% de pare amb fill/s i/o filla/s.

El 51,9% de les llars d'Ontinyent ho conformen un (22,7%) o dos convivents (29,2%). El 48,1% restant es divideix entre llars en els quals conviuen 3 persones (21,2%), 4 persones (20,7%), 5 persones (4,6%) i 6 o més persones (1,7%). Per això, s'estima que al voltant d'una quarta part de les llars del municipi podrien estar compostos per famílies nombroses (en el gràfic anterior s'observa amb claredat aquesta afirmació).

Si es comparen aquestes dades amb les proporcions per a la província de València s'observa que en tots dos territoris se segueix la

Famílies segons tipus de nucli familiar, 2011 (Unitats: nuclis familiars)				
	Ontinyent	%	Prov. València	%
Parella sense fills	3.223	30,2%	238.322	31,5%
Parella amb fills	6.213	58,3%	394.695	52,2%
Pare amb fills	296	2,8%	27.588	3,7%
Mare amb fills	928	8,7%	95.074	12,6%
Total (nuclis familiars)	10.660	100,0%	755.679	100,0%
Font: Institut Nacional d'Estadística. Censos de Població i Habitatges 2011. Parelles i nuclis				
Llars segons la seua grandària, 2011 (Unitats: llars)				
	Ontinyent	%	Prov. València	%
1 persona	3.219	22,7%	248.346	24,5%
2 persona	4.141	29,2%	299.523	29,5%
3 persona	3.005	21,2%	229.875	22,7%
4 persona	2.935	20,7%	184.997	18,2%
5 persona	651	4,6%	38.603	3,8%
6 persona	238	1,7%	13.314	1,3%
Total (llars)	14.189	100,0%	1.014.658	100,0%
Font: Institut Nacional d'Estadística. Censos de Població i Habitatges 2011. Parelles i nuclis				

mateixa tendència, encara que amb una apreciació significativa: els percentatges

provincials són una mica majors que els locals quant menor és la grandària de la llar i, per contra, diversos punts menors com més gran és la grandària de la llar. En termes relatius es confirma que Ontinyent és un municipi que respon a una major estructura de llars mitjanes i grans, en relació amb la mitjana provincial.

Aspectes afeblidors de la cohesió familiar a Ontinyent

Per a identificar característiques, elements i aspectes que afecten de manera directa al desenvolupament integral i a la cohesió de les famílies del municipi, s'ha recorregut a la informació qualitativa que han proporcionat els mateixos xiquets, xiquetes i adolescents de la localitat, així com les famílies. En aquest capítol es recull allò que més destaquen quan se'ls pregunta, directament, sobre la cohesió en l'àmbit familiar o, indirectament, sobre situacions vinculades al seu àmbit familiar. Si bé el resultat podria extrapolar-se a altres àmbits territorials, la veritat és que són l'expressió directa de persones que conviuen a Ontinyent. Els aspectes afeblidors més característics serien els següents:

Falta d'espais públics per a passar i gaudir en família.

El fet de mancar d'alternatives de "oci en família" provoca un descontentament generalitzat, tant per part de la infància com de les persones adultes. Més enllà de tot el relatiu a la llar, les famílies demanen disposar d'una oferta àmplia i variada per a poder gaudir d'activitats en família en llocs públics del municipi. Molts dels xiquets i les xiquetes que van intervindre coincidien que, la majoria dels caps de setmana, solien marxar-se amb les seues famílies fora del poble. En conseqüència, algunes de les demandes s'enfoquen a la idea de disposar de llocs en els quals poder pernoctar fora de l'habitatge habitual, sent aquesta una de les activitats que més entusiasma al públic infantil (ej: càmpings en família, albergs, etc.). D'altra banda, els resultats de l'enquesta a persones adultes no reflecteixen un descontentament generalitzat i ampli sobre els espais familiars existents. Es tracta d'un recurs amb una valoració "bona" del 41,9%, "excel·lent" del 7,8% i "dolenta o molt dolenta" tan sols del 26,6% (el restant no

mostra cap opinió). L'entorn paisatgístic i ambiental que envolta el terme municipal d'Ontinyent reuneix unes condicions molt positives per al desenvolupament d'activitats, és, segons les persones enquestades, un dels recursos millor valorats i d'allò més freqüentats per les famílies d'Ontinyent.

Mancar de temps suficient per a passar i gaudir en família.

Posseir o no d'equipaments, espais o alternatives per a gaudir d'activitats en família passaria a un segon pla si no es disposa de temps suficient per a tal efecte. Així ho reconeixen els propis xiquets i xiquetes, coincidint que un dels aspectes que més troben a faltar és el "temps lliure". Per la seua condició de públic infantil, entenen que haurien de dedicar-li més temps a activitats "no obligatòries", encara que el més cridaner és que apunten expressament a aspectes substancials com la falta de temps lliure dels seus progenitors. Les hores dedicades a l'activitat laboral suposen, per a moltes famílies, un vertader hàndicap en el marc de les relacions intrafamiliars. Els grups de xiquets i xiquetes que van participar en els tallers van tindre l'oportunitat de debatre sobre aquest tema, aportant visions i perspectives d'elevat interès. En part, depenia del grau d'autonomia i flexibilitat laboral de les seues famílies, és a dir, les demandes eren més explícites si els seus pares tenien una rigidesa i limitació horària major. Alguns xiquets i xiquetes van arribar a expressar que preferien anar al col·le acompanyats "perquè, d'aquesta manera, podem passar més temps amb els nostres pares", assenyala un d'ells. Es tracta, sens dubte, d'un aspecte que suggereix una reflexió profunda a nivell social i cultural, i, sobretot, confirma la tesi que la infància és un col·lectiu que haurà de ser escoltat a l'hora de redefinir dimensions estructurals com la reducció de la jornada laboral, la conciliació i/o el teletreball.

El rol subaltern de la infància en el context familiar.

A l'hora de justificar els drets de la infància (veure Fonamentació teòrica dels Drets de la Infància en els contextos locals), cal observar el paper que exerceix aquest grup en les dinàmiques intrafamiliars. Es tracta d'un assumpte una mica complex per les seues

característiques de “esfera privada”, encara que els testimoniatges dels seus protagonistes faciliten la comprensió del fenomen. A través dels tallers participatius, els xiquets i xiquetes van estar debatent sobre el grau de “consideració” que se'ls atorgava en els seus respectius nuclis familiars. Coincidien que, en determinades situacions, sí que se'ls concedeix la possibilitat de triar les activitats d'oci, no obstant això, l'opinió és radicalment oposada quan s'estan tractant “assumptes seriosos”: “quan estan parlant de temes seriosos, la nostra opinió no es té en compte”, afirma un dels xiquets que van participar en el taller. Reflexionant arriben a la conclusió que, per la seua condició de xiquet o xiqueta, estan al servei de la voluntat dels seus pares i, per consegüent, assumeixen un rol subaltern en el seu context familiar. Per consegüent, aquests fets afigen nous horitzons a continuar explorant. A continuació, s'inclou un fragment d'una experiència registrada en un dels tallers participatius:

“Un altre xiquet (el menys participatiu en el debat) comenta que ell és l'únic a casa que entén de tecnologia, i que tot el relacionat amb això li ho pregunten a ell, sent que el seu criteri és molt valorat en aqueix aspecte”.

La intervenció d'aquest xiquet obri noves preguntes d'investigació sobre la bretxa digital i les relacions intrafamiliars; per exemple: en aquelles famílies amb un desconeixement generalitzat de les TIC, exerceixen els xiquets (i xiquetes?) una posició dominant en els temes relacionats amb les tecnologies digitals? En aquest cas Quins problemes pot implicar aquesta dominància cara al desenvolupament d'hàbits problemàtics a causa de la falta de conscienciació i supervisió paterna?

Les activitats d'oci i temps lliure en l'etapa infantil i adolescent

Els interessos sobre les pràctiques d'oci i temps lliure varien circumstancialment en funció de l'edat, per això, en els següents paràgrafs es realitzarà una distinció específica entre l'etapa infantil i la fase adolescent. De la mateixa manera que en l'apartat anterior, el que es presenta és el resultat qualitatiu de les

dinàmiques participatives i la consulta ciutadana.

INFÀNCIA (8-12 anys)

Deia Francesco Tonnuci que “són els adults els qui indiquen quins jocs ha d'haver-hi per als xiquets en aquests espais [llocs públics]” (2015: 35). Lluny d'aquesta realitat, quan a la infància se li consulta sobre els seus interessos, la primera reacció és d'incredulitat. Però, seguidament, es posen “som-hi” i plantegen un reguitzell de propostes i queixes sobre diferents aspectes que li agradaria canviar en matèria d'oci, joc i temps lliure, entre altres assumptes. Amb l'objectiu de conèixer les particularitats de la infància en el context local d'Ontinyent, s'ha arribat a la següent síntesi de resultats:

Una infància que valora positivament les activitats d'oci a l'aire lliure i en espai naturals.

En el capítol anterior s'ha fet èmfasi en la necessitat de gaudir en família dels espais naturals, paisatgístics i a l'aire lliure que ofereix el terme municipal d'Ontinyent i els seus voltants. Tot això connecta amb els testimoniatges dels xiquets i xiquetes en fer referència a les seues preferències a l'hora de realitzar activitats d'oci i temps lliure.

Eixir a la muntanya, fer senderisme o visitar el Pou Clar, serien algunes d'elles. No hi ha dubte que les condicions paisatgístiques i ambientals d'una ciutat com Ontinyent afavoreixen i incentiven l'associació estreta amb el medi natural des d'edats primerenques.

Aquest fet explica que, en el Concurs de Dibuxos (veure Metodologia), quasi la majoria de xiquets i xiquetes entre 4 i 6 anys decidira pintar un dibuix que estiguera relacionat amb un espai natural d'Ontinyent (prevalença del Pou Clar), només per darrere dels Ponts del poble.

Els parcs com a principal oferta d'oci per al seu grup d'edat.

La valoració que realitzen els més xicotets sobre la quantitat de parcs públics és, en línies generals, positiva. Més enllà de les seues característiques a millorar (qüestió que es tractarà en la IV Línia Estratègica), la qual cosa més destaquen és l'elevat protagonisme que tenen aquests llocs comuns en les seues vides. És el principal lloc de reunió i trobada entre els seus iguals en horari no escolar. El joc és l'activitat principal i, a través d'ell, es generen interessants dinàmiques de socialització. Quan se'ls pregunta per aquest tema, es converteixen en autèntics planificadors urbans amb capacitat per a definir –ressaltant cada detall–, tots els canvis, remodelacions o adaptacions a tindre en compte: neteja, adaptació de gronxadors, relacions de conflicte entre xiquets i adolescents, etc. [en el Diagnòstic de la Línia Estratègica IV. Espai Urbà i Conscienciació Ambiental, s'abasta en profunditat aquesta qüestió].

L'adaptació de les pel·lícules de cinema als gustos i interessos de la infància.

El cinema és una de les alternatives d'oci més atractives per als més xicotets. Encara que la regularitat no és la mateixa que, per exemple, acudir als parcs municipals, no per això deixa de ser una activitat menys atractiva. Per a la majoria de xiquets i xiquetes del poble, és una pràctica molt habitual assistir a aquests llocs acompanyats dels seus respectius grups d'amics i/o amigues. Tindre a prop sales de cinema en les quals es projecten pel·lícules d'estrena és una característica molt ben valorada. No obstant això, molts i moltes plantegen que no se'ls ofereixen suficients pel·lícules orientades als seus gustos i interessos. L'assumpte particular de “les pelis d'estrena” no són, a priori, competència de l'administració local, i, a més, depenen en gran manera del període estival (a l'estiu es projecten més pel·lícules dirigides al públic infantil), així com de l'empresa privada propietat del recurs. Encara que no per això es tracta d'un assumpte que s'haja d'obviar i deixar d'incloure en el present informe.

L'absència d'àrees recreatives equipades amb jocs i accessoris orientats a la seua edat.

Una altra de les demandes que planteja el públic infantil és la creació de nous espais i àrees recreatives en els quals s'inclouen equipaments orientats a, per exemple, jocs de taula, màquines recreatives, videojocs grupals o altres accessoris d'aquesta índole. En definitiva, troben a faltar un “refugi del joc”, és a dir, un espai tancat on se'ls ofereisca la possibilitat de trobar-se amb el seu grup d'amics i/o amigues i delectar-se amb una tipologia de jocs que siguen del seu interès. Per tant, es conclou que, en aquest sentit, és deure de l'administració pública oferir espais públics i gratuïts que fomenten l'autonomia, la diversió i la socialització dels més xicotets. D'aquesta manera, en contra d'algunes de les creences més esteses, des de les seues perspectives resulta preferible el joc grupal o col·lectiu enfront de les alternatives que suposen l'aïllament.

ADOLESCÈNCIA (13-18 anys)

Un fet molt comú quan es parla de població adolescent és fer-ho en termes pejoratius i excloents. A vegades ells mateixos tenen la sensació de “molestar”, no es troben còmodes en cap lloc, per la qual cosa recorren a constituir formes pròpies de relacionar-se. “Ser adolescent no és fàcil”, repeteixen una vegada i una altra. A més, persisteix la por de preguntar-los sobre els seus interessos, ja que, segons apunten algunes ments retrògrades, no tenen forjada una personalitat marcada i encara estarien en fase de “maduració”. Per part seua, els Plans d'Infància i Adolescència –com l'actual–, serveixen per a trencar aquesta classe de mites i verificar que necessiten expressar-se lliurement sobre una quantitat ingent de temes que són del seu interès. No obstant això, la visió adulta no s'ha d'ometre, més aviat s'ha de considerar una perspectiva complementària. En conseqüència, el que es presenta a continuació és el resultat de les aportacions que van realitzar els joves en els tallers participatius, així com de la població adulta a través de la consulta en línia; tot això en el camp temàtic de l'oci i el temps lliure. A continuació, es descriuen alguns dels resultats més significatius:

L'absència d'alternatives lúdic-festives i d'oci en l'etapa adolescent.

Alguns adolescents coincideixen que es troben en una situació de “desemparament lúdic-festiu”. Això significa, segons les seues pròpies paraules, que estan en una edat en la qual la seua voluntat a l'hora de “eixir de festa” i transitar espais d'oci nocturn (pubs, discoteques...) no se satisfà a efectes legals i socials. Al no haver complit la majoria d'edat, no se'ls permet l'entrada a discoteques i, a més, se'ls ofereixen poques alternatives que els resulten atractives. Aquest fet és un dels factors causals que explicaria, tal com assenyalen les famílies i els propis joves, la generalització del “botelló” com a mitjà al seu abast. Per part seua, aquest últim és un problema que preocupa en gran manera la majoria de les famílies del municipi amb fills i filles adolescents. “Els joves necessiten zones on divertir-se, muntar algun espai en el qual se'ls oferisca refrescos perquè ells també puguen gaudir, sense necessitat de fer botellons”, apunta una de les dones adultes que van participar en la consulta. De la mateixa es recull que el 64,3% dels enquestats valora negativament l'oferta de locals d'oci que existirien en l'actualitat dirigida al col·lectiu adolescent (només el 27,8% ho ha valorat bé o molt bé). Es conclou, en conseqüència, que Ontinyent és una localitat que manca d'espais d'oci en el qual la població més jove (adolescents entre ells) tinga l'oportunitat de reunir-se i compartir durant tot l'any experiències lúdic-festives d'interés.

L'exposició a l'addicció pel joc des d'edats primerenques.

L'addicció a les apostes esportives i a les màquines recreatives (“escurabutxaques”) és un secret a veus entre la població més jove. En els tallers han parlat obertament sobre aquest tema i reconeixen l'elevat nivell d'addicció que existeix entre el seu grup d'iguals (especialment per part dels xics). Aquest és un dels temes que es van recollir en l'I Pla de Joventut d'Ontinyent (2020-2024) i que, per al present informe d'infància i adolescència, també s'identifica amb claredat. És una problemàtica complexa, que afecta una proporció elevada de joves en tot el país, i que, a Ontinyent, és un fet cada vegada més estés. Una altra característica a

destacar és la falta d'informació detallada sobre aquest assumpte. Alguns xics joves reconeixen obertament que li dediquen part del seu temps d'oci als jocs d'atzar, no obstant això, l'administració local no disposa de cap estudi detallat que identifique de manera rigorosa i precisa el nivell de gravetat de l'assumpte.

El desinterés generalitzat dels adolescents per l'oferta comercial del municipi.

El resultat que ha emanat dels tallers en relació amb l'oferta comercial que es posa a la disposició del públic adolescent és d'una perseverant queixa i malestar a aquest efecte. No hi ha comerços suficients o el que hi ha no compleixen amb les expectatives dels adolescents? La segona opció és la resposta més recorreguda, al mateix temps que destaquen que les pràctiques com “anar de botiga amb els seus amics i/ amigues” és una de les modalitats d'oci que més solen freqüentar (s'ha observat que és una pràctica que es reproduïx amb major intensitat entre les xiques). El que a priori podria interpretar-se com una demanda característica del seu grup d'edat, i no tant un assumpte amb el qual coincidiria la població adulta, aquesta deixa de ser una reflexió plausible en posar-ho en relació amb els resultats de la consulta ciutadana. La valoració que realitzen les famílies sobre l'oferta comercial que tindria a disposició els grups d'adolescents és ambigua, el 49% dels enquestats la qualificaria com “mal” i el 45,3% hauria respost com a “bé”. Aquesta dada vindria a confirmar que una alta proporció de famílies van corroborar la tesi mantinguda per la majoria dels adolescents en els tallers participatius.

Què fem aquest finde? Una pregunta amb resposta en blanc per a molts adolescents.

Sorprén el descoratjament amb el qual relaten la seua activitat els caps de setmana al poble. La rutina i la falta d'alternatives són, possiblement, les dues descripcions més recurrents a l'hora relatar com són la majoria dels caps de setmana al seu poble. Les limitacions de mobilitat també és un tema que els preocupa: els agradaria desplaçar-se a altres municipis en els quals possiblement troben una oferta d'oci més àmplia, però no disposen de vehicles privats i

l'horari del transport públic està molt condicionat. Els adults coincideixen amb els més joves i, a més, assenyalen que en període estival i/o festiu el problema s'acreu encara més: “no tothom té caseta, haurien de fomentar més activitats per a quedar-se al poble”, explica una de les dones que van participar en la consulta ciutadana. L'oferta d'oci en l'època d'hivern encara es ressent més si cap, les activitats a l'aire lliure es redueixen substancialment i els espais de reunió dels adolescents també es veuen constrets. Algunes propostes apunten a la possibilitat de facilitar locals públics perquè els grups d'adolescents puguen reunir-se en un ambient tranquil, afable i sense haver de passar fred (una qüestió que no és fútil en un territori com Ontinyent). Que recuperen la il·lusió per quedar-se al poble és un objectiu d'urgència que haurà d'assumir-se com més prompte millor. L'apatia i el malestar generalitzat no poden convertir-se en les actituds predominants entre els més joves.

Espais de trobada i socialització per a adolescents i joves, un assumpte pendent.

Si per alguna cosa es caracteritza la població adolescent és per la necessitat del contacte físic, per relacionar-se amb el seu grup d'iguals i, sobretot, per compartir experiències que es recorden durant tota la vida. Els joves d'Ontinyent adverteixen que no farien demandes a l'ajuntament que foren massa ambicioses, més aviat es conformen amb tindre espais de trobada en el qual poder reunir-se i “passar l'estona”, senzillament. Quan se'ls pregunta pels llocs que solen freqüentar per a “passar l'estona”, la majoria respon que és als parcs municipals, al costat dels xiquets i xiquetes i les famílies que els acompanyen. Són, segons assenyalen, espais en els quals se senten observats per la població adulta, fins i tot a vegades es produeixen enfrontaments verbals que no són del tot del seu grat. Algunes reflexions procedents de la consulta ciutadana anirien en aquesta línia, assenyalant que l'ocupació dels parcs per part de grups d'adolescents es produeix per la manca d'altres espais en els quals poder reunir-se i gaudir del temps d'oci. Per part seua, des de la corporació local es gestiona, i es posa a la disposició de la població adolescent, l'Espai Jove. Aquest és un recurs públic que rep l'aprovació del 38% de la població consultada, mentre que és valorat negativament pel 33,3% (proporció similar). La tònica que preval entre els adolescents seria la següent: és un espai poc o gens freqüentat per ells mateixos i critiquen la falta d'equipaments adaptats als seus interessos.

QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES

Febleeses	Fortaleses
<ul style="list-style-type: none"> • Es demanda ampliar i millorar els espais públics per a passar i gaudir en família; • La infància manca de temps suficient per a passar i gaudir en família; • La infància conclou que estan al servei de la voluntat dels seus pares i, per consegüent, assumeixen un rol subaltern en el seu context familiar; • Molts xiquets i xiquetes critiquen el fet que no se'ls ofereixen suficients pel·lícules orientades al seu grup d'edat; • Troben a faltar un “refugi del joc”, és a dir, un espai tancat on se'ls oferisca la possibilitat de socialitzar i accedir a jocs recreatius. • Absència d'alternatives lúdic-festives i d'oci en l'etapa adolescent. • Valoració negativa sobre la disponibilitat de locals d'oci dirigits al públic adolescent. • Alts nivells d'addicció a les apostes esportives des d'edats primerenques (a partir de l'etapa adolescent). • Falta informació detallada en l'àmbit local sobre les addiccions als jocs d'atzar i a les apostes esportives entre el públic juvenil. • Desinterés generalitzat dels adolescents per l'oferta comercial del municipi. • La rutina i la falta d'alternatives són situacions que descriuen els adolescents a l'hora de parlar de la majoria dels caps de setmana al seu poble. • A l'hivern, l'activitat social a l'aire lliure i la falta d'alternatives es redueix per a molts adolescents. • La visió de la població adolescent sobre l'Espai <i>Jove</i> és que és un espai poc o gens freqüentat per ells mateixos i critiquen la falta d'equipaments adaptats als seus interessos. 	<ul style="list-style-type: none"> • L'entorn paisatgístic i ambiental d'Ontinyent reuneix unes condicions favorables per a realitzar activitats en família (es tracta d'un dels recursos millor valorats); • La infància és un col·lectiu que pot aportar una visió molt interessant a l'hora de debatre sobre assumptes estructurals com la reducció de la jornada laboral, la conciliació i/o el teletreball; • Molts xiquets i xiquetes tenen alts coneixements en matèria de noves tecnologies, això els permet adquirir un rol de lideratge a l'hora de prendre decisions importants en el seu context familiar; • La infància valora positivament les activitats d'oci a l'aire lliure i en espais naturals; • El Pou Clar és un dels principals espais referents per als xiquets i xiquetes en edats més primerenques (4-6 anys). • Els parcs són considerats un dels principals recursos per a l'oci i el temps lliure en l'etapa infantil; • Valoració positiva de la disponibilitat de parcs públics en tot el municipi; • Valoració positiva de la disponibilitat al poble de sales de cinema en les quals projecten pel·lícules d'estrena.

EIXOS D'ACTUACIÓ

III. COHESIÓ FAMILIAR, OCI I TEMPS LLIURE						
EIX D'ACTUACIÓ: III.1 Activitats a favor de la cohesió intrafamiliar	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Promoure activitats que siguen d'interés per a les famílies i els seus fills i filles	X		X	X		X
<u>Objectiu 2</u> : Programar accions d'orientació familiar que afavorisquen les bones relacions en els entorns familiars		X	X			X
<u>Objectiu 3</u> : Impulsar processos de conscienciació sobre la importància del temps lliure en contextos familiars			X	X		
<u>Objectiu 4</u> : Fomentar el rol protagonista dels xiquets i xiquetes en l'ambient familiar.	X		X	X		
EIX D'ACTUACIÓ: III.2 Els espais naturals com a garantia d'oci saludable en família	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Garantir el manteniment dels espais naturals en els quals es reuneixen les famílies d'Ontinyent	X	X	X			X
<u>Objectiu 2</u> : Promoure l'existència de nous espais en l'entorn paisatgístic del municipi per a la pernoctació (modalitat càmping)	X		X	X		
<u>Objectiu 3</u> : Habilitar espais de trobada familiar en zones urbanes pròximes al riu	X		X	X		

III. COHESIÓ FAMILIAR, OCI I TEMPS LLIURE						
EIX D'ACTUACIÓ: III.3 La necessitat de rehabilitar espais abandonats per a l'ús i gaudi de la infància	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1</u> : Rehabilitar edificis i zones abandonades i adaptar-les a l'interés de la infància	X			X		
<u>Objectiu 2</u> : Desenvolupar un procés participatiu infantil a fi que la infància realitzi proposades per a rehabilitar i dotar de nous usos els espais abandonats.	X					X
<u>Objectiu 3</u> : Crear un mapatge d'espais abandonats i recursos infrautilitzats en el context municipal d'Ontinyent.	X	X	X			X
EIX D'ACTUACIÓ: III.4 L'ús i gaudi d'instal·lacions esportives des del respecte, la tolerància i la bona convivència	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1</u> : Promoure campanyes de conscienciació a favor d'un ús responsable de les instal·lacions esportives, afavorint el respecte i la tolerància entre els usuaris d'aquestes.	X	X		X		
<u>Objectiu 2</u> : Identificar situacions i experiències conflictives per l'ús d'una mateixa instal·lació esportiva i oferir figures mediadores per a la resolució del conflicte.	X	X				X
<u>Objectiu 3</u> : Incentivar la creació de programes intergeneracionals (entre diferents grups d'infància i adolescència) de mediació, respecte i tolerància en els espais comuns.	X	X				X

III. COHESIÓ FAMILIAR, OCI I TEMPS LLIURE						
EIX D'ACTUACIÓ: III.5 La programació d'activitats lúdiques i d'oci pensades per i per al públic infantil (cinemes, etc.)	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Promoure el disseny d'una programació de cinema adaptada a l'interés de la infància i que romanga durant tot l'any.	X			X		
<u>Objectiu 2</u> : Organitzar activitats lúdiques dirigides al públic infantil amb una periodicitat permanent i regular.	X			X		X
<u>Objectiu 3</u> : Desenvolupar una bateria de consultes periòdiques dirigides al públic infantil amb la finalitat de valorar, avaluar i proposar en matèria d'oci infantil.	X					X
<u>Objectiu 4</u> : Garantir una difusió efectiva de les activitats lúdiques infantils perquè arriben a totes les famílies del municipi.	X		X			X
EIX D'ACTUACIÓ: III.6 "Refugis del joc". Zones amb equipaments i complements de joc dirigit al públic infantil	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Habilitar espais d'oci per al públic infantil, equipant-los de jocs i accessoris atractius per als diferents grups d'edat.	X			X		X
<u>Objectiu 2</u> : Garantir la disponibilitat i el condicionament d'espais públics per al joc durant l'època estival.	X			X		X
<u>Objectiu 3</u> : Dinamitzar els "Refugis del joc" amb activitats dirigides per als diferents grups d'edat infantil.	X					X

III. COHESIÓ FAMILIAR, OCI I TEMPS LLIURE						
EIX D'ACTUACIÓ: III.7 L'ampliació d'alternatives d'oci nocturn dirigit a la població adolescent	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1</u> : Incentivar la creació de nous locals d'oci nocturn adaptats al públic adolescent.		X	X		X	
<u>Objectiu 2</u> : Rehabilitar i condicionar alguns locals abandonats per a l'ús lúdic-festiu dels adolescents.		X			X	
<u>Objectiu 3</u> : Promoure que els locals d'oci existents es dirigisquen al públic adolescent durant una determinada franja horària.		X	X		X	
<u>Objectiu 4</u> : Garantir la seguretat en les zones d'oci nocturn, posant l'accent en la prevenció de la violència de gènere.		X	X		X	X
EIX D'ACTUACIÓ: III.8 Els jocs d'aposta com una amenaça des d'edats primerenques	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1</u> : Dissenyar i implementar un Pla Integral contra la prevenció i erradicació de les addiccions als jocs d'atzar entre el públic juvenil.		X				X
<u>Objectiu 2</u> : Promoure campanyes de sensibilització per a advertir en les edats primerenques del perill dels jocs d'atzar.	X	X			X	
<u>Objectiu 3</u> : Coordinar cursos i accions específiques dirigides a les famílies perquè identifiquen i previnguen els casos d'addicció a les apostes esportives.			X			X

III. COHESIÓ FAMILIAR, OCI I TEMPS LLIURE						
EIX D'ACTUACIÓ: III.9 Espais de trobada i socialització per a adolescents i joves: un assumpte pendent	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Habilitar locals públics amb recursos materials adaptats als seus interessos.		X			X	
<u>Objectiu 2</u> : Programar activitats de trobada de la població adolescent en les quals es fomenta la inclusió social i la perspectiva de gènere.		X			X	X
<u>Objectiu 3</u> : Oferir als grups d'adolescents una xarxa de locals i/o espais públics en els quals poder reunir-se setmanalment.		X			X	

LÍNIA ESTRATÈGICA IV. ESPAI URBÀ I CONSCIENCIACIÓ AMBIENTAL

DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ

L'organització de l'espai urbà adaptat a l'interès de la infància

Deia Francesco Tonnuci que “si a la ciutat es troben xiquets que juguen, que passegen per si sols, significa que la ciutat està sana; si a la ciutat no es troben xiquets significa que la ciutat està malalta”. Aquesta afirmació també sorgeix –encara que d'una manera més implícita– de la veu dels propis xiquets i xiquetes que van participar en la investigació. Des d'una visió crítica han descrit quins serien els principals problemes als quals s'estan enfrontant cada vegada que ixen al carrer. Transitar diàriament pel poble i observar – amb aqueixa mirada perspicaça– tot el que esdevé al seu voltant permet que es formen el seu propi criteri, el qual dista molt de la perspectiva dels més adults.

UN POSTO PER GIOCARE

Els debats que s'han anat establint sobre el tema específic de “aspectes a considerar sobre l'organització de l'espai urbà”, han girat entorn de tres problemes de primer ordre; aquests serien: la saturació dels vehicles de motor, la sensació d'inseguretat en transitar per alguns carrers del poble, i les barreres arquitectòniques que limiten la mobilitat. A continuació s'analitzen cadascuna d'aquestes percepcions:

La saturació dels vehicles de motor en l'espai urbà

Els xiquets i xiquetes d'Ontinyent coincideixen que el primer que perceben en eixir de les seues

llars és l'excessiu trànsit i saturació dels vehicles de motor (cotxes, fonamentalment). En el municipi, a la fi de 2019, hi havia registrats un total de 28.692 vehicles, la qual cosa equival a 8 vehicles per cada 10 habitants; i la majoria d'aquests vehicles (86%) són privats, tipus turisme, motocicleta i ciclomotor. Aquest escenari estaria reproduint en la infància una sensació d'inseguretat, al mateix temps que restringeix les seues llibertats per a jugar sense por a l'aire lliure. Els carrers s'han dissenyat com

un espai de trànsit, mai com un lloc de trobada en el qual posar en pràctica el joc. Els adults que han sigut consultats també mostren la seua oposició a l'acaparament de l'espai urbà per part dels vehicles de motor. Ho fan advertint que se li hauria de donar més importància als vianants, i, consegüentment, promoure les oportunes remodelacions urbanes.

Un altre fet associat als vehicles de motor és el de la contaminació acústica i el nivell de velocitat. Els xiquets i xiquetes fan relació a això, però, en aquest cas, assenyalant a un col·lectiu en particular: el dels joves i adolescents que van amb moto. “Fan molt soroll i és molt molest, i a més passen a molta velocitat i això ens fa por”, afirmava un dels xiquets en el debat.

La percepció d'inseguretat en l'espai urbà.

La por associada a una sensació d'inseguretat és una característica atribuïble a tots els grups d'edat, però és en la infància on s'albira amb major claredat. Una de les preguntes directes

que se'ls va plantejar va ser la següent: en quins carrers del poble us sentiu més insegurs i teniu més por? Lluny d'especificar àrees urbanes concretes, preferien descriure experiències on havien sentit inseguretat, associant-les, al seu torn, a algun factor causal. Van posar tota la seua atenció en dues situacions específiques: 1) la poca il·luminació d'algunes zones del poble pel fet que l'enllumenat no funcionava correctament; 2) l'abandó i la deterioració de determinades cases distribuïdes en diferents parts del poble. Aquests eren els principals motius pels quals contenen que, en alguna ocasió, haurien experimentat en primera persona la sensació de por i inseguretat. En general, no van prevaldre nombrosos testimoniatges a favor de la hipòtesi que hi haguera barris o zones del poble amb alts índexs d'inseguretat. Aquesta percepció entra en contradicció amb algunes aportacions de la població adulta, la qual ressalta –com a mesura urgent– la necessitat de dotar de major presència policial els carrers i zones de major aflluència.

Les xiques adolescents, per part seua, subscriuen algunes idees sobre el tema de la inseguretat en l'espai urbà que són de summe interès. A través dels seus testimoniatges personals relaten episodis d'assetjament que han experimentat pels carrers del municipi. Aquests fets projecten sensacions d'inseguretat i malestar quan caminen a la nit, especialment pels voltants de les zones d'oci nocturn.

Barreres arquitectòniques que dificulten la mobilitat dels xiquets i xiquetes amb cadira de rodes.

Una de les preocupacions de la infància és la inclusió social de tots els xiquets i xiquetes amb necessitats especials. Ho manifesten proposant canvis dirigits a aquest grup, tant en l'àmbit educatiu com en l'espai urbà. En parlar dels carrers de la seua localitat, observen característiques de la seua morfologia urbanística que impedeix que molts xiquets i xiquetes en cadira de rodes puguen moure's amb facilitat.

Els parcs urbans del poble pensats des de la perspectiva infanto-juvenil.

Tal com s'ha recollit en la Línia Estratègica III, els parcs municipals tenen un alt protagonisme en l'espai vital dels més xicotets i xicotetes. És el

principal lloc de reunió i trobada entre els seus iguals en horari no escolar. El joc és l'activitat principal i, a través d'ell, es generen interessants dinàmiques de socialització. D'una banda, la valoració general que realitzen sobre la majoria dels parcs del poble és molt positiva, encara que això no eximeix que destaquen els aspectes a millorar. D'alguna manera es constitueixen com a “especialistes” en la seua planificació, desenvolupant, al mateix temps, una visió crítica i profunda de l'assumpte en qüestió. Els responsables públics de l'Administració Local podran comprovar de primera mà les altes capacitats de la infància per a identificar les manques més significatives i incidir en els detalls més nimis. De tota la informació proporcionada pels xiquets i xiquetes que van participar en els tallers, s'ha agrupat la mateixa en cinc característiques principals; aquestes es descriuran a continuació:

L'adaptació dels parcs als diferents grups d'edat.

Un assumpte per resoldre. Preval la sensació, entre els xiquets i xiquetes de 8 a 10 anys, que els gronxadors, tobogans i jocs que hi ha als parcs no s'adapten als seus interessos. Ja siga per la grandària d'aquests, o per la seua tipologia, els perceben com a equipaments pensats i dirigits a grups de menor edat. D'altra banda, un altre rang d'edat infantil que estaria, a priori, exclòs de l'ús dels parcs seria el de xiquets i xiquetes amb menys de 3 anys. Aquesta demanda la plantegen les pròpies famílies; adverteixen que hi ha manca d'espais amb ombres, així com jocs adaptats als més xicotets.

Manques d'equipaments i mal estat dels parcs.

Un dels trets que més els crida l'atenció dels parcs és l'excessiva brutícia que hi ha, per regla general, en molts d'ells. Relaten experiències en les quals observen com els adults (o els adolescents que freqüenten aquests mateixos espais) tiren al sòl fem i escometen accions titllades com a incíviques. Això repercuteix en la deterioració dels parcs. Una altra de les febleses que subratllen és la no existència de lavabos públics en aquests llocs, la qual cosa els ha generat molts moments d'incomoditat personal. Afigen, en un exercici d'imaginació

propositiva, que els agradaria que els parcs estiguessen més envoltats d'un entorn de naturalesa, i que habilitaren més recursos per a asseure's i jugar a "jocs de taula".

Ús inadequat d'equipaments i/o recursos dels parcs.

Al fil de les manques als parcs, expressen, en paral·lel, el malestar que senten en veure la degradació que afecta alguns equipaments i/o recursos d'aquests. Per exemple, quant a l'ús de les fonts d'aigua, la seua opinió majoritària és que és un recurs que no s'utilitza de manera òptima. La presència en les mateixes d'alguns animals (gossos...) i la brutícia que s'acumula, són situacions extrapolables a la gran majoria de parcs. Una altra característica que causa polèmica entre els més xicotets –i les seues famílies–, és la instal·lació d'arenals en les zones de joc. Els resulta incòmode ja que, segons la seua pròpia experiència, solen utilitzar l'arena per a altres usos com, per exemple, "tirar-li-la a la cara". Reconeixen que és un material molt beneficiós per als més xicotets –alguns tenen germans i/o germanes de menor edat i ho experimenten en primera persona–, però això no és raó suficient perquè tot el parc estiga replet d'arena, segons comenten. Pensen que haurien d'adaptar zones específiques amb arenal per a aquest grup d'edat, i retirar la resta.

Conflictes latents per l'ús compartit dels parcs: infància Vs adolescència.

Encara que a priori els parcs són espais lúdics dissenyats per a l'ús exclusiu de la població infantil, cada vegada és més comuna que aquests siguin freqüentats per joves adolescents. És el cas dels parcs d'Ontinyent, llocs en els quals es reuneixen els xiquets i xiquetes amb els seus respectius acompanyants adults i, també, grups de xics i xiques joves i adolescents. Aquest fet podria ser un tema anecdòtic si no fora pel malestar generat en el públic infantil. El comportament de la joventut els resulta cridaner pel soroll que emeten (amb la música, les motos, etc.), fins i tot, alguns xiquets i xiquetes reconeixen haver experimentat sensacions de por i inseguretat. Cal recordar que són dues etapes de la vida en les quals, encara que els separen pocs anys de diferència, hi ha un abisme quant a interessos, hàbits socials, actituds i comportaments. La

presència de xics i xiques adolescents es deu, segons assenyalen aquests i els adults, a la falta d'alternatives per al seu grup d'edat (veure Línia Estratègica III). La infància també apunta en aquesta direcció i, a més, proposa que s'adapten els parcs per grups d'edat, dirigint uns a l'ús i gaudi dels adolescents i, uns altres, a la infància. Aquesta proposta també s'ha debatut entre la joventut. Aquests últims coincideixen que podria ser una eixida plausible, ja que la seua voluntat no és la de compartir espais amb els més xicotets, sinó que prefereixen ocupar llocs propis en els quals no hagen de sentir-se contínuament observats pels adults.

L'escassa accessibilitat i adaptació dels parcs als xiquets i xiquetes amb mobilitat reduïda.

En un nou exercici d'empatia social, tornen a posar el focus en aquella infància que presenta majors dificultats a l'hora d'accedir als mateixos jocs i activitats que la resta. "Nosaltres si volem jugar podem fer-ho en qualsevol parc, però els que van en cadira de rodes no, i això no és bo", assenjala un dels xiquets del taller. Que s'habiliten els parcs i els gronxadors perquè siguin accessibles a tots els xiquets i xiquetes és una de les tasques que s'hauria d'escometre de manera urgent.

Les bicicletes com a mitjà de joc i mobilitat urbana

Tant la infància com l'adolescència d'Ontinyent, en referir-se a qüestions relacionades amb la mobilitat urbana, la qual cosa més destaquen és l'ús de la bicicleta. A aquest, més enllà de tindre una utilitat per al desplaçament, se li atribueix la condició de mitjà de "joc". La clau principal per a comprendre les potencialitats de la bicicleta com mig alternatiu i sostenible de mobilitat és la conjunció de totes dues funcions, és a dir, com a mitjà de mobilitat i de joc al mateix temps. Els xiquets, xiquetes i adolescents d'Ontinyent han tingut l'oportunitat de debatre en profunditat sobre les manques que identifiquen en aquesta matèria, especialment sobre les limitacions que troben per a fer ús de les bicicletes en unes condicions favorables. A continuació, es procedirà a la descripció dels principals problemes plantejats:

Falten llocs d'interés per a jugar i gaudir de la bici.

Aquesta és una reivindicació en la qual coincideixen una gran part dels xiquets i xiquetes del municipi. Afirment que els espais que existeixen per a tal fi no són del seu grat, això significa que no és suficient amb habilitar una zona de joc específic per a les bicicletes, sinó que aquesta hauria de tindre un disseny adaptat a les demandes dels més xicotets. Un dels xiquets que va participar en els tallers va concloure el següent: “el parc de bicis i patinets només és sòl, no té res més per a fer i se'ns queda curt”. La població adulta també incideix en això, diferents persones que van participar en la consulta ciutadana defensen que seria necessari crear nous espais públics en els quals es poguera usar la bicicleta –o els patins– com a mitjà de joc i esport.

Limitacions per a desplaçar-se pel poble amb bicicleta: el carril bici a revisió.

Va ser habitual que, en preguntar-los per temes relacionats amb l'espai urbà –és a dir, els carrers i zones comunes del poble–, la demanda plantejada en primera instància –quasi de manera automàtica– fora “la millora del carril bici”. Seguidament se'ls preguntava: “però què ocorre amb el carril bici actual?”; i, d'ací d'ara en avant, començaven a desenvolupar les seues pròpies aportacions crítiques. Primer van advertir que les vies del “carril bici” disponibles en l'actualitat no són suficients. A més, des de la seua condició d'infància, perceben aquests carrils com a “poc segurs”. El factor que explica aquest fet és l'hegemonia espacial del vehicle de motor; no hi ha dubte que aquest influeix de manera notable en la lliure circulació amb bicicleta pels carrers del poble. L'ús de la bici en família és una pràctica habitual entre molts dels xiquets i xiquetes del municipi, no obstant això, les característiques actuals del “carril bici” estarien limitant aquesta activitat. La població adulta coincideix que ha de crear-se una xarxa urbana de carrils bici que siga òptima i permeta circular en aquest mitjà pels diferents carrers del poble.

L'accés al lloguer públic de bicicletes elèctriques adaptades a la infància.

El servei públic de “Ontibici”, el qual permet a qualsevol persona, major de 14 anys, disposar d'una bicicleta elèctrica per a realitzar els seus

desplaçaments urbans, és un dels recursos millor valorats pel públic infantil i adolescent. Pràcticament tots coneixen les especificitats d'aquest servei. Encara que, amb l'ànim de continuar reforçant el mateix, tant els adolescents com els xiquets i xiquetes aporten una sèrie de propostes de millora. Els primers incideixen en la idea d'ampliar les “estacions” perquè el servei arribe a la majoria de les zones del poble. Per part seua, els xiquets i xiquetes realitzen una interpretació ben diferent; reivindiquen la possibilitat que amb la seua edat tinguen la possibilitat de fer ús d'aquest servei de lloguer. Com és obvi, el mateix hauria d'adaptar-se a les particularitats de la infància, és a dir, oferir bicis elèctriques més xicotetes i condicionades per a xiquets i xiquetes entre 8-14 anys. Reconeixen que, si se'ls oferira aquesta possibilitat, no dubtarien a fer ús d'aquest, ja siga per a desplaçar-se als col·les o per a organitzar rutes familiars amb bici pel poble.

La sostenibilitat, la neteja i la consciència ecològica en l'etapa infantil

Marc de referència del procés de sensibilització i conscienciació socioambiental

La preocupació pel medi ambient és un fet que s'ha posat de manifest durant les últimes dècades, especialment des de la segona meitat del segle XX, tal com va començar a veure Ronald Inglehart en la dècada dels 70 d'aquest segle. Un altre element que el torna evident és la preocupació de les estructures polítiques supranacionals en la constitució de tractats i plans per a la protecció i conservació del medi ambient, com poden ser el Tractat de Kyoto o els Plans i Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides. A Espanya, apareixen anotacions en aquesta direcció en la pròpia Constitució de 1978 (article 45), i comencen a materialitzar-se a partir de la seua incorporació a la Unió Europea en 1986. Tant la regulació general europea (avaluació d'impacte ambiental, accés a la informació ambiental...) com la sectorial (residus, aigües, contaminació, espècies i espais protegits...), van anar calant en el discurs polític espanyol donant lloc, en 2007, a l'Estratègia Espanyola de Desenvolupament Sostenible i, estretament relacionat amb aquesta, el Pla Nacional de Reformes d'Espanya en 2013.

En el cas d'Ontinyent, es pot observar la preocupació mediambiental de la seua ciutadania a través de les nou associacions que estan dedicades al medi ambient, així com a altres set que centren la seua acció en el conegut com a Tercer Sector. També cal ressenyar les 15 ordenances i reglaments en matèria mediambiental, o per exemple el voluntariat que ofereix el municipi per a combatre els incendis a través del programa de vigilància preventiva d'Ontinyent contra el foc.

Un altre aspecte que destaca en aquest sentit és la creació municipal del recent Pla Local de Residus (2020), el qual ha sigut dissenyat incorporant tant una fase de diagnòstic com la participació ciutadana a través de tallers i una enquesta. Aquest Pla és un exemple de la preocupació municipal per la incorporació d'estratègies participatives, en aquest cas orientades a la gestió de residus. En el present context, caldria afegir la incorporació d'Ontinyent a la Xarxa de Municipis Valencians cap a la Sostenibilitat, la producció de polítiques públiques sobre mobilitat des de l'any 2003 i recollides en el Pla de Mobilitat Urbana Sostenible d'Ontinyent de 2016.

L'alt nivell de conscienciació socioambiental des d'edats primerenques

Una vegada registrats els resultats dels tallers d'infància, una de les conclusions qualitatives més sorprenents ha sigut l'elevat interès i sensibilització que han mostrat els xiquets i xiquetes d'Ontinyent sobre els assumptes de sostenibilitat ambiental. Aquest fet s'ha observat, fonamentalment, en les seues respectives narratives a l'hora de denunciar i discutir sobre temes relacionats amb la contaminació i els efectes del canvi climàtic. A aquest efecte, s'intueix que és un col·lectiu amb el qual s'ha fet una gran labor de formació i sensibilització en aquesta matèria. A més, es distingeix que Ontinyent –i la seua àrea d'influència– és un territori amb una gran riquesa paisatgística i mediambiental; aquest context fixa una sèrie de principis ètics i ambientals que es transmeten de generació en generació.

L'assumpte que més preocupa és el de la contaminació. Parlen de contaminació atmosfèrica –de nou assenyalant als vehicles de motor com els principals responsables–, però també posen l'accent en la contaminació de l'aigua. L'aigua i el riu Clariano són una part notòria de l'entorn natural i urbà per a la gran majoria de xiquets i xiquetes de la localitat. Sostenen que la seua cura ha de ser una tasca de primer ordre, evitant d'aquesta manera qualsevol indicatiu de degradació d'aquest i els seus voltants.

Atenció urgent a la brutícia dels carrers

Una altra actitud generalitzable a la infància –i que crida poderosament l'atenció– és la denúncia permanent de tots els actes incívics que consisteixen a embrutar l'espai públic. En primer lloc, adverteixen del mal hàbit que tenen algunes persones de no recollir la caca dels gossos. La perspectiva dels xiquets i xiquetes és que, en el seu respectiu barri, aquesta continua sent la tònica habitual; “molts amos no recullen la caca dels seus gossos i això em sembla fatal. Deixen bruta tot el carrer”, assenyala una de les xiquetes.

Una altra acció que critiquen obertament és quan els adults es desprenen del cigarret i el tiren al sòl. Són hàbits que, segons els seus punts de vista, haurien de ser sancionats amb multes. El tema de la brutícia el relacionen, al seu torn, amb la situació dels bancals al poble. Al·leguen que són espais que condensen massa brutícia. Això els afecta directament, pel fet que tenen dificultat per a jugar en ells i “fer cabanyes”, per exemple. Amb aquesta mena d'intervencions la infància d'Ontinyent està advertint que els espais sense una funció aparent no tenen per què abandonar-se, ja es podrien imaginar usos alternatius molt interessants que estigueren pensats des de la perspectiva de la infància.

QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES

Febleeses	Fortaleses
<ul style="list-style-type: none"> ▪ L'excessiu trànsit i saturació de vehicles de motor genera en la infància una sensació d'inseguretat, al mateix temps que restringeix les seues llibertats per a jugar a l'aire lliure. ▪ La infància interpreta els carrers del poble com un espai de trànsit, mai com un lloc de trobada en el qual posar en pràctica el joc. ▪ La infància adverteix de la inseguretat i malestar que senten per l'excessiu nivell de velocitat de molts vehicles de motor (especialment motocicletes conduïdes per joves) i el soroll ocasionat. ▪ Un factor que incideix en la por i la inseguretat que pateix la infància és l'escassa il·luminació d'algunes zones del poble pel mal funcionament de l'enllumenat. ▪ Un element que genera incertesa entre el públic infantil quan camina pels carrers del poble, és l'abandó i la deterioració d'algunes cases i/o edificis. ▪ Les xiques adolescents denuncien situacions i experiències d'assetjament sexual en contextos d'oci nocturn. ▪ La infància identifica barreres arquitectòniques que dificulten la mobilitat dels xiquets i xiquetes amb cadira de rodes. ▪ Entre els xiquets i xiquetes de 8 a 10 anys, sobrevola la sensació que els gronxadors, tobogans i jocs que hi ha als parcs no s'adapten als seus interessos. ▪ La infància amb menys de 3 anys també manca d'espais adaptats a la seua edat (ombres, així com jocs adaptats a ells). ▪ Un dels trets que més els crida l'atenció dels parcs és l'excessiva brutícia que hi ha en molts d'ells. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La valoració general que realitzen sobre la majoria dels parcs del poble és molt positiva. ▪ El públic infantil es constitueix com a “especialistes” en la planificació dels parcs públics i desenvolupen, al mateix temps, una visió crítica sobre aquest tema. ▪ Reconeixen que l'arenal dels parcs és un material molt beneficiós per als més xicotets –alguns tenen germans i/o germanes de menor edat i ho experimenten en primera persona–. Segons el seu criteri, haurien d'adaptar zones específiques amb arenal per a aquest grup d'edat i retirar la resta. ▪ La infància i l'adolescència arriben a consensos a l'hora de demandar espais específics per a cada grup d'edat i deixar de reunir-se tots als parcs del municipi. ▪ La infància desenvolupa àmpliament l'empatia social. Per exemple, solen posar el focus en aquella infància que tindria més dificultats a l'hora d'accedir als mateixos jocs i activitats que ells. ▪ L'ús de la bici en família és una pràctica habitual entre molts dels xiquets i xiquetes del municipi. ▪ El servei públic de “Ontibici és un dels recursos millor valorats pel públic infantil i adolescent. ▪ Elevat interès i sensibilització de la infància sobre els assumptes de sostenibilitat ambiental. ▪ Ontinyent –i la seua àrea d'influència–, a causa de la seua gran riquesa paisatgística i mediambiental, facilita la transmissió de principis ètics i ambientals des d'edats primerenques. ▪ La infància mostra una actitud molt crítica a l'hora de denunciar pràctiques ciutadanes incíviques.

Febleses (cont.)	Fortaleses (cont.)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Denuncien la no existència de lavabos públics al costat dels parcs. ▪ Pensen que les fonts d'aigua que hi ha al costat dels parcs no s'utilitzen de manera òptima. ▪ La instal·lació d'arenals en les zones de joc els resulta incòmoda ja que se sol utilitzar l'arena per a altres usos (“tirar-li-la a la cara”). ▪ Conflictes latents per l'ús compartit dels parcs entre la infància i l'adolescència. ▪ Escassa accessibilitat i adaptació dels parcs als xiquets i xiquetes amb mobilitat reduïda. ▪ Falten llocs d'interés per a jugar i gaudir de la bici. ▪ Adverteixen que les vies de “carril bici” disponibles en l'actualitat no són suficients. A més, perceben aquests carrils com a “poc segurs”. ▪ Els xiquets i xiquetes reivindiquen la possibilitat de, amb la seua edat, tindre la possibilitat de fer ús del recurs d'Ontibici. ▪ Un dels assumptes que més preocupa la infància és el de la contaminació. Parlen de contaminació atmosfèrica i també de la contaminació de l'aigua. ▪ La brutícia ho relacionen amb la situació dels bancals al poble. Al·leguen que són espais que condensen massa brutícia i això els afecta directament, pel fet que tenen dificultats per a jugar en ells i “fer cabanyes”. 	

EIXOS D'ACTUACIÓ

IV. ESPAI URBANO I CONSCIENCIACIÓ AMBIENTAL						
EIX D'ACTUACIÓ: IV.1 Les bicicletes com a mitjà de joc i mobilitat en la infància	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1:</u> Adaptar i facilitar més espais per a l'ús i gaudi de bicicletes, patins, etc.	X	X		X		
<u>Objectiu 2:</u> Crear o incrementar els aparcaments per a bicicletes en llocs freqüentats per la infància, com a parcs o col·legis.	X	X		X		
<u>Objectiu 3:</u> Incorporar al servei d'Ontibici algunes bicicletes elèctriques de lloguer adaptades als xiquets i xiquetes.	X			X		
<u>Objectiu 4:</u> Desenvolupar un projecte d'ampliació, condicionament i millora del carril bici.	X	X	X	X	X	X
<u>Objectiu 5:</u> Ampliar els punts d'Ontibici en aquells llocs del municipi en els quals no hi ha		X	X		X	
EIX D'ACTUACIÓ : IV.2 Planificació dels parcs urbans des de la visió de la infància	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1:</u> Condicionar l'equipament dels parcs a edats més avançades (8-10años).	X			X		
<u>Objectiu 2:</u> Adaptar els parcs per grups d'edat, dirigint alguns a l'ús i gaudi dels adolescents i altres a l'ús i gaudi de la infància.	X	X		X	X	

EIX D'ACTUACIÓ : IV.2 Planificació dels parcs urbans des de la visió de la infància	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 3:</u> Deixar un espai de joc amb arenal que siga reduït i adaptat per al joc de “els més xiquets”, i que en la resta del parc es reemplace per una zona embuatada perquè no es facen mal en cas de caigudes.	X			X		
<u>Objectiu 4:</u> Adaptar alguns parcs del poble, amb l'objectiu que siguen accessibles i adaptables als xiquets i xiquetes amb mobilitat reduïda.	X			X		
<u>Objectiu 5:</u> Habilitar banys públics al costat dels parcs.	X	X	X	X		
<u>Objectiu 6:</u> Garantir que les fonts d'aigua dels parcs tinguen dosificadors, i així millorar el sabor i la qualitat de l'aigua.	X		X	X		
<u>Objectiu 7:</u> Ampliar les mesures de control i prevenció per a evitar la brutícia dels parcs.	X	X	X	X		
<u>Objectiu 8:</u> Rehabilitar i condicionar algunes zones esportives dels parcs que estan deteriorades i que requereixen una millora.	X	X		X	X	
EIX D'ACTUACIÓ : IV.3 La disposició de l'espai urbà adaptat a l'interés de la infància	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1:</u> Substituir alguns aparcaments per zones lliures de vehicles de motor i adaptades al joc dels xiquets i xiquetes (substituir aqueixos aparcaments per altres zones com a garatges o pàrquings públics).	X			X		
<u>Objectiu 2:</u> Fomentar el canvi en els hàbits de mobilitat de la gent, utilitzant cada vegada menys el cotxe i promovent la mobilitat caminant o amb la bicicleta.			X	X		

EIX D'ACTUACIÓ : IV.3 La disposició de l'espai urbà adaptat a l'interès de la infància	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 3:</u> Millorar la senyalització per als vehicles de motor en zones de pas, ús i joc de xiquets i xiquetes.	X			X		X
<u>Objectiu 4:</u> Instal·lar escales mecàniques en la zona del Barranquet que faciliten l'accessibilitat de les persones amb mobilitat reduïda.	X	X	X	X		
<u>Objectiu 5:</u> Eliminar tots els sots que hi ha per les carreteres de la ciutat, i condicionar l'asfaltat.		X	X		X	
EIX D'ACTUACIÓ : IV.4 La sostenibilitat, la neteja i la consciència ecològica en l'etapa infantil	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1:</u> Fomentar l'estalvi energètic com un assumpte prioritari en els diferents espais i centres que freqüenten els xiquets, xiquetes i adolescents.	X	X	X	X		X
<u>Objectiu 2:</u> Ampliar els punts de càrrega de vehicles elèctrics distribuïts per tot el municipi, i que no sols se situe en una zona determinada.		X	X		X	
<u>Objectiu 3:</u> Augmentar la plantació d'arbres per tot el poble, i que s'escenifique un entorn urbà més natural.	X	X	X	X		
<u>Objectiu 4:</u> Reforçar i mantindre les campanyes de sensibilització cap al medi ambient que són dirigides a xiquets, xiquetes i adolescents, i les seues famílies.	X	X	X	X	X	X

LÍNIA ESTRATÈGICA V. PARTICIPACIÓ, XARXES SOCIALS I NOVES TECNOLOGIES

DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ

La participació en la societat xarxa: nous reptes davant els canvis socials

L'expansió d'Internet i de les noves tecnologies de la comunicació i la informació (TIC) han suposat un fenomen que ha transformat, en major o menor mesura, totes les esferes de la vida social i econòmica, conformant el que habitualment es denomina com a “Societat xarxa” (Castells, 2004). Aquesta nova realitat, si bé ens ha obert un gran horitzó de possibilitats, també suposa afrontar una sèrie de reptes per a poder conduir el desenvolupament social cap a resultats positius i evitar a més les conseqüències negatives que pot suposar davant el desconeixement i la incertesa que implica la seua novetat, sobretot entre els individus que han de desenvolupar els seus processos de socialització en el marc de dita nova context.

Si bé les tecnologies digitals porten diverses dècades entre nosaltres, desenvolupant-se a poc a poc, així com Internet, no ha sigut fins a temps relativament recents que les trajectòries de tots dos constructes tecnològics han coincidit per a generar un desenvolupament “explosiu” que ha suposat la generalització de totes dues tecnologies com a fenomen totalitzador en la vida social. Podem identificar la dècada del 2000 com el període d'acceleració d'aquest fenomen. L'abaratiment i millora dels ordinadors personals, el desenvolupament dels ordinadors portàtils, els telèfons mòbils, la millora i expansió de les connexions a la xarxa en la llar i un ampli desenvolupament de la World Wide Web, entre altres, van suposar una ràpida transformació. No obstant això, no és fins a l'arribada dels telèfons intel·ligents (Telèfon intel·ligent), d'un ràpid desenvolupament de la monetització web i l'aparició de les primeres Xarxes Socials digitals massives, que aquestes tecnologies passen a convertir-se en un fenomen totalitzador, mediant en la majoria dels plans vitals dels individus en societat. Si a inicis del mil·lenni el

fet que un adolescent no tinguera accés a Internet podia suposar una mera manca de fàcil solució en el seu desenvolupament educatiu (Compartint l'ordinador amb un company o acudint a una biblioteca pública), hui dia aquesta manca probablement li exclou parcialment del seu grup de parells i li dificulta notablement la seua activitat educativa, convertint-se en una necessitat imperiosa, entre altres problemes.

Aquesta nova realitat suposa forts canvis en els processos de socialització, condicionant l'exposició als riscos associats i determinant la capacitat d'aprofitament de les tecnologies digitals per a l'increment del benestar dels individus. López, Arnau, Rivera i Català (2019), a través de les seues investigacions han identificat tres grans itineraris en els processos de socialització digital: Els sobreidentificados, els resilents digitals i els desconnectats. Mentre que d'una banda els sobres identificats es troben massa bolcats d'una forma o una altra cap al pla digital, sent més vulnerables a diferents problemes, els desconnectats poden patir d'importants manques en el seu desenvolupament, a causa de l'absència d'ús i la falta d'aptituds entorn de tals tecnologies, suposant un problema a l'hora de desenvolupar competències digitals o mantindre les seues relacions socials, entre altres. L'objectiu, per tant, ha de ser fomentar el desenvolupament d'itineraris de resiliència digital, els quals impliquen el desenvolupament d'individus amb suficients competències digitals, capaces d'aprofitar les TIC en el seu benefici, però sent menys vulnerables als problemes que poden comportar.

Aquestes qüestions ens condueixen a un element fonamental a l'hora de plantejar la participació: Està ja no pot resultar exclusivament de la relació presencial amb el seu context físic i social, a l'una que no pot desenvolupar-se de forma aïllada d'aquest, quedant relegada a una participació virtual “abstracta” entorn de grans temes o qüestions

alienes als seus territoris. La participació ha de plantejar-se des d'un enfocament híbrid integrat, on tots dos plans coexistisquen i es desenvolupen de forma relacionada entre si. Per tant, fomentar una adequada formació en les TIC pot resultar molt beneficiós per als processos de participació, sempre que això es tinga en compte i es realitze integrant totes dues dimensions.

La importància de l'educació activa per a l'ús de les TIC

Una formació activa en l'ús de les TIC i dels problemes associats a les mateixes per part de la família i dels centres educatius, afecta de manera positiva a la relació de la població infantil i adolescent amb les noves tecnologies, mostrant-se efectes positius en diferents àmbits, com ara l'oci o la participació. L'absència d'aquesta formació comporta exposar a la població infanto-juvenil a majors nivells de vulnerabilitat durant el seu desenvolupament.

La necessitat de millorar i desenvolupar la formació i la sensibilització sobre aquests temes, resulta transversal als mètodes aplicats durant la investigació. D'aquesta manera, d'una banda, entre la població infantil i adolescent han emergit durant els tallers els problemes associats a les TIC, la necessitat d'una major formació i la dotació de millors mitjans. D'altra banda, entre la població adulta consultada, la gran majoria de respostes o propostes van per la via de la necessitat d'aquesta formació, sensibilització i prevenció, arribant a posicionar-se aquests temes al mateix nivell que les addiccions a les drogues i, de fet, emergint com a tema d'interés en una major mesura. Addicionalment, també es planteja en nombrosos casos la necessitat de millorar les infraestructures i els mitjans per al seu ús educatiu, com la xarxa Wifi o zones comunes per a l'ús de les TIC. Finalment, aquest problema també s'extrau de les observacions del grup d'investigació.

Respecte als serveis i infraestructures, resulta rellevant en aquest cas la Unitat de Prevenció de Conductes Addictives. La raó d'incorporar l'anàlisi d'aquest servei en aquest apartat, es deu al fet que les referències a conductes addictives i les preocupacions relatives a aquest

tema, semblen anar sobretot lligades a les TIC. Si bé sembla que els qui coneixen el servei estan contents amb el mateix (43,6%), sense diferències significatives per sexes, la veritat és que el 42,1% de la mostra és incapaç de valorar aquest servei. D'altra banda, la valoració entre els qui tenen fills menors d'edat és del 36,5%, elevant-se al 58,5% entre els qui no els tenen. A més, entre els qui tenen fills el desconeixement del servei és molt notable, atés que el 54,1% manifesten no poder valorar-ho, xifra que descendeix fins al 17,1% entre els qui no els tenen. No obstant això, es tracta d'un àmbit de gran preocupació per part de la ciutadania, atés que el 86% de la mostra ha valorat la importància que l'ajuntament tinga en compte aquesta qüestió amb un 8 sobre 10 o més, sent més rellevant entre les dones (72% enfront del 91,9%), així com entre els qui tenen fills menors d'edat (91% enfront del 75,7%).

L'àmbit relacionat amb les TIC també genera una important preocupació, valorant-se amb més d'un 8 sobre 10 pel 67,3% de la mostra. De nou, la major preocupació s'observa entre les dones (70,1% enfront del 57,6%), i en aquest cas no existeixen diferències significatives segons es tinguen o no fills menors d'edat. En el cas de les xarxes socials, el 57,5% ho considera important amb una valoració de 8 sobre 10 o més, xifra que s'eleva fins al 61,6% en el cas de les dones i descendeix fins al 48% entre els homes, sense observar-se diferències significatives segons es tinguen o no fills menors d'edat.

A partir del conjunt de la informació per a l'elaboració del diagnòstic, s'han extret les següents conclusions:

Manques de mitjans en els centres educatius

Una idea molt recurrent durant els tallers va ser la falta de mitjans tecnològics adequats. Si bé s'aprecien divergències entre centres, aquesta manca de mitjans sol associar-se a la percepció d'itineraris de socialització digital més problemàtics, amb majors tendències a problemes de sobreidentificació amb la tecnologia, entre altres.

Desconeixement en servei de prevenció a les addiccions

Tal com s'ha pogut comprovar durant l'elaboració dels tallers participatius, aquest tema en relació a les TIC genera preocupacions entre la població infantil i adolescent, així com sobre la població adulta d'Ontinyent. És possible que l'experiència relativa a la pandèmia per la Covid-19 haja generat que les preocupacions entorn d'aquest tema s'orienten cap a les TIC. Si bé el servei es troba ben valorat, sembla existir un ampli desconeixement entorn del mateix, sobretot entre les famílies amb fills menors d'edat. Potenciar aquest servei, amb un major enfocament cap a aquestes problemàtiques, així com difondre la seua existència entre la població, pot ser molt important en matèria de prevenció.

Necessitat de fomentar la relació amb el seu entorn a l'una que es desenvolupa una major formació en l'ús de la xarxa

Aquest aspecte resulta de gran importància. En el cas d'alguns dels grups de major edat, s'identifica una notable divisió entre els plans en línia i offline quant a la concepció de les seues realitats i identitats. D'aquesta manera, el virtual resulta un pla totalment diferenciat dels seus contextos pròxims, excepte en el referent als seus grups de parells. Totes dues realitats han d'estar d'acord per a promoure un correcte desenvolupament en relació a les TIC i evitar els seus riscos.

Falta d'espais de socialització i trobada relacionats amb la tecnologia

En contra de la visió que habitualment sol manifestar la població adulta sobre la tendència a l'aïllament i una menor voluntat de socialitzar per part d'unes generacions que han crescut en un estat avançat de les tecnologies digitals, són molts els qui plantegen la seua voluntat de disposar d'espais on ajuntar-se per a realitzar activitats relacionades amb els videojocs o l'ús de les tecnologies digitals en general, com ara ludotecas o espais similars. En aquest punt cal destacar com en molts casos aquestes propostes es veuen com una "noves", quan la veritat és que responen a idees que no són en absolut noves, tractant-se d'espais que molts considerarien obsolets. No ens arrisquem en plantejar que moltes indústries tecnològiques, gràcies a l'ús d'Internet i l'abaratiment en

l'accés a molts productes, han dut a terme estratègies comercials orientades cap a la idea que cada usuari ha de comptar amb els seus propis dispositius i interaccionar de manera virtual. En aquest sentit, la població infantil i adolescent es veu sotmesa a la configuració d'aquestes tecnologies, les quals fomenten l'aïllament. Actuar exclusivament per la via de la "desconnexió" pot ser contraproductiu. Per contra, buscar mitjans per a compartir aficions relatives al digital de manera presencial, pot ser positiu per a evitar l'aïllament.

Bretxa digital generacional

En molts casos s'exposa com els equips docents no responen a les seues necessitats i expectatives en l'àmbit de la tecnologia, suposant un problema a l'hora de fomentar un ús adequat i/o productiu, i exposant en major mesura a la població infanto-juvenil als riscos associats al seu ús. En tot cas, cal destacar l'important rol que les famílies juguen en aquesta formació, sobretot durant la socialització primària (infància). No obstant això, en aqueix cas s'han observat millors resultats, els quals semblen anar a pitjor durant la socialització secundària (adolescència). Resulta rellevant, per tant, plantejar els mitjans i capacitats amb les quals compten els centres educatius a l'hora de proporcionar una adequada formació quant a l'ús de les TIC entre la població adolescent.

Problemes d'accés a Internet

L'accés a Internet és un problema esmentat nombroses vegades durant els tallers participatius, tant en l'àmbit educatiu com en l'entorn urbà. Això suposa un problema, sobretot per a molts adolescents i fonamentalment per a aquells que disposen de menys mitjans econòmics. Facilitar l'accés a la xarxa pot ser positiu per a evitar uns certs processos d'exclusió.

Expectatives entorn de la tecnologia no complides

En molts casos poden apreciar-se una sèrie d'expectatives sobre l'aplicació de la tecnologia per a resoldre problemes, facilitar la vida de les persones i incrementar els nivells de benestar. En molts casos, s'aprecia una significativa consciència sobre les possibilitats que les noves tecnologies tenen en aquests camps,

conceptualitzant un món més digitalitzat, per al qual els agradaria poder tindre més opcions formatives.

Absència d'una formació participativa i disposició favorable a la participació

Al llarg de l'execució dels tallers, s'ha pogut identificar importants manques a l'hora de conceptualitzar la idea de la participació. No necessàriament això implica una falta de predisposició a participar quan es requereix, però sí una falta de proactivitat per a fer-ho i de comprensió a l'hora de dur-la a terme.

En termes generals, s'ha identificat una major propensió a la participació entre els grups de menor edat, així com parcialment una major preocupació sobre aquest tema. Això porta a pensar que, si bé es parteix d'una base favorable a la participació, aquesta es va reduint conforme s'incrementa l'edat. Això pot estar influenciat per l'absència de possibilitats de participació durant els processos de socialització, així com per pròpia resignació. En un dels grups d'educació primària, els alumnes van exposar una visió crítica enfront de la participació, assegurant haver participat en processos d'aquest tipus a través del seu centre educatiu, però sense haver-se arribat a desenvolupar o executat res del plantejada (o almenys que ells sàpien). D'aquesta manera, reivindiquen una major transparència i, sobretot, que els processos de participació tinguen una funció aplicada i vinculant, és a dir, que el que decidisquen col·lectivament acabe executant-se i no es diluísca en el temps.

No obstant això, en diversos casos es manifesta la voluntat de voler ser escoltats, poder tindre més veu i vot sobre, per exemple, les excursions i activitats desenvolupades en el col·legi. Ja siga plantejant mesures per a facilitar o ajudar a garantir això, implantant bústies de consultes o, fins i tot, creant la figura d'un representant infantil adult; aquest s'encarregaria de transmetre les seues inquietuds, voluntats, propostes i peticions a l'ajuntament, atés que senten que a causa de la seua edat no se'ls pren de debò.

Aquesta major propensió a la participació en edats primerenques, ha de ser aprofitada per a desenvolupar una cultura participativa que

s'estenga més enllà en el temps. La dotació de més oportunitats que garantisquen els drets de la infància ha d'anar acompanyada d'una aposta en ferma per la participació infanto-juvenil. Sense la veu i la percepció dels xiquets i xiquetes del municipi difícilment es podran desenvolupar polítiques actives concordes als seus interessos. La bona disposició que han demostrat la majoria d'alumnes i alumnes que van formar part dels tallers és un clar exemple de les inquietuds que tenen per continuar participant en aquesta mena d'activitats.

Pel que fa a l'associacionisme com a àmbit d'intervenció per part de l'ajuntament, la seua importància és valorada amb més d'un 8 sobre 10 per un 70,2% de la mostra, sense diferències importants per sexe o segons es tinguen o no fills menors d'edat. D'altra banda, la participació és valorada amb més d'un 8 sobre 10 pel 77,9% de la mostra, descendint fins al 70,9% entre els homes i ascendint fins al 79,8% entre les dones, sense diferències significatives segons es tinguen o no fills menors d'edat.

Valoració d'espais públics de trobada i participació

En el cas de la població general d'Ontinyent, es destaca que el 54,8% valora positivament el centre cívic, però un 28,6% desconeix la seua existència. Les dones valoren més ben aquesta infraestructura (57,9% enfront del 52,3%), però al seu torn coneixen menys sobre la seua existència (17,9% entre els homes, 30,5% entre les dones). En aquest cas, no es detecten diferències significatives en funció de tindre o no un fill menor d'edat.

Respecte al centre juvenil, els resultats són similars. Un 48,4% valoren positivament el servei, sent les dones els qui millor el valoren (49,5% enfront del 46,5%). No obstant això, un 28,4% de les dones no saben valorar-ho, enfront del 10,7% dels homes, suposant el 25,4% de la mostra en el seu conjunt. En aquest cas, s'aprecien importants diferències segons es tinguen o no fills menors d'edat. D'aquesta manera, entre els qui tenen fills, la valoració com a excel·lent o bé baixa del 56,1% fins al 44,7%, al seu torn, entre els qui tenen fills menors el percentatge dels qui no poden valorar el servei puja del 9,8% al 32,9%.

Finalment, l'espai jove és valorat com a bo o excel·lent per un 38% de la mostra, amb un 28,6% de persones que no són capaces de valorar-ho. El percentatge de valoracions positives és major entre els homes, un 42,8% enfront del 36,5%, la qual cosa s'explica per les diferències existents en la capacitat de valorar el servei, sent aquesta xifra del 32,6% entre les dones i del 10,7% entre els homes. També s'aprecia com el percentatge de valoracions positives entre els qui tenen fills menors d'edat, és menor del valor general, amb un 35,3%, xifra que s'eleva fins al 43,9% entre els qui no tenen fills menors d'edat. Al seu torn, entre els qui tenen fills menors d'edat, el percentatge de persones incapaces de valorar el servei és del 32,9%, xifra que descendeix al 19,5% entre els qui no tenen fills menors d'edat.

Tres claus per a reforçar la cultura participativa en la infància i l'adolescència: comunicació, transparència, eficàcia i formació

La importància de la comunicació

Resulta fonamental trencar les barreres comunicatives entre la població infantil i adolescent amb les institucions, facilitant que puguin traslladar les seues inquietuds i propostes cap a aquestes. De la mateixa manera, ha de realitzar-se un esforç a l'hora d'informar i difondre l'existència dels diferents espais i opcions disponibles en l'àmbit de la participació i l'associacionisme, sobretot entre les famílies amb fills menors d'edat. Continuar reforçant les activitats dirigides als escolars en les quals visiten les diferents institucions del municipi (Ajuntament, Policia, etc.) és una opció plausible, no obstant això, és convenient ampliar el ventall de recursos que tinguen com a objectiu reforçar la difusió i el coneixement sobre els assumptes d'índole participativa.

La necessitat que les propostes dels processos participatius es facen efectives

S'ha de posar l'accent a evitar un ús banal de la participació infantil i juvenil. Si bé les propostes i demandes han de ser efectives i viables, en cap cas haurien de deixar d'executar-se, ja que d'aquesta manera s'estaria desincentivant una actitud participativa i proactiva. Al mateix temps, s'ha de realitzar, com ja s'ha comentat, un rigorós esforç en l'àmbit de la comunicació. Des de les institucions implicades s'ha de procurar que els resultats siguen coneguts pels qui han participat en els processos. En cas que aquests processos finalment no es materialitzen en mesures, se'ls ha de traslladar les raons. Transparència i participació són dos conceptes que hauran d'anar de la mà.

Inclusió de la participació al llarg dels processos infantils i adolescents de socialització

Ha d'existir una formació més constant en els elements relatius a la participació, així com disposar d'espais i opcions per a això. D'altra banda, pot resultar significatiu incloure formes de participació amb resultats al llarg de l'experiència educativa, de tal forma que es fomenti una participació proactiva i autònoma, així com una cultura que done valor a aquesta. En aquest cas, la comunitat educativa haurà d'exercir un paper fonamental, sent una part imprescindible en el procés.

QUADRE DE FEBLESES I FORTALESES***Xarxes socials i noves tecnologies***

Febleeses	Fortaleses
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mitjans considerats insuficients per a garantir una correcta formació i sensibilització sobre les TIC des del sistema educatiu. ▪ Manca d'opcions per a dur a terme usos de les TIC evitant l'aïllament. ▪ Problemes de difusió i identificació dels serveis disponibles per a ajudar a les famílies amb els problemes derivats de les TIC. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Es manifesta una significativa preocupació per les qüestions relatives a la formació i sensibilització entorn de les TIC i els problemes d'addicció. ▪ La població adolescent és capaç d'identificar les manques i les seues necessitats en un cert grau. ▪ La població infantil compta amb una socialització poc problemàtica respecte a les TIC.

Participació i associacionisme

Febleeses	Fortaleses
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Problemes a l'hora de conceptualitzar el que és la participació entre la població infantil i adolescent. ▪ Problemes de comunicació entre la població infantil i adolescent amb l'ajuntament, sentint-se incapaços de traslladar les seues propostes i inquietuds. ▪ Processos participatius "trencats", creant desconfiança cap a aquests. ▪ Major desconexió enfront de la participació local conforme s'incrementa l'edat. ▪ Falta d'una incorporació efectiva i acceptada per la població adolescent de les institucions locals en l'àmbit digital. ▪ Falta de difusió dels mitjans i opcions disponibles per a la participació, sobretot entre les famílies. ▪ És necessari convidar-los a participar, existint manques en la predisposició a una participació proactiva i autònoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ S'ha identificat una predisposició significativa cap a la participació, sobretot entre la població en edats més primerenques. ▪ S'ha identificat una cultura participativa significativa en part de la ciutadania d'Ontinyent. ▪ Existència de mitjans dedicats o que poden dedicar-se en major mesura al foment i suport a la participació i l'associacionisme. ▪

EIXOS D'ACTUACIÓ

Xarxes socials i noves tecnologies

V. PARTICIPACIÓ, XARXES SOCIALS I NOVES TECNOLOGIES						
EIX D'ACTUACIÓ : V.1 Formació orientada a les TIC	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
OBJECTIUS D'ACCIÓ:						
Objectiu 1: Promoure tallers de formació i orientació per a equips docents i famílies.			X	X	X	X
Objectiu 2: Implementar cursos i tallers de capacitatió en l'ús de les TIC, amb la finalitat de facilitar el desenvolupament d'habilitats i aptituds pràctiques.	X	X		X	X	X
EIX D'ACTUACIÓ : V.2 Mitjans públics en l'àmbit de les TIC	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
Objectiu 1: Reforçar la xarxa pública de WIFI.		X			X	X
Objectiu 2: Promoure formes d'oci digital grupal de manera presencial, millorant els espais disponibles o creant nous espais (Ex. Ludoteca, Sala de tecnologia).	X	X		X	X	X
Objectiu 3: Reforçar equipaments i espais per a un ús productiu i col·laboratiu de les TIC (Ex. Biblioteca, Sala de tecnologia).	X	X		X	X	X
Objectiu 4: Reforçar l'accés als recursos TIC en els centres educatius.	X	X		X	X	

V. PARTICIPACIÓ, XARXES SOCIALS I NOVES TECNOLOGIES

EIX D'ACTUACIÓ : V.3 Sensibilització i atenció a les "addiccions digitals" en la infància i l'adolescència	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
Objectiu 1: Millorar la difusió dels mitjans d'atenció disponibles, tant entre la població adolescent com entre les famílies.		X	X		X	X
Objectiu 2: Reforçar els mitjans per a proporcionar informació i ajuda en casos d'adolescents amb problemes d'addicció, usos patològics o problemes d'adaptació respecte a les TIC.		X	X		X	X
Objectiu 3: Implementar mesures orientades a ajudar a adolescents amb problemes d'addicció o ús excessiu de les TIC.		X			X	X
Objectiu 4: Promoure campanyes de sensibilització respecte a l'ús de les TIC orientades a la població infantil i adolescent.	X	X				X
Objectiu 5: Promoure la difusió d'informació i sensibilització sobre els problemes associats a les TIC entre les famílies, així com fomentar les bones pràctiques de criança respecte a les TIC.			X			X

V. PARTICIPACIÓ, XARXES SOCIALS I NOVES TECNOLOGIES						
EIX D'ACTUACIÓ : V.4 Procés de digitalització i bretxa digital.	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
Objectiu 1: Promoció de més opcions formatives en l'àmbit de les noves tecnologies, tant per a la població infantil com adolescent (Informàtica, robòtica, disseny...).	X	X		X	X	X
Objectiu 2: Promoure l'ús de llibres en format electrònic.	X	X		X	X	X
Objectiu 3: Implementar mesures de suport per a alumnes amb problemes d'accés a les TIC, tant en termes de maquinari com de connexió a la xarxa.	X	X		X	X	X
Objectiu 4: Fomentar solucions mediades per les noves tecnologies en el desenvolupament de polítiques des d'altres àmbits de l'ajuntament, desenvolupant una ciutat més digitalitzada.	X	X		X	X	X

Participació, xarxes socials i noves tecnologies

V. PARTICIPACIÓ, XARXES SOCIALS I NOVES TECNOLOGIES						
EIX D'ACTUACIÓ : V.5 Millora de la comunicació	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	<i>Infància (6-11 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>	<i>Infància (6-12 anys)</i>	<i>Adolescència (12-16 anys)</i>	<i>Adults</i>
<u>Objectiu 1</u> : Implementar la figura del “representant de la infància” i/o del Consell de la Infància.	X			X		X
<u>Objectiu 2</u> : Informar sobre els resultats efectius o els impediments trobats per a dur a terme les propostes en cas en cas que es dugui a terme processos participatius (Possible funció del “representant de la infància” i/o del Consell de la Infància).	X			X		
<u>Objectiu 3</u> : Reforçar els mètodes de difusió de les activitats i serveis que ofereix l'ajuntament, així com l'activitat de les associacions del municipi com a mitjà per a afavorir el reemplaçament generacional del teixit associatiu.	X	X	X			X
<u>Objectiu 4</u> : Reforçar la difusió i promoció de l'associacionisme entre la població infanto-juvenil.	X	X				X
<u>Objectiu 5</u> : Desenvolupar noves estratègies d'acostament a la població adolescent a través de les Xarxes Socials, intentant minimitzar el rebuig institucional.		X			X	

V. PARTICIPACIÓ, XARXES SOCIALS I NOVES TECNOLOGIES						
EIX D'ACTUACIÓ: V.6 Promoció de la participació i l'associacionisme	Població Objectiu			Població que demanda la proposta		
OBJECTIUS D'ACCIÓ:	Infància (6-11 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults	Infància (6-12 anys)	Adolescència (12-16 anys)	Adults
<u>Objectiu 1:</u> Promoure la implicació de la població infanto-juvenil en les activitats i necessitats del municipi, així com en els diversos Plans Estratègics que es dissenyen (campanyes i accions de sensibilització en aquesta matèria).	X	X				X
<u>Objectiu 2:</u> Desenvolupar un programa d'activitats formatives sobre la importància i aplicació de la participació infanto-juvenil en els diferents àmbits municipals (educació, urbanisme, joventut, infància, etc.).			X			X
<u>Objectiu 3:</u> Organitzar i executar Pressupostos Participatius Infanto-juvenils que vagen dirigits explícitament al públic infantil i adolescent.	X	X		X		
<u>Objectiu 4:</u> Promoure la cooperació entre les associacions del municipi, la comunitat educativa i l'administració pública per a desenvolupar projectes conjunts de participació	X	X	X			X
<u>Objectiu 5:</u> Reforçar la disponibilitat d'espais d'interacció i activitats de caràcter participatiu atesos els diferents grups d'edat i nivells educatius.	X	X		X	X	X
<u>Objectiu 6:</u> Reforçar el suport donat a les associacions promogudes des de la població infanto-juvenil		X	X			X

QUADRE-RESUM DE LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES I ELS EIXOS D'ACTUACIÓ

ESCOLA, EDUCACIÓ I CULTURA

I.1 Formació, conscienciació, orientació i ensenyament	<p>Objectiu 1: Promoure la formació i la capacitació de “ments” infantils innovadores.</p> <p>Objectiu 2: Implementar píndoles formatives complementàries per a sensibilitzar en valors de cohesió, inclusió, igualtat i de desenvolupament integral de la infància i l'adolescència</p> <p>Objectiu 3: Reforçar la formació complementària dels professionals docents dels diferents centres educatius del municipi</p> <p>Objectiu 4: Promoure que les ràtios per aula en els diferents centres d'ensenyament atenguen criteris de qualitat formativa.</p>
I.2 Xarxes i col·laboració entre agents socials i institucionals del sector educatiu	<p>Objectiu 1: Fomentar les xarxes de col·laboració social, institucional i educativa.</p> <p>Objectiu 2: Incentivar activitats a l'aire lliure en espais públics del municipi en horari lectiu</p>
I.3 Socialització, cohesió, solidaritat i tolerància en l'àmbit educatiu.	<p>Objectiu 1: Habilitar, promoure i reforçar recursos, serveis i activitats que millore el bon clima de convivència entre l'alumnat.</p> <p>Objectiu 2: Facilitar l'accés a les activitats extraescolars a totes les famílies amb independència de la seua situació socioeconòmica.</p> <p>Objectiu 3: Adaptar els jocs i les activitats de temps lliure dels centres d'ensenyament a l'interés dels diferents grups d'edat que conviuen en un mateix centre.</p> <p>Objectiu 4: Promoure iniciatives que garantisquen les bones relacions entre alumnat i professorat.</p> <p>Objectiu 5: Promoure l'aplicació d'ajudes econòmiques a famílies per a serveis de menjador, transport, llibres.</p> <p>Objectiu 6: Realitzar campanyes de sensibilització en coordinació amb tots els centres educatius del municipi.</p>
I.4 Infraestructures, equipaments i serveis en els centres d'ensenyament	<p>Objectiu 1: Renovar mobiliari i equipaments en estat de degradació i mal estat dels diferents centres educatius.</p> <p>Objectiu 2: Instal·lar zones d'aparcament per a bicicletes en els diferents centres educatius d'ensenyament primari i secundari.</p> <p>Objectiu 3: Eliminar barreres arquitectòniques i habilitar l'accessibilitat en tots els centres educatius del municipi</p>
I.5 La participació infanto-juvenil en contextos socio-educatius	<p>Objectiu 1: Promoure la creació d'espais participatius i deliberatius en l'àmbit educatiu per a millorar i optimitzar recursos de manera col·laborativa</p> <p>Objectiu 2: Programar noves activitats formatives a partir de la consulta a la infància i l'adolescència.</p> <p>Objectiu 3: Elaborar una consulta ciutadana específica sobre la necessitat d'incloure noves ofertes formatives d'FP i Batxillerat.</p>

ESCOLA, EDUCACIÓ I CULTURA	I.6 Les escoles de música com a espai cultural preferent	Objectiu 1: Fomentar de l'educació artística (música, cant, ball) Objectiu 2: Millorar de les instal·lacions de les escoles de música.
	I.7 Ampliació, diversificació i foment de l'oferta cultural infanto-juvenil	Objectiu 1: Augmentar i diversificar el nombre d'activitats culturals dirigides a la infància i adolescència. Objectiu 2: Fomentar la cultura en general i despertar l'interés per la mateixa en la infància i l'adolescència. Objectiu 3: Acostar l'oferta i activitats culturals dirigides a la infància i adolescència als barris. Objectiu 4: Facilitar i promoure l'accés a l'oferta cultural i la participació en activitats culturals de xiquets, xiquetes i adolescents que provenen de famílies amb escassos recursos econòmics.
	I.8 Instal·lacions, espais culturals i d'entreteniment dirigits a la infància i l'adolescència.	Objectiu 1: Ampliar el nombre de biblioteques i millorar les instal·lacions de les ja existents (il·luminació, renovació de continguts...) Objectiu 2: Innovar en la creació de museus d'interés comú i accés econòmic per a la infància, adolescència i els adults, per a visitar en família o amb amics. Objectiu 3: Realitzar eixides escolars i visites guiades a llocs d'interés cultural (museus, arquitectura local, etc.) Objectiu 4: Dur a terme exposicions juvenils d'art urbà, participatiu i interactiu.
	I.9 Atenció específica a l'oferta cultural dirigida a la infància i a l'adolescència i la diversitat funcional	Objectiu 1: Eliminar qualsevol barrera arquitectònica que dificulten l'accés a instal·lacions culturals. Objectiu 2: Fomentar i crear activitats culturals (teatre, exposicions, etc.) adaptades a la diversitat funcional.

II.1 Convivència, conciliació i escola	<p>Objectiu 1: Reduir la càrrega de deures per a garantir la disposició de temps lliure.</p> <p>Objectiu 2: Respectar i fer respectar els temps per a estar en família</p> <p>Objectiu 3: Millorar l'organització de l'agenda d'exàmens per a garantir temps suficient per a un bon estudi de matèries.</p> <p>Objectiu 4: Respectar i promoure el respecte per la voluntat de fer o no fer activitats</p>
II.2 Descans i vacances	<p>Objectiu 1: Afavorir caps de setmana de tres dies per a poder descansar.</p> <p>Objectiu 2: Implementar més temps de descans i desconnexió entre classe.</p> <p>Objectiu 3: Millorar la distribució de la càrrega lectiva durant el curs, evitant la concentració en el període previ a les vacances d'estiu.</p>
II.3 Salut mental	<p>Objectiu 1: Contribuir de manera activa a la reducció de sensació d'estrés derivada de l'estil de vida que genera el sistema educatiu i l'ocupació constant.</p> <p>Objectiu 2: Promoure temps per al descans, la desconnexió i el temps lliure.</p> <p>Objectiu 3: Promoure més activitat física per a l'alliberament de l'estrés.</p> <p>Objectiu 4: Parar atenció a les addiccions en població infantil i adolescent, especialment les vinculades a les TIC i als jocs d'aposta.</p> <p>Objectiu 5: Augmentar el control sobre les cases d'aposta i el compliment de la llei respecte a l'edat de joc.</p> <p>Objectiu 6: Crear una aplicació que apague el mòbil després d'un determinat temps d'activitat.</p> <p>Objectiu 7: Promoure l'atenció psicològica per a adolescents.</p>
II.4 Observatori sociològic d'usos del temps	<p>Objectiu 1: Habilitar un observatori sociològic d'usos del temps per a identificar i diagnosticar problemes relacionats amb l'experiència i vivència del temps de la població d'Ontinyent.</p>

III.1 Activitats a favor de la cohesió intrafamiliar	<p>Objectiu 1: Promoure activitats que siguen d'interés per a les famílies i els seus fills i filles</p> <p>Objectiu 2: Programar accions d'orientació familiar que afavorisquen les bones relacions en els entorns familiars</p> <p>Objectiu 3: Impulsar processos de conscienciació sobre la importància del temps lliure en contextos familiars</p> <p>Objectiu 4: Fomentar el rol protagonista dels xiquets i xiquetes en l'ambient familiar.</p>
III.2 Els espais naturals com a garantia d'oci saludable en família	<p>Objectiu 1: Garantir el manteniment dels espais naturals en els quals es reuneixen les famílies d'Ontinyent</p> <p>Objectiu 2: Promoure l'existència de nous espais en l'entorn paisatgístic del municipi per a la pernoctació (modalitat càmping)</p> <p>Objectiu 3: Habilitar espais de trobada familiar en zones urbanes pròximes al va riure</p>
III.3 La necessitat de rehabilitar espais abandonats per a l'ús i gaudi de la infància	<p>Objectiu 1: Rehabilitar edificis i zones abandonades i adaptar-les a l'interés de la infància</p> <p>Objectiu 2: Desenvolupar un procés participatiu infantil a fi que la infància realitze proposades per a rehabilitar i dotar de nous usos els espais abandonats.</p> <p>Objectiu 3: Crear un mapatge d'espais abandonats i recursos infrautilitzats en el context municipal d'Ontinyent.</p>
III.4 L'ús i gaudi d'instal·lacions esportives des del respecte, la tolerància i la bona convivència	<p>Objectiu 1: Promoure campanyes de conscienciació a favor d'un ús responsable de les instal·lacions esportives, afavorint el respecte i la tolerància entre els usuaris d'aquestes.</p> <p>Objectiu 2: Identificar situacions i experiències conflictives per l'ús d'una mateixa instal·lació esportiva i oferir figures mediadores per a la resolució del conflicte.</p> <p>Objectiu 3: Incentivar la creació de programes intergeneracionals (entre diferents grups d'infància i adolescència) de mediació, respecte i tolerància en els espais comuns.</p>
III.5 La programació d'activitats lúdiques i d'oci pensades per i per al públic infantil (cinemes, etc.)	<p>Objectiu 1: Promoure la consolidació d'una programació de cinema adaptada a l'interés de la infància i que romanga durant tot l'any.</p> <p>Objectiu 2: Organitzar activitats lúdiques dirigides al públic infantil amb una periodicitat permanent i regular.</p> <p>Objectiu 3: Desenvolupar una bateria de consultes periòdiques dirigides al públic infantil amb la finalitat de valorar, avaluar i proposar en matèria d'oci infantil.</p> <p>Objectiu 4: Garantir una difusió efectiva de les activitats lúdiques infantils perquè arriben a totes les famílies del municipi.</p>
III.6 "Refugis del joc". Zones amb equipaments i complements de joc dirigit al públic infantil	<p>Objectiu 1: Habilitar espais d'oci per al públic infantil equipant-los de jocs i accessoris atractius per als diferents grups d'edat.</p> <p>Objectiu 2: Garantir la disponibilitat i el condicionament d'espais públics per al joc durant l'època estival.</p> <p>Objectiu 3: Dinamitzar els "Refugis del joc" amb activitats dirigides per als diferents grups d'edat infantil.</p>

III.7 L'ampliació d'alternatives d'oci nocturn dirigit a la població adolescent

Objectiu 1: Incentivar la creació de nous locals d'oci nocturn adaptats al públic adolescent.
 Objectiu 2: Rehabilitar i condicionar alguns locals abandonats per a l'ús lúdic-festiu dels adolescents.
 Objectiu 3: Promoure que els locals d'oci existents es dirigisquen al públic adolescent durant una determinada franja horària.
 Objectiu 4: Garantir la seguretat en les zones d'oci nocturn dirigit a adolescents, posant l'accent en els possibles casos d'assetjament i/o violència de gènere.

III.8 Els jocs d'aposta com una amenaça des d'edats primerenques

Objectiu 1: Dissenyar i implementar un Pla Integral contra la prevenció i erradicació de les addiccions als jocs d'atzar entre el públic juvenil.
 Objectiu 2: Promoure campanyes de sensibilització per a advertir en les edats primerenques del perill dels jocs d'atzar.
 Objectiu 3: Coordinar cursos i accions específiques dirigides a les famílies perquè identifiquen i previnguen els casos d'addicció a les apostes esportives.

III.9 Espais de trobada i socialització per a adolescents i joves: un assumpte pendent

Objectiu 1: Habilitar locals públics amb recursos materials adaptat als seus interessos.
 Objectiu 2: Programar activitats de trobada de la població adolescent en les quals es fomenti la inclusió social i la perspectiva de gènere.
 Objectiu 3: Oferir als grups d'adolescents una xarxa de locals i/o espais públics en els quals poder reunir-se setmanalment.

IV.1 Les bicicletes com a mitjà de joc i mobilitat en la infància	<p>Objectiu 1: Adaptar i facilitar més espais per a l'ús i gaudi de bicicletes, patins, etc.</p> <p>Objectiu 2: Crear o incrementar els aparcaments per a bicicletes en llocs freqüentats per la infància, com a parcs o col·legis.</p> <p>Objectiu 3: Incorporar al servei d'Ontibici algunes bicicletes elèctriques de lloguer adaptades als xiquets i xiquetes.</p> <p>Objectiu 4: Desenvolupar un projecte d'ampliació, condicionament i millora del carril bici.</p> <p>Objectiu 5: Ampliar els punts d'Ontibici en aquells llocs del municipi en els quals no hi ha</p>
IV.2 Planificació dels parcs urbans des de la visió de la infància	<p>Objectiu 1: Condicionar l'equipament dels parcs a edats més avançades (8-10años).</p> <p>Objectiu 2: Adaptar els parcs per grups d'edat, dirigint alguns a l'ús i gaudi dels adolescents i altres a l'ús i gaudi de la infància.</p> <p>Objectiu 3: Deixar un espai de joc amb arenal que siga reduït i adaptat per al joc de "els més xiquets", i que en la resta del parc es reemplace per una zona embuatada perquè no es facen mal en cas de caigudes.</p> <p>Objectiu 4: Adaptar alguns parcs del poble, amb l'objectiu que siguen accessibles i adaptables als xiquets i xiquetes amb mobilitat reduïda.</p> <p>Objectiu 5: Habilitar banys públics al costat dels parcs.</p> <p>Objectiu 6: Garantir que les fonts d'aigua dels parcs tinguen dosificadors, i així millorar el sabor i la qualitat de l'aigua.</p> <p>Objectiu 7: Ampliar les mesures de control i prevenció per a evitar l'elevada brutícia dels parcs.</p> <p>Objectiu 8: Rehabilitar i condicionar algunes zones esportives dels parcs que estan deteriorades i que requereixen una millora.</p>
IV.3 La disposició de l'espai urbà adaptat a l'interés de la infància	<p>Objectiu 1: Substituir alguns aparcaments per zones lliures de vehicles de motor i adaptades al joc dels xiquets i xiquetes (substituir aqueixos aparcaments per altres zones com a garatges o pàrquings públics).</p> <p>Objectiu 2: Fomentar el canvi en els hàbits de mobilitat de la gent, utilitzant cada vegada menys el cotxe i promovent la mobilitat caminant o amb la bicicleta.</p> <p>Objectiu 3: Millorar la senyalització per als vehicles de motor en zones de pas, ús i joc de xiquets i xiquetes.</p> <p>Objectiu 4: Instal·lar escales mecàniques en la zona del Barranquet que faciliten l'accessibilitat de les persones amb mobilitat reduïda.</p> <p>Objectiu 5: Eliminar tots els sots que hi ha per les carreteres de la ciutat, i condicionar l'asfaltat.</p>
IV.4 La sostenibilitat, la neteja i la consciència ecològica en l'etapa infantil	<p>Objectiu 1: Fomentar l'estalvi energètic com un assumpte prioritari en els diferents espais i centres que freqüenten els xiquets, xiquetes i adolescents.</p> <p>Objectiu 2: Ampliar els punts de càrrega de vehicles elèctrics distribuïts per tot el municipi, i que no sols se situe en una zona determinada.</p> <p>Objectiu 3: Augmentar la plantació d'arbres per tot el poble, i que s'escenifique un entorn urbà més natural.</p> <p>Objectiu 4: Reforçar i mantindre les campanyes de sensibilització cap al medi ambient que són dirigides a xiquets, xiquetes i adolescents, i les seues famílies.</p>

V.1 Formació orientada a les TIC

Objectiu 1: Promoure tallers de formació i orientació per a equips docents i famílies.

Objectiu 2: Implementar cursos i tallers de capacitació en l'ús de les TIC, amb la finalitat de facilitar el desenvolupament d'habilitats i aptituds pràctiques.

Objectiu 1: Reforçar la xarxa pública de WIFI.

V.2 Mitjans públics en l'àmbit de les TIC

Objectiu 2: Promoure formes d'oci digital grupal de manera presencial, millorant els espais disponibles o creant nous espais (Ex. Ludoteca, Sala de tecnologia).

Objectiu 3: Reforçar equipaments i espais per a un ús productiu i col·laboratiu de les TIC (Ex. Biblioteca, Sala de tecnologia).

Objectiu 4: Reforçar l'accés als recursos TIC en els centres educatius.

Objectiu 1: Millorar la difusió dels mitjans d'atenció disponibles, tant entre la població adolescent com entre les famílies.

V.3 Sensibilització i atenció a les "addiccions digitals" en la infància l'adolescència

Objectiu 2: Reforçar els mitjans per a proporcionar informació i ajuda en casos d'adolescents amb problemes d'addicció, usos patològics o problemes d'adaptació respecte a les TIC.

Objectiu 3: Implementar mesures orientades a ajudar a adolescents amb problemes d'addicció o ús excessiu de les TIC.

Objectiu 4: Promoure campanyes de sensibilització respecte a l'ús de les TIC orientades a la població infantil i adolescent.

Objectiu 5: Promoure la difusió d'informació i sensibilització sobre els problemes associats a les TIC entre les famílies, així com fomentar les bones pràctiques de criança respecte a les TIC.

Objectiu 1: Promoció de més opcions formatives en l'àmbit de les noves tecnologies, tant per a la població infantil com adolescent (Informàtica, robòtica, disseny...).

Objectiu 2: Promoure l'ús de llibres en format electrònic.

V.4 Procés de digitalització i breixa digital.

Objectiu 3: Implementar mesures de suport per a alumnes amb problemes d'accés a les TIC, tant en termes de maquinari com de connexió a la xarxa.

Objectiu 4: Fomentar solucions mediatades per les noves tecnologies en el desenvolupament de polítiques des d'altres àmbits de l'ajuntament, desenvolupant una ciutat més digitalitzada.

V.5 Millora de la comunicació

Objectiu 1: Implementar la figura del “representant de la infància” i/o del Consell de la Infància.

Objectiu 2: Informar sobre els resultats efectius o els impediments trobats per a dur a terme les propostes en cas en cas que es dugui a terme processos participatius (Possible funció del “representant de la infància” i/o del Consell de la Infància).

Objectiu 3: Reforçar els mètodes de difusió de les activitats i serveis que ofereix l'ajuntament, així com l'activitat de les associacions del municipi com a mitjà per a afavorir el reemplaçament generacional del teixit associatiu.

Objectiu 4: Reforçar la difusió i promoció de l'associacionisme entre la població infanto-juvenil.

Objectiu 5: Desenvolupar noves estratègies d'acostament a la població adolescent a través de les Xarxes Socials, intentant minimitzar el rebuig institucional.

Objectiu 1: Promoure la implicació de la població infanto-juvenil en les activitats i necessitats del municipi, així com en els diversos Plans Estratègics que es dissenyen (campanyes i accions de sensibilització en aquesta matèria).

Objectiu 2: Desenvolupar un programa d'activitats formatives sobre la importància i aplicació de la participació infanto-juvenil en els diferents àmbits municipals (educació, urbanisme, joventut, infància, etc.).

Objectiu 3: Organitzar i executar Pressupostos Participatius Infanto-juvenils que vagen dirigits explícitament al públic infantil i adolescent.

Objectiu 4: Promoure la cooperació entre les associacions del municipi, la comunitat educativa i l'administració pública per a desenvolupar projectes conjunts de participació

Objectiu 5: Reforçar la disponibilitat d'espais d'interacció i activitats de caràcter participatiu atesos els diferents grups d'edat i nivells educatius.

Objectius 6: Reforçar el suport donat a les associacions promogudes des de la població infanto-juvenil

V.6 Participació i associacionisme

COMISSIÓ DE SEGUIMENT DEL I-PIAO : EL GRUP MOTOR

Què és el Comitè de seguiment de l'I PIAO?

Es tracta d'un grup de treball voluntari els objectius del qual consisteixen a funcionar com a suport i control per a impulsar el procés participatiu durant l'elaboració del Pla, així com per a donar continuïtat al projecte mitjançant el seguiment i avaluació del mateix una vegada haja sigut realitzat.

L'objectiu del comitè és que la ciutadania es mantinga activa i observadora sobre les qüestions derivades d'aquest projecte, actuant durant el mateix com a "Grup Motor" i constituint-se definitivament com a "Comitè de Seguiment" després de la finalització del Pla.

Qui compon el Comitè de seguiment de l'I PIAO?

Ho formen persones a títol individual amb interès i motivació en la infància i adolescència d'Ontinyent i que es comprometen a fer un treball voluntari per a la comunitat.

Es promourà que hi haja persones de tots els sectors de la població vinculats a la infància i adolescència d'Ontinyent.

És un grup sempre obert a noves incorporacions.

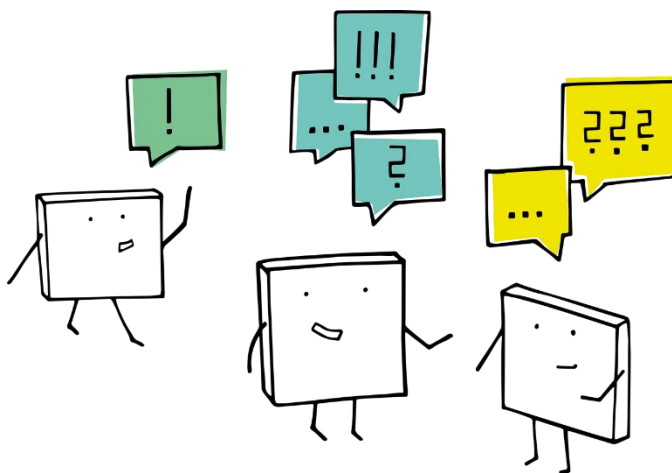
Actualment està compost per nou persones.

Funcions

Inicialment el comitè es constitueix com a "Grup motor" o impulsor del Pla. Els membres d'aquest grup motor poden realitzar les següents funcions a títol individual:

- DIFUSIÓ: Contribuir a la difusió del projecte, ja siga buscant i oferint contactes de persones interessades o difonent l'Enquesta de Necessitats de la Infància i l'Adolescència d'Ontinyent.
- COL·LABORACIÓ: Col·laborar al costat de l'equip investigador en l'execució i formació dels tallers.
- SEGUIMENT I AVALUACIÓ: Donar suport a la constitució del Comitè de seguiment i seguir el desenvolupament del procés participatiu per a facilitar la continuïtat del mateix i donar suport al procés d'avaluació.

Col·lectivament el grup motor ha de complir la funció d'organitzar-se i estructurar-se per a conformar-se de manera efectiva com a "Comitè de seguiment" una vegada es finalitzi el procés participatiu.

Algunes bases del Comitè de Seguiment

Per què és important un Pla d'Infància i Adolescència a Ontinyent?

Quines són les coses positives que té Ontinyent per a la Infància i l'Adolescència?

Quines coses és necessari fer per a millorar la situació de la Infància i l'Adolescència a Ontinyent?

I ara, què...?

Quines funcions tindrà el Comitè de Seguiment després de l'elaboració i aprovació del I-PIAO?

- Vetlar per la continuïtat del Comitè de Seguiment de l'I PIAO i per la implementació de l'I Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent.
- Rebre informació tècnica municipal periòdica en els terminis establits sobre la implementació del Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent.
- Informar periòdicament els òrgans de participació sobre l'estat d'execució del Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent.
- El Comitè de Seguiment de l'I PIAO s'organitzarà de manera autònoma per al desenvolupament de les seues funcions i comptarà en tot moment amb el suport de l'equip tècnic municipal.

De quins recursos ha de disposar el Comitè de Seguiment de l'I PIAO?

L'Ajuntament d'Ontinyent tractarà de posar a la disposició del Comitè de seguiment els recursos tècnics i l'assessorament metodològic necessari. Així mateix, facilitarà espais físics necessaris per a les diferents reunions, assemblees, etc. que hagen de dur-se a terme. Proporcionarà la infraestructura material i els mitjans tecnològics necessaris per a desenvolupar les seues funcions (dinamització, facilitació, difusió, informació, seguiment...).

Quins rols es poden exercir en el Comitè de Seguiment del PIAO?

- Agent de participació rebent formació i impulsant la participació
- Realitzant el seguiment i avaluació del procés
- Agent d'intermediació entre equip tècnic UA, centres educatius, associatius, etc.

De quina forma es pot formar part del Comitè de Seguiment del PIAO?

Qualsevol ciutadà i ciutadana pot formar part del Comitè de Seguiment inscrivint-se en [aquest formulari](#)

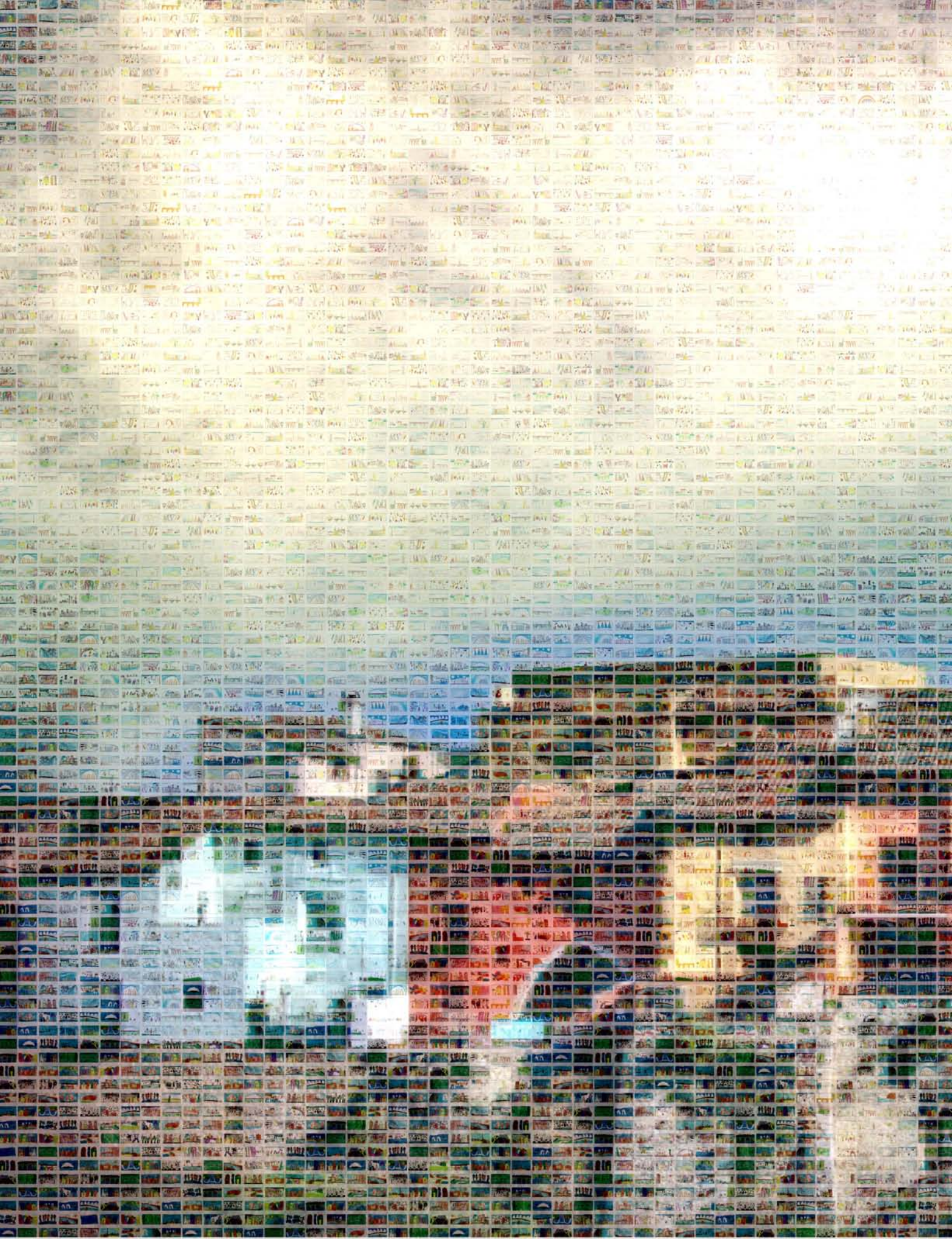

BIBLIOGRAFIA

- Beriain, J. (2008). *Aceleración y tiranía del presente. La metamorfosis en las estructuras temporales de la modernidad*. Barcelona: Anthropos.
- Bursón, JMS. (2008). La infancia en la sociedad del conocimiento. *Revista Iberoamericana de Ciencia, Tecnología y Sociedad-CTS*, 4(11), 23-43.
- Castells, M. (2004). *La era de la información: economía, sociedad y cultura* (Vol. 1). Siglo XXI.
- Cope, M. (2009). Challenging adult perspectives on children's geographies through participatory research methods: Insights from a service-learning course. *Journal of Geography in Higher Education*. 33(1), 33-50.
- Declaración de Friburgo (2007). Los Derechos Culturales. Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura y Observatorio de la Diversidad y los Derechos Culturales. Recuperado en: https://culturalrights.net/descargas/drets_culturals239.pdf
- de-Gracia-Soriano, Pablo (2021). *Sociedad y tiempo. Intensidades temporales (alter)modernas* [Tesis de doctorado no publicada]. Madrid: Universidad Complutense de Madrid
- Drucker, PF. (2013). *La sociedad poscapitalista*. Sudamericana.
- Fernández, NG., Moreno, MLR., & Guerra, JR. (2020). Brecha digital en tiempo del COVID-19. *Hekademos: revista educativa digital*, (28), 76-85.
- Krüger, K. (2006). El concepto de sociedad del conocimiento. *Revista bibliográfica de geografía y ciencias sociales*, 11(683), 1-14.
- Lister, R. (2007). Inclusive citizenship: Realizing the Potential. *Citizenship Studies*, 11(1), 49-61. <https://doi.org/10.1080/13621020601099856>
- López, AG., Arnau, AG., de-Rivera, J., y Catalán, CD. (2019). Jóvenes en la encrucijada digital: Itinerarios de socialización y desigualdad en los entornos digitales. Ediciones Morata.
- Nistal, T. A. (2008). IAP, redes y mapas sociales: desde la investigación a la intervención social. *Portularia: Revista de Trabajo Social*, (8), 131-151.
- Organización de las Naciones Unidas. (1948). Declaración Universal de los Derechos Humanos, United Nations. Recuperado en: <https://www.un.org/es/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- Puente Burgos, C. A., Peñaloza Quintero, R. E., & de-Gracia-Soriano, P. (2019). Exploring the (re)construction of healthy destinations in the Mediterranean. En A. Jiménez Delgado, & J. Lloret Mauri (Edits.), *Health, Wellbeing and Sustainability in the Mediterranean City* (págs. 50-63). Routledge, Taylor & Francis. doi: 10.4324/9780429401572-6
- Ragnedda, M. (2017). *The third digital divide: A Weberian approach to digital inequalities*. Routledge.
- Ragnedda, M., y Ruiu, ML. (2020). *Digital capital: A Bourdieusian perspective on the digital divide*. Emerald Group Publishing.
- Ramos Torre, R. (2014). Atemporalización y presentificación del mundo social en la sociología contemporánea. *Política y Sociedad*, 51(1), 147-176.
- Scheerder, A., Van Deursen, A., y Van Dijk, J. (2017). Determinants of Internet skills, uses and outcomes. A systematic review of the second-and third-level digital divide. *Telematics and informatics*, 34(8), 1607-1624.
- Sen, A. (2000). Social exclusion: concept, application and scrutiny. *Social Development Paper*, nº 1.
- Subirats, J. (Dir.). (2004). *Pobreza y exclusión social. Un análisis de la realidad española y europea*. Fundación la Caixa.
- Subirats, J. (2005). Análisis de los factores de exclusión social. *Fundación BBVA*, documento de trabajo n. 4.
- Subirats, J. y Gomà, R. (Dir.) (2003). *Un paso más hacia la inclusión social. Generación de conocimiento, políticas y prácticas para la inclusión social*. Plataforma de ONGs-IGOP de Acción Social.
- UNICEF (1989). *Convención sobre los Derechos del Niño*. Nueva York: Naciones Unidas. Recuperado en: https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/ConvencionsobrelosDerechosdelNino_0.pdf
- Vostal, F. (2015). Academic life in the fast lane: The experience of time and speed in British academia. *Time & Society*, 24(1), 71-95.
- Wilson, K., Coen, SE., Piaskoski, A., & Gilliland, JA. (2019). Children's perspectives on neighbourhood barriers and enablers to active school travel: A participatory mapping study. *The Canadian Geographer*, 63(1), 112-128. <https://doi.org/10.1111/cag.12488>

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales
Departament de Sociologia I

**Ajuntament
Ontinyent**

I Plan de Infancia y Adolescencia Ontinyent 2021-2025

I Plan de Infancia y Adolescencia de Ontinyent

2021-2025

Fecha de publicación: febrero de 2022

ISBN: 978-84-09-38140-1

Limencop, S.L.

Informe elaborado por:

Raúl Ruiz Callado (Investigador Principal)

Javier Ortega Fernández (Coordinador)

Pablo de Gracia Soriano

Mariano Agustín González Chouciño

María José Sanchís Ramón

Edición:

Pablo de Gracia Soriano

Mariano Agustín González Chouciño

Cita recomendada:

Ruiz-Callado, R.; Ortega-Fernández, J.; de-Gracia-Soriano, P.; González-Chouciño, M. A., Sanchís-Ramón, M.J. (2022).

Informe Técnico del I Plan de Infancia y Adolescencia de Ontinyent 2021-2025. Alicante: Limencop

Encargado por:

Ajuntament d'Ontinyent

DEPARTAMENTO DE SOCIOLOGÍA I
FACULTAD DE CIENCIAS ECONÓMICAS Y EMPRESARIALES
UNIVERSIDAD DE ALICANTE

Índice de contenidos

¿POR QUÉ UN PLAN DE INFANCIA Y ADOLESCENCIA EN ONTINYENT Y POR QUÉ AHORA?	3
BLOQUE I. FUNDAMENTACIÓN Y METODOLOGÍA	5
Fundamentación técnica y teórica de un Plan de Infancia y Adolescencia	5
Características técnicas de los Planes de Infancia y Adolescencia	7
Marco normativo en el contexto de Ontinyent.....	8
Principios transversales del I Plan de Infancia y Adolescencia (I-PIAO):.....	10
Antecedentes: las políticas públicas de infancia y adolescencia en Ontinyent entre 2015 y 2020.....	11
1.2. Ocio educativo	11
1.3. Salud y bienestar	12
1.4. Inclusión social y profesional	14
1.5. Participación y eventos infanto-juveniles.....	15
1.6. Cursos y formación	15
Aspectos metodológicos para la elaboración del I-PIAO.....	17
Síntesis de las fases de la Investigación Acción Participativa	17
Información de la población que ha colaborado en la elaboración del I-PIAO	18
BLOQUE II. PROCESO DE PLANIFICACIÓN	23
Línea estratégica I. Escuela, educación y cultura	23
DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN.....	23
CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS	34
EJES DE ACTUACIÓN.....	36
Línea estratégica II. Salud pública, hábitos saludables y actividades deportivas	41
DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN.....	41
CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS	44
EJES DE ACTUACIÓN.....	45
Línea estratégica III. Ocio, tiempo libre y cohesión familiar.....	47
DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN.....	47
CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS	53
EJES DE ACTUACIÓN.....	54
Línea estratégica IV. Espacio urbano y concienciación ambiental	59
DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN.....	59
CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS	65
EJES DE ACTUACIÓN.....	67
Línea estratégica V. Participación, redes sociales y nuevas tecnologías	71
DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN.....	71
CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS	76
EJES DE ACTUACIÓN.....	77
Cuadro-resumen de las líneas estratégicas y los ejes de actuación	83
Comisión de seguimiento del I-PIAO: el grupo motor.....	91
¿Qué es el Comité de seguimiento del I PIAO?	91
¿Quién compone el Comité de seguimiento del I PIAO?	91
Funciones.....	91
Algunas bases del Comité de Seguimiento	92
Y ahora, ¿qué...?.....	95
BIBLIOGRAFÍA.....	97

¿POR QUÉ UN PLAN DE INFANCIA Y ADOLESCENCIA EN ONTINYENT Y POR QUÉ AHORA?

Una de les coses més boniques de viure a Ontinyent es veure els parcs plens de vida. Plens de somriures. Són el futur de la nostra ciutat i, per això, des de l'Ajuntament d'Ontinyent entenem que tenim una responsabilitat amb totes i tots ells. Tenim la responsabilitat d'oferir polítiques municipals que garantisquen no sols ser una ciutat amable amb els més menuts, sinó també oferir accions que permeten millorar el seu futur i el seu potencial.

Am el I Pla d'Infància i Adolescència d'Ontinyent aconseguim incloure la perspectiva de la infància i l'adolescència en les polítiques públiques. L'objectiu del pla és reforçar aquestes per garantir els drets de les xiquetes i xiquets reconeguts per les Nacions Unides, així com evitar la seua exclusió social i reduir les desigualtats socials.

És una aposta ferma per les nostres xiquetes i xiquets que, a més, compta amb la seua mirada i la seua veu. Per a nosaltres, com a Govern, sempre ha estat fonamental escoltar la ciutadania perquè si totes i tots vivim en la ciutat, és lògic que totes i tots puga'm participar de la seua construcció. Per això, en aquest Pla les opinions, necessitats i anhels de les xiquetes i xiquets tenen una importància destacada.

Per tal d'implementar polítiques i accions que milloren la seua qualitat de vida cal escoltar-los i aquest Pla és una bona mostra. És, a més, un pas endavant per tindre un Ontinyent on tots els grups de la nostra societat se senten integrats perquè, són molts els estudis que demostren, que les ciutats pensades per a infants i adolescents responen a les necessitats de tota la societat. Som una ciutat igualitària, acollidora i inclusiva on no volem que ningú es quede enrere, siga quina siga la seua circumstància.

Per tant, la presència de la infància i adolescència en els assumptes públics és clau. No entenem Ontinyent sense les nostres xiquetes i xiquets. Aquest Pla d'Infància i Adolescència mira al futur, al futur i amb ell, el de la ciutat d'Ontinyent.

Jorge Rodríguez,

Alcalde d'Ontinyent

BLOQUE I. FUNDAMENTACIÓN Y METODOLOGÍA

FUNDAMENTACIÓN TÉCNICA Y TEÓRICA DE UN PLAN DE INFANCIA Y ADOLESCENCIA

Los Planes Locales de Infancia y Adolescencia resultan fundamentales para asegurar que se cumplan los tratados internacionales de los derechos humanos. Los derechos de la infancia deben de cumplirse y satisfacerse desde el ámbito local, dado que constituyen las unidades administrativas más cercanas al ciudadano, de tal forma que la población infantil y adolescente pueda participar de una manera más directa y eficaz en los procesos de toma de decisiones. Mediante la participación infantil, niños, niñas y adolescentes toman conciencia de la realidad y de cómo se podría transformar su entorno para alcanzar las decisiones más democráticas posibles.

El avance de las CAI (Ciudades Amigas de la Infancia) se ve impulsado por diversos convenios como pueden ser la Convención sobre los Derechos del Niño (CDN), la CEDAW y otros instrumentos con una perspectiva de los Derechos Humanos. Se debe de investigar e identificar cuál es la realidad del municipio para que se pueda actuar correctamente para una buena resolución de los problemas, recopilando información desagregada sobre las condiciones intra-urbanas, facilitando la detección de las distintas formas de precariedad, riesgos y desigualdades a las que se enfrentan los infantes y sus familias, comprendiendo mejor la realidad en torno a la exclusión social de la población infantil como paso previo a realizar actuaciones que garanticen el cumplimiento de los derechos de la infancia. Los gobernantes locales son las piezas clave que pueden hacer que los intereses de los más jóvenes se incluyan como asuntos importantes de la gobernanza municipal.

Durante la Asamblea Mundial de Ciudades y Autoridades Locales, (Estambul, 1996), se plantea el bienestar de los niños y las niñas como el mejor indicador sobre la gobernanza local. Se debe fomentar la Alianza Local por la Infancia la cual impulsa la participación y la organización de los actores de la sociedad, la

cual debe estar involucrada en el bienestar infantil y en su desarrollo, planteándose el importante rol que la sociedad civil debe de desempeñar en el contexto de la democracia.

En 2009 se celebró la Convención sobre los Derechos del Niño (CDN), en la que ya se reconoce a los niños y las niñas como personas poseedoras de derecho. Dos características de dicha Convención son su internacionalidad y que los Estados que forman parte deben de justificar las acciones que hacen para la mejora de la infancia. Los gobiernos locales, como hemos dicho anteriormente, son los instrumentos más cercanos a los ciudadanos, por eso fueron un elemento esencial en la Convención. En un principio, la CDN fue una iniciativa del gobierno de Polonia, pero al tener desde el primer momento un alto respaldo internacional, se acordó en ampliar el tiempo de reacción para así aumentar el consenso. Más tarde se plantea una segunda versión en la que participaron cuarenta y tres países y una treintena de organizaciones no gubernamentales. La CDN constituye el único tratado que concede poder a la niña o niño para ser escuchado e informado, planteándose la necesidad de seguir las políticas propuestas por la misma en el camino para asegurar el desarrollo y proteger los derechos de niños y niñas. Los cuatro principios que deben de seguir los municipios según la Convención sobre los Derechos del Niño son:

- No hay discriminación entre los niños y las niñas, todos tienen igualdad de derechos.
- En las decisiones que afecten a la infancia se mantendrá siempre el principio del interés superior de los infantes.
- Todos los niños y niñas deben tener una calidad de vida que les garantice su desarrollo tanto físico como emocional y psicológico.

- Los niños y las niñas podrán expresar sus opiniones sobre temas que les afecten directamente. En relación a este artículo, podemos encontrar otros tres con una base similar, siendo los siguientes: el derecho a la libertad de expresión, el derecho de libertad de asociación y el derecho al acceso a la información adecuada.

De este modo, los gobiernos locales deben involucrarse en los siguientes ámbitos: salud y servicios médicos; escuela, educación y enseñanzas; cultura, ocio, tiempo libre y juego; sostenibilidad ambiental; familia; cooperación al desarrollo; participación.

Además, en todo momento deben de atenderse las diferencias en cuanto a los distintos grupos de edad. De esta forma, se identifican diferentes etapas que se desarrollan entre la infancia y la adolescencia, siendo las siguientes:

1. La primera infancia:

Los niños y las niñas se comunican mediante tres técnicas, reflejos como pueden ser de seducción o de presión, el llanto o la sonrisa para transmitir información y los sistemas para recibir la información que serían las interacciones de las personas hacia el bebé. Esto solo se desarrolla con la continua implicación para poder satisfacer esas demandas por parte de los familiares más directos. Los adultos, por otra parte, utilizan un lenguaje apropiado para poder interactuar con ellos.

Sobre los seis u ocho meses desarrollan el vínculo afectivo llamado “apego”, las personas a las que están apegadas les aportan seguridad, estos vínculos son cruciales para el desarrollo de la autonomía del niño o niña.

2. Segundo ciclo de educación infantil (3-6 años):

Es en esta edad cuando se les empiezan a imponer las reglas a las que tienen que adaptarse y a las cuales se opondrán puesto que están construyendo su propia identidad y su desarrollo moral. En esta edad los y las infantes necesitan interactuar y relacionarse con otros

niños y niñas. También en esta edad es cuando forman su identidad personal, teniendo características propias que los diferencian de los demás, se clasifican como chicos o chicas según sus particularidades biológicas.

3. El periodo de las operaciones concretas o educación primaria (6- 11/12):

Las actividades físicas al aire libre siguen teniendo mucha importancia para su bienestar físico y la prevención de problemas como la obesidad y para su salud psicológica por tantas horas en las aulas. La educación es la base de que los niños y niñas puedan integrarse de manera completa y plena en la sociedad, a su vez esto hace que se desarrolle su autonomía. Para promover dicha autonomía, deben ser educados en igualdad, con libertad y con participación democrática.

Piaget denomina a la edad entre seis y siete años el periodo “de las operaciones concretas” donde las y los infantes empiezan a conocer el mundo de la misma manera que los adultos lo conocen y por lo cual los más jóvenes quieren expresar sus opiniones con la familia, en el colegio, etc.

Siguen siendo importantes las relaciones de pares y la disponibilidad de espacios, tanto interiores como exteriores, para jugar y relacionarse. Aparecen los juegos de reglas con los que empiezan a conocer la democracia y sus normas.

En esta etapa es importante que reciban educación afectivo-sexual de parte de los agentes educativos, como la familia o los centros escolares.

4. La adolescencia:

Los niños y las niñas se encuentran en un proceso de cambio a nivel corporal. Esta etapa es una fase compleja ya que se aproximan a riesgos para su salud como el tabaco, el alcohol y las drogas.

Es en esta etapa en la que los jóvenes no tienen claro su rol en sociedad, puesto que son autónomos y pueden participar en la misma, pero dependen de sus padres. Entre los 12 y los

18 años siguen formándose e integrándose en la sociedad, se deben conocer las causas del absentismo y fracaso escolar para poder evitarlo.

Cobra mucha relevancia el grupo de amigos, dejando en un plano secundario a la familia y el colegio. Es importante a su vez que los jóvenes tengan disponibilidad para poder practicar ocio, tener tiempo libre y también que tengan espacios convenientes para el desarrollo de dichas actividades.

Los niños y niñas participan desde que nacen, pero al desarrollarse lo hacen de manera distinta y en contextos diferentes, dándose en función de las etapas expuestas. A más edad del niño o niña, más participación lleva a cabo. En la etapa de educación primaria deben de dar opiniones y formar parte de las decisiones que se tomen en la familia, etc., al igual que deben de empezar a tomar responsabilidades. En la adolescencia por su parte, los jóvenes participan en la sociedad y en la familia, en tanto que no solo ven los problemas sino que también dan alternativas a esos problemas. El grado de participación dependerá del estilo educativo que se lleve a cabo, identificándose cuatro:

1. Estilo autoritario: Bajas dosis de afecto y de comunicación y altas dosis de exigencia. No produce buenos resultados.
2. Estilo "laisse faire" (dejar hacer): Altos niveles de comunicación y afecto, bajos niveles de exigencia y control. Fomenta la comunicación.
3. Estilo educativo errático: Se combinan los dos anteriores, causando confusión en los niños y niñas, no fomenta la participación ni la autonomía.
4. Estilo inductivo de apoyo o democrática: altas dosis de exigencia y también de afecto y comunicación. Genera los mejores resultados educativos, tanto en la autonomía como en la participación.

Características técnicas de los Planes de Infancia y Adolescencia

Las características que deben tener los planes de la infancia deben ser:

1. Deben estar infundados en la Convención sobre los Derechos del Niño.
2. Deben fomentar la no discriminación y deben llegar a toda la población infantil y adolescente sin ningún tipo de distinción. Los niños y niñas deben de tener la misma accesibilidad a sus derechos y deben tener sus necesidades cubiertas.
3. Se debe tener un calendario que plantee las acciones y los objetivos a los que se quieren llegar.
4. Se deben realizar consultas a las familias, a los educadores, a las ONG... que trabajan con infantes. Y se deben realizar durante toda la elaboración del plan.
5. El Plan tiene que estar considerado como una prioridad en las políticas del gobierno local.
6. Debe de tener una memoria económica y unos presupuestos acordados, convirtiéndose en una parte de los presupuestos locales.
7. Debe incluir los pasos a seguir para poder poner en práctica las diferentes acciones en toda el área geográfica.
8. El Plan debe de darse a conocer a las personas que están implicadas, también deben de ser conocidos por toda la población y por supuesto por los niños y niñas, haciendo una versión "accesible" para ellos y ellas.
9. El Plan deberá ser revisado constantemente, al igual que deberá ser supervisado y evaluado, evaluando cómo afecta a la juventud las distintas medidas que se están tomando. Mediante las encuestas y las entrevistas se podrán evaluar las medidas acordadas. En estas entrevistas y encuestas se tendrá en cuenta a las familias, a la población infantil y adolescente, al profesorado, etc. También deben participar investigadores e investigadoras externos al gobierno local.

La Declaración Universal de los Derechos Humanos debería ser el marco de referencia para los programas de cooperación para el desarrollo y atención social dirigidos a la

infancia y adolescencia, los cuales deberían fomentar la realización de los Derechos Humanos. Hay diferentes componentes centrales para poder poner en práctica de una forma correcta estas ideas:

- Las personas deben estar involucradas en el proceso de la buena gestión de los Derechos Humanos.
- Se debe responder a las necesidades básicas de las personas, orientándose principalmente en los grupos vulnerables, con el propósito de reducir desigualdades.
- Se fijan metas.
- Se debe investigar sobre las situaciones de los problemas y de lo causante de esos problemas.

Necesidades como el crecimiento de manera sana y el propio desarrollo son cuestiones que deben promover los cargos políticos y los agentes sociales, en pro de la población infantil y adolescente. Tanto el Gobierno central como las administraciones (locales o regionales) tienen que hacer que los derechos se cumplan y se respeten en su totalidad: los derechos no se pueden expropiar de la persona. De esta forma, se deben de tener en cuenta los principios rectores de un enfoque de Derechos Humanos: Responsabilidad, Universalidad, Indivisibilidad y Participación.

Hay personas que son tenedores de derechos los cuales ejercen y disfrutan de estos derechos y luego están los poseedores de obligaciones, que son quienes deben de ejercer la responsabilidad correspondiente.

Los *Human Resources Business Partner* (HRBAP) y sus aspectos básicos:

- Se informan sobre las sugerencias que proponen los organismos y mecanismos internacionales pro Derechos Humanos.
- Se determinan las exigencias en cuanto a Derechos Humanos y las respectivas obligaciones y las causas de que los derechos no se cubren.

- Evalúan la capacidad tanto de los poseedores como de los tenedores de derechos de cumplir con su deber, más tarde se desarrollan planteamientos para reforzar estas capacidades.
- Evalúan los resultados.

Marco normativo en el contexto de Ontinyent.

En cuanto al marco normativo para las políticas de Infancia en el contexto de Ontinyent, en línea con lo expuesto, este deviene desde el marco normativo internacional hasta el marco autonómico. La siguiente información ha sido extraída del informe “Diagnóstico de la situación de la infancia y la adolescencia en la Comunitat Valenciana”.

Internacional

- Convención de 20 de noviembre de 1989 sobre los Derechos del Niño, adoptada por la Asamblea General de las Naciones Unidas (Instrumento de Ratificación de 30 de noviembre de 1990, BOE núm. 313, de 31 de diciembre de 1.990).
- Convenio relativo a la protección del niño y de la niña y a la cooperación en materia de adopción internacional: La Haya, 1993.
- Convenio europeo para la protección de los derechos humanos y libertades fundamentales: Roma, 1950.
- Observación General Nº 6 (2005) del Comité de los Derechos del Niño, Trato de los menores no acompañados y separados de su familia fuera de su país de origen.
- Convención de los derechos de las personas con discapacidad, adoptada por la Asamblea General de las Naciones Unidas el 13 de diciembre de 2006 (instrumento de ratificación de 23 de noviembre de 2007).
- Convenios del Consejo de Europa: sobre adopción de menores (Estrasburgo, 27 de noviembre de 2008, ratificado el 16 de julio de 2010; el relativo a la protección de los niños y niñas contra la explotación y el abuso sexual (Lanzarote, 25 de octubre de 2007, ratificado el 22 de julio de 2010); y el

Convenio Europeo sobre el Ejercicio de los Derechos de los niños (Estrasburgo 25 de enero de 1996, ratificado el 11 de noviembre de 2014).

- Carta Europea de los Derechos del Niño (DOCE nº C 241, de 21 de septiembre de 1992).
- Observaciones generales del Comité de los Derechos del Niño de las Naciones Unidas.

Estatat

- Código Civil (publicado por Real Decreto de 24 de julio de 1989; BOE núm. 206, de 25 de julio de 1889).
- Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor, de modificación parcial del Código Civil y de la Ley de Enjuiciamiento Civil (BOE núm. 15, de 17 de enero de 1996).
- Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (BOE núm. 7, de 8 de enero de 2000).
- Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social.
- Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores (BOE núm. 11, de 13 de enero de 2000).
- Ley Orgánica 7/2000, de 22 de diciembre, de modificación de la Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal, y de la Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores, en relación con los delitos de terrorismo. (BOE. núm. 307, de 23 de diciembre de 2000).
- Real Decreto 1774/2004, de 30 de julio, por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores. (B.O.E. núm. 209, de 30 de agosto de 2004).
- Ley 39/2006 de Promoción de la Autonomía personal y atención a las Personas en situación de Dependencia

- Ley 54/2007, de 28 de diciembre, de Adopción Internacional (BOE núm. 312, de 29 de diciembre de 2007).
- Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social
- Ley Orgánica 8/2015, de 22 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia (BOE núm. 175, de 23 de julio de 2015).
- Ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia (BOE núm. 180, de 29 de julio de 2015).

Autonómica

- Decreto 93/2001, de 22 de mayo, del Gobierno Valenciano, por el que se aprueba el Reglamento de Medidas de Protección Jurídica del Menor en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 4008, de 28 de mayo de 2001), modificado por el Decreto 28/2009, de 20 de febrero (DOGV núm. 5961, de 24 de febrero de 2009).
- LEY 4/2001, de 19 de junio, del Voluntariado
- Decreto 100/2002, de 4 de junio, del Gobierno Valenciano, por el que se aprueba la acreditación, funcionamiento y control de las entidades de mediación de adopción internacional y Registro de Reclamaciones formuladas contra entidades de mediación acreditadas en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 4271, de 14 de junio de 2002).
- Orden de 19 de junio de 2003, de la Conselleria de Bienestar Social, por la que se regula la tipología y condiciones materiales y de funcionamiento de los centros de protección de menores, en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 4.532, de 27 de junio de 2003).
- Orden de 17 de enero de 2008, de la Conselleria de Bienestar Social, por la que se regula la organización y funcionamiento de los centros de protección y el

acogimiento residencial y de estancia de día de menores en la Comunitat Valenciana (DOCV núm. 5.693, de 1 de febrero de 2008).

- Ley 14/2008, de 18 de noviembre, de 2008, de la Generalitat, de asociaciones de la Comunitat Valenciana
- Decreto 65/2011, de 27 de mayo, del Consell, por el que se regula el Consejo de Adopción de Menores de la Generalitat (DOGV núm. 6531, de 30 de mayo de 2011).
- Orden 19/2013, de 4 de noviembre, de la Conselleria de Bienestar Social, que regula el carné de familia educadora en la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 7156, de 20 de noviembre de 2013).
- Ley 10/2014, de 29 de diciembre, de la Generalitat, de salud de la Comunitat Valenciana
- Orden 8/2016, de 8 de abril, de la Vicepresidencia y Conselleria de Igualdad y Políticas Inclusivas, por la cual se aprueban las bases reguladoras de concesión de subvenciones dirigidas a centros de día, programas de prevención, protección e inserción de menores en situación de riesgo o con medidas jurídicas de protección, y programas de emancipación y autonomía personal de jóvenes extutelados que hayan alcanzado la mayoría de edad (DOGV núm. 7760, de 14 de abril de 2016).
- Ley 9/2016, de 28 de octubre, de la Generalitat, de Regulación de los Procedimientos de Emergencia Ciudadana en la Administración de la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 7911, de 7 de noviembre de 2016).
- Ley 8/2017, de 7 de abril, de la Generalitat, integral del reconocimiento del derecho a la identidad y a la expresión de género en la Comunitat Valenciana.
- Ley 15/2017, de 10 de noviembre, de políticas integrales de juventud.
- Ley 19/2017, de 20 de diciembre, de renta valenciana de inclusión.
- Decreto 181/2017, de 17 de noviembre, del Consell, por el que se desarrolla la acción concertada para la prestación de servicios sociales en el ámbito de la Comunitat Valenciana por entidades de iniciativa social (DOGV núm. 8197, de 23 de diciembre de 2017).
- Decreto 1/2018, de 12 de enero, del Consell, por el que se regula el procedimiento para el reconocimiento de la prestación económica para el sostén a la crianza en familias acogedoras (DOGV núm. 8216, de 19 de enero de 2018).
- Decreto 19/2018, de 9 de marzo, del Consell, por el que se regula el reconocimiento de la condición de familia monoparental en la Comunitat Valenciana.
- Ley 26/2018, de 21 de diciembre, de la Generalitat, de derechos y garantías de la Infancia y la adolescencia.
- Decreto 84/2018, de 15 de junio, del Consell, de fomento de una alimentación sana y sostenible en centros de la Generalitat.
- Ley 23/2018, de 29 de noviembre, de igualdad de las personas LGTBI.
- Ley 3/2019, de 18 de febrero, de la Generalitat, de Servicios Sociales Inclusivos de la Comunitat Valenciana

Principios transversales del I Plan de Infancia y Adolescencia (I-PIAO):

En la realización del I Plan de Infancia y Adolescencia, se han tenido en cuenta tres principios transversales considerados en todo momento durante la ejecución de las metodologías aplicadas, así como durante el análisis de la información obtenida y la redacción del plan. Dichos principios son los siguientes:

- I. No discriminación
- II. Enfoque de género
- III. Políticas de tiempo
- IV. Participación infanto-juvenil

ANTECEDENTES: LAS POLÍTICAS PÚBLICAS DE INFANCIA Y ADOLESCENCIA EN ONTINYENT ENTRE 2015 Y 2020

Para la realización de un Plan de Infancia y Adolescencia, la identificación y análisis de los servicios y recursos públicos ya disponibles para dichos grupos de edad, se trata de un paso inicial fundamental para la correcta elaboración del mismo.

A partir de la documentación ofrecida por la consellería y la información restante recogida en las páginas web del ayuntamiento, se ha clasificado y organizado los distintos servicios, recursos y actividades que conciernen a la población infanto-juvenil en el municipio, organizándose en las siguientes categorías: Ocio educativo, Salud y bienestar, Inclusión social y laboral, y Participación y eventos infanto-juveniles.

La documentación utilizada ha sido la siguiente: Ontinyent Ciutat educadora: Guia d'activitats socioeducatives (2015), Programació cultural municipal activitats menors 12 anys (2015-2020), Activitats i programes de l'àrea d'infància i adolescència de l'ajuntament d'Ontinyent 2015-2020. -Documento adjunto: Taller y actividades centro Rogle 2015-2020-, BONES PRÀCTIQUES - FIRA JOVE 15, 16, I 17 de Novembre de 2019 y Programació JOVENTUT SETEMBRE-OCTUBRE-NOVEMBRE 2020.

1.2. Ocio educativo

En el campo del ocio educativo, la oferta de Ontinyent es amplia y variada, disponiendo de numerosos itinerarios de visitas y excursiones, talleres, cursos, exposiciones y actividades deportivas para distintos grupos de edad dentro de la población infanto-juvenil.

1.2.1. Itinerarios y excursiones:

Orientadas exclusivamente a la población infanto-juvenil

- **Patrimonio histórico y cultural:** Visita a la Vila, Itinerari per les xumeredes fabrils, Itinerari nobles i Il·lustres d'Ontinyent, Visita al museo fiestero, Visita al MAOVA, Visita al museo del textil, Visita al teatre Echegaray, Anem al mercat municipal.

- **Servicios de la ciudad:** Visita al parc de bombers, Visita a la central de policia, Visita a correus, Visita al ayuntamiento, Anem a la biblioteca, Anem a L'Arxiu.
- **Medioambiente y patrimonio natural:** Itinerari didàctic a la font del nano, Visita als parcs, Visita a la depuradora, Visita a la planta de classificació d'envasos d'Alzira.

Orientadas a otros grupos de población además de a la población infanto-juvenil

- **Patrimonio histórico y cultural:** Ruta literària a la Vila, Visita al campanar, Visita al aula museo de la escuela de la II República.
- **Medioambiente y patrimonio natural:** Visita al museo de ciències naturals, Itinerari un riu amb historia, Itinerari de fuset-gamellons, Itinerari de morera senda del enginyers, Itinerari del torrater, Itinerari del barranc dels tarongers alt del castellar.

1.2.2. Talleres, cursos y actividades específicas

En el ámbito de talleres, cursos y actividades específicas en materia de ocio educativo, podemos identificar tres actividades permanentes y cuatro recogidas en el último programa disponible de actividades juveniles (estas últimas para la población de 12 a 30 años).

En cuanto a las actividades permanentes, dos están orientadas a la educación en el ámbito medioambiental, tratándose de "El ciclo de L'Aigua" y el "Taller d'energía solar". En ambos casos se trata de actividades orientadas hacia un comportamiento más ecológico. En el primer caso, se trata de conocer sobre el ciclo natural y artificial del agua mediante la experimentación y la interacción. En el segundo caso, se trata de aportar una aproximación a las formas de energía, tratando sobre su origen, impacto medioambiental y la huella ecológica, valorando en concreto las posibilidades de la energía solar. La actividad

restante consiste en un taller sobre **Educación Viaria**, donde se trabaja sobre las actitudes, valores y conocimientos orientados a la seguridad viaria, además de buscar el fomento de la relación con la policía local y el conocimiento sobre sus obligaciones y los servicios que presta a la ciudadanía.

Por otra parte, las actividades extraídas del último programa de actividades juveniles son: La **“Ruta senderista y taller d'herbero”**, la actividad **“Com crear videojocs i divertir-te en l'intent”**, la **“Ruta fotogràfica”** y el **“Escape Room Literari Fórmula Secreta”**. Dichas actividades se orientan hacia la adquisición básica de conocimientos y habilidades prácticas, buscando enseñar de forma lúdica.

1.2.3. Obras y exposiciones.

En cuanto a obras y exposiciones, por un lado se ha podido analizar la programación cultural planteada entre los años 2015 y 2020 para la población infantil menor de 12 años, así como la realización de la exposición **“No em toques el Whatsapp”** promovida por el Instituto Valenciano de la Juventud.

En el caso de la programación cultural 2015-2020, puede concluirse que esta resulta muy variadas, con una gran variedad de actividades (teatro, magia, danza, títeres, circo, cuentacuentos, acróbatas, payasos, humor gestual, actividades musicales...), así como una gran variedad de influencias culturales en los artistas invitados, tanto de dentro de España como de otros países, fundamentalmente de la UE.

1.2.4. Actividades deportivas

En el campo de las actividades deportivas, encontramos dos servicios o recursos con intención de permanencia, así como otras dos actividades que forman parte de la última programación de actividades juveniles disponible.

En el primer caso encontramos el recurso **“Jocs escolars”**. Se trata de un programa que busca fomentar las prácticas deportivas y donde la población infanto-juvenil puede practicar y competir en deportes como el ajedrez, el fútbol 7, judo, atletismo, gimnasia rítmica, basketball, ping pong, fútbol sala, ciclismo y voleibol. Por

otro lado, también encontramos el programa **“Escoles esportives”**, a través del cual la población de 6 a 16 años puede iniciarse en distintos deportes, con el fin de trabajar la educación motriz, el desarrollo físico, hábitos higiénicos y la mejora de las condiciones físicas básicas, así como adquirir y desarrollar hábitos sociales y de cooperación mediante la iniciación a un deporte, enseñando las técnicas concretas del mismo y el lenguaje específico que se utiliza. Los deportes disponibles son: Ping pong, ciclismo, atletismo, gimnasia rítmica, basketball, pelota valenciana, karate, kung-fu, judo, tenis y pelota de salón.

Por último, en el caso de las actividades presentes en la última programación de actividades juveniles, se organizaron juegos **“Gymkana”** y una sesión de **“Skatepark”**.

1.3. Salud y bienestar

En cuanto a las actividades y servicios relativos a la cuestión de la salud y el bienestar orientados hacia la infancia y la adolescencia, se han detectado cuatro servicios: tres de ellos de orientación específica para la infancia y la adolescencia y otro servicio orientado al conjunto de la población.

Valorándose en conjunto, se aprecia cómo dichos cuatro servicios cubren las áreas más significativas respecto a la salud de la población infanto-juvenil, existiendo un servicio específico para la infancia, con carácter general. Por otro lado, existen también servicios accesibles a la población infanto-juvenil donde se cubren dos de las principales problemáticas para su desarrollo: La atención psicosexual y la prevención de conductas adictivas. De esta forma no solo existen servicios a los que la población infanto-juvenil puede acceder para recibir ayuda, información o asesoramiento, sino que además existen organismos capaces de llevar a cabo actividades, campañas o programas de concienciación y prevención de los problemas asociados a la salud sexual y las adicciones. Por último, también existe un servicio para promover los vínculos saludables en las familias, así como para mejorar la capacidad de los padres para la crianza de los hijos.

Podría valorarse, no obstante, la ausencia de un servicio de atención psicológica o una incorporación más completa de estas funciones a los servicios ya existentes. Si bien en este sentido algunos aspectos problemáticos ya son tratados, problemas como la ludopatía, las adicciones a la tecnología, el acoso escolar o problemas de sociabilidad, merecen también una especial atención cara a la prevención de problemas en el desarrollo de los individuos. Por otra parte, la incorporación de este tipo de problemáticas para su atención puede ganar relevancia en un futuro cercano debido a los efectos secundarios de la pandemia generada por la Covid-19 y las medidas de contención, siendo posible la emergencia de ciertas inadaptaciones donde resultaría recomendable proporcionar ayuda y apoyo a las familias.

1.3.1 Servicios y recursos específicos para la población infanto-juvenil:

Atenció a L'Infant

Se trata de un servicio específico para la población infanto-juvenil hasta los 14 años, el cual es gestionado a través de los centros de salud del municipio. No obstante, también se atiende a los padres. Sus principales fines son promover la salud y el bienestar entre los infantes, orientando, informando y asesorando sobre los programas y actividades orientadas hacia la población infantil y adolescente, tanto a estos como a sus padres.

A través de este servicio se realizan programas y actividades para la vacunación, seguimiento de desarrollo antropométrico, consejos sobre lactancia, programa de mejora en alimentación y nutrición, prevención de accidentes, desarrollo psicomotor, detección precoz de deficiencias visuales, programas de salud escolar, curas y tratamientos de heridas, consejos sobre la menarquia y seguimiento de patologías crónicas.

Servei d'assessorament psicosexual

Centro de asesoramiento especializado, donde se dan charlas sobre anatomía y fisiología de las enfermedades de transmisión sexual y se ofrecen servicios de planificación y orientación sexual. Se atiende a la población infantil y juvenil desde los niveles de educación primaria hasta ciclos formativos y bachillerato, además de dar servicio a los miembros del AMPA. El

servicio se encuentra en el “Centro de Salud de Ontinyent II”, prestándose servicio durante dos horas al día (de 12h a 14h) de lunes a jueves. Cabe destacar que el ayuntamiento de Ontinyent aporta sexólogo/a y material ilustrativo para la prestación del servicio.

Algunas de las cuestiones que se tratan son: Conocer las ventajas e inconvenientes de los distintos métodos anticonceptivos, conocer las EETS, transmitir la importancia del uso de métodos anticonceptivos y la prevención de enfermedades, así como reconocer los errores y tópicos más frecuentes sobre la práctica sexual, la prevención y la anticoncepción.

Espais familiars

Servicio orientado a las familias con niños y niñas de 0 a 3 años donde se realizan talleres y encuentros semanales mediante los cuales se busca mejorar la capacidad de los padres para la crianza de los hijos y se promueven los vínculos saludables entre la familia y los infantes. Los encuentros y talleres son dirigidos por profesionales, realizándose semanalmente entre febrero y julio. Los encuentros se dividen según las edades de los niños y niñas y se llevan a cabo sesiones de musicoterapia, talleres de alimentación saludable, talleres de expresión artística, cuentacuentos, sesiones de juego libre, sesiones para el desarrollo de la psicomotricidad, entre otras posibilidades.

1.3.2. Servicios y recursos generales con atención a la población infanto-juvenil:

Unitat de prevenció de conductes addictives

Servicio público comarcal ofrecido desde la Mancomunidad. Se proporciona orientación y asesoramiento sobre drogodependencia orientada hacia el conjunto de la población. No obstante, se ejecutan también programas de prevención de la drogodependencia y sensibilización para la infancia. Entre sus funciones se encuentra: Informar sobre las sustancias y conductas que pueden generar dependencia, sobre sus efectos y consecuencias derivadas del uso o abuso. Educar en salud y formar profesionalmente en este campo, modificar actitudes y comportamientos de la población respecto a la drogodependencia, intervenir en factores de riesgo asociados al consumo de drogas y

conductas adictivas, así como eliminar o limitar la presencia, promoción y venta de drogas en el entorno social.

Para lograr sus objetivos, en términos de actividades, se realizan charlas, conferencias, foros de discusión, cineforum, jornadas, seminarios y formación continua a progenitores, profesores y monitores. El servicio cuenta con dos psicólogos especializados, con horario de atención de mañana de lunes a viernes (de 8h a 14h) y por las tardes de lunes a miércoles de 16h a 19h.

1.4. Inclusión social y profesional

En el ámbito de la inclusión social y profesional, encontramos hasta 2 servicios orientados a la prevención de la exclusión social y laboral. A su vez, se detectan dos iniciativas que se han llevado a cabo en los últimos años y que poseen el mismo fin:

Reinicia't

Servicio orientado a jóvenes menores de 16 años con riesgo de fracaso escolar y consumo de drogas, proporcionándoles apoyo y acompañamiento. Desde el año 2017 se incorpora además a los menores con medidas judiciales. El programa es llevado a cabo por el equipo municipal de atención a la infancia y la adolescencia. Sus objetivos son evitar la exclusión social, facilitar la implicación de las familias, coordinar acciones contra el absentismo con los centros escolares, prevenir conductas adictivas y el entrenamiento en el uso de las habilidades sociales. Incluye actividades como talleres de arte, talleres de habilidades sociales y actividades deportivas. A nivel operativo, estas actividades se realizan tanto en acciones individuales con las familias, como en sesiones grupales entre adolescentes y sesiones individuales con los mismos.

Centro de Día d'inserció Sociolaboral de Menors "El Rogle".

Se trata de un centro educativo para jóvenes menores de edad en situación de riesgo sociolaboral o desamparo, así como jóvenes mayores de edad de forma excepcional, cuando estos se encuentren integrados en instituciones de protección (el ingreso de los menores ha de ir motivado por el órgano competente en

materia de protección del menor de la Generalitat Valenciana).

Aparte de las funciones generales del centro, también se realizan multitud de actividades específicas en forma de talleres para la orientación laboral, orientación académica, preparación de pruebas para acceso a ciclos formativos, talleres laborales (peluquería, estética, cocina...), prevención de consumo de sustancias adictivas, orientación laboral, promoción de la salud, educación sexual, igualdad de género, habilidades sociales, y un largo etc. También se ofrecen cursos de alfabetización digital, manipulación de alimentos, robótica o tall de pernil. La oferta concreta depende del curso académico en cuestión.

Otras iniciativas en materia de inclusión social.

Además de los servicios expuestos, se detectan dos iniciativas de interés en este ámbito. Estas son el Huerto Social "El Raboser" (fuera de funcionamiento), así como la iniciativa "Colaboración d'aula compartida del tres instituts públics del municipi".

En el caso del Huerto Social "El Raboser", la iniciativa consiste en la creación de un espacio multiuso para llevar a cabo actividades y distintos usos orientados, por un lado, a la población general y, por otro, a madres con hijos expedientados por el área de menores y con riesgo de exclusión social, así como para los adolescentes en riesgo de exclusión social. Sus usos son múltiples, utilizándose para acciones terapéuticas, capacitación, educación e inclusión social, además de para la producción agraria ecológica. Su gestión está al cargo del Equipo de Serveis Socials Generals.

Por otro lado, la iniciativa "Colaboración d'aula compartida del tres instituts públics del municipi", consiste en un taller de 10 horas orientado a jóvenes adolescentes con problemas de absentismo escolar y conductas de riesgo de los centros educativos del municipio. En dicho taller se realizan distintos tipos de talleres dependiendo del trimestre, pudiendo ser actividades relacionadas con el huerto social, cocina, reparación de bicicletas o jornadas deportivas, entre otros.

1.5. Participación y eventos infanto-juveniles.

En el ámbito de la participación infanto-juvenil, el municipio de Ontinyent cuenta con un espacio para el fomento de la participación, el Consell Local de la Juventut d'Ontinyent, así como la Fira Joven, evento orientado al ocio infanto-juvenil. Además, podemos encontrar otras actividades menores, de carácter temporal, para el fomento de la participación, tales como el Forum Jove o Ontinyent Participa 2020.

Consell Local de la Joventut d'Ontinyent.

El Consell Local de la Juventut d'Ontinyent tiene como objetivo el fomento del asociacionismo, proporcionando asesoramiento y ofreciendo espacios para la realización de actividades. Además, se ofrecen servicios de asesoramiento laboral, educativo, psicosexual y legal. A su vez, funciona como punto de información juvenil.

Fira jove

Se trata de un evento anual orientado a jóvenes de 12 a 30 años, representantes de entidades juveniles y/o sociales, estudiantes de secundarias, emprendedores juveniles, jóvenes artistas, etc... Solo se ha llevado a cabo en el año 2019, sin embargo existe la intención de darle continuidad, lo cual ha sido imposible por la pandemia provocada por la Covid-19 entre 2019 y 2021. En su última edición, la fira se extendió por 3 días, con diversas actividades musicales, stands con otras actividades, gastronomía (D.O. Ontinyent), espectáculos de magia y juegos en familia.

Otras actividades menores

En cuanto a otras actividades menores realizadas de forma reciente y recogidas en la última edición de la programación de juventud, podemos destacar el Forum Jove y Ontinyent Participa 2020. En ambos casos, se trata de eventos destinados a la población de 12 a 30 años y donde participan diversas instituciones además del Adjuntament de Ontinyent, tales como la Oficina Jove, el Instituto Valenciano de la Juventud o la Diputación de Valencia, entre otras.

1.6. Cursos y formación

En cuanto a las posibilidades de formación (más allá de lo ofertado desde la educación reglada y el ámbito privado), por un lado se identifica un servicio permanente orientado al aprendizaje de idiomas y, por otro, diversos cursos de formación recogidos en la última programación de juventud analizada. Ninguno de estos cursos y servicios son específicos para la población infanto-juvenil.

Centre d'autoaprenentatge de Llengües (CAL).

Centro para el aprendizaje de los idiomas inglés y valenciano. No hay limitaciones de edad para hacer uso de dicho servicio. Se trata de un recurso para reforzar el aprendizaje de los citados idiomas. Además, a través del mismo es posible la acreditación de las mismas. A través del CAL se ofrece la conexión con una red de aprendizaje, técnicas de aprendizaje y familiarización con las respectivas culturas. Se ofrecen materiales didácticos para la superación de los distintos niveles, correcciones de textos, asesoría lingüística y la posibilidad de acceder a revistas y prensa en los idiomas tratados.

Cursos de formación

Se trata de cursos orientados a la población joven de 12 a 30 años. Los cursos de formación identificados en la última programación a la que se ha podido acceder son: Iniciació al Braille, Curs online de monitor/a de menjador escolar y curs monitor de temps Lliure (MATL). Algunos de estos cursos requieren el pago de tasas.

ASPECTOS METODOLÓGICOS PARA LA ELABORACIÓN DEL I-PIAO

Síntesis de las fases de la Investigación Acción Participativa

Fase I. Negociación colectiva del Proyecto

Reuniones técnicas entre la Concejalía de Infancia, Adolescencia y Cooperación del Ayuntamiento y la Universidad de Alicante.

Acuerdos sobre los Principios que guiarán el Plan.

Acuerdos sobre el Comité de Seguimiento.

Diseño y planificación.

Fase II. Constitución de la Comisión de Seguimiento

Captación de personas.

Reuniones periódicas.

Organización y seguimiento del Plan.

Foros de propuestas.

Estrategias metodológicas.

Bases y registros.

Fase III. Elaboración de los talleres participativos, la consulta ciudadana y el concurso de dibujo

Coordinación técnica entre Ayuntamiento y Universidad de Alicante.

Comunicación con centros escolares.

Facilitación y escucha activa.

Diseño y ejecución de talleres.

Preparación de la consulta ciudadana.

Diseño del sistema de votación para el concurso de dibujo.

Análisis de datos.

Líneas estratégicas: 5

Ejes de acción: 32

Objetivos: 123

PLENO DE INFANCIA Y ADOLESCENCIA, ONTINYENT 2021

Información de la población que ha colaborado en la elaboración del I-PIAO

Talleres participativos

Para la ejecución de las dinámicas participativas se han realizado talleres en un total de 11 grupos de cursos comprendidos entre 4º de primaria y 4º de la ESO. Adicionalmente, se han llevado a cabo talleres en dos cursos de 2º de primaria, divididos cada uno en 2 o 3 grupos, suponiendo un total de 5 grupos-taller.

En el caso de los talleres realizados entre 4º de primaria y 4º de la ESO, han participado un total de 202 estudiantes. En los talleres realizados en 2º de primaria, han participado 30 estudiantes. Por tanto, en total los talleres han contado con la participación de 232 chicos y chicas de los centros educativos de Ontinyent.

Talleres participativos en cursos de 2º de primaria

En el caso de los talleres realizados en cursos de 2º de primaria, en total han participado dos cursos correspondientes a los centros CEIP Lluís Vives y al CEIP La Solana. Los alumnos en dichos cursos, fueron separados en distintos pequeños grupos-taller, dando lugar a una suma de 5 grupos. En ambos centros los grupos se han compuesto de 15 participantes, lo cual supone que han participado 30 estudiantes.

Centro, grupos y total de participantes	Número de participantes
CEIP Lluís Vives. 15 participantes. 3 grupos	Chicas: 5 (33,3%) Chicos: 10 (66,6%)
CEIP La Solana. 15 participantes. 2 grupos	Chicas: 9 (60%) Chicos: 6 (40%)

En conjunto, 14 participantes fueron niñas (46,6%), mientras que 16 (53,3%) participantes fueron niños. En este caso, no se han extraído estadísticas sobre la edad de los participantes.

Talleres participativos en cursos de 4º de primaria y superior

En el caso de los talleres realizados en los cursos de 4º de primaria y niveles superiores, se ha registrado una participación similar entre chicos y chicas, representando un 50,5% y un 46,5%, respectivamente. La edad media de los participantes es de 13 años. Las principales edades son los 10, 13, 14 y 15 años. Estos valores se relacionan con los cursos donde se han realizado más talleres. Estos son, por orden descendente: 2º de la ESO, 4º de Primaria y 4º de la ESO. En el caso de los centros escolares, existe una relativa igualdad en cuanto a la participación, siendo de entre 30 y 40 alumnos/as. En el caso de los centros CEIP Lluís Vives y CEIP La Solana, cabe destacar que el número de participantes se reduce debido a que en ellos se han realizado los talleres en 2º de primaria. Sumando ambos valores, no obstante, la cifra de participantes para el CEIP Lluís Vives es de 26 niños y niñas, mientras que en el CEIP La Solana, la cifra final es de 29. Por último, cabe destacar que el número de participantes en "El Rogle" viene determinado por haberse desarrollado un único taller participativo.

Centros escolares

Nombre del centro educativo	Número de participantes y porcentaje
CEIP LLuis Vives	11 (5,4%)
CC La Milagrosa	40 (19,8%)
I.E.S. L'Estació	41 (20,3%)
I.E.S. Pou Clar	32 (15,8%)
CEIP La Solana	14 (6,9%)
El Rogle	13 (6,4%)
CC Pureza de María	51 (25,2%)

Cursos

Nivel educativo	Número de participantes y porcentaje
4º de Primaria	40 (19,8%)
5º de Primaria	27 (13,4%)
2º de ESO	83 (41,1%)
3º de ESO	24 (11,9%)
4º de ESO	40 (19,8%)
Especiales	13 (6,4%)

Edad

Edad	Número de participantes y porcentaje
9	17 (8,4%)
10	33 (16,3%)
11	17 (8,4%)
13	31 (15,3%)
14	47 (23,3%)
15	32 (15,8%)
16	16 (7,9%)
17	4 (2%)
18	2 (1%)
19	1 (0,5%)
No contesta	2 (1%)

Sexo

Sexo	Número de participantes y porcentaje
Chicos	102 (50,5%)
Chicas	94 (46,5%)
Otro	1 (0,5%)
No contesta	5 (2,5%)

Consulta ciudadana

La investigación se ha complementado con un proceso de consulta ciudadana. Este se plantea con el objetivo de conocer, no solo la opinión de la población infantil y adolescente del municipio, sino también cuáles son las percepciones y opiniones de la población adulta sobre las necesidades de estos grupos de población.

Así pues, se ha diseñado un cuestionario en el que se han incluido preguntas sobre:

- Valoración de infraestructuras y servicios de Ontinyent
- Nivel de importancia del desarrollo de un Plan de Infancia y Adolescencia municipal
- Definición subjetiva de las necesidades de la población infantil
- Definición subjetiva de las necesidades de la población adolescente
- Valoración de la urgencia de acción del gobierno local sobre diferentes áreas relacionadas con la infancia y la adolescencia.

Los datos sobre los que trabaja este informe refieren al periodo comprendido entre el 1 de julio y el 5 de agosto de 2021. Durante este mes se obtuvo un total de 129 respuestas que configuran una muestra con las siguientes características sociodemográficas:

- Tres cuartas partes de la muestra obtenida son mujeres.
- El rango de edades de las personas que han participado en la consulta oscila entre los 13 y 77 años, con una edad media en torno a los 42 años.
- El 67,4% tiene hijos/as menores de 18 años.

- En el 36,4% de los casos, hay presencia en los hogares de población entre 6 y 10 años. En el 36,5%, hay presencia de población entre 11 y 17 años. En el 6,2% se convive con población de más de 64 años.
- El 96,1% reside en Ontinyent mientras en torno al 3% acude al municipio frecuentemente para estudiar o trabajar.
- En el 38,8% de los casos los hogares están compuestos por hasta tres personas. En el resto, cuatro o más.
- En torno al 16%, tiene un nivel bajo de estudios (hasta la ESO). Algo más de la mitad, estudios universitarios.
- El 4,7% es de origen extranjero.

OCUPACIÓN	%
Asalariado/a sector público	31,0
Asalariado/a sector privado	25,6
Estudiante	9,3
Tareas del hogar	7,8
Desempleado	7,0
Autónomo/a	3,9
Jubilado/a	2,3
Otra respuesta	3,1
No se define	10,0

Las personas que han participado en la consulta consideran de “muchísima importancia” (9 sobre 10) el desarrollo de un Plan de Infancia y Adolescencia en Ontinyent.

URGENCIA DE ACCIÓN MUNICIPAL	Media (sobre 5)
Locales o espacios de ocio	2,86
Vías y espacios para ir en bicicleta	2,71
Oferta comercial	2,53
Museos	2,49
Espacio Joven	2,47
Espais familiars	2,33
Centro juvenil	2,32
Servei d'assessorament psicosexual	2,28
Atenció a L'infant	2,23
Zonas verdes y jardines	2,21
Centro Civic	2,20
Centre d'autoaprenentatge de Llengües (CAL)	2,18
Unitat de prevenció de conductes adictives	2,15
Parques con área de juegos	2,13
Cines	2,13
Teatros	2,12
Escola de pares y mares d'Ontinyent	2,09
Institutos	1,97
Transporte público	1,95
Instalaciones deportivas	1,93
Escoles esportives	1,91
Bibliotecas	1,87
Colegios	1,70

Respecto a los recursos y servicios que requieren más atención por parte del gobierno local en relación al interés de la infancia y la adolescencia, la población adulta considera que los locales o espacios de ocio, las vías o carriles bici y la oferta comercial son las tres más urgentes.

Concurso de dibujo

Otra de las técnicas participativas que complementan el desarrollo de esta investigación hace referencia al concurso de dibujo que se ha realizado entre la población infantil del municipio.

El objetivo principal de esta actividad es hacer que la población infantil participe en la configuración del Plan de forma activa. Por población infantil se está aludiendo, en este caso, a niños y niñas de edades comprendidas entre los 4, 5 y 6 años.

Esta actividad se ha diseñado en colaboración con los miembros activos del Comité de Seguimiento y junto a la psicóloga de Servicios Sociales del Ayuntamiento de Ontinyent, Ana Campos Micó.

Diseño y ejecución

El planteamiento inicial contemplaba un cuaderno de dibujos con varias actividades que permitirían profundizar en diferentes temáticas. Sin embargo, por una cuestión de agilidad, se decidió que el cuaderno pasara a ser un solo dibujo y que éste sirviera para el concurso, además de para el posterior análisis sociológico.

Las plantillas han sido diseñadas por el equipo de la Universidad de Alicante, e impresos por el Ayuntamiento de Ontinyent, desde el que se hizo reparto a todos los centros educativos que

quisieron adherirse a esta actividad. Esta plantilla tiene un espacio para realizar un dibujo y un espacio para una breve descripción.

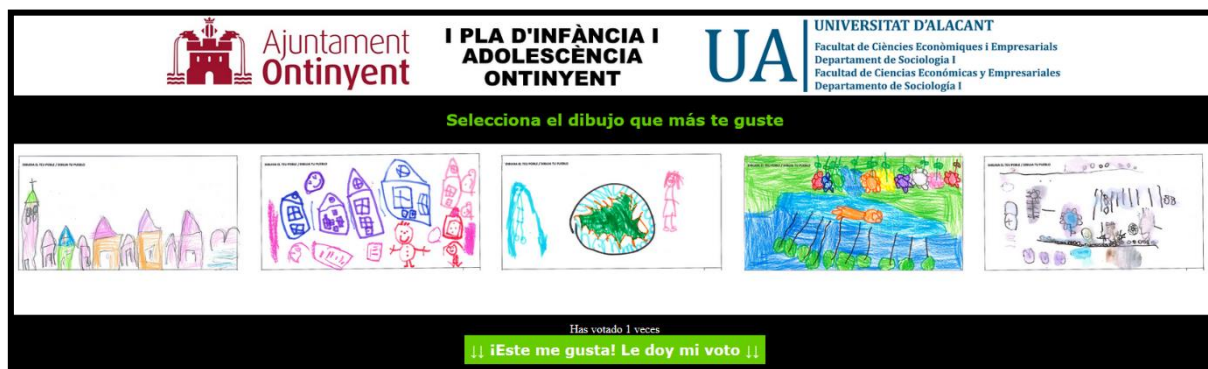
Al tratarse de un concurso, se recogieron los datos de las chicas y chicos en el propio dibujo, aunque los documentos se han anonimizado en el proceso previo a la votación.

Respecto a la ejecución de la actividad, desde el equipo investigador y el área de Servicios Sociales se desarrolló un breve documento con las instrucciones básicas: cada centro ha podido organizarse con sus tutores y tutoras según su disponibilidad. Además, cada tutor/a ha organizado la actividad según su propia experiencia con el grupo, ajustándose al cronograma.

CENTRO	Nº DIBUJOS
CC La Milagrosa	38
CC Pureza de María	76
CEIP Bonavista	21
CEIP La Solana	37
CEIP LLuis Vives	15
CEIP Maestro Carmelo Ripoll	50
CEIP Martinez Vall	63
La concepción	63
Santa María	34

Finalmente han participado nueve centros educativos, obteniéndose un total de 397 dibujos entre todos ellos. En la actividad han

participado chicos y chicas de entre 4 y 6 años, con la distribución que se muestra en la siguiente tabla.

		(%)
Edad	4 años	24,7
	5 años	49,4
	6 años	26,0
Sexo	Chico	50,4
	Chica	49,6

Una vez recogidos todos los documentos, se procedió a su clasificación y preparación para su posterior análisis y organización del proceso de votación.

Este proceso se ha organizado en torno a tres fases. La primera de ellas consiste en un cribado manual por parte del equipo investigador, en la que se han descartado aquellos dibujos en blanco, sin información o claramente ininteligibles. Como resultado de esta fase, se mantienen 374 dibujos.

La segunda fase consiste en la votación anónima de los dibujos, con el objetivo de obtener los dibujos mejor valorados que serán la base de la tercera fase. Para su desarrollo, se ha diseñado un sitio web, que permite la votación de la siguiente manera:

- Aparecen 5 dibujos y hay que seleccionar el que más guste.

- Al "pulsar" sobre un dibujo, aparecerá más abajo la imagen ampliada.
- Cuando se haya seleccionado el dibujo que más gusta, se pulsa sobre el botón "¡Este me gusta! Le doy mi voto!".
- El sistema, automáticamente, carga 5 dibujos nuevos para poder continuar votando.

Esta fase tiene como resultado un listado de los dibujos mejor valorados. La tercera fase consiste en la votación de los mejores dibujos. Esta se realizará presencialmente, aprovechando la última actividad contemplada en esta investigación: el *Pleno de Infancia y Adolescencia de Ontinyent 2021*.

Los premios consisten, por un lado, en la emisión de un Diploma para las tres personas premiadas y, además, los siguientes:

Primer premio. Vale por valor de 50€ para material escolar y manualidades.

Segundo premio. Vale por valor de 40€ para material escolar.

Tercer premio. Vale por valor de 30€ para material escolar.

BLOQUE II. PROCESO DE PLANIFICACIÓN

LÍNEA ESTRATÉGICA I. ESCUELA, EDUCACIÓN Y CULTURA

La educación es un derecho que dota a todas las personas de los conocimientos, las competencias y los valores necesarios que le permitirán vivir con dignidad, construir sus propias vidas y contribuir a que las sociedades en que viven sean más equitativas y democráticas. La Declaración Universal de los Derechos Humanos (1948) en su artículo 26, puntos uno y dos, indica que “Toda persona tiene derecho a la educación. La educación debe ser gratuita, al menos en lo concerniente a la instrucción elemental y fundamental. La instrucción elemental será obligatoria. (...) La educación tendrá por objeto el pleno desarrollo de la personalidad humana y el fortalecimiento del respeto a los derechos humanos y a las libertades fundamentales; favorecerá la comprensión, la tolerancia y la amistad entre todas las naciones y todos los grupos étnicos o religiosos (...)”. El acceso a una educación básica y de calidad, así como disponer de un amplio abanico de oferta formativa son claros indicadores del desarrollo de una región y de sus habitantes.

En el caso de la cultura en la etapa infanto-juvenil, la conceptualización específica para este grupo etario en textos legales es escasa y se encuentra algo dispersa en distintos instrumentos, sin apenas desarrollos integrales y concreciones normativas compartidas. Desde una visión general, no enfocada de forma específica a la infancia y la adolescencia, la llamada Declaración de Friburgo sobre Derechos Culturales¹ reconoce seis grupos de derechos culturales:

1. Escoger una identidad cultural propia.
2. Derecho a la pertenencia o no a una comunidad cultural (y a sus referencias).

3. Acceder al patrimonio cultural y a la vida cultural y participar de ella
4. El derecho a la educación y la formación
5. El derecho a la información y comunicación
6. El derecho a participar en la gobernanza de la política cultural

Por otro lado, y de forma específica para la infancia, la Convención sobre los Derechos del Niño (1989) en su art. 31 hace mención del aspecto cultural reconociendo el derecho del niño a participar plenamente en la vida cultural y artística y recomienda a las partes interesadas proporcionar oportunidades apropiadas, en condiciones de igualdad, de participar en la vida cultural, artística.

La Cultura es un derecho fundamental para niños, niñas y adolescentes que deben reclamar y disfrutar ya que, entre otras muchas cualidades, la cultura les aporta un espacio desde el que expresar sus emociones, les facilita la ampliación de conocimiento, incrementa su capacidad crítica, les ayuda a desarrollar su personalidad y a conocer otras culturas, mejora su concepción de los valores y estimula su capacidad creativa. En definitiva, les ayuda a comprender el mundo, su historia y evolución a través del tiempo.

DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN

La escuela y educación en Ontinyent: una aproximación descriptiva

En primer lugar, se muestran los datos proporcionados por el Censo de Población y Vivienda (1991-2011) para realizar una breve estimación sobre el nivel formativo de la población residente en Ontinyent. Según la

¹ La Declaración de Friburgo para los Derechos Culturales es un documento que reúne los derechos a la cultura que se encuentra dispersos en diversos instrumentos internacionales. Fue presentada por el Observatorio de la Diversidad y los Derechos Culturales, la Organización Internacional de la Francofonía y la UNESCO y apoyada por más de cincuenta expertos en derechos humanos. “La Declaración invita a todos los actores a identificar y

tomar en conciencia la dimensión cultural de todos los derechos humanos, con el fin de enriquecer la universalidad a través de la diversidad, y de promover que toda persona, individual o colectivamente, lo haga propios”. Recuperado en: <https://culturalrights.net/es/documentos.php?c=14&p=161>

información consultada, se observa que a lo largo de estas décadas el nivel formativo de la población ha marcado una tendencia ascendente a la vez que ha disminuido el grupo de población analfabeta o sin estudios. En 1991 tan solo el 4,39% de la población tenía estudios superiores mientras que en 2011 este porcentaje asciende al 14,20%. El grupo de población con estudios medios sigue la misma tendencia, en 1991 el 36,36% de la población había concluido su etapa formativa con un nivel de estudios medios mientras que en 2011 más de la mitad de la población (60,56%) finaliza su etapa estudios con un nivel de formación de estudios medios. Por el contrario, la línea tendiente en cuanto al porcentaje de personas analfabetas, sin estudios o con un nivel formativo de estudios primarios desciende de forma significativa, en 1991 casi un tercio de la población (29,55%) era analfabeta o no había cursado estudios y otro tercio de la población (29,70%) tan sólo había cursado estudios primarios mientras que en 2011 estos porcentajes de población con un nivel de estudios bajo o nulo se reducen hasta el 11,14% y 14,10% respectivamente (ver gráfico 1).

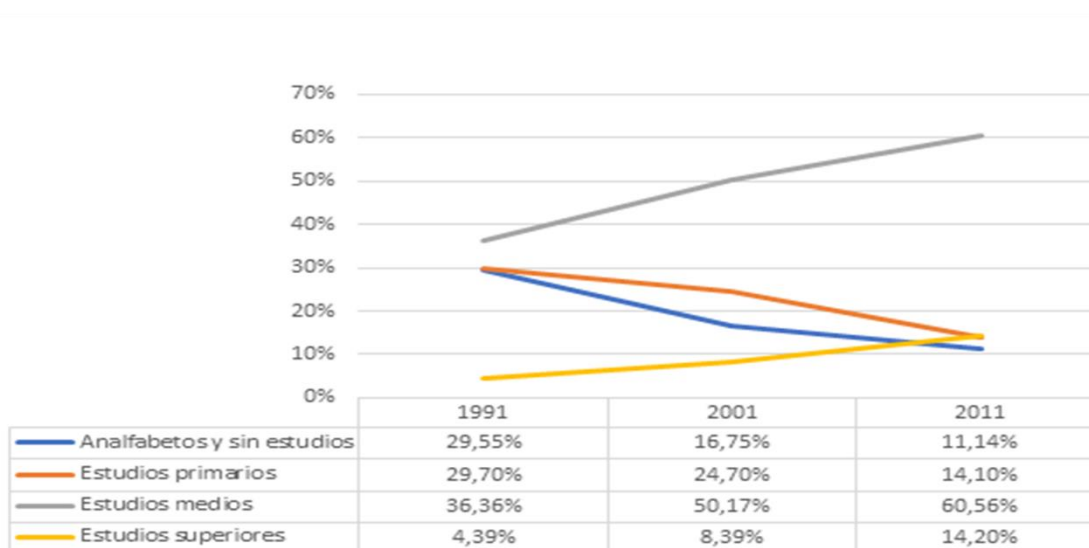
Relación de recursos formativos y formación reglada

A continuación, se incluyen una serie de tablas y gráficos que proporcionan una visión global de la oferta formativa y titularidad (pública/privada) de los centros que la imparten.

La población de Ontinyent dispone de una amplia oferta formativa que va desde la educación infantil de 1º y 2º Ciclo, pasando por la educación obligatoria de primaria y secundaria hasta llegar a diversos ciclos post obligatorios como bachiller y ciclos formativos de diferentes grados (básico, medio y superior). Algunos de los centros incluyen la modalidad de Educación Especial ofreciendo atención educativa a alumnos con necesidades educativas especiales. El municipio también dispone de oferta en Educación de Personas Adultas, idiomas, música y danza.

Ontinyent dispone de una amplia oferta educativa tanto pública como privada, de la cual destaca la titularidad pública de la formación postobligatoria, el 86% son IES de titularidad pública, 12 IES imparten Bachillerato y diferentes Ciclos formativos frente al 14% de Centros privado-concertados (2 Centros Educativos) en los que se imparte el Bachillerato.

Gráfico 1: Nivel educativo de la población de Ontinyent de 1991 a 2011

Fuente: Elaboración propia a partir de datos estadísticos | Demografía | Ontinyent - ARGOS (gva.es)

Tabla 1: Número de centros de educación reglada por nivel educativo y titularidad del centro (Ontinyent, 2021)

Nivel educativo	Núm. y titularidad de los centros que lo imparten						
	Público	%	Privado	%	Privado Concertado	%	Total
Educación Infantil	6	40%	4	27%	5	33%	15
Educación Primaria	6	55%			5	45%	11
ESO	3	37%			5	63%	8
Bachiller	3	60%			2	40%	5
Ciclos Formativos Grado Básico	3	100%					3
Ciclos Formativos Grado Medio	3	100%					3
Ciclos Formativos Grado Superior	3	100%					3
Escuela Oficial de Idiomas	1	100%					1
Música	1	33%			2	67%	3
Danza					1	100%	1
Formación de personas adultas	1	100%					1
Educación Especial	2	29%			5	71%	7

Fuente: elaboración propia a partir de los datos consultados en ARGOS (Portal d'Informació de la Generalitat Valenciana). Generalitat Valenciana, Conselleria de Educació, Investigació, Cultura y Deporte. Guía de Centros Docentes (2021)

Tabla 2: Relación de Centros por nivel de estudios y régimen de titularidad

CENTRO	ESTUDIOS							RÉG.	DIRECCIÓN	TELF.	
	Tipo	Nivel			Ciclos Formativos						
CEE PÚBL. VALL BLANCA	Ed.Es.							PUB.	Part. LA SOLANA-POLÍGON 6,	962919387	
CEIP BONAVISTA		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	Avda. VICENTE GIRONES, S/N	962919340	
CEIP LA SOLANA	Ed.Es.	Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. ORÚTJOL, 4	962919330	
CEIP LLUÍS VIVES		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	Avda. LLOMBO, 44	962919320	
CEIP MAESTRO CARMELO RIPOLL		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. PINTOR SEGRELLES, S/N	962919325	
CEIP MARTÍNEZ VALLS		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. JOSÉ IRANZO, 52	962919365	
CEIP VICENTE GIRONÉS MORA		Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.					PUB.	C. JOSÉ IRANZO, 52	962919335	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE EL BOSQUET		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	Pza. D'OVIDI MONTLLOR, 4	619226160	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE EL MÓN DELS MENUTS		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	C. JOSÉ IRANZO, 69	663241042	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE LA RODA II		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	C. DOCTOR FLEMING, 4	962912432	
CENTRE PRIV. ED. INF. 1er CICLE TRALARÀ		Inf. 1º Ciclo						PRIV.	C. DOS DE MAYO, 197	962381055	
CENTRE PRIVAT HOGAR PARROQUIAL SAN JOSÉ	Ed.Es.	Inf. 2º Ciclo	Prim.	ESO				PRIV.-C.	C. JOSÉ SIMÓ MARÍN, 13	962384301	
CENTRE PRIVAT LA CONCEPCIÓN	Ed.Es.	Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.	ESO	Bach.			PRIV.-C.	Avda. SAN FRANCISCO, 5	962380100	
CENTRE PRIVAT LA MILAGROSA	Ed.Es.	Inf. 2º Ciclo	Prim.	ESO				PRIV.-C.	C. MIRADOR, 1	962380312	
CENTRE PRIVAT PUREZA DE MARÍA	Ed.Es.	Inf. 2º Ciclo	Prim.	ESO	Bach.			PRIV.-C.	Part. DE LA SOLANA, S/N	962916082	
CENTRE PRIVAT SANTA MARÍA	Ed.Es.	Inf. 1º-2º Ciclo	Prim.	ESO				PRIV.-C.	Avda. TORREFIEL, 15	962380391	
CENTRE PÚBLIC FPA SANT CARLES	F. PA							PUB.	C. MAYANS, 53	962919225	
IES JAUME I				ESO	Bach.	GB	GM	GS	PUB.	Avda. ALBAIDA, 23	962919305
IES L'ESTACIÓ				ESO	Bach.	GB	GM	GS	PUB.	Avda. ESTACIÓ, S/N	962919375
IES POU CLAR				ESO	Bach.	GB	GM	GS	PUB.	C. VICENTE GIRONÉS MORA, S/N	962919380
ESCOLA OFICIAL D'IDIOMES	Idiomas							PUB.	IES POU CLAR C. VICENTE GIRONÉS MORA, S/N	962249345	
CONSERVATORI PROFESSIONAL DE MÚSICA JOSEP MELCIOR GOMIS	Música							PUB.	Pza. DE LA CORONACIÓN, 27	962919220	
ESCOLA PRIVADA DE MÚSICA AD LIBITUM	Música							PRIV.	C. PIÓ XII, 40	962914224	
ESCOLA PRIVADA DE MÚSICA UNIÓN ARTÍSTICA MUSICAL	Música							PRIV.	C. DOS DE MAYO, 72	962381030	
CENTRE ELEMENTAL DE DANSA ÒPERA	Danza							PRIV.	C. MANUEL SIMÓ MARÍN, 2	962387464	

Fuente: Generalitat Valenciana, Conselleria de Educació, Investigació, Cultura y Deporte. Guía de Centros Docentes (2021) y búsqueda e investigación en red.

Tabla 3. Población en edad de estudiar (Provincia Valencia, 2019)

Nivel de Estudios	Edad (años)	Hombres	Mujeres	Total	N.º Centros que lo imparten	Ratio
Infantil	0-5	68.299	64.353	132.652	1.288	103
Primaria	6-11	84.643	79.639	164.282	715	230
ESO	12-15	56.131	53.541	109.672	405	271
Bachiller	16-17	26.109	24.402	50.511	251	201

Fuentes: Elaboración propia a partir de los datos del INE 2019 y Equipamientos e infraestructuras | Educativos | Comunidad Valenciana/Valencia provincia - ARGOS (gva.es)

Tabla 4. Población en edad de estudiar (Ontinyent, 2019)

Nivel de Estudios	Edad (años)	Hombres	Mujeres	Total	N.º Centros que lo imparten				Ratio
					Público	Privado	Concertado	Total	
Infantil	0-5	846	894	1.740	6	4	5	15	116
Primaria	6-11	1.103	1.039	2.142	6		5	11	195
ESO	12-15	817	795	1.612	3		5	8	202
Bachiller	16-17	416	372	788	3		2	5	158

Fuentes: Elaboración propia a partir de los datos del INE 2019 y Equipamientos e infraestructuras | Educativos | Comunidad Valenciana/Ontinyent - ARGOS (gva.es)

La educación infantil se distribuye de forma similar entre los tres tipos de titularidad: el 40% de los centros son de titularidad pública (6 centros que imparten 1º y 2º Ciclo de Educación infantil), el 33% son privado-concertados (5 centros: 2 Centros imparten 1º y 2º Ciclo y 3 centros imparten 2º Ciclo de Educación Infantil) y el 27% de los centros son privados (4 centros específicos de Educación Infantil de 1º Ciclo).

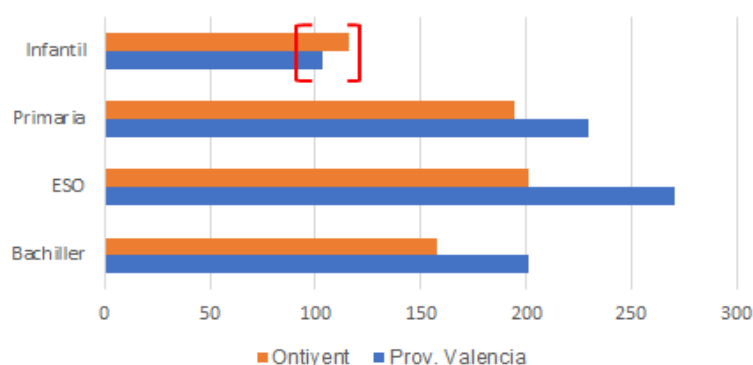
La titularidad en la oferta del municipio en cuanto a la educación básica obligatoria (primaria y secundaria) se reparte casi al 50% entre pública y privada-concertada (9 centros públicos y 10 centros privado-concertados).

En cuanto a otros tipos de formación, donde se ha incluido la Educación Especial, encontramos que el 38% de los centros son de titularidad pública (5 centros: 1 Estudios de Música, 1 Formación de Adultos y 2 Educación Especial) y el 62% de los centros son privado-

concertados (8 centros: 2 Estudios de Música, 1 Estudios de Danza y 5 Educación Especial).

Estimación de alumnado por nivel de estudios (ratios)

Las bases de datos del INE nos proporcionan el total de población comprendida entre los 0 y 17 años (por edad y sexo) en 2019 y la base de datos de la Comunidad Valenciana ARGOS no da acceso al número de centros educativos del municipio por nivel formativo y titularidad.

Estimación de RATIO por nivel y centro educativo

Estos datos han sido recopilados tanto de Ontinyent como de la provincia de Valencia y nos permiten elaborar una aproximación a la media de alumnado por nivel de estudios y centro educativo (ratio), así como una comparativa entre alumnos y alumnas por nivel de estudios entre Ontinyent y la provincia de Valencia.

De estos datos destaca la ratio estimada para el conjunto del alumnado en edad de cursar Educación Infantil (0-5 años) ya que es el único rango que supera la ratio estimada para la Comunidad Valenciana. Por el contrario, las

estimaciones de ratio para los demás niveles formativos (primaria, secundaria y bachiller) se encuentran por debajo de lo estimado para la provincia de Valencia. Educación Infantil es el único nivel en el que se registran 4 centros de titularidad privada (sin concierto) que se dedican exclusivamente al primer ciclo de educación infantil (0-2 años).

Tabla 5. Relación de asociaciones educativas

APA / AMPA o ASOCIACIÓN	DIRECCIÓN	CONTACTO
A.P.A. DEL COLEGIO DE ENSEÑANZA ESPECIAL	Ctra. Mogente, s/n	
A.M.P.A. C.P. CARMELO RIPOLL	C/. Pintor Segrelles, s/n	http://mestreacasa.gva.es/web/4600608200/29 Facebook: Ampa Ceip Carmelo Ripoll
A.M.P.A. C. P. MARTINEZ VALLS	C/. José Iranzo s/n	Facebook: Ampa Martínez Valls
A.M.P.A. C. P. BONAVIDA	Partida de la Solana 6-604	http://mestreacasa.gva.es/web/ceipbonavista/65 Facebook: Ampa Bonavista Ontinyent
A.M.P.A. C. P. VICENTE GIRONÉS MORA	C/. José Iranzo, s/n	Facebook: Ampa Colegio Vicente Girones Mora
A.M.P.A. C. P. RAFAEL JUAN VIDAL	C/. San Rafael, s/n	http://rafaeljuanvidal.blogspot.com/search?q=ampa Facebook: Ampa La Solana
A.P.A. CC. LA CONCEPCIÓN	Av. de Sant Francesc, 5	E-mail: apa@colegiolaconcepcion.org
A.M.P.A. CC. PUREZA DE MARIA	Crta. Almansa, s/n	E-mail: ampa@pmaria-ontinyent.org Web: https://pmaria-ontinyent.org/ampa/
A.M.P.A. CC. SANTA MARIA	Avda. Conde Torrefiel, 15	E-mail: ampa@colegio-santamaria.es http://www.colegio-santamaria.es/content/ampa
A.M.P.A. CC. LA MILAGROSA	C/. Mirador, 1	Facebook: Ampa La Milagrosa Ontinyent E-mail: apahpsanjose@gmail.com
A.P.A. CC. SAN JOSÉ	C/. José Simó Marín, 13	http://www.hpsanjose.es/organitzacio/apa/ Facebook: APA Colegio San José Ontinyent
A.P.A. ESCOLA INFANTIL LA RODA	C/. Juan XXIII, 4-bajo	
A.P.A. L'ESCOLETA	C/. Jaume I, 5-baix	
A.M.P.A. COL.LEGI PUBLIC LLUÍS VIVES	Avda. del Llombo s/n	E-mail: ampalluisvives@yahoo.es http://ceipluisvivesontinyent.blogspot.com/search/label/AMPA Facebook: Ampa Lluís Vives d'Ontinyent
A.M.P.A. CONSERVATORI ELEMENTAL JOSEP MELCIOR GOMIS	C/ Alcalde Paco Montés, 12	
A.M.P.A. IES POU CLAR	Av. de Vicent Gironés Mora, s/n	Facebook: Ampa Ies Pou Clar Ampa E-mail: preteseampa@hotmail.es
A.M.P.A. IES L'ESTACIÓ	Ctra. Estación, s/n	E-mail: ampaestacio@hotmail.com
A.M.P.A. IES JAUME I	Avda. Albaida, 23	Facebook: AMPA IES JAUME I Ontinyent
A.P.A. CONSERVATORI PROFESSIONAL JOSEP MELCIOR GOMIS	C/. Carrer Roses, 1	
ASOCIACIÓN DE ALUMNOS DEL CENTRO E.P.A. SAN CARLOS	C/. Mayans, 53	
ASOC. PARA LA PROMOCIÓN DE PROYECTOS EDUCATIVOS Y FORMATIVOS DE EUROPA (APEU)	C/. Apartat de correus 65	
ASSOCIACIÓ PARES TAPIS ONTINYENT	C/. Juan XXIII, 10	
ASOC. DE PADRES DE NIÑOS DE LA ESCUELA INFANTIL LA TITELLA	C/. Músico Enrique Casanova, 15-bajo	

Fuente: Ayuntamiento de Ontinyent (<http://www3.ajuntament-ontinyent.es:8092/inet/Associacions.jsp>)

Aspectos proyectados por la ciudadanía (infancia, adolescencia y adultez) sobre la educación y formación en Ontinyent

Mediante la información cualitativa recopilada en el trabajo de campo se han podido identificar diferentes elementos y aspectos que afectan de forma directa a la educación de los niños, niñas y adolescentes de la localidad. Asimismo, la consulta ciudadana (encuesta online) complementa y enriquece de forma cualitativa los datos del diagnóstico extraídos de fuentes secundarias.

Este capítulo recoge la información más destacada cuando se les pregunta, directamente sobre los centros educativos, espacios y ofertas educativas, formativas y también culturales.

Si bien, los datos extraídos mediante la consulta ciudadana (encuesta) destaca la buena valoración que la ciudadanía realiza de infraestructuras, centros y servicios educativos de Ontinyent, el 81% de las personas encuestadas tienen una valoración positiva (excelente o buena) de los institutos y casi el total de las personas consultadas (96%) plantea la misma visión excelente o buena de los colegios de la localidad (públicos o concertados). Cabe destacar que, si bien estos resultados podrían ser extrapolados a otros ámbitos territoriales, lo cierto es que son la expresión directa de personas que conviven en Ontinyent.

Por otra parte, los aspectos debilitadores más característicos serían los siguientes:

Formación, concienciación, orientación y enseñanza.

Una de las preocupaciones planteadas tanto por la infancia (8-12 años) como por la adolescencia (13-18 años) es la renovación y adaptación de contenidos y tareas formativas a formatos adaptados a sus grupos de edad que fomenten el aprendizaje cooperativo basado en proyectos prácticos durante las horas lectivas e intentar así disminuir la carga de tareas para casa. En este sentido desde la parte adulta surge el planteamiento de incentivar la innovación educativa mediante el reconocimiento y difusión de buenas prácticas.

Por otra parte, existe un descontento generalizado entre la infancia y adolescencia en relación con la organización y distribución de los horarios escolares, plantean disponer de un tiempo muy reducido y mal distribuido para la alimentación (almuerzo, comida), el recreo y la relajación cognitiva a lo largo de la jornada educativa.

La formación de formadores es otro de los temas surgidos tanto en las dinámicas realizadas con los niños, niñas y jóvenes. Algunos niños y niñas plantearon la necesidad de que los profesores recibieran formación para gestionar de forma eficaz la convivencia entre el propio alumnado como de profesor-alumno/a. Así mismo, en las dinámicas con jóvenes se planteó la necesidad de formación del profesorado en el manejo de las TIC, ya que, durante el periodo de formación online requerida por la situación pandémica, percibieron ciertas carencias formativas y de comunicación (centro-profesorado-alumnado). Por su parte, la consulta ciudadana recoge como sugerencia la realización de cursos formativos obligatorios y jornadas para docentes destinados a la capacitación del profesorado en temas relacionados con: la diversidad funcional, el control y prevención del absentismo, del abandono escolar y del bullying.

Otro de los temas emergentes tanto en la adolescencia como en la adultez es la distribución y ratio de las aulas, diversos jóvenes plantean que la masificación de las aulas en ciertos momentos provoca la distracción y falta de atención por parte del alumnado y origina un distanciamiento entre profesor y alumno/a, imposibilitando la atención personalizada y el seguimiento individual del mismo.

Redes y colaboración entre agentes sociales e institucionales del sector educativo.

Esta es una de las cuestiones planteadas por las personas encuestadas, ya que observan la necesidad de que exista y se mantenga una comunicación y coordinación directa entre todos los centros educativos, así como entre estos y Servicios Sociales del ayuntamiento de Ontinyent. La creación de redes intercentros

con agentes sociales locales puede facilitar la detección, prevención y seguimiento de ciertos fenómenos educativos (segregación y exclusión educativa, absentismo, abandono, bullying, pobreza infantil...). Asimismo, estas redes de colaboración e implicación centros educativos-institución local podrían facilitar e incentivar la propuesta de llevar a cabo actividades educativas al aire libre en espacios públicos del municipio.

Socialización, cohesión, solidaridad y tolerancia en el ámbito educativo.

La socialización y la convivencia son acciones fuertemente relacionadas ya que la primera no se puede dar sin la segunda. A este respecto, las dinámicas realizadas con los grupos de educación primaria mostraron la sensibilización de este grupo de edad respecto a la necesidad de crear un buen clima de convivencia de las aulas, destacando su sensibilización en temas relacionados con la discriminación por causas culturales, identitarias, económicas, etc. Este buen clima de convivencia también viene marcado, según hace referencia tanto la infancia como la adolescencia, por los problemas que surgen entre alumnado de diferentes grupos de edad en los tiempos de recreo. Se plantea que la adaptación y diferenciación de espacios, recursos, juegos y actividades a los diferentes grupos de edad que conviven dentro de un mismo centro educativo mejoraría la convivencia entre grupos etarios.

Por otra parte, la infancia da muestra de una especial sensibilización y solidaridad con las personas en situación de desventaja económica. Este grupo plantea, desde su propia visión, un principio de equidad para con los compañeros y compañeras que provienen de familias económicamente desfavorecidas ya que exponen el derecho a que todos los niños y niñas del municipio puedan acceder en igualdad de condiciones tanto a los servicios (comedor, transporte, etc.) y recursos (libros, materiales) de los centros educativos, como a las actividades extraescolares y ofertas formativas del municipio mediante la implantación de actividades gratuitas o bonos, becas y subvenciones.

La participación de las personas adultas pone de manifiesto la escasez de actividades y

campañas de sensibilización (educación afectivo-sexual, reconducción de malos hábitos, manejo de emociones, educación en valores, roles y violencia de género, medio ambiente, seguridad vial, civismo, prevención en salud, primeros auxilios, economía, empleo, etc.) en coordinación con todos los centros educativos del municipio. No obstante, una de las cuestiones importantes a este respecto, también señalada por las personas encuestadas, es la necesidad de que los centros educativos reciban mayor apoyo en cuanto a recursos materiales, personales y económicos para poder poner en marcha estos y otros proyectos, y también poder llevar a cabo el principio de equidad e igualdad de acceso y oportunidades de su alumnado, antes referido desde el grupo de menor edad (la infancia, 8-12 años).

Infraestructuras, equipamientos y servicios en los centros de enseñanza.

Un tema recurrente en las dinámicas realizadas con la infancia, la adolescencia y en la consulta realizada a la ciudadanía es la necesidad de mejora de infraestructuras: aumento de aulas para niños y niñas de dos años, ampliación de aulas, mejora de patios y espacios para el recreo y equipamientos (ventanas, persianas, mobiliario, perchas o taquillas etc.) de los centros educativos del municipio, independientemente de que su adscripción sea pública o concertada. Por otro lado, también se demanda la ampliación y/o creación de zonas de aparcamiento para bicicletas en todos los centros educativos del municipio, así como la mejora de los carriles bici. Muchos de los niños, niñas y jóvenes que intervinieron en las dinámicas reflexionaron sobre la contradicción existente entre las cada vez más insistentes recomendaciones de utilizar lo menos posible el vehículo particular, ya que argumentan que existe una limitación en la oferta de transporte escolar público, ausencia de carriles bici que tengan continuidad hasta los centros escolares y, además, una escasez de aparcamientos para bicicletas tanto en los centros escolares como en los espacios públicos de uso educativo o formativo (bibliotecas, centro cívico, etc.).

Otro de los aspectos destacados como relevantes para los jóvenes es la eliminación de barreras arquitectónicas dentro de los centros

escolares. Si bien reconocen que los centros educativos han trabajado mucho a este respecto, también advierten que todavía siguen existiendo barreras arquitectónicas que dificultan el acceso a compañeros y compañeras con movilidad reducida, por ejemplo, nos indica uno de los niños “un ascensor para subir a la segunda planta del centro educativo”.

En lo referente a los servicios ofrecidos por los centros educativos las personas encuestadas observan la necesidad de ampliar la atención personalizada al alumnado (salud mental y apoyo psicológico en los institutos), las clases de refuerzo y repaso escolar, así como la defensa del valenciano. Del mismo modo, la consulta ciudadana saca a la luz la preocupación de los adultos para que los centros educativos sean espacios seguros y prácticos con vigilancia policial a la entrada y la salida del centro, donde se apliquen y lleven a cabo medidas medioambientales (implantación de puntos de reciclaje) y se fomente la Escuela de Padres como recurso de ayuda y orientación para los padres y madres en la mejora de las relaciones intrafamiliares.

La participación infanto-juvenil en contextos socio-educativos.

Diferentes estudios o estrategias de enfoque participativo han demostrado que consultar y valorar a la infancia y adolescencia por lo que son y lo que piensan “ahora” (en este momento, no pensando en su futuro como ciudadanía) logra espacios de participación inclusivos, más éticos y útilmente críticos. Consultar a estos grupos etarios sobre los temas locales que les afectan directamente, conocer sus necesidades, intereses, demandas y propuestas puede transformar espacios, instalaciones y servicios creados desde una perspectiva meramente adultista en espacios, instalaciones y servicios amigables para la infancia y la adolescencia. En este sentido, la consulta ciudadana pone de manifiesto la necesidad de ofrecer a los niños, niñas y adolescentes formación en participación crítica y activa, donde además puedan conocer la estructura, organización y funcionamiento de las instituciones locales. A partir de esta base, se plantea por todos los grupos de edad (infancia, adolescencia y adultez) la necesidad

de realizar consultas sobre las necesidades e intereses socio-educativos de niños, niñas y adolescentes. Si bien, para plantear estas consultas y fomentar la reflexión y toma de decisiones de los y las jóvenes se observa como imprescindible la ampliación de información y asesoramiento sobre las diferentes ofertas, recursos formativos y sus salidas profesionales.

Recursos culturales en Ontinyent: una aproximación descriptiva.

En lo referente a Cultura según la Subdirecció General de Patrimoni Cultural i Museus de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport (2018), en Ontinyent hay cinco bibliotecas (dos agencias de lectura, una municipal y otra universitaria) y dos museos en 2020: el Museu Arqueològic d'Ontinyent i de la Vall d'Albaida (MAOVA) y el Museu Fester-Societat de Festes del Santíssim Crist de l'Agonia. Otras instalaciones culturales son el Teatro Echegaray, la Sala Gomis (Multiusos) y la Casa de la cultura - Palacio de los Barones de Santa Bárbara.

Además, Ontinyent tiene diez Bienes de Interés Cultural, de tipo monumental (Palacio de la Duquesa de Almodóvar), bienes muebles (Campana Andreua del convento de la Puríssima Sang de Ontinyent, Campana del rellotge, Rauxa o de Foc de la parroquia de Santa María de Ontinyent y la Campana Santa Águeda de la parroquia de San Rafael de Ontinyent), conjuntos históricos (Barrio de la Vila), e inmateriales (Agrupació Musical Ontinyent, Associació Musical Vila d'Ontinyent, Baixada del Crist i de les Ambaixades de les festes de Moros i Cristians, Societat Musical Tot per la Música, y la Societat Unió Artística Musical d'Ontinyent).

Como se especifica en el apartado de participación, Ontinyent se caracteriza por tener un tejido asociativo amplio y diverso (318 asociaciones distribuidas entre 18 diferentes temáticas). Según datos del directorio de asociaciones del ayuntamiento, el municipio cuenta con 65 asociaciones de carácter cultural lo que representa algo más de la quinta parte del tejido asociativo del municipio (20, 44%) siendo la segunda temática más representada en el asociacionismo del municipio (la temática

con mayor representación es la deportiva con un 24,53% del total de asociaciones).

Tabla 6. Relación de asociaciones culturales

A SOCIACIÓ	CONTACTO
ACCIÓ CULTURAL DEL PAIS VALENCIA	E-mail: valldalbaida@acpv.cat
AD LIBITUM ESCOLA DE MÚSICA	E-mail: info@adlibitum.es
AGRUPACIÓ MUSICAL ONTINYENT	E-mail: amontinyent@hotmail.com
AGRUPACIÓ CORAL DE ONTINYENT	
AGRUPACIÓ ARTÍSTICA D'ONTINYENT	E-mail: davidgaliana69@hotmail.com
AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA ONTINYENT (AFO)	E-mail: lubotella@yahoo.com
AGRUPACIÓ MÚSICO VOCAL CLARIANO	E-mail: ricardo@ontenatural.com
AMAVO. ASSOCIACIÓ DE MÚSICS AMATEURS VETERANS D'ONTINYENT	E-mail: jobarma@gmail.com
AMIGOS DEL BAILE DE ONTINYENT	E-mail: juanbataaller@gmail.com
ASOCIACION BANDA DE CORNETAS Y TAMBORES ONTINYENT	
ASOCIACION BONSAI ONTINYENT Y LA VALL	
ASOCIACION CULTURAL ANDALUZA DE ONTINYENT	E-mail: acadontinyent@gmail.es
ASOCIACION CULTURAL DE DANZA OPERA	E-mail: balletopera@balletopera.com
ASOCIACION CULTURAL DE ONTINYENT 'LA NOSTRA TERRA'	E-mail: joganmon@hotmail.com
ASOCIACION ORNITOLÓGICA COMARCAL DE ONTINYENT	
ASOCIACIÓN CULTURAL ESPORT I DANSA	E-mail: ferrerogandia@hotmail.com
ASOCIACIÓN CULTURAL MALETE PRODUCTIONS	E-mail: info@malete.es
ASOCIACIÓN CULTURAL MASTERS BALLET	E-mail: mcmompo@gmail.com
ASOCIACIÓN CULTURAL SABER Y CONTAR	E-mail: info@saberycontar.com
ASOCIACIÓN DE DISEÑO Y ARTE DE ONTINYENT "ADAON"	E-mail: maria.gandia@gmail.com
ASOCIACIÓN MÚSICO-VOCAL NOU ORFEO D'ONTINYENT	E-mail: nuorfeodontinyent88@gmail.com
ASOCIACIÓN ORNITOLÓGICA SILVESTRISTA	E-mail: silvestre0911@hotmail.com
ASSEMBLEA DE JOVES MERUTS	E-mail: angela.cortes.sanz@gmail.com
ASSOCIACIÓ MUSICAL VILA D'ONTINYENT	E-mail: pacoaliagamora@gmail.com
ASSOCIACIÓ CULTURAL DE VEINAT, AMICS I AMIGUES DE LA VILA	E-mail: avavontinyent@gmail.com
ASSOCIACIÓ CULTURAL EL FILANER	E-mail: espaicultural@elfilaner.com
ASSOCIACIÓ DE GEGANTS I CABETS D'ONTINYENT	E-mail: gegantsicabetsontinyent@gmail.com
ASSOCIACIÓ MÚSICO CULTURAL BATUKEM ACTIVA	E-mail: luiscoach@gmail.com
ASSOCIACIÓ PER A L'HUMANISME	E-mail: miquelvanyo@gmail.com
BALL DE SALÓ D'ONTINYENT	E-mail: dorohp51@hotmail.com
CINE-CLUB UTIYE	E-mail: jovaliente@hotmail.com
COLLA DE CAMPANERS D'ONTINYENT	E-mail: colladecampaners@hotmail.com
COLLA DE XIRIMITES I TABALS EL REGALL	E-mail: elregall@hotmail.com
COLLA EL CALLARIS	E-mail: vferrerorubio@gmail.com
COMPANYIA LOCAL D'ART CONTEMPORANI (LA CLAC)	
COMPARSA DE BENIMERINS	E-mail: paccope@hotmail.com
COMUNITAT VALENCIANA TRAVEL BLOGGERS	E-mail: cuentas@valencianatb.com
COORDINADORA D'ALBAIDA PER LA DEFENSA I US DEL VALENCIA	E-mail: covalba@fev.org
CULTURAL AMIGOS DE LAS CUEVAS	
CULTURAL INSTITUT DE TEATRE: O.M. TEATRE	
CÍRCULO DE INVESTIGACIÓN DE LA ANTROPOLOGÍA GNÓSTICA	
EL TENDRUM	E-mail: valldalbaida@acpv.cat
FOC I CASSOLA	
FONT D'ART	E-mail: mikibonilla@gmail.com
FUNCIÓ SALVADOR MOLLÀ DE LA COMUNITAT VALENCIANA	E-mail: fundacio@salvadormolla.com
GRUP DE DANSES D'ONTINYENT	E-mail: grupdancesontinyent@yahoo.es
GRUP DE PERCUSSIÓ ARMONIA	
GRUP DE PERCUSSIÓ I DOLÇAINA EL RAVAL	E-mail: elravalontinyent@gmail.com
GRUP TEATREPERATOTS	E-mail: notificaciones@ubedaherrero.es
INSTITUT D'ESTUDIS DE LA VALL D'ALBAIDA	E-mail: jcalabeneyto@hotmail.com
JUNTA HERMANADES Y COFRADIAS DE SEMANA SANTA DE ONTINYENT	E-mail: smartinez@textilalcoyana.com
LA COLLA GRUP DE PERCUSSIÓ I DOLÇAINA	E-mail: lacollaontinyent@gmail.com
LLOABLE CONFRARIA DE LA SOLEDAT	E-mail: sanchis.salva@gmail.com
MOTOR CLASSIC ONTINYENT	E-mail: josegramage1949@gmail.com
MUIXERANGA DE LA VALL D'ALBAIDA	E-mail: reigireig@gmail.com
MUNTIS OCI PERSONALITZAT	E-mail: muntislavall@gmail.com
MÚSICA ARIA	E-mail: magalimulet@gmail.com
ORQUESTRA ONTINYENTINA DE POLS I PLECTRE	E-mail: orquestraontinyentina@gmail.com
RADIO CLUB ONTINYENT	
RANDA DE BOIXETS	
RONDALLA PENSIONISTAS CHALET 'LES BOLES'	
SOCIETAT UNIÓ ARTÍSTICA MUSICAL	E-mail: secretaria@suamontinyent.com
TEATRE-4	
TOT PER LA MÚSICA	E-mail: rafael.gandia@yahoo.es
UNION DE RADIOAFICIONADOS ESPAÑOLES-SECCION ONTINYENT	E-mail: ureontinyent@gmail.com

Fuente: Ayuntamiento de Ontinyent (<http://www3.ajuntament-ontinyent.es:8092/inet/Associacions.jsp>)

Aspectos destacados sobre la cultura infanto-juvenil en Ontinyent

La información cualitativa recopilada mediante las dinámicas realizadas en los centros escolares e institutos de Ontinyent, así como la consulta ciudadana llevada a cabo en el municipio plantean una instantánea de las infraestructuras y recursos culturales del municipio la cual complementa y enriquece de forma cualitativa los datos del diagnóstico extraídos de fuentes secundarias. En este sentido, la consulta ciudadana sobre diferentes instalaciones culturales del municipio nos muestra a grandes rasgos una valoración positiva de estos espacios, siendo las bibliotecas del municipio la mejor valoradas (el 92,1% de las personas encuestadas valoran como excelentes o bien las bibliotecas del municipio). En el lado opuesto se encuentran los museos, ya que son los que peor valoración obtienen (el 41% del total de personas encuestadas tienen una visión negativa “mala o muy mala” de los museos del municipio). Por otra parte, destaca la falta de valoración de los espacios que están más enfocados a la población joven, tales como, el Centro Cívico, el Centro Juvenil o el Espacio Joven, de los que un 28%, 25%, 29% (respectivamente) de las personas encuestadas responde no saber qué valoración darle. Este hecho podría deberse a un desconocimiento o falta de información de las personas entrevistadas sobre estos espacios, lo que podría denotar una escasa divulgación o difusión de estos espacios o que la información sobre los mismos no llega al total de la población de Ontinyent. Cabe destacar que la media de edad de las personas encuestadas es de unos 41-42 años por lo que es de suponer que no son usuarios directos de estos espacios.

De nuevo cabe recordar que, si bien estos resultados podrían ser extrapolados a otros ámbitos territoriales, se debe tener presente que son la expresión directa de personas que conviven en Ontinyent.

Los aspectos debilitadores más característicos serían los siguientes:

Las escuelas de música como espacio cultural preferente.

Las dinámicas realizadas con la infancia (8-12 años) evidenciaron el gran interés que despierta en este grupo de edad las actividades culturales enfocadas al aprendizaje musical, ya que solicitaban mayor número de escuelas de música, así como facilidad de acceso (horarios y economía) a las mismas. Por su parte, en la encuesta ciudadana las personas entrevistadas se reafirman ante la necesidad de aumentar el número de espacios dedicados al aprendizaje artístico (música, baile, canto...), pero además reclaman una mejora las instalaciones ya existentes y un mayor apoyo de la institución.

Atención específica a la oferta cultural dirigida a la población adolescente.

Una de las demandas más reiteradas en todos los grupos de edad cuando se habla de eventos o programaciones culturales es su limitación tanto en cantidad como en diversidad. La infancia (8-12 años) hace referencia a que falta programación dirigida a su grupo de edad “Hay un cine de verano, pero no ponen películas para nosotros”. Y tanto jóvenes (13-18 años) como adultos hacen constar la necesidad de ampliar y diversificar la oferta cultural dirigida a todos los públicos, ofertar programas que se puedan realizar en familia sobre todo los fines de semana y en los que también se fomente el valenciano.

Valoración de infraestructuras, centros y servicios de Ontinyent	Bibliotecas	Cines	Teatros	Centro Cívico	Museos	Centro Juvenil	Espacio Joven
Excelente o bien	92%	80%	73%	55%	50%	49%	38%
Mal o muy mal	7%	19%	22%	17%	41%	26%	33%
No lo sé	1%	1%	5%	28%	9%	25%	29%

Fuente: Elaboración propia a partir de datos extraídos de la encuesta ciudadana para el I Plan de Infancia y Adolescencia de Ontinyent

La escasa oferta cultural dirigida de forma específica a la infancia y a la adolescencia marca el distanciamiento y falta de interés de niños, niñas y jóvenes por todo lo relacionado con la programación cultural del municipio. La consulta realizada a la ciudadana pone en evidencia la necesidad de fomentar todo tipo de cultura entre los más jóvenes (cine, teatro, música, canto, baile, lectura, museos, exposiciones, historia local, etc.) creando eventos que despierten su interés e implicación para que puedan vivir la cultura de una forma activa y participativa desde sus entornos más cercanos. Es decir, acercando estas programaciones culturales a los barrios, intentando que la información y divulgación de eventos y actividades llegue a toda la población de Ontinyent (grupos de edad, zonas del municipio) Y, además, haciéndola económicamente accesible a todos los públicos independientemente a su situación o nivel económico.

Instalaciones, espacios culturales y de entretenimiento dirigidos a la infancia y la adolescencia.

La información recopilada en la consulta ciudadana nos dice que, de entre las instalaciones culturales de Ontinyent valoras en la encuesta, las bibliotecas son los espacios que mayor porcentaje de respuestas positivas ha obtenido (92% “bien o excelente”), si bien también inciden en que estas necesitan de una mayor dotación y renovación de sus contenidos bibliográficos. En este sentido, las dinámicas realizadas en los colegios con los grupos de infancia nos muestran que la percepción de los más jóvenes sobre este tema es que existe un número insuficiente de bibliotecas en el municipio y que las existentes necesitan

mejorar sus instalaciones (ej. la iluminación), los niños y niñas exponen que estas bibliotecas deberían tener espacios y contenidos específicos para su grupo de edad.

Por otra parte, los museos son los espacios peor valorados (41% “mal o muy mal”) cuestión que podría deberse a la falta de interés que despiertan en la población joven de Ontinyent. Tanto los adolescentes como los adultos plantean la necesidad de innovar en la creación de museos y exposiciones (ej. arte urbano) que despierten el interés de todos los públicos, espacios para la cultura y el arte que sean creativos, participativos, interactivos y económicos, a los que puedan acceder indistintamente familias, grupos de amigos, centros educativos, etc.

Cultura y diversidad funcional.

Una de las cuestiones que surge de la consulta ciudadana es la sensibilización de la población de Ontinyent hacia las personas con diversidad funcional, con especial atención a la infancia y adolescencia y su accesibilidad tanto a los espacios culturales (cines, teatros, museos, exposiciones, bibliotecas, Centro Cívico, Centro Juvenil...) como a su contenido (obras de teatro, cine, obras de arte, etc.). Para lo que se indica que además de eliminar las barreras visibles, es decir las arquitectónicas, también se deben eliminar las menos visibles para la sociedad mayoritaria, el contenido cultural no adaptado a la diversidad funcional de estas personas (visual, auditiva, sensorial, etc.).

CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS**Escuela y Educación**

DEBILIDADES ⁽¹⁾	FORTALEZAS
<ul style="list-style-type: none"> • El problema del bullying en los centros escolares. • Insuficientes programas de mediación en los centros educativos. • Necesidad de reciclaje formativo del profesorado en secundaria. • Aislamiento del alumnado con dificultades de aprendizaje en los centros educativos. • Escasa participación del alumnado en la gestión y organización de las actividades escolares. • Poca vinculación entre los centros educativos del municipio. • Abandono de la educación en edades tempranas. • Ningún colegio está haciendo nada respecto a la coeducación y en los últimos años se empiezan a mover más a nivel personal que institucional. Hay educación mixta pero no coeducativa. • Carencias formativas y educativas en igualdad desde la infancia. • El patio es un lugar idóneo para promover la igualdad. Uso del patio inclusivo. Sólo canchas deportivas de fútbol. • Diversos CEIPS privados presentan barreras arquitectónicas⁽²⁾ 	<ul style="list-style-type: none"> • Clara tendencia al aumento del nivel formativo de la población. • Amplia oferta de centros educativos públicos y privados. • Ratios de alumnado por niveles educativos menores a las ratios provinciales. • Programa Aula Compartida (PAC, 2019) para reducir el absentismo y prevenir el abandono temprano (Ayuntamiento e IES de Ontinyent). • Dilatada experiencia en el Plan Municipal de Absentismo Escolar (Ayuntamiento de Ontinyent). • Asociacionismo educativo: notable presencia de AMPAS y asociaciones enfocadas a la educación. • Centros educativos que realizan talleres dirigidos a mejorar la convivencia en el aula. • Centros educativos que tienen presente las propuestas y sugerencias de su alumnado mediante la instalación en el aula de un buzón de sugerencias. • Centre d'autoaprenentatge de Llengües (CAL). Centro para el aprendizaje de los idiomas inglés y valenciano

Cultura

DEBILIDADES ⁽¹⁾	FORTALEZAS
<ul style="list-style-type: none"> • Insuficientes recursos y actividades de ocio cultural dirigido a la población adolescente • “Espai Jove” sin un equipamiento adecuado. • Apenas existen lugares para el ocio cultural infantil y juvenil que no estén vinculados a organismos religiosos. • La infancia y adolescencia no dispone de actividades culturales atractivas. • Oferta cultural muy limitada, poco diversa y no inclusiva. • Espacios culturales de gestión municipal que presentan barreras arquitectónicas (Casa cultura Marq. Sta. Barbara, Centro de música, Museu Arqueologic d'Ontinyent(MAOVA), Casa cultura Sant Rafael, Bib p. Lluís Galiana y arch. Mun., Archivo Manc Vall d'Albaida) ⁽³⁾ 	<ul style="list-style-type: none"> • Programación cultural 2015-2020 variada: • teatro, magia, danza, títeres, circo, cuentacuentos, acróbatas, payasos, humor gestual, actividades musicales... • Visitas programadas para conocer el patrimonio histórico y cultural de Ontinyent (Visita a la Vila, Itinerari per les xumeredes fabrils, Itinerari nobles i Il.lustres d'Ontinyent, Visita al museo fiestero, Visita al MAOVA, Visita al museo del textil, Visita al teatre Echegaray, Anem al mercat municipal) • Gran cantidad de Fiestas: <ul style="list-style-type: none"> ○ Fiestas de moros y cristianos ○ Fiestas patronales de la Purísima ○ Semana Santa y Pascua ○ Corpus Christi ○ La feria de Ontinyent ○ San Antonio Abad ○ Fallas en San José ○ Fiesta del Cúgol y San Pere de Verona ○ San Cristófol y San Esteve ○ Romería de Agres ○ Fiestas barrio de San Rafael ○ El Llombo y el Aplec de Gegants i Cabets

(1) Se han incluido aportaciones de la radiografía social realizada en 2019 para la elaboración del Plan de Juventud de Ontinyent en la que se exponían diversas necesidades y problemáticas directamente relacionadas con la infancia y adolescencia en el ámbito educativo.

(2) ENCUESTA DE INFRAESTRUCTURA Y EQUIPAMIENTOS LOCALES, 2020 (Ministerio de Política Territorial y Función Pública) <https://eiel.redsara.es/descargas/ver-encuestas?periodo=2020&cuadro=60&nivel=N&provincia=46&municipio=184>

(3) ENCUESTA DE INFRAESTRUCTURA Y EQUIPAMIENTOS LOCALES, 2020 (Ministerio de Política Territorial y Función Pública) <https://eiel.redsara.es/descargas/ver-encuestas?periodo=2020&cuadro=51&nivel=N&provincia=46&municipio=184>

EJES DE ACTUACIÓN**Escuela y Educación**

I. ESCUELA, EDUCACIÓN Y CULTURA						
I.1 Formación, concienciación, orientación y enseñanza	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Promover la formación y la capacitación de “mentes” infantiles innovadoras.	X					X
<u>Objetivo 2:</u> Implementar píldoras formativas complementarias para sensibilizar en valores de cohesión, inclusión, igualdad y de desarrollo integral de la infancia y la adolescencia	X	X		X		X
<u>Objetivo 3:</u> Reforzar la formación complementaria de los profesionales docentes de los diferentes centros educativos del municipio			X	X	X	X
<u>Objetivo 4:</u> Promover que las ratios por aula en los diferentes centros de enseñanza atiendan a criterios de calidad formativa.	X	X		X	X	X
I.2 Redes y colaboración entre agentes sociales e institucionales del sector educativo	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Fomentar las redes de colaboración social, institucional y educativa.	X	X	X			X
<u>Objetivo 2:</u> Incentivar actividades al aire libre en espacios públicos del municipio en horario lectivo	X	X		X	X	X

I. ESCUELA, EDUCACIÓN Y CULTURA						
I.3 Socialización, cohesión, solidaridad y tolerancia en el ámbito educativo.	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
OBJETIVOS DE ACCIÓN:						
<u>Objetivo 1:</u> Habilitar, promover y reforzar recursos, servicios y actividades que mejore el buen clima de convivencia entre el alumnado.	X	X	X	X		X
<u>Objetivo 2:</u> Facilitar el acceso a las actividades extraescolares a todas las familias con independencia de su situación socioeconómica.	X	X	X	X		
<u>Objetivo 3:</u> Adaptar los juegos y las actividades de tiempo libre de los centros de enseñanza al interés de los diferentes grupos de edad que conviven en un mismo centro.	X	X		X	X	
<u>Objetivo 4:</u> Promover iniciativas que garanticen las buenas relaciones entre alumnado y profesorado.	X	X	X	X	X	
<u>Objetivo 5:</u> Promover la aplicación de ayudas económicas a familias para servicios de comedor, transporte, libros.			X			X
<u>Objetivo 6:</u> Realizar campañas de sensibilización en coordinación con todos los centros educativos del municipio.	X	X	X			X

I. ESCUELA, EDUCACIÓN Y CULTURA						
I.4 Infraestructuras, equipamientos y servicios en los centros de enseñanza	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Renovar mobiliario y equipamientos en estado de degradación y mal estado de los diferentes centros educativos.	X	X	X		X	X
<u>Objetivo 2:</u> Instalar zonas de aparcamiento para bicicletas en los diferentes centros educativos de enseñanza primaria y secundaria.	X	X	X	X	X	
<u>Objetivo 3:</u> Eliminar barreras arquitectónicas y habilitar la accesibilidad en todos los centros educativos del municipio	X	X	X	X	X	
I.5 La participación infanto-juvenil en contextos socio-educativos	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Promover la creación de espacios participativos y deliberativos en el ámbito educativo para mejorar y optimizar recursos de forma colaborativa	X	X		X	X	X
<u>Objetivo 2:</u> Programar nuevas actividades formativas a partir de la consulta a la infancia y la adolescencia.	X	X		X		X
<u>Objetivo 3:</u> Elaborar una consulta ciudadana específica sobre la necesidad de incluir nuevas ofertas formativas de FP y Bachillerato.			X			X

Cultura

I.6 Las escuelas de música como espacio cultural preferente	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Fomentar de la educación artística (música, canto, baile)	X	X	X	X		X
<u>Objetivo 2:</u> Mejorar las instalaciones de las escuelas de música.	X	X	X			X
I.7 Ampliación, diversificación y fomento de la oferta cultural infanto-juvenil	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Aumentar y diversificar el número de actividades culturales dirigidas a la infancia y a la adolescencia.	X	X		X	X	X
<u>Objetivo 2:</u> Fomentar la cultura en general y despertar el interés por la misma en la infancia y la adolescencia.	X	X	X			X
<u>Objetivo 3:</u> Acercar a los barrios la oferta y actividades culturales dirigidas a la infancia y a la adolescencia.	X	X				X
<u>Objetivo 4:</u> Facilitar y promover el acceso a la oferta cultural y la participación en actividades culturales de niños, niñas y adolescentes que provienen de familias con escasos recursos económicos.	X	X	X	X		X

I.8 Instalaciones, espacios culturales y de entretenimiento dirigidos a la infancia y la adolescencia.	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Ampliar el número de bibliotecas y mejorar las instalaciones de las ya existentes (iluminación, renovación de contenidos...)	X	X	X	X		X
<u>Objetivo 2:</u> Innovar en la creación de museos de interés común y acceso económico para la infancia, adolescencia y los adultos, para visitar en familia o con amigos.	X	X	X		X	
<u>Objetivo 3:</u> Realizar salidas escolares y visitas guiadas a lugares de interés cultural (museos, arquitectura local, etc.)	X	X	X	X		X
<u>Objetivo 4:</u> Llevar a cabo exposiciones juveniles de arte urbano, participativo e interactivo.	X	X	X			X
I.9 Atención específica a la oferta cultural dirigida a la infancia y a la adolescencia y la diversidad funcional	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Eliminar cualquier barrera arquitectónica que dificulte el acceso a instalaciones culturales.	X	X				X
<u>Objetivo 2:</u> Fomentar y crear actividades culturales (teatro, exposiciones, etc.) adaptadas a la diversidad funcional.	X	X	X			X

LÍNEA ESTRATÉGICA II. SALUD PÚBLICA, HÁBITOS SALUDABLES Y ACTIVIDADES DEPORTIVAS

DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN

Sociología, Salud y Tiempo: un marco de políticas públicas pendiente

La apuesta por llegar a ser un municipio saludable es uno de los aspectos que están siendo valorados al alza por el conjunto de gobiernos y administraciones públicas europeas en las últimas décadas, tal y como muestra la Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible y los 17 Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS).

Del total de ODS, al menos 11 pueden relacionarse con la salud de la población (Puente Burgos, Peñaloza Quintero, de-Gracia-Soriano, 2019). Según la Organización Mundial de la Salud (OMS, 1946), “salud no es solo la ausencia de enfermedad, sino también es el estado de bienestar somático, psicológico y social del individuo y de la colectividad”. En este sentido, un territorio saludable es, siguiendo a Puente Burgos *et al.*, aquel en el cual su población, singular y colectiva, “buscan mejorar sus condiciones de vida, trabajo y cultura, bajo condiciones de relación armoniosa con el ambiente físico y natural, pero que al mismo tiempo trabajan en el mejoramiento de su convivencia y solidaridad, con criterios democráticos” (2019).

En el caso de Ontinyent, los datos reflejan una sólida infraestructura de salud y deporte, tal y como muestran los datos recabados del municipio. Sin embargo, es más costoso encontrar en este momento, otros elementos que puedan definirlo como territorio saludable. No obstante, la apuesta municipal por desarrollar procesos participativos (como en el actual Plan de Infancia, o el anterior Plan de Juventud), muestra una intencionalidad que apunta en esa dirección.

Atendiendo a los datos primarios obtenidos en el proceso de esta investigación, la educación y la salud mental de la población infantil y adolescente son dos aspectos sobre los que debería actuar el gobierno local de forma prioritaria, según la población adulta de

Ontinyent. La consulta ciudadana realizada indica que estos aspectos, entre otros, deben ser considerados por el Ayuntamiento como importantes y prioritarios en el desarrollo de políticas públicas dirigidas hacia la población más joven.

	Media
Educación	9,16
Salud mental	9,07
Medioambiente	8,96
Ocio y tiempo libre	8,95
Cultura	8,84
Entorno urbano y espacio público	8,82
Deportes	8,73
Empleo	8,56
Participación ciudadana	8,53
Asociacionismo y cooperación	8,29
Género	8,28
Transporte	8,23
Acceso y uso de tecnologías (TIC)	8,14
Redes sociales	7,71

Pero desde la infancia y la adolescencia también ocurre esta demanda, particularmente la que concierne a la relación entre salud y tiempo. La presión del tiempo es sentida desde edades tempranas (de-Gracia-Soriano, 2021).

A partir de los talleres y la emisión de preguntas muy genéricas como ¿qué tal lo pasáis en el colegio? se iba indagando en las experiencias de las y los integrantes del grupo y debatiendo sobre algunas cuestiones de interés para esta investigación.

Los resultados obtenidos apuntan a que las y los estudiantes, incluidos los más jóvenes, señalan tres ejes estratégicos que coinciden con temas recurrentes en los debates teóricos tratados desde la sociología del tiempo (Beriaín, 2008, Rosa, 2011; Ramos, 2014; Vostal, 2015): convivencia, conciliación y escuela; el descanso; y la salud mental.

El valor por el tiempo libre, por estar con las personas que les importan, por hacer las cosas bien, por poder descansar, por preocuparse por los demás... parece indicar, por un lado, cierto ideal o ideario sociotemporal. Por otro lado, el hecho de que lo verbalicen y defiendan puede estar indicando que se está empezando a ver amenazado dicho ideal.

Todos estos elementos están dando cuenta de que para la población infantil y adolescente de este municipio, el ideal sociotemporal está más cerca de la tranquilidad que de la aceleración. También muestran lo familiarizados que están, desde edades tempranas, con conceptos como el deber (a través de los deberes, evidentemente), las obligaciones (muchos refieren a las actividades extraescolares) el estrés, las adicciones (principalmente a juegos, en población adolescente) o el tiempo libre.

Aunque no suelen utilizar estos conceptos, hacen referencia continua a sus significados a través de expresiones como: tengo que, me agobia, están enganchados, tiempo para...

Todo esto, como ya se ha advertido desde algunos ayuntamientos, sugiere la necesidad de prestar atención, a través de observatorios sociológicos del tiempo, a las experiencias y vivencias sociotemporales que tiene la ciudadanía. Entre otros motivos, debido a que éstas se encuentran en el centro del bienestar cotidiano contemporáneo y de la salud, física y mental (de-Gracia-Soriano, 2021).

Respecto a los datos secundarios recabados a nivel municipal, se observa que en el área de salud, las 35.347 personas empadronadas cuentan con tres centros de salud, un centro de especialidades y un Hospital General. Además, el municipio cuenta con un centro de salud mental, un centro de salud sexual y reproductiva y una unidad de odontología preventiva.

Por otro lado, Ontinyent tiene 13 centros enfocados al bienestar social dirigidos a cinco colectivos: menores, mayores, mujeres, personas con discapacidad, personas con enfermedad mental.

CENTROS DE BIENESTAR SOCIAL

Menor

- Centro de Día de Apoyo Convivencial y Educativo Cáritas Maria Nadal (Sambori)
- Centro de Día de Inserción Sociolaboral de Menores el Rogle

Mujer

- Centre Infodona de Ontinyent

Personas con Discapacidad

- Centro de Día "Caixa Ontinyent"
- Centro Ocupacional d'Ontinyent "José Antonio Bodoque"
- Vivienda Tutelada Trevol i "Gomis"

Personas con Enfermedad Mental

- Centro de Rehabilitación e Integración Social (CRIS)

Personas Mayores

- CEAM Ontinyent
- Centro de Día para Personas Mayores Dependientes Caixa-Ontinyent
- Centro de Día para Personas Mayores Dependientes la Saleta Ontinyent
- Residencia para Personas Mayores Dependientes Nuestra Señora de los Dolores
- Residència P.M.D. C.G. la Saleta Ontinyent
- Residencia P.M.D. San Francisco Ontinyent

Fuente: Conselleria de Benestar Social

Respecto a las infraestructuras deportivas, analizadas a través de los espacios que Ontinyent tiene para este fin, se observa una alta oferta disponible para sus habitantes, tal y como puede observarse en la siguiente tabla. En total, el municipio cuenta con 101 espacios dedicados a este tipo de actividades, lo cual indica cierto valor de oportunidad para el desarrollo de actividades físicas.

	Número
Áreas de actividad terrestre	4
Campo de fútbol	4
Campo de tiro	2
Carriles de bicicleta	1
Circuitos de motor	1
Espacios pequeños y no reglamentados	13
Frontones y pabellones con frontón	3
Otros campos	2
Otros espacios deportivos	29
Piscina	3
Pista de atletismo	1
Pista de tenis	2
Pistas de squash	1
Pistas y pabellones polideportivos	15
Salas	20

Respecto a los hábitos saludables, cabe destacar que desde que se inició el confinamiento de marzo de 2020, el Ayuntamiento ha promovido un Plan Deportivo con clases virtuales con el objetivo de promover la actividad física de la población y apoyar a los profesionales del deporte, según el periódico Loclar (2020).

Por último, tomando como referencia el Plan de Juventud de Ontinyent, es necesario destacar que en los resultados de este informe apuntan a que la población joven del municipio tiene algunas opiniones y demandas que podrían mejorar la situación actual respecto a ciertos hábitos saludables, así como a aquellos relacionados con la actividad y salud, física y mental. De forma concreta, las y los jóvenes que participaron en dicho Plan, señalaron que:

- Existe una situación de sedentarismo generalizada entre la juventud del municipio.
- Se desconoce qué son hábitos saludables en materia de alimentación.
- Se está produciendo un incremento notable de jóvenes que participan en juegos de apuesta con carácter adictivo.
- La formación de los entrenadores deportivos sobre primeros auxilios y uso de desfibriladores es insuficiente.
- El acceso a la información sobre la sexualidad es escasa, haciéndose uso de fuentes pornográficas para su aprendizaje.

CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS

Debilidades	Fortalezas
<ul style="list-style-type: none"> • Todos los grupos de edad manifiestan escasez de tiempo para las cosas que les importan. • Relación de dependencia con las TIC. • Presencia de narrativas sobre el estrés desde edades muy tempranas. • Alta exposición a • Ausencia de formación sobre hábitos y prácticas alimentarias y de consumo saludables. • Tensión por el espacio compartido: unas cohortes de edad se sienten <i>invadidas</i> por las otras. • Carencia de prácticas inclusivas intergeneracionales. • Es necesario facilitar el uso y acceso a instalaciones deportivas acordes a las necesidades infantiles y juveniles. • Conductas adictivas desde edades tempranas. • Se demanda más formación sexual saludable: sobre el propio sujeto y en las relaciones afectivo-sexuales. • Manifestación de la existencia de violencia física y simbólica: género y generacional. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Jocs escolars</i>. Programa para el fomento de la práctica deportiva, a través del cual los alumnos de Ontinyent pueden practicar un deporte y competir a distintos niveles. Los deportes practicables son: Ajedrez, fútbol 7, judo, atletismo, gimnasia rítmica, básquetaball, pingpong, fútbol sala, ciclismo y voleibol • <i>Escoles esportives</i>. Recurso para la introducción a la actividad deportiva en: PingPong, ciclismo, atletismo, gimnasia rítmica, básquetaball, pelota valenciana, karate, kung-fu, judo, tenis y pelota de salón. • <i>Servei d'assessorament psicosexual</i>. Centro de asesoramiento especializados, donde se dan charlas sobre anatomía y fisiología de las enfermedades de transmisión sexual, así como dando servicios de planificación y orientación sexual. El ayuntamiento aporta sexólogo/a y material ilustrativo. • <i>Unitat de prevenció de conductes adictives</i>. Servicio público comarcal ofrecido desde la Mancomunidad. Se gestiona información, orientación y asesoramiento, además de ejecutarse programas de prevención de la drogodependencia para escolares y de sensibilización. Se utilizan charlas, conferencias, foros de discusión, cineforum, jornadas, seminarios y formación continua a progenitores, profesores y monitores. El servicio cuenta con dos psicólogos especializados. • <i>Atenció a L'Infant</i>. Servicio adscrito a los centros de salud. Se realizan programas y actividades para la vacunación, seguimiento de desarrollo antropométrico, consejos sobre lactancia, programa de mejora en alimentación y nutrición, prevención de accidentes, desarrollo psicomotor, detección precoz de deficiencias visuales, programa de salud escolar, curas y tratamientos de heridas, consejos sobre la menarquia y seguimiento de patologías crónicas.

EJES DE ACTUACIÓN

II. SALUD PÚBLICA, HÁBITOS SALUDABLES Y ACTIVIDADES DEPORTIVAS						
EJE DE ACTUACIÓN: II.1 Convivencia, conciliación y escuela	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Reducir la carga de deberes para garantizar la disposición de tiempo libre.	X	X	X	X		X
<u>Objetivo 2:</u> Respetar y hacer respetar los tiempos para estar en familia	X	X	X	X		X
<u>Objetivo 3:</u> Mejorar la organización de la agenda de exámenes para garantizar tiempo suficiente para un buen estudio de materias.	X	X		X	X	
<u>Objetivo 4:</u> Respetar y promover el respeto por la voluntad de hacer o no hacer actividades	X	X			X	
EJE DE ACTUACIÓN: II.2 Descanso y vacaciones	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Favorecer fines de semana de tres días para poder descansar.	X			X		
<u>Objetivo 2:</u> Implementar más tiempos de descanso y desconexión entre clase.	X	X		X	X	
<u>Objetivo 3:</u> Mejorar la distribución de la carga lectiva durante el curso, evitando la concentración en el periodo previo a las vacaciones de verano.	X			X		

II. SALUD PÚBLICA, HÁBITOS SALUDABLES Y ACTIVIDADES DEPORTIVAS						
EJE DE ACTUACIÓN: II.3 Salud mental	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
OBJETIVOS DE ACCIÓN:						
<u>Objetivo 1:</u> Contribuir de forma activa a la reducción de sensación de estrés derivada del estilo de vida que genera el sistema educativo y la ocupación constante.	X	X		X	X	
<u>Objetivo 2:</u> Promover tiempos para el descanso, la desconexión y el tiempo libre.	X	X		X		X
<u>Objetivo 3:</u> Promover más actividad física para la liberación del estrés.	X	X	X	X		
<u>Objetivo 4:</u> Prestar atención a las adicciones en población infantil y adolescente, especialmente las vinculadas a las TIC y a los juegos de apuesta.	X	X	X		X	
<u>Objetivo 5:</u> Aumentar el control sobre las casas de apuesta y el cumplimiento de la ley respecto a la edad de juego.		X			X	
<u>Objetivo 6:</u> Crear una aplicación que apague el móvil tras un determinado tiempo de actividad.	X	X		X		
<u>Objetivo 7:</u> Promover la atención psicológica para adolescentes.		X			X	X
EJE DE ACTUACIÓN: II.4 Observatorio sociológico de usos del tiempo	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Habilitar un observatorio sociológico de usos del tiempo para identificar y diagnosticar problemas relacionados con la experiencia y vivencia del tiempo de la población de Ontinyent.	X	X	X	X*	X*	X*

* Análisis deductivo del equipo de investigación a partir de los comentarios y dinámicas del proceso.

LÍNEA ESTRATÉGICA III. OCIO, TIEMPO LIBRE Y COHESIÓN FAMILIAR

DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN

Las Familias y los hogares de Ontinyent: una aproximación descriptiva a su composición

Según la Convención sobre los Derechos del Niño (1989) la familia es el medio natural para el crecimiento y el bienestar de todos sus miembros, y en particular de los niños y las niñas. En los últimos años, los núcleos familiares han experimentado numerosos cambios generadores de nuevas y diversas formas familiares; a pesar de lo cual, el núcleo familiar continúa siendo un elemento central en el desarrollo de la infancia y la adolescencia.

En este apartado se analizan datos relacionados con la estructura y composición de las unidades familiares y de los hogares de Ontinyent, así como de las viviendas censadas en el municipio y sus características. Con este fin, se ha utilizado como fuente principal el Censo de Población y Vivienda de 2011, siendo ésta una herramienta óptima para discernir las diferencias pormenorizadas entre los hogares del municipio y su provincia. Se trata de una primera aproximación descriptiva, siendo conscientes de la falta de actualización de dicha fuente.

Más de la mitad de las familias residentes en Ontinyent, a fecha de 2011, estaba compuesta por una pareja con hijo/s y/o hija/s (58,3%), dato este que supera en 5 puntos la media provincial de núcleos familiares con la misma composición (52,2%). Por el contrario, el porcentaje de familias compuestas

por dos adultos sin hijos/as para el municipio es menor que para la provincia (30% en Ontinyent, 31,5% en la provincia de Valencia). Las cifras de familias monoparentales compuestas por una madre con hijo/s y/o hija/s (8,7%) supera a las de un padre con hijo/s y/o hija/s (2,8%), aunque ambos tipos de familia tienen una baja representación en el conjunto de familias de Ontinyent, al igual que sucede en la provincia de Valencia. No obstante, los datos provinciales de este tipo de familias superan en casi cuatro puntos porcentuales a los del municipio, el 12,6% de las familias de la provincia de Valencia están compuestas por una madre con hijo/s y/o hija/s y el 3,7% de padre con hijo/s y/o hija/s.

El 51,9% de los hogares de Ontinyent lo conforman uno (22,7%) o dos convivientes (29,2%). El 48,1% restante se divide entre hogares en los que conviven 3 personas (21,2%), 4 personas (20,7%), 5 personas (4,6%) y 6 o más personas (1,7%). Por ello, se estima que alrededor de una cuarta parte de los hogares del municipio podrían estar compuestos por familias numerosas (en el gráfico anterior se observa con claridad esta afirmación).

Familias según tipo de núcleo familiar, 2011 (Unidades: núcleos familiares)				
	Ontinyent	%	Prov. Valencia	%
Pareja sin hijos	3.223	30,2%	238.322	31,5%
Pareja con hijos	6.213	58,3%	394.695	52,2%
Padre con hijos	296	2,8%	27.588	3,7%
Madre con hijos	928	8,7%	95.074	12,6%
Total (núcleos familiares)	10.660	100,0%	755.679	100,0%
Fuente: Instituto Nacional de Estadística. Censos de Población y Viviendas 2011. Parejas y núcleos				
Hogares según su tamaño, 2011 (Unidades: hogares)				
	Ontinyent	%	Prov. Valencia	%
1 persona	3.219	22,7%	248.346	24,5%
2 persona	4.141	29,2%	299.523	29,5%
3 persona	3.005	21,2%	229.875	22,7%
4 persona	2.935	20,7%	184.997	18,2%
5 persona	651	4,6%	38.603	3,8%
6 persona	238	1,7%	13.314	1,3%
Total (hogares)	14.189	100,0%	1.014.658	100,0%
Fuente: Instituto Nacional de Estadística. Censos de Población y Viviendas 2011. Parejas y núcleos				

Si se comparan estos datos con las proporciones para la provincia de Valencia se observa que en ambos territorios se sigue la misma tendencia, aunque con una apreciación significativa: los porcentajes provinciales son algo mayores que los locales cuanto menor es el tamaño del hogar y, por el contrario, varios puntos menores cuanto mayor es el tamaño del hogar. En términos relativos se confirma que Ontinyent es un municipio que responde a una mayor estructura de hogares medianos y grandes, en relación con la media provincial.

Aspectos debilitadores de la cohesión familiar en Ontinyent

Para identificar características, elementos y aspectos que afectan de forma directa al desarrollo integral y a la cohesión de las familias del municipio, se ha recurrido a la información cualitativa que han proporcionado los mismos niños, niñas y adolescentes de la localidad, así como las familias. En este capítulo se recoge aquello que más destacan cuando se les pregunta, directamente, sobre la cohesión en el ámbito familiar o, indirectamente, acerca de situaciones vinculadas a su ámbito familiar. Si bien el resultado podría extrapolarse a otros ámbitos territoriales, lo cierto es que son la expresión directa de personas que conviven en Ontinyent. Los aspectos debilitadores más característicos serían los siguientes:

Falta de espacios públicos para pasar y disfrutar en familia.

El hecho de carecer de alternativas de “ocio en familia” provoca un descontento generalizado, tanto por parte de la infancia como de las personas adultas. Más allá de todo lo relativo al hogar, las familias demandan disponer de una oferta amplia y variada para poder disfrutar de actividades en familia en lugares públicos del municipio. Muchos de los niños y las niñas que intervinieron coincidían en que, la mayoría de los fines de semana, solían marcharse con sus familias fuera del pueblo. En consecuencia, algunas de las demandas se enfocan a la idea de disponer de lugares en los que poder pernoctar fuera de la vivienda habitual, siendo ésta una de las actividades que más entusiasmo al público infantil (ej: campings en familia, albergues, etc.). Por otra parte, los resultados de la encuesta a personas adultas no reflejan un

descontento generalizado y amplio sobre los espacios familiares existentes. Se trata de un recurso con una valoración “buena” del 41,9%,” excelente” del 7,8% y “mala o muy mala” tan solo del 26,6% (el restante no muestra ninguna opinión). El entorno paisajístico y ambiental que rodea el término municipal de Ontinyent reúne unas condiciones muy positivas para el desarrollo de actividades, es, según las personas encuestadas, uno de los recursos mejor valorados y de lo más frecuentados por las familias de Ontinyent.

Carecer de tiempo suficiente para pasar y disfrutar en familia.

Poseer o no de equipamientos, espacios o alternativas para disfrutar de actividades en familia pasaría a un segundo plano si no se dispone de tiempo suficiente para tal efecto. Así lo reconocen los propios niños y niñas, coincidiendo en que uno de los aspectos que más echan en falta es el “tiempo libre”. Por su condición de público infantil, entienden que deberían dedicarle más tiempo a actividades “no obligatorias”, aunque lo más llamativo es que apuntan expresamente a aspectos sustanciales como la falta de tiempo libre de sus progenitores. Las horas dedicadas a la actividad laboral suponen, para muchas familias, un verdadero hándicap en el marco de las relaciones intrafamiliares. Los grupos de niños y niñas que participaron en los talleres tuvieron la oportunidad de debatir sobre este tema, aportando visiones y perspectivas de elevado interés. En parte, dependía del grado de autonomía y flexibilidad laboral de sus familias, es decir, las demandas eran más explícitas si sus padres tenían una rigidez y limitación horaria mayor. Algunos niños y niñas llegaron a expresar que preferían ir al cole acompañados “porque, de esta forma, podemos pasar más tiempo con nuestros padres”, señala uno de ellos. Se trata, sin duda, de un aspecto que sugiere una reflexión profunda a nivel social y cultural, y, sobre todo, confirma la tesis de que la infancia es un colectivo que deberá ser escuchado a la hora de redefinir dimensiones estructurales como la reducción de la jornada laboral, la conciliación y/o el teletrabajo.

El rol subalterno de la infancia en el contexto familiar.

A la hora de justificar los derechos de la infancia (ver Fundamentación teórica de los Derechos de la Infancia en los contextos locales), es preciso observar el papel que desempeña este grupo en las dinámicas intrafamiliares. Se trata de un asunto un tanto complejo por sus características de “esfera privada”, aunque los testimonios de sus protagonistas facilitan la comprensión del fenómeno. A través de los talleres participativos, los niños y niñas estuvieron debatiendo sobre el grado de “consideración” que se les otorgaba en sus respectivos núcleos familiares. Coincidían que, en determinadas situaciones, sí que se les concede la posibilidad de elegir las actividades de ocio, sin embargo, la opinión es radicalmente opuesta cuando se están tratando “asuntos serios”: “cuando están hablando de temas serios, nuestra opinión no se tiene en cuenta”, afirma uno de los niños que participaron en el taller. Reflexionando llegan a la conclusión de que, por su condición de niño o niña, están al servicio de la voluntad de sus padres y, por consiguiente, asumen un rol subalterno en su contexto familiar. Por consiguiente, estos hechos añaden nuevos horizontes a seguir explorando. A continuación, se incluye un fragmento de una experiencia registrada en uno de los talleres participativos:

“Otro niño (el menos participativo en el debate) comenta que él es el único en casa que entiende de tecnología, y que todo lo relacionado con eso se lo preguntan a él, siente que su criterio es muy valorado en ese aspecto”.

La intervención de este niño abre nuevas preguntas de investigación acerca de la brecha digital y las relaciones intrafamiliares; por ejemplo: en aquellas familias con un desconocimiento generalizado de las TIC, ¿desempeñan los niños (¿y niñas?) una posición dominante en los temas relacionados con las tecnologías digitales? De ser así ¿Qué problemas puede implicar esta dominancia cara al desarrollo de hábitos problemáticos debido a la falta de concienciación y supervisión paternal?

Las actividades de ocio y tiempo libre en la etapa infantil y adolescente

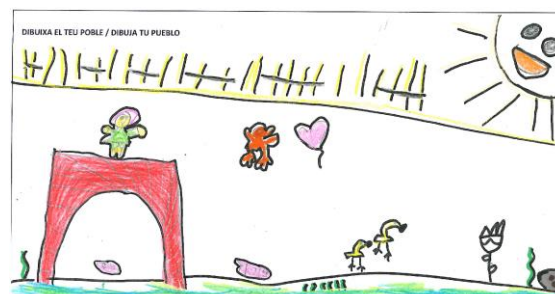
Los intereses sobre las prácticas de ocio y tiempo libre varían circunstancialmente en función de la edad, por ello, en los siguientes párrafos se realizará una distinción específica entre la etapa infantil y la fase adolescente. Del mismo modo que en el apartado anterior, lo que se presenta es el resultado cualitativo de las dinámicas participativas y la consulta ciudadana.

INFANCIA (8-12 años)

Decía Francesco Tonucci que “son los adultos quienes indican qué juegos debe haber para los niños en estos espacios [lugares públicos]” (2015: 35). Lejos de esta realidad, cuando a la infancia se le consulta sobre sus intereses, la primera reacción es de incredulidad. Pero, seguidamente, se ponen “manos a la obra” y plantean una retahíla de propuestas y quejas sobre diferentes aspectos que le gustaría cambiar en materia de ocio, juego y tiempo libre, entre otros asuntos. Con el objetivo de conocer las particularidades de la infancia en el contexto local de Ontinyent, se ha llegado a la siguiente síntesis de resultados:

Una infancia que valora positivamente las actividades de ocio al aire libre y en espacio naturales.

En el capítulo anterior se ha hecho énfasis en la necesidad de disfrutar en familia de los espacios naturales, paisajísticos y al aire libre que ofrece el término municipal de Ontinyent y sus alrededores. Todo ello conecta con los testimonios de los niños y niñas al hacer referencia a sus preferencias a la hora de realizar actividades de ocio y tiempo libre.

Salir a la montaña, hacer senderismo o visitar el Pou Clar, serían algunas de ellas. No cabe duda de que las condiciones paisajísticas y ambientales de una ciudad como Ontinyent

favorecen e incentivan la asociación estrecha con el medio natural desde edades tempranas.

Este hecho explica que, en el Concurso de Dibujos (ver Metodología), casi la mayoría de niños y niñas entre 4 y 6 años decidiera pintar un dibujo que estuviera relacionado con un espacio natural de Ontinyent (prevalencia del Pou Clar), solo por detrás de los Puentes del pueblo.

Los parques como principal oferta de ocio para su grupo de edad.

La valoración que realizan los más pequeños acerca de la cantidad de parques públicos es, en líneas generales, positiva. Más allá de sus características a mejorar (cuestión que se tratará en la IV Línea Estratégica), lo que más destacan es el elevado protagonismo que tienen estos lugares comunes en sus vidas. Es el principal lugar de reunión y encuentro entre sus iguales en horario no escolar. El juego es la actividad principal y, a través de él, se generan interesantes dinámicas de socialización. Cuando se les pregunta por este tema, se convierten en auténticos planificadores urbanos con capacidad para definir –resaltando cada detalle–, todos los cambios, remodelaciones o adaptaciones a tener en cuenta: limpieza, adaptación de columpios, relaciones de conflicto entre niños y adolescentes, etc. [en el Diagnóstico de la Línea Estratégica IV. Espacio Urbano y Concienciación Ambiental, se abarca en profundidad esta cuestión].

La adaptación de las películas de cine a los gustos e intereses de la infancia.

El cine es una de las alternativas de ocio más atractivas para los más pequeños. Aunque la regularidad no es la misma que, por ejemplo, acudir a los parques municipales, no por ello deja de ser una actividad menos atractiva. Para la mayoría de niños y niñas del pueblo, es una práctica muy habitual asistir a estos lugares acompañados de sus respectivos grupos de amigos y/o amigas. Tener cerca salas de cine en las que se proyectan películas de estreno es una característica muy bien valorada. Sin embargo, muchos y muchas plantean que no se les ofrecen suficientes películas orientadas a sus gustos e intereses. El asunto particular de “las pelis de estreno” no son, a priori, competencia

de la administración local, y, además, dependen en gran medida del periodo estival (en verano se proyectan más películas dirigidas al público infantil), así como de la empresa privada propietaria del recurso. Aunque no por ello se trata de un asunto que se deba obviar y dejar de incluir en el presente informe.

La ausencia de áreas recreativas equipadas con juegos y accesorios orientados a su edad.

Otra de las demandas que plantea el público infantil es la creación de nuevos espacios y áreas recreativas en los que se incluyan equipamientos orientados a, por ejemplo, juegos de mesa, máquinas recreativas, videojuegos grupales u otros accesorios de esta índole. En definitiva, echan en falta un “refugio del juego”, es decir, un espacio cerrado donde se les ofrezca la posibilidad de encontrarse con su grupo de amigos y/o amigas y deleitarse con una tipología de juegos que sean de su interés. Por lo tanto, se concluye que, en este sentido, es deber de la administración pública ofrecer espacios públicos y gratuitos que fomenten la autonomía, la diversión y la socialización de los más pequeños. De este modo, en contra de algunas de las creencias más extendidas, desde sus perspectivas resulta preferible el juego grupal o colectivo frente a las alternativas que suponen el aislamiento.

ADOLESCENCIA (13-18 años)

Un hecho muy común cuando se habla de población adolescente es hacerlo en términos peyorativos y excluyentes. A veces ellos mismos tienen la sensación de “molestar”, no se encuentran cómodos en ningún lugar, por lo que recurren a constituir formas propias de relacionarse. “Ser adolescente no es fácil”, repiten una y otra vez. Además, persiste el miedo a preguntarles sobre sus intereses, ya que, según apuntan algunas mentes retrógradas, no tienen forjada una personalidad marcada y todavía estarían en fase de “maduración”. Por su parte, los Planes de Infancia y Adolescencia –como el actual–, sirven para romper esta clase de mitos y verificar que necesitan expresarse libremente sobre una cantidad ingente de temas que son de su interés. No obstante, la visión adulta no se debe omitir, más bien se ha de considerar una perspectiva complementaria. En consecuencia,

lo que se presenta a continuación es el resultado de las aportaciones que realizaron los jóvenes en los talleres participativos, así como de la población adulta a través de la consulta online; todo ello en el campo temático del ocio y el tiempo libre. A continuación, se describen algunos de los resultados más significativos:

La ausencia de alternativas lúdico-festivas y de ocio en la etapa adolescente.

Algunos adolescentes coinciden en que se encuentran en una situación de “desamparo lúdico-festivo”. Esto significa, según sus propias palabras, que están en una edad en la que su voluntad a la hora de “salir de fiesta” y transitar espacios de ocio nocturno (pubs, discotecas...) no se satisface a efectos legales y sociales. Al no haber cumplido la mayoría de edad, no se les permite la entrada a discotecas y, además, se les ofrecen pocas alternativas que les resulten atractivas. Este hecho es uno de los factores causales que explicaría, tal y como señalan las familias y los propios jóvenes, la generalización del “botellón” como medio a su alcance. Por su parte, este último es un problema que preocupa sobremanera a la mayoría de las familias del municipio con hijos e hijas adolescentes. “Los jóvenes necesitan zonas dónde divertirse, montar algún espacio en el que se les ofrezca refrescos para que ellos también puedan disfrutar, sin necesidad de hacer botellones”, apunta una de las mujeres adultas que participaron en la consulta. De la misma se recoge que el 64,3% de los encuestados valora negativamente la oferta de locales de ocio que existirían en la actualidad dirigida al colectivo adolescente (solo el 27,8% lo ha valorado bien o muy bien). Se concluye, en consecuencia, que Ontinyent es una localidad que carece de espacios de ocio en el que la población más joven (adolescentes entre ellos) tenga la oportunidad de reunirse y compartir durante todo el año experiencias lúdico-festivas de interés.

La exposición a la adicción por el juego desde edades tempranas.

La adicción a las apuestas deportivas y a las máquinas recreativas (“tragaperras”) es un secreto a voces entre la población más joven. En los talleres han hablado abiertamente sobre este tema y reconocen el elevado nivel de

adicción que existe entre su grupo de iguales (especialmente por parte de los chicos). Este es uno de los temas que se recogieron en el I Plan de Juventud de Ontinyent (2020-2024) y que, para el presente informe de infancia y adolescencia, también se identifica con claridad. Es una problemática compleja, que afecta a una proporción elevada de jóvenes en todo el país, y que, en Ontinyent, es un hecho cada vez más extendido. Otra característica a destacar es la falta de información pormenorizada sobre este asunto. Algunos chicos jóvenes reconocen abiertamente que le dedican parte de su tiempo de ocio a los juegos de azar, sin embargo, la administración local no dispone de ningún estudio pormenorizado que identifique de forma rigurosa y certera el nivel de gravedad del asunto.

El desinterés generalizado de los adolescentes por la oferta comercial del municipio.

El resultado que ha emanado de los talleres con relación a la oferta comercial que se pone a disposición del público adolescente es de una perseverante queja y malestar a tal efecto. ¿No hay comercios suficientes o lo que hay no cumplen con las expectativas de los adolescentes? La segunda opción es la respuesta más recurrida, al mismo tiempo que destacan que las prácticas como “ir de tienda con sus amigos y/ amigas” es una de las modalidades de ocio que más suelen frecuentar (se ha observado que es una práctica que se reproduce con mayor intensidad entre las chicas). Lo que a priori podría interpretarse como una demanda característica de su grupo de edad, y no tanto un asunto con el que coincidiría la población adulta, ésta deja de ser una reflexión plausible al ponerlo en relación con los resultados de la consulta ciudadana. La valoración que realizan las familias sobre la oferta comercial que tendría a disposición los grupos de adolescentes es ambigua, el 49% de los encuestados la calificaría como “mal” y el 45,3% habría respondido como “bien”. Este dato vendría a confirmar que una alta proporción de familias corroboraron la tesis mantenida por la mayoría de los adolescentes en los talleres participativos.

¿Qué hacemos este finde? Una pregunta con respuesta en blanco para muchos adolescentes.

Sorprende el desánimo con el que relatan su actividad los fines de semana en el pueblo. La rutina y la falta de alternativas son, posiblemente, las dos descripciones más recurrentes a la hora de relatar cómo son la mayoría de los fines de semana en su pueblo. Las limitaciones de movilidad también es un tema que les preocupa: les gustaría desplazarse a otros municipios en los que posiblemente encuentren una oferta de ocio más amplia, pero no disponen de vehículos privados y el horario del transporte público está muy condicionado. Los adultos coinciden con los más jóvenes y, además, señalan que en periodo estival y/o festivo el problema se acrecienta todavía más: “no todo el mundo tiene caseta, deberían fomentar más actividades para quedarse en el pueblo”, explica una de las mujeres que participaron en la consulta ciudadana. La oferta de ocio en la época de invierno todavía se resiente más si cabe, las actividades al aire libre se reducen sustancialmente y los espacios de reunión de los adolescentes también se ven constreñidos. Algunas propuestas apuntan a la posibilidad de facilitar locales públicos para que los grupos de adolescentes puedan reunirse en un ambiente tranquilo, apacible y sin tener que pasar frío (una cuestión que no es baladí en un territorio como Ontinyent). Que recuperen la ilusión por quedarse en el pueblo es un objetivo de urgencia que deberá asumirse cuanto antes. La apatía y el malestar generalizado no pueden convertirse en las actitudes predominantes entre los más jóvenes.

Espacios de encuentro y socialización para adolescentes y jóvenes, un asunto pendiente.

Si por algo se caracteriza la población adolescente es por la necesidad del contacto físico, por relacionarse con su grupo de iguales y, sobre todo, por compartir experiencias que se recuerdan durante toda la vida. Los jóvenes de Ontinyent advierten que no harían demandas al ayuntamiento que fueran demasiado ambiciosas, más bien se conforman con tener espacios de encuentro en el que poder reunirse y “pasar el rato”, sencillamente. Cuando se les pregunta por los lugares que suelen frecuentar para “pasar el rato”, la mayoría responde que es en los parques municipales, junto a los niños y niñas y las familias que los acompañan. Son, según señalan, espacios en los que se sienten observados por la población adulta, incluso a veces se producen enfrentamientos verbales que no son del todo de su agrado. Algunas reflexiones procedentes de la consulta ciudadana irían en esta línea, señalando que la ocupación de los parques por parte de grupos de adolescentes se produce por la carencia de otros espacios en los que poder reunirse y disfrutar del tiempo de ocio. Por su parte, desde la corporación local se gestiona, y se pone a disposición de la población adolescente, el Espai Jove. Este es un recurso público que recibe la aprobación del 38% de la población consultada, mientras que es valorado negativamente por el 33,3% (proporción similar). La tónica que prevalece entre los adolescentes sería la siguiente: es un espacio poco o nada frecuentado por ellos mismos y critican la falta de equipamientos adaptados a sus intereses.

CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS

Debilidades	Fortalezas
<ul style="list-style-type: none"> • Se demanda ampliar y mejorar los espacios públicos para pasar y disfrutar en familia; • La infancia carece de tiempo suficiente para pasar y disfrutar en familia; • La infancia concluye que están al servicio de la voluntad de sus padres y, por consiguiente, asumen un rol subalterno en su contexto familiar; • Muchos niños y niñas critican el hecho de que no se les ofrecen suficientes películas orientadas a su grupo de edad; • Echan en falta un “refugio del juego”, es decir, un espacio cerrado dónde se les ofrezca la posibilidad de socializar y acceder a juegos recreativos. • Ausencia de alternativas lúdico-festivas y de ocio en la etapa adolescente. • Valoración negativa sobre la disponibilidad de locales de ocio dirigidos al público adolescente. • Altos niveles de adicción a las apuestas deportivas desde edades tempranas (a partir de la etapa adolescente). • Falta información pormenorizada en el ámbito local sobre las adicciones a los juegos de azar y a las apuestas deportivas entre el público juvenil. • Desinterés generalizado de los adolescentes por la oferta comercial del municipio. • La rutina y la falta de alternativas son situaciones que describen los adolescentes a la hora de hablar de la mayoría de los fines de semana en su pueblo. • En invierno, la actividad social al aire libre y la falta de alternativas se reduce para muchos adolescentes. • La visión de la población adolescente sobre el <i>Espai Jove</i> es que es un espacio poco o nada frecuentado por ellos mismos y critican la falta de equipamientos adaptados a sus intereses. 	<ul style="list-style-type: none"> • El entorno paisajístico y ambiental de Ontinyent reúne unas condiciones favorables para realizar actividades en familia (se trata de uno de los recursos mejor valorados); • La infancia es un colectivo que puede aportar una visión muy interesante a la hora de debatir sobre asuntos estructurales como la reducción de la jornada laboral, la conciliación y/o el teletrabajo; • Muchos niños y niñas tienen altos conocimientos en materia de nuevas tecnologías, esto les permite adquirir un rol de liderazgo a la hora de tomar decisiones importantes en su contexto familiar; • La infancia valora positivamente las actividades de ocio al aire libre y en espacios naturales; • El Pou Clar es uno de los principales espacios referentes para los niños y niñas en edades más tempranas (4-6 años). • Los parques son considerados uno de los principales recursos para el ocio y el tiempo libre en la etapa infantil; • Valoración positiva de la disponibilidad de parques públicos en todo el municipio; • Valoración positiva de la disponibilidad en el pueblo de salas de cine en las que proyectan películas de estreno.

EJES DE ACTUACIÓN

III. COHESIÓN FAMILIAR, OCIO Y TIEMPO LIBRE						
EJE DE ACTUACIÓN: III.1 Actividades a favor de la cohesión intrafamiliar	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1</u> : Promover actividades que sean de interés para las familias y sus hijos e hijas	X		X	X		X
<u>Objetivo 2</u> : Programar acciones de orientación familiar que favorezcan las buenas relaciones en los entornos familiares		X	X			X
<u>Objetivo 3</u> : Impulsar procesos de concienciación sobre la importancia del tiempo libre en contextos familiares			X	X		
<u>Objetivo 4</u> : Fomentar el rol protagonista de los niños y niñas en el ambiente familiar.	X		X	X		
EJE DE ACTUACIÓN: III.2 Los espacios naturales como garantía de ocio saludable en familia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1</u> : Garantizar el mantenimiento de los espacios naturales en los que se reúnen las familias de Ontinyent	X	X	X			X
<u>Objetivo 2</u> : Promover la existencia de nuevos espacios en el entorno paisajístico del municipio para la pernoctación (modalidad camping)	X		X	X		
<u>Objetivo 3</u> : Habilitar espacios de encuentro familiar en zonas urbanas próximas al río	X		X	X		

III. COHESIÓ FAMILIAR, OCIO Y TIEMPO LIBRE						
EJE DE ACTUACIÓN: III.3 La necesidad de rehabilitar espacios abandonados para el uso y disfrute de la infancia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1:</u> Rehabilitar edificios y zonas abandonadas y adaptarlas al interés de la infancia	X			X		
<u>Objetivo 2:</u> Desarrollar un proceso participativo infantil con el objeto de que la infancia realice propuestas para rehabilitar y dotar de nuevos usos los espacios abandonados.	X					X
<u>Objetivo 3:</u> Crear un mapeo de espacios abandonados y recursos infrutilizados en el contexto municipal de Ontinyent.	X	X	X			X
EJE DE ACTUACIÓN: III.4 El uso y disfrute de instalaciones deportivas desde el respeto, la tolerancia y la buena convivencia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1:</u> Promover campañas de concienciación a favor de un uso responsable de las instalaciones deportivas, favoreciendo el respeto y la tolerancia entre los usuarios de estas.	X	X		X		
<u>Objetivo 2:</u> Identificar situaciones y experiencias conflictivas por el uso de una misma instalación deportiva y ofrecer figuras mediadoras para la resolución del conflicto.	X	X				X
<u>Objetivo 3:</u> Incentivar la creación de programas intergeneracionales (entre distintos grupos de infancia y adolescencia) de mediación, respeto y tolerancia en los espacios comunes.	X	X				X

III. COHESIÓN FAMILIAR, OCIO Y TIEMPO LIBRE						
EJE DE ACTUACIÓN: III.5 La programación de actividades lúdicas y de ocio pensadas por y para el público infantil (cines, etc.)	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16)	Adultos
<u>Objetivo 1:</u> Promover el diseño de una programación de cine adaptada al interés de la infancia y que permanezca durante todo el año.	X			X		
<u>Objetivo 2:</u> Organizar actividades lúdicas dirigidas al público infantil con una periodicidad permanente y regular.	X			X		X
<u>Objetivo 3:</u> Desarrollar una batería de consultas periódicas dirigidas al público infantil con el fin de valorar, evaluar y proponer en materia de ocio infantil.	X					X
<u>Objetivo 4:</u> Garantizar una difusión efectiva de las actividades lúdicas infantiles para que lleguen a todas las familias del municipio.	X		X			X
EJE DE ACTUACIÓN: III.6 “Refugios del juego”. Zonas con equipamientos y complementos de juego dirigido al público infantil	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1:</u> Habilitar espacios de ocio para el público infantil, equipándolos de juegos y accesorios atractivos para los distintos grupos de edad.	X			X		X
<u>Objetivo 2:</u> Garantizar la disponibilidad y el acondicionamiento de espacios públicos para el juego durante la época estival.	X			X		X
<u>Objetivo 3:</u> Dinamizar los “Refugios del juego” con actividades dirigidas para los diferentes grupos de edad infantil.	X					X

III. COHESIÓN FAMILIAR, OCIO Y TIEMPO LIBRE						
EJE DE ACTUACIÓN: III.7 La ampliación de alternativas de ocio nocturno dirigido a la población adolescente	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1</u> : Incentivar la creación de nuevos locales de ocio nocturno adaptados al público adolescente.		X	X		X	
<u>Objetivo 2</u> : Rehabilitar y acondicionar algunos locales abandonados para el uso lúdico-festivo de los adolescentes.		X			X	
<u>Objetivo 3</u> : Promover que los locales de ocio existentes se dirijan al público adolescente durante una determinada franja horaria.		X	X		X	
<u>Objetivo 4</u> : Garantizar la seguridad en las zonas de ocio nocturno, haciendo hincapié en la prevención de la violencia de género.		X	X		X	X
EJE DE ACTUACIÓN: III.8 Los juegos de apuesta como una amenaza desde edades tempranas	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1</u> : Diseñar e implementar un Plan Integral contra la prevención y erradicación de las adicciones a los juegos de azar entre el público juvenil.		X				X
<u>Objetivo 2</u> : Promover campañas de sensibilización para advertir en las edades tempranas del peligro de los juegos de azar.	X	X			X	
<u>Objetivo 3</u> : Coordinar cursos y acciones específicas dirigidas a las familias para que identifiquen y prevengan los casos de adicción a las apuestas deportivas.			X			X

III. COHESIÓN FAMILIAR, OCIO Y TIEMPO LIBRE						
EJE DE ACTUACIÓN: III.9 Espacios de encuentro y socialización para adolescentes y jóvenes: un asunto pendiente	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1</u> : Habilitar locales públicos con recursos materiales adaptados a sus intereses.		X			X	
<u>Objetivo 2</u> : Programar actividades de encuentro de la población adolescente en las que se fomente la inclusión social y la perspectiva de género.		X			X	X
<u>Objetivo 3</u> : Ofrecer a los grupos de adolescentes una red de locales y/o espacios públicos en los que poder reunirse semanalmente.		X			X	

LÍNEA ESTRATÉGICA IV. ESPACIO URBANO Y CONCIENCIACIÓN AMBIENTAL

DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN

La organización del espacio urbano adaptado al interés de la infancia

Decía Francesco Tonnuci que “si en la ciudad se encuentran niños que juegan, que pasean por sí solos, significa que la ciudad está sana; si en la ciudad no se encuentran niños significa que la ciudad está enferma”. Esta afirmación también surge –aunque de un modo más implícito– de la voz de los propios niños y niñas que participaron en la investigación. Desde una visión crítica han descrito cuáles serían los principales problemas a los que se están enfrentando cada vez que salen a la calle. Transitar diariamente por el pueblo y observar –con esa mirada perspicaz– todo lo que acontece a su alrededor permite que se formen su propio criterio, el cual dista mucho de la perspectiva de los más adultos.

Los debates que se han ido estableciendo sobre el tema específico de “aspectos a considerar sobre la organización del espacio urbano”, han girado en torno a tres problemas de primer orden; estos serían: la saturación de los vehículos a motor, la sensación de inseguridad al transitar por algunas calles del pueblo, y las barreras arquitectónicas que limitan la movilidad. A continuación se analizan cada una de estas percepciones:

La saturación de los vehículos a motor en el espacio urbano

Los niños y niñas de Ontinyent coinciden en que lo primero que perciben al salir de sus hogares es el excesivo tránsito y saturación de los vehículos a motor (coches, fundamentalmente). En el municipio, a finales de 2019, había registrados un total de 28.692 vehículos, lo cual equivale a 8 vehículos por cada 10 habitantes; y la mayoría de estos vehículos (86%) son privados, tipo turismo, motocicleta y ciclomotor. Este escenario estaría

reproduciendo en la infancia una sensación de inseguridad, al mismo tiempo que restringe sus libertades para jugar sin miedo al aire libre. Las calles se han diseñado como un espacio de tránsito, nunca como un lugar de encuentro en el que poner en práctica el juego. Los adultos que han sido

consultados también

muestran su

oposición al acaparamiento del espacio urbano por parte de los vehículos a motor. Lo hacen advirtiendo que se le debería dar más importancia a los peatones, y, consecuentemente, promover las oportunas remodelaciones urbanas.

Otro hecho asociado a los vehículos a motor es el de la contaminación acústica y el nivel de velocidad. Los niños y niñas hacen relación a ello, pero, en este caso, señalando a un colectivo en particular: el de los jóvenes y adolescentes que van en moto. “Hacen mucho

ruido y es muy molesto, y además pasan a mucha velocidad y eso nos da miedo”, afirmaba uno de los niños en el debate.

La percepción de inseguridad en el espacio urbano.

El miedo asociado a una sensación de inseguridad es una característica atribuible a todos los grupos de edad, pero es en la infancia dónde se vislumbra con mayor claridad. Una de las preguntas directas que se les planteó fue la siguiente: ¿en qué calles del pueblo os sentís más inseguros y tenéis más miedo? Lejos de especificar áreas urbanas concretas, preferían describir experiencias dónde habían sentido inseguridad, asociándolas, a su vez, a algún factor causal. Pusieron toda su atención en dos situaciones específicas: 1) la poca iluminación de algunas zonas del pueblo debido a que el alumbrado no funcionaba correctamente; 2) el abandono y el deterioro de determinadas casas distribuidas en distintas partes del pueblo. Estos eran los principales motivos por los que cuentan que, en alguna ocasión, habrían experimentado en primera persona la sensación de miedo e inseguridad. Por lo general, no primaron numerosos testimonios a favor de la hipótesis de que hubiera barrios o zonas del pueblo con altos índices de inseguridad. Esta percepción entra en contradicción con algunas aportaciones de la población adulta, la cual resalta –como medida urgente– la necesidad de dotar de mayor presencia policial las calles y zonas de mayor afluencia.

Las chicas adolescentes, por su parte, suscriben algunas ideas sobre el tema de la inseguridad en el espacio urbano que son de sumo interés. A través de sus testimonios personales relatan episodios de acoso que han experimentado por las calles del municipio. Estos hechos proyectan sensaciones de inseguridad y malestar cuando caminan por la noche, especialmente por los alrededores de las zonas de ocio nocturno.

Barreras arquitectónicas que dificultan la movilidad de los niños y niñas con silla de ruedas.

Una de las preocupaciones de la infancia es la inclusión social de todos los niños y niñas con necesidades especiales. Lo manifiestan proponiendo cambios dirigidos a este grupo,

tanto en el ámbito educativo como en el espacio urbano. Al hablar de las calles de su localidad, observan características de su morfología urbanística que impide que muchos niños y niñas en silla de ruedas puedan moverse con facilidad.

Los parques urbanos del pueblo pensados desde la perspectiva infanto-juvenil.

Tal y como se ha recogido en la Línea Estratégica III, los parques municipales tienen un alto protagonismo en el espacio vital de los más pequeños y pequeñas. Es el principal lugar de reunión y encuentro entre sus iguales en horario no escolar. El juego es la actividad principal y, a través de él, se generan interesantes dinámicas de socialización. Por un lado, la valoración general que realizan sobre la mayoría de los parques del pueblo es muy positiva, aunque esto no exime que destaquen los aspectos a mejorar. De algún modo se constituyen como “especialistas” en su planificación, desarrollando, al mismo tiempo, una visión crítica y profunda del asunto en cuestión. Los responsables públicos de la Administración Local podrán comprobar de primera mano las altas capacidades de la infancia para identificar las carencias más significativas e incidir en los detalles más nimios. De toda la información proporcionada por los niños y niñas que participaron en los talleres, se ha agrupado la misma en cinco características principales; estas se describirán a continuación:

La adaptación de los parques a los diferentes grupos de edad.

Un asunto por resolver. Prevalece la sensación, entre los niños y niñas de 8 a 10 años, de que los columpios, toboganes y juegos que hay en los parques no se adaptan a sus intereses. Ya sea por el tamaño de estos, o por su tipología, los perciben como equipamientos pensados y dirigidos a grupos de menor edad. Por otra parte, otro rango de edad infantil que estaría, a priori, excluido del uso de los parques sería el de niños y niñas con menos de 3 años. Esta demanda la plantean las propias familias; advierten que hay carencia de espacios con sombras, así como juegos adaptados a los más pequeños.

Carencias de equipamientos y mal estado de los parques.

Uno de los rasgos que más les llama la atención de los parques es la excesiva suciedad que hay, por regla general, en muchos de ellos. Relatan experiencias en las que observan cómo los adultos (o los adolescentes que frecuentan estos mismos espacios) tiran al suelo basura y acometen acciones tildadas como incívicas. Esto repercute en el deterioro de los parques. Otra de las debilidades que subrayan es la no existencia de aseos públicos en estos lugares, lo cual les ha generado muchos momentos de incomodidad personal. Añaden, en un ejercicio de imaginación propositiva, que les gustaría que los parques estuvieran más rodeados de un entorno de naturaleza, y que habilitaran más recursos para sentarse y jugar a “juegos de mesa”.

Uso inadecuado de equipamientos y/o recursos de los parques.

Al hilo de las carencias en los parques, expresan, en paralelo, el malestar que sienten al ver la degradación que afecta a algunos equipamientos y/o recursos de estos. Por ejemplo, en cuanto al uso de las fuentes de agua, su opinión mayoritaria es que es un recurso que no se utiliza de forma óptima. La presencia en las mismas de algunos animales (perros...) y la suciedad que se acumula, son situaciones extrapolables a la gran mayoría de parques. Otra característica que causa polémica entre los más pequeños –y sus familias–, es la instalación de arenales en las zonas de juego. Les resulta incómodo ya que, según su propia experiencia, suelen utilizar la arena para otros usos como, por ejemplo, “tirársela a la cara”. Reconocen que es un material muy beneficioso para los más pequeños –algunos tienen hermanos y/o hermanas de menor edad y lo experimentan en primera persona–, pero esto no es razón suficiente para que todo el parque esté repleto de arena, según comentan. Piensan que deberían adaptar zonas específicas con arenal para este grupo de edad, y retirar el resto.

Conflictos latentes por el uso compartido de los parques: infancia Vs adolescencia.

Aunque a priori los parques son espacios lúdicos diseñados para el uso exclusivo de la población infantil, cada vez es más común que estos sean frecuentados por jóvenes adolescentes. Es el caso de los parques de Ontinyent, lugares en los que se reúnen los niños y niñas con sus respectivos acompañantes adultos y, también, grupos de chicos y chicas jóvenes y adolescentes. Este hecho podría ser un tema anecdótico si no fuera por el malestar generado en el público infantil. El comportamiento de la juventud les resulta llamativo por el ruido que emiten (con la música, las motos, etc.), incluso, algunos niños y niñas reconocen haber experimentado sensaciones de miedo e inseguridad. Cabe recordar que son dos etapas de la vida en las que, aunque les separen pocos años de diferencia, hay un abismo en cuanto a intereses, hábitos sociales, actitudes y comportamientos. La presencia de chicos y chicas adolescentes se debe, según señalan estos y los adultos, a la falta de alternativas para su grupo de edad (ver Línea Estratégica III). La infancia también apunta en esta dirección y, además, propone que se adapten los parques por grupos de edad, dirigiendo unos al uso y disfrute de los adolescentes y, otros, a la infancia. Esta propuesta también se ha debatido entre la juventud. Estos últimos coinciden en que podría ser una salida plausible, ya que su voluntad no es la de compartir espacios con los más pequeños, sino que prefieren ocupar lugares propios en los que no tengan que sentirse continuamente observados por los adultos.

La escasa accesibilidad y adaptación de los parques a los niños y niñas con movilidad reducida.

En un nuevo ejercicio de empatía social, vuelven a poner el foco en aquella infancia que presenta mayores dificultades a la hora de acceder a los mismos juegos y actividades que el resto. “Nosotros si queremos jugar podemos hacerlo en cualquier parque, pero los que van en silla de ruedas no, y eso no es bueno”, señala uno de los niños del taller. Que se habiliten los parques y los columpios para que sean accesibles a todos los niños y niñas es una de las

tareas que se tendría que acometer de forma urgente.

Las bicicletas como medio de juego y movilidad urbana

Tanto la infancia como la adolescencia de Ontinyet, al referirse a cuestiones relacionadas con la movilidad urbana, lo que más destacan es el uso de la bicicleta. A este, más allá de tener una utilidad para el desplazamiento, se le atribuye la condición de medio de “juego”. La clave principal para comprender las potencialidades de la bicicleta como medio alternativo y sostenible de movilidad es la conjunción de ambas funciones, es decir, como medio de movilidad y de juego al mismo tiempo. Los niños, niñas y adolescentes de Ontinyet han tenido la oportunidad de debatir en profundidad sobre las carencias que identifican en esta materia, especialmente sobre las limitaciones que encuentran para hacer uso de las bicicletas en unas condiciones favorables. A continuación, se procederá a la descripción de los principales problemas planteados:

Faltan lugares de interés para jugar y disfrutar de la bici.

Esta es una reivindicación en la que coinciden una gran parte de los niños y niñas del municipio. Afirman que los espacios que existen para tal fin no son de su agrado, esto significa que no es suficiente con habilitar una zona de juego específico para las bicicletas, sino que esta debería tener un diseño adaptado a las demandas de los más pequeños. Uno de los niños que participó en los talleres concluyó lo siguiente: “el parque de bicis y patinetes solo es suelo, no tiene nada más para hacer y se nos queda corto”. La población adulta también incide en ello, diferentes personas que participaron en la consulta ciudadana defienden que sería necesario crear nuevos espacios públicos en los que se pudiera usar la bicicleta –o los patines– como medio de juego y deporte.

Limitaciones para desplazarse por el pueblo en bicicleta: el carril bici a revisión.

Fue habitual que, al preguntarles por temas relacionados con el espacio urbano –es decir, las calles y zonas comunes del pueblo–, la

demanda planteada en primera instancia –casi de forma automática– fuese “la mejora del carril bici”. Seguidamente se les preguntaba: “pero ¿qué ocurre con el carril bici actual?”; y, de ahí en adelante, comenzaban a desarrollar sus propias aportaciones críticas. Primero advirtieron de que las vías del “carril bici” disponibles en la actualidad no son suficientes. Además, desde su condición de infancia, perciben estos carriles como “poco seguros”. El factor que explica este hecho es la hegemonía espacial del vehículo a motor; no hay duda de que este influye de manera notable en la libre circulación en bicicleta por las calles del pueblo. El uso de la bici en familia es una práctica habitual entre muchos de los niños y niñas del municipio, sin embargo, las características actuales del “carril bici” estarían limitando esta actividad. La población adulta coincide en que debe crearse una red urbana de carriles bici que sea óptima y permita circular en este medio por las diferentes calles del pueblo.

El acceso al alquiler público de bicicletas eléctricas adaptadas a la infancia.

El servicio público de “Ontibici”, el cual permite a cualquier persona, mayor de 14 años, disponer de una bicicleta eléctrica para realizar sus desplazamientos urbanos, es uno de los recursos mejor valorados por el público infantil y adolescente. Prácticamente todos conocen las especificidades de este servicio. Aunque, con el ánimo de seguir reforzando el mismo, tanto los adolescentes como los niños y niñas aportan una serie de propuestas de mejora. Los primeros inciden en la idea de ampliar las “estaciones” para que el servicio llegue a la mayoría de las zonas del pueblo. Por su parte, los niños y niñas realizan una interpretación bien distinta; reivindican la posibilidad de que con su edad tengan la posibilidad de hacer uso de este servicio de alquiler. Como es obvio, el mismo debería adaptarse a las particularidades de la infancia, es decir, ofrecer bicis eléctricas más pequeñas y acondicionadas para niños y niñas entre 8-14 años. Reconocen que, si se les ofreciera esta posibilidad, no dudarían en hacer uso de este, ya sea para desplazarse a los coles o para organizar rutas familiares en bici por el pueblo.

La sostenibilidad, la limpieza y la conciencia ecológica en la etapa infantil

Marco de referencia del proceso de sensibilización y concienciación socioambiental

La preocupación por el medio ambiente es un hecho que se ha puesto de manifiesto durante las últimas décadas, especialmente desde la segunda mitad del siglo XX, tal y como comenzó a ver Ronald Inglehart en la década de los 70 de dicho siglo. Otro elemento que lo vuelve evidente es la preocupación de las estructuras políticas supranacionales en la constitución de tratados y planes para la protección y conservación del medio ambiente, como pueden ser el Tratado de Kyoto o los Planes y Objetivos de Desarrollo Sostenible de las Naciones Unidas. En España, aparecen apuntes en esta dirección en la propia Constitución de 1978 (artículo 45), y comienzan a materializarse a partir de su incorporación a la Unión Europea en 1986. Tanto la regulación general europea (evaluación de impacto ambiental, acceso a la información ambiental...) como la sectorial (residuos, aguas, contaminación, especies y espacios protegidos...), fueron calando en el discurso político español dando lugar, en 2007, a la Estrategia Española de Desarrollo Sostenible y, estrechamente relacionado con esta, el Plan Nacional de Reformas de España en 2013.

En el caso de Ontinyent, se puede observar la preocupación medioambiental de su ciudadanía a través de las nueve asociaciones que están dedicadas al medio ambiente, así como a otras siete que centran su acción en el conocido como Tercer Sector. También cabe reseñar las 15 ordenanzas y reglamentos en materia medioambiental, o por ejemplo el voluntariado que ofrece el municipio para combatir los incendios a través del programa de vigilancia preventiva Ontinyent contra el foc.

Otro aspecto que destaca en este sentido es la creación municipal del reciente Plan Local de Residuos (2020), el cual ha sido diseñado incorporando tanto una fase de diagnóstico como la participación ciudadana a través de talleres y una encuesta. Este Plan es un ejemplo de la preocupación municipal por la incorporación de estrategias participativas, en

este caso orientadas a la gestión de residuos. En el presente contexto, habría que añadir la incorporación de Ontinyent a la Xarxa de Municipis Valencians cap a la Sostenibilitat, la producción de políticas públicas sobre movilidad desde el año 2003 y recogidas en el Plan de Movilidad Urbana Sostenible de Ontinyent de 2016.

El alto nivel de concienciación socioambiental desde edades tempranas

Una vez registrados los resultados de los talleres de infancia, una de las conclusiones cualitativas más asombrosas ha sido el elevado interés y sensibilización que han mostrado los niños y niñas de Ontinyent sobre los asuntos de sostenibilidad ambiental. Este hecho se ha observado, fundamentalmente, en sus respectivas narrativas a la hora de denunciar y discutir sobre temas relacionados con la contaminación y los efectos del cambio climático. A tal efecto, se intuye que es un colectivo con el que se ha hecho una gran labor de formación y sensibilización en esta materia. Además, se distingue que Ontinyent –y su área de influencia– es un territorio con una gran riqueza paisajística y medioambiental; este contexto fija una serie de principios éticos y ambientales que se transmiten de generación en generación.

El asunto que más preocupa es el de la contaminación. Hablan de contaminación atmosférica –de nuevo señalando a los vehículos a motor como los principales responsables–, pero también hacen hincapié en la contaminación del agua. El agua y el río Clariano son una parte notoria del entorno natural y urbano para la gran mayoría de niños y niñas de la localidad. Sostienen que su cuidado debe ser una tarea de primer orden, evitando de este modo cualquier indicio de degradación de este y sus alrededores.

Atención urgente a la suciedad de las calles

Otra actitud generalizable a la infancia –y que llama poderosamente la atención– es la denuncia permanente de todos los actos incívicos que consisten en ensuciar el espacio público. En primer lugar, advierten del mal hábito que tienen algunas personas de no

recoger la caca de los perros. La perspectiva de los niños y niñas es que, en su respectivo barrio, esta sigue siendo la tónica habitual; “muchos dueños no recogen la caca de sus perros y eso me parece fatal. Dejan sucia toda la calle”, señala una de las niñas.

Otra acción que critican abiertamente es cuando los adultos se desprenden del cigarrillo y lo tiran al suelo. Son hábitos que, según sus puntos de vista, deberían ser sancionados con multas. El tema de la suciedad lo relacionan, a su vez, con la situación de los bancales en el pueblo. Alegan que son espacios que condensan demasiada suciedad. Esto les afecta

directamente, debido a que tienen dificultad para jugar en ellos y “hacer cabañas”, por ejemplo. Con este tipo de intervenciones la infancia de Ontinyent está advirtiéndole que los espacios sin una función aparente no tienen por qué abandonarse, ya se podrían imaginar usos alternativos muy interesantes que estuvieran pensados desde la perspectiva de la infancia.

CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS

Debilidades	Fortalezas
<ul style="list-style-type: none"> ▪ El excesivo tránsito y saturación de vehículos a motor genera en la infancia una sensación de inseguridad, al mismo tiempo que restringe sus libertades para jugar al aire libre. ▪ La infancia interpreta las calles del pueblo como un espacio de tránsito, nunca como un lugar de encuentro en el que poner en práctica el juego. ▪ La infancia advierte de la inseguridad y malestar que sienten por el excesivo nivel de velocidad de muchos vehículos a motor (especialmente motocicletas conducidas por jóvenes) y el ruido ocasionado. ▪ Un factor que incide en el miedo y la inseguridad que padece la infancia es la escasa iluminación de algunas zonas del pueblo por el mal funcionamiento del alumbrado. ▪ Un elemento que genera incertidumbre entre el público infantil cuando camina por las calles del pueblo, es el abandono y el deterioro de algunas casas y/o edificios. ▪ Las chicas adolescentes denuncian situaciones y experiencias de acoso sexual en contextos de ocio nocturno. ▪ La infancia identifica barreras arquitectónicas que dificultan la movilidad de los niños y niñas con silla de ruedas. ▪ Entre los niños y niñas de 8 a 10 años, sobrevuela la sensación de que los columpios, toboganes y juegos que hay en los parques no se adaptan a sus intereses. ▪ La infancia con menos de 3 años también carece de espacios adaptados a su edad (sombras, así como juegos adaptados a ellos). ▪ Uno de los rasgos que más les llama la atención de los parques es la excesiva suciedad que hay en muchos de ellos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La valoración general que realizan sobre la mayoría de los parques del pueblo es muy positiva. ▪ El público infantil se constituye como “especialistas” en la planificación de los parques públicos y desarrollan, al mismo tiempo, una visión crítica al respecto. ▪ Reconocen que el arenal de los parques es un material muy beneficioso para los más pequeños –algunos tienen hermanos y/o hermanas de menor edad y lo experimentan en primera persona–. Según su criterio, deberían adaptar zonas específicas con arenal para este grupo de edad y retirar el resto. ▪ La infancia y la adolescencia llegan a consensos a la hora de demandar espacios específicos para cada grupo de edad y dejar de reunirse todos en los parques del municipio. ▪ La infancia desarrolla ampliamente la empatía social. Por ejemplo, suelen poner el foco en aquella infancia que tendría más dificultades a la hora de acceder a los mismos juegos y actividades que ellos. ▪ El uso de la bici en familia es una práctica habitual entre muchos de los niños y niñas del municipio. ▪ El servicio público de “Ontibici es uno de los recursos mejor valorados por el público infantil y adolescente. ▪ Elevado interés y sensibilización de la infancia sobre los asuntos de sostenibilidad ambiental. ▪ Ontinyent –y su área de influencia–, debido a su gran riqueza paisajística y medioambiental, facilita la transmisión de principios éticos y ambientales desde edades tempranas. ▪ La infancia muestra una actitud muy crítica a la hora de denunciar prácticas ciudadanas incívicas.

Debilidades (cont.)	Fortalezas (cont.)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Denuncian la no existencia de aseos públicos junto a los parques. ▪ Piensan que las fuentes de agua que hay junto a los parques no se utilizan de forma óptima. ▪ La instalación de arenales en las zonas de juego les resulta incómoda ya que se suele utilizar la arena para otros usos (“tirársela a la cara”). ▪ Conflictos latentes por el uso compartido de los parques entre la infancia y la adolescencia. ▪ Escasa accesibilidad y adaptación de los parques a los niños y niñas con movilidad reducida. ▪ Faltan lugares de interés para jugar y disfrutar de la bici. ▪ Advierten que las vías de “carril bici” disponibles en la actualidad no son suficientes. Además, perciben estos carriles como “poco seguros”. ▪ Los niños y niñas reivindican la posibilidad de, con su edad, tener la posibilidad de hacer uso del recurso de Ontibici. ▪ Uno de los asuntos que más preocupa a la infancia es el de la contaminación. Hablan de contaminación atmosférica y también de la contaminación del agua. ▪ La suciedad lo relacionan con la situación de los bancales en el pueblo. Alegan que son espacios que condensan demasiada suciedad y eso les afecta directamente, debido a que tienen dificultades para jugar en ellos y “hacer cabañas”. 	

EJES DE ACTUACIÓN

IV. ESPACIO URBANO Y CONCIENCIACIÓN AMBIENTAL						
EJE DE ACTUACIÓN: IV.1 Las bicicletas como medio de juego y movilidad en la infancia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1:</u> Adaptar y facilitar más espacios para el uso y disfrute de bicicletas, patines, etc.	X	X		X		
<u>Objetivo 2:</u> Crear o incrementar los aparcamientos para bicicletas en lugares frecuentados por la infancia, como parques o colegios.	X	X		X		
<u>Objetivo 3:</u> Incorporar al servicio de Ontibici algunas bicicletas eléctricas de alquiler adaptadas a los niños y niñas.	X			X		
<u>Objetivo 4:</u> Desarrollar un proyecto de ampliación, acondicionamiento y mejora del carril bici.	X	X	X	X	X	X
<u>Objetivo 5:</u> Ampliar los puntos de Ontibici en aquellos lugares del municipio en los que no hay		X	X		X	
EJE DE ACTUACIÓN: IV.2 Planificación de los parques urbanos desde la visión de la infancia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1:</u> Acondicionar el equipamiento de los parques a edades más avanzadas (8-10años).	X			X		
<u>Objetivo 2:</u> Adaptar los parques por grupos de edad, dirigiendo algunos al uso y disfrute de los adolescentes y otros al uso y disfrute de la infancia.	X	X		X	X	

EJE DE ACTUACIÓN: IV.2 Planificación de los parques urbanos desde la visión de la infancia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 3:</u> Dejar un espacio de juego con arenal que sea reducido y adaptado para el juego de “los más peques”, y que en el resto del parque se reemplace por una zona acolchada para que no se hagan daño en caso de caídas.	X			X		
<u>Objetivo 4:</u> Adaptar algunos parques del pueblo, con el objetivo de que sean accesibles y adaptables a los niños y niñas con movilidad reducida.	X			X		
<u>Objetivo 5:</u> Habilitar baños públicos junto a los parques.	X	X	X	X		
<u>Objetivo 6:</u> Garantizar que las fuentes de agua de los parques tengan dosificadores, y así mejorar el sabor y la calidad del agua.	X		X	X		
<u>Objetivo 7:</u> Ampliar las medidas de control y prevención para evitar la suciedad de los parques.	X	X	X	X		
<u>Objetivo 8:</u> Rehabilitar y acondicionar algunas zonas deportivas de los parques que están deterioradas y que requieren una mejora.	X	X		X	X	
EJE DE ACTUACIÓN: IV.3 La disposición del espacio urbano adaptado al interés de la infancia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Sustituir algunos aparcamientos por zonas libres de vehículos a motor y adaptadas al juego de los niños y niñas (sustituir esos aparcamientos por otras zonas como garajes o parkings públicos).	X			X		
<u>Objetivo 2:</u> Fomentar el cambio en los hábitos de movilidad de la gente, utilizando cada vez menos el coche y promoviendo la movilidad andando o con la bicicleta.			X	X		

EJE DE ACTUACIÓN: IV.3 La disposición del espacio urbano adaptado al interés de la infancia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 3:</u> Mejorar la señalización para los vehículos a motor en zonas de paso, uso y juego de niños y niñas.	X			X		X
<u>Objetivo 4:</u> Instalar escaleras mecánicas en la zona del Barranquet que faciliten la accesibilidad de las personas con movilidad reducida.	X	X	X	X		
<u>Objetivo 5:</u> Eliminar todos los baches que hay por las carreteras de la ciudad, y acondicionar el asfaltado.		X	X		X	
EJE DE ACTUACIÓN: IV.4 La sostenibilidad, la limpieza y la conciencia ecológica en la etapa infantil	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Fomentar el ahorro energético como un asunto prioritario en los diferentes espacios y centros que frecuentan los niños, niñas y adolescentes.	X	X	X	X		X
<u>Objetivo 2:</u> Ampliar los puntos de carga de vehículos eléctricos distribuidos por todo el municipio, y que no sólo se ubique en una zona determinada.		X	X		X	
<u>Objetivo 3:</u> Aumentar la plantación de árboles por todo el pueblo, y que se escenifique un entorno urbano más natural.	X	X	X	X		
<u>Objetivo 4:</u> Reforzar y mantener las campañas de sensibilización hacia el medio ambiente que son dirigidas a niños, niñas y adolescentes, y sus familias.	X	X	X	X	X	X

LÍNEA ESTRATÉGICA V. PARTICIPACIÓN, REDES SOCIALES Y NUEVAS TECNOLOGÍAS

DIAGNÓSTICO DE LA SITUACIÓN

La participación en la sociedad red: nuevos retos ante los cambios sociales

La expansión de Internet y de las nuevas tecnologías de la comunicación y la información (TIC) han supuesto un fenómeno que ha transformado, en mayor o menor medida, todas las esferas de la vida social y económica, conformando lo que habitualmente se denomina como “Sociedad red” (Castells, 2004). Esta nueva realidad, si bien nos ha abierto un gran horizonte de posibilidades, también supone afrontar una serie de retos para poder conducir el desarrollo social hacia resultados positivos y evitar además las consecuencias negativas que puede suponer ante el desconocimiento y la incertidumbre que implica su novedad, sobre todo entre los individuos que han de desarrollar sus procesos de socialización en el marco de dicho nuevo contexto.

Si bien las tecnologías digitales llevan varias décadas entre nosotros, desarrollándose poco a poco, así como Internet, no ha sido hasta tiempos relativamente recientes que las trayectorias de ambos constructos tecnológicos han coincidido para generar un desarrollo “explosivo” que ha supuesto la generalización de ambas tecnologías como fenómeno totalizador en la vida social. Podemos identificar la década del 2000 como el periodo de aceleración de dicho fenómeno. El abaratamiento y mejora de los ordenadores personales, el desarrollo de los ordenadores portátiles, los teléfonos móviles, la mejora y expansión de las conexiones a la red en el hogar y un amplio desarrollo de la World Wide Web, entre otros, supusieron una rápida transformación. Sin embargo, no es hasta la llegada de los teléfonos inteligentes (Smartphone), de un rápido desarrollo de la monetización web y la aparición de las primeras Redes Sociales digitales masivas, que dichas tecnologías pasan a convertirse en un fenómeno totalizador, mediando en la mayoría

de los planos vitales de los individuos en sociedad. Si a inicios del milenio el hecho de que un adolescente no tuviese acceso a Internet podía suponer una mera carencia de fácil solución en su desarrollo educativo (Compartiendo el ordenador con un compañero o acudiendo a una biblioteca pública), a día de hoy dicha carencia probablemente le excluya parcialmente de su grupo de pares y le dificulte notablemente su actividad educativa, convirtiéndose en una necesidad imperiosa, entre otros problemas.

Esta nueva realidad supone fuertes cambios en los procesos de socialización, condicionando la exposición a los riesgos asociados y determinando la capacidad de aprovechamiento de las tecnologías digitales para el incremento del bienestar de los individuos. López, Arnau, Rivera y Catalán (2019), a través de sus investigaciones han identificado tres grandes itinerarios en los procesos de socialización digital: Los sobreidentificados, los resilientes digitales y los desconectados. Mientras que por un lado los sobres identificados se encuentran demasiado volcados de una forma u otra hacia el plano digital, siendo más vulnerables a diferentes problemas, los desconectados pueden sufrir de importantes carencias en su desarrollo, debido a la ausencia de uso y la falta de aptitudes en torno a tales tecnologías, suponiendo un problema a la hora de desarrollar competencias digitales o mantener sus relaciones sociales, entre otros. El objetivo, por tanto, debe de ser fomentar el desarrollo de itinerarios de resiliencia digital, los cuales implican el desarrollo de individuos con suficientes competencias digitales, capaces de aprovechar las TIC en su beneficio, pero siendo menos vulnerables a los problemas que pueden conllevar.

Estas cuestiones nos conducen a un elemento fundamental a la hora de plantear la participación: Está ya no puede resultar exclusivamente de la relación presencial con su

contexto físico y social, a la par que no puede desarrollarse de forma aislada del mismo, quedando relegada a una participación virtual “abstracta” en torno a grandes temas o cuestiones ajenas a sus territorios. La participación debe de plantearse desde un enfoque híbrido integrado, donde ambos planos coexistan y se desarrollen de forma relacionada entre sí. Por tanto, fomentar una adecuada formación en las TIC puede resultar muy beneficioso para los procesos de participación, siempre y cuando esto se tenga en cuenta y se realice integrando ambas dimensiones.

La importancia de la educación activa para el uso de las TIC

Una formación activa en el uso de las TIC y de los problemas asociados a las mismas por parte de la familia y de los centros educativos, afecta de forma positiva a la relación de la población infantil y adolescente con las nuevas tecnologías, mostrándose efectos positivos en distintos ámbitos, tales como el ocio o la participación. La ausencia de dicha formación conlleva exponer a la población infanto-juvenil a mayores niveles de vulnerabilidad durante su desarrollo.

La necesidad de mejorar y desarrollar la formación y la sensibilización sobre estos temas, resulta transversal a los métodos aplicados durante la investigación. De este modo, por un lado, entre la población infantil y adolescente han emergido durante los talleres los problemas asociados a las TIC, la necesidad de una mayor formación y la dotación de mejores medios. Por otro lado, entre la población adulta consultada, la gran mayoría de respuestas o propuestas van por la vía de la necesidad de dicha formación, sensibilización y prevención, llegando a posicionarse estos temas al mismo nivel que las adicciones a las drogas y, de hecho, emergiendo como tema de interés en una mayor medida. Adicionalmente, también se plantea en numerosos casos la necesidad de mejorar las infraestructuras y los medios para su uso educativo, como la red WiFi o zonas comunes para el uso de las TIC. Por último, este problema también se extrae de las observaciones del grupo de investigación.

Respecto a los servicios e infraestructuras, resulta relevante en este caso la Unitat de Prevenció de Conductes Addictives. La razón de incorporar el análisis de dicho servicio en este apartado, se debe a que las referencias a conductas adictivas y las preocupaciones relativas a este tema, parecen ir sobre todo ligadas a las TIC. Si bien parece que quienes conocen el servicio están contentos con el mismo (43,6%), sin diferencias significativas por sexos, lo cierto es que el 42,1% de la muestra es incapaz de valorar dicho servicio. Por otro lado, la valoración entre quienes tienen hijos menores de edad es del 36,5%, elevándose al 58,5% entre quienes no los tienen. Además, entre quienes tienen hijos el desconocimiento del servicio es muy notable, dado que el 54,1% manifiestan no poder valorarlo, cifra que desciende hasta el 17,1% entre quienes no los tienen. Sin embargo, se trata de un ámbito de gran preocupación por parte de la ciudadanía, dado que el 86% de la muestra ha valorado la importancia de que el ayuntamiento tenga en cuenta dicha cuestión con un 8 sobre 10 o más, siendo más relevante entre las mujeres (72% frente al 91,9%), así como entre quienes tienen hijos menores de edad (91% frente al 75,7%).

El ámbito relacionado con las TIC también genera una importante preocupación, valorándose con más de un 8 sobre 10 por el 67,3% de la muestra. De nuevo, la mayor preocupación se observa entre las mujeres (70,1% frente al 57,6%), y en este caso no existen diferencias significativas según se tengan o no hijos menores de edad. En el caso de las redes sociales, el 57,5% lo considera importante con una valoración de 8 sobre 10 o más, cifra que se eleva hasta el 61,6% en el caso de las mujeres y desciende hasta el 48% entre los hombres, sin observarse diferencias significativas según se tengan o no hijos menores de edad.

A partir del conjunto de la información para la elaboración del diagnóstico, se han extraído las siguientes conclusiones:

Carencias de medios en los centros educativos

Una idea muy recurrente durante los talleres fue la falta de medios tecnológicos adecuados. Si bien se aprecian divergencias entre centros,

esta carencia de medios suele asociarse a la percepción de itinerarios de socialización digital más problemáticos, con mayores tendencias a problemas de sobreidentificación con la tecnología, entre otros.

Desconocimiento en servicio de prevención a las adicciones

Tal y como se ha podido comprobar durante la elaboración de los talleres participativos, este tema en relación a las TIC genera preocupaciones entre la población infantil y adolescente, así como sobre la población adulta de Ontinyent. Es posible que la experiencia relativa a la pandemia por la Covid-19 haya generado que las preocupaciones en torno a este tema se orienten hacia las TIC. Si bien el servicio se encuentra bien valorado, parece existir un amplio desconocimiento en torno al mismo, sobre todo entre las familias con hijos menores de edad. Potenciar este servicio, con un mayor enfoque hacia estas problemáticas, así como difundir su existencia entre la población, puede ser muy importante en materia de prevención.

Necesidad de fomentar la relación con su entorno a la par que se desarrolla una mayor formación en el uso de la red

Este aspecto resulta de gran importancia. En el caso de algunos de los grupos de mayor edad, se identifica una notable división entre los planos online y offline en cuanto a la concepción de sus realidades e identidades. De este modo, lo virtual resulta un plano totalmente diferenciado de sus contextos cercanos, salvo en lo referente a sus grupos de pares. Ambas realidades deben de estar en consonancia para promover un correcto desarrollo en relación a las TIC y evitar sus riesgos.

Falta de espacios de socialización y encuentro relacionados con la tecnología

En contra de la visión que habitualmente suele manifestar la población adulta sobre la tendencia al aislamiento y una menor voluntad de socializar por parte de unas generaciones que han crecido en un estado avanzado de las tecnologías digitales, son muchos quienes plantean su voluntad de disponer de espacios donde juntarse para realizar actividades

relacionadas con los videojuegos o el uso de las tecnologías digitales en general, tales como ludotecas o espacios similares. En este punto cabe destacar como en muchos casos estas propuestas se ven como una “novedad”, cuando lo cierto es que responden a ideas que no son en absoluto novedosas, tratándose de espacios que muchos considerarían obsoletos. No nos arriesgamos al plantear que muchas industrias tecnológicas, gracias al uso de Internet y el abaratamiento en el acceso a muchos productos, han llevado a cabo estrategias comerciales orientadas hacia la idea de que cada usuario ha de contar con sus propios dispositivos e interaccionar de forma virtual. En este sentido, la población infantil y adolescente se ve sometida a la configuración de dichas tecnologías, las cuales fomentan el aislamiento. Actuar exclusivamente por la vía de la “desconexión” puede ser contraproducente. Por el contrario, buscar medios para compartir aficiones relativas a lo digital de forma presencial, puede ser positivo para evitar el aislamiento.

Brecha digital generacional

En muchos casos se expone como los equipos docentes no responden a sus necesidades y expectativas en el ámbito de la tecnología, suponiendo un problema a la hora de fomentar un uso adecuado y/o productivo, y exponiendo en mayor medida a la población infanto-juvenil a los riesgos asociados a su uso. En todo caso, cabe destacar el importante rol que las familias juegan en dicha formación, sobre todo durante la socialización primaria (infancia). No obstante, en ese caso se han observado mejores resultados, los cuales parecen ir a peor durante la socialización secundaria (adolescencia). Resulta relevante, por tanto, plantear los medios y capacidades con las que cuentan los centros educativos a la hora de proporcionar una adecuada formación en cuanto al uso de las TIC entre la población adolescente.

Problemas de acceso a Internet

El acceso a Internet es un problema mencionado numerosas veces durante los talleres participativos, tanto en el ámbito educativo como en el entorno urbano. Esto supone un problema, sobre todo para muchos adolescentes y fundamentalmente para aquellos que disponen de menos medios

económicos. Facilitar el acceso a la red puede ser positivo para evitar ciertos procesos de exclusión.

Expectativas en torno a la tecnología no cumplidas

En muchos casos pueden apreciarse una serie de expectativas sobre la aplicación de la tecnología para resolver problemas, facilitar la vida de las personas e incrementar los niveles de bienestar. En muchos casos, se aprecia una significativa consciencia sobre las posibilidades que las nuevas tecnologías tienen en estos campos, conceptualizando un mundo más digitalizado, para el cual les gustaría poder tener más opciones formativas.

Ausencia de una formación participativa y disposición favorable a la participación

A lo largo de la ejecución de los talleres, se ha podido identificar importantes carencias a la hora de conceptualizar la idea de la participación. No necesariamente esto implica una falta de predisposición a participar cuando se requiere, pero sí una falta de proactividad para hacerlo y de comprensión a la hora de llevarla a cabo.

En términos generales, se ha identificado una mayor propensión a la participación entre los grupos de menor edad, así como parcialmente una mayor preocupación al respecto. Esto lleva a pensar que, si bien se parte de una base favorable a la participación, esta se va reduciendo conforme se incrementa la edad. Esto puede estar influenciado por la ausencia de posibilidades de participación durante los procesos de socialización, así como por propia resignación. En uno de los grupos de educación primaria, los alumnos expusieron una visión crítica frente a la participación, asegurando haber participado en procesos de este tipo a través de su centro educativo, pero sin haberse llegado a desarrollar o ejecutado nada de lo planteada (o al menos que ellos sepan). De este modo, reivindican una mayor transparencia y, sobre todo, que los procesos de participación tengan una función aplicada y vinculante, es decir, que lo que decidan colectivamente termine ejecutándose y no se diluya en el tiempo.

No obstante, en varios casos se manifiesta la voluntad de querer ser escuchados, poder tener más voz y voto sobre, por ejemplo, las excursiones y actividades desarrolladas en el colegio. Ya sea planteando medidas para facilitar o ayudar a garantizar esto, implantando buzones de consultas o, incluso, creando la figura de un representante infantil adulto; este se encargaría de transmitir sus inquietudes, voluntades, propuestas y peticiones al ayuntamiento, dado que sienten que debido a su edad no se les toma en serio.

Esta mayor propensión a la participación en edades tempranas, debe de ser aprovechada para desarrollar una cultura participativa que se extienda más allá en el tiempo. La dotación de más oportunidades que garanticen los derechos de la infancia debe ir acompañada de una apuesta en firme por la participación infanto-juvenil. Sin la voz y la percepción de los niños y niñas del municipio difícilmente se podrán desarrollar políticas activas acordes a sus intereses. La buena disposición que han demostrado la mayoría de alumnos y alumnas que formaron parte de los talleres es un claro ejemplo de las inquietudes que tienen por seguir participando en este tipo de actividades.

En lo que respecta al asociacionismo como ámbito de intervención por parte del ayuntamiento, su importancia es valorada con más de un 8 sobre 10 por un 70,2% de la muestra, sin diferencias importantes por sexo o según se tengan o no hijos menores de edad. Por otro lado, la participación es valorada con más de un 8 sobre 10 por el 77,9% de la muestra, descendiendo hasta el 70,9% entre los hombres y ascendiendo hasta el 79,8% entre las mujeres, sin diferencias significativas según se tengan o no hijos menores de edad.

Valoración de espacios públicos de encuentro y participación

En el caso de la población general de Ontinyent, se destaca que el 54,8% valora positivamente el centro cívico, pero un 28,6% desconoce su existencia. Las mujeres valoran mejor dicha infraestructura (57,9% frente al 52,3%), pero a su vez conocen menos sobre su existencia (17,9% entre los hombres, 30,5% entre las mujeres). En este caso, no se detectan

diferencias significativas en función de tener o no un hijo menor de edad

Respecto al centro juvenil, los resultados son similares. Un 48,4% valoran positivamente el servicio, siendo las mujeres quienes mejor lo valoran (49,5% frente al 46,5%). Sin embargo, un 28,4% de las mujeres no saben valorarlo, frente al 10,7% de los hombres, suponiendo el 25,4% de la muestra en su conjunto. En este caso, se aprecian importantes diferencias según se tengan o no hijos menores de edad. De este modo, entre quienes tienen hijos, la valoración como excelente o bien baja del 56,1% hasta el 44,7%, a su vez, entre quienes tienen hijos menores el porcentaje de quienes no pueden valorar el servicio sube del 9,8% al 32,9%.

Por último, el espacio joven es valorado como bueno o excelente por un 38% de la muestra, con un 28,6% de personas que no son capaces de valorarlo. El porcentaje de valoraciones positivas es mayor entre los hombres, un 42,8% frente al 36,5%, lo cual se explica por las diferencias existentes en la capacidad de valorar el servicio, siendo esta cifra del 32,6% entre las mujeres y del 10,7% entre los hombres. También se aprecia como el porcentaje de valoraciones positivas entre quienes tienen hijos menores de edad, es menor del valor general, con un 35,3%, cifra que se eleva hasta el 43,9% entre quienes no tienen hijos menores de edad. A su vez, entre quienes tienen hijos menores de edad, el porcentaje de personas incapaces de valorar el servicio es del 32,9%, cifra que desciende al 19,5% entre quienes no tienen hijos menores de edad.

Tres claves para reforzar la cultura participativa en la infancia y la adolescencia: comunicación, transparencia, eficacia y formación

La importancia de la comunicación

Resulta fundamental romper las barreras comunicativas entre la población infantil y adolescente con las instituciones, facilitando que puedan trasladar sus inquietudes y propuestas hacia las mismas. Del mismo modo, ha de realizarse un esfuerzo a la hora de informar y difundir la existencia de los distintos espacios y opciones disponibles en el ámbito de

la participación y el asociacionismo, sobre todo entre las familias con hijos menores de edad. Seguir reforzando las actividades dirigidas a los escolares en las que visitan las diferentes instituciones del municipio (Ayuntamiento, Policía, etc.) es una opción plausible, sin embargo, es conveniente ampliar el abanico de recursos que tengan como objetivo reforzar la difusión y el conocimiento sobre los asuntos de índole participativa.

La necesidad de que las propuestas de los procesos participativos se hagan efectivas

Se debe hacer hincapié en evitar un uso banal de la participación infantil y juvenil. Si bien las propuestas y demandas deben de ser efectivas y viables, en ningún caso deberían dejar de ejecutarse, puesto que de este modo se estaría desincentivando una actitud participativa y proactiva. Al mismo tiempo, se debe de realizar, como ya se ha comentado, un riguroso esfuerzo en el ámbito de la comunicación. Desde las instituciones implicadas se ha de procurar que los resultados sean conocidos por quienes han participado en los procesos. En caso de que dichos procesos finalmente no se materialicen en medidas, se les debe de trasladar las razones. Transparencia y participación son dos conceptos que tendrán que ir de la mano.

Inclusión de la participación a lo largo de los procesos infantiles y adolescentes de socialización

Debe de existir una formación más constante en los elementos relativos a la participación, así como disponer de espacios y opciones para ello. Por otro lado, puede resultar significativo incluir formas de participación con resultados a lo largo de la experiencia educativa, de tal forma que se fomente una participación proactiva y autónoma, así como una cultura que dé valor a la misma. En este caso, la comunidad educativa tendrá que desempeñar un papel fundamental, siendo una parte imprescindible en el proceso.

CUADRO DE DEBILIDADES Y FORTALEZAS**Redes sociales y nuevas tecnologías**

Debilidades	Fortalezas
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Medios considerados insuficientes para garantizar una correcta formación y sensibilización sobre las TIC desde el sistema educativo. ▪ Carencia de opciones para llevar a cabo usos de las TIC evitando el aislamiento. ▪ Problemas de difusión e identificación de los servicios disponibles para ayudar a las familias con los problemas derivados de las TIC. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Se manifiesta una significativa preocupación por las cuestiones relativas a la formación y sensibilización en torno a las TIC y los problemas de adicción. ▪ La población adolescente es capaz de identificar las carencias y sus necesidades en cierto grado. ▪ La población infantil cuenta con una socialización poco problemática respecto a las TIC.

Participación y asociacionismo

Debilidades	Fortalezas
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Problemas a la hora de conceptualizar lo que es la participación entre la población infantil y adolescente. ▪ Problemas de comunicación entre la población infantil y adolescente con el ayuntamiento, sintiéndose incapaces de trasladar sus propuestas e inquietudes. ▪ Procesos participativos “rotos”, creando desconfianza hacia los mismos. ▪ Mayor desconexión frente a la participación local conforme se incrementa la edad. ▪ Falta de una incorporación efectiva y aceptada por la población adolescente de las instituciones locales en el ámbito digital. ▪ Falta de difusión de los medios y opciones disponibles para la participación, sobre todo entre las familias. ▪ Es necesario invitarlos a participar, existiendo carencias en la predisposición a una participación proactiva y autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Se ha identificado una predisposición significativa hacia la participación, sobre todo entre la población en edades más tempranas. ▪ Se ha identificado una cultura participativa significativa en parte de la ciudadanía de Ontinyent. ▪ Existencia de medios dedicados o que pueden dedicarse en mayor medida al fomento y apoyo a la participación y el asociacionismo.

EJES DE ACTUACIÓN**Redes sociales y nuevas tecnologías**

V. PARTICIPACIÓN, REDES SOCIALES Y NUEVAS TECNOLOGÍAS						
EJE DE ACTUACIÓN: V.1 Formación orientada a las TIC	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
Objetivo 1: Promover talleres de formación y orientación para equipos docentes y familias.			X	X	X	X
Objetivo 2: Implementar cursos y talleres de capacitación en el uso de las TIC, con el fin de facilitar el desarrollo de habilidades y aptitudes prácticas.	X	X		X	X	X
EJE DE ACTUACIÓN: V.2 Medios públicos en el ámbito de las TIC	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
Objetivo 1: Reforzar la red pública de WIFI.		X			X	X
Objetivo 2: Promover formas de ocio digital grupal de forma presencial, mejorando los espacios disponibles o creando nuevos espacios (Ej. Ludoteca, Sala de tecnología).	X	X		X	X	X
Objetivo 3: Reforzar equipamientos y espacios para un uso productivo y colaborativo de las TIC (Ej. Biblioteca, Sala de tecnología).	X	X		X	X	X
Objetivo 4: Reforzar el acceso a los recursos TIC en los centros educativos.	X	X		X	X	

V. PARTICIPACIÓN, REDES SOCIALES Y NUEVAS TECNOLOGÍAS

EJE DE ACTUACIÓN: V.3 Sensibilización y atención a las “adicciones digitales” en la infancia y la adolescencia	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
Objetivo 1: Mejorar la difusión de los medios de atención disponibles, tanto entre la población adolescente como entre las familias.		X	X		X	X
Objetivo 2: Reforzar los medios para proporcionar información y ayuda en casos de adolescentes con problemas de adicción, usos patológicos o problemas de adaptación respecto a las TIC.		X	X		X	X
Objetivo 3: Implementar medidas orientadas a ayudar a adolescentes con problemas de adicción o uso excesivo de las TIC.		X			X	X
Objetivo 4: Promover campañas de sensibilización respecto al uso de las TIC orientadas a la población infantil y adolescente.	X	X				X
Objetivo 5: Promover la difusión de información y sensibilización sobre los problemas asociados a las TIC entre las familias, así como fomentar las buenas prácticas de crianza respecto a las TIC.			X			X

V. PARTICIPACIÓN, REDES SOCIALES Y NUEVAS TECNOLOGÍAS

EJE DE ACTUACIÓN: V.4 Proceso de digitalización y brecha digital.	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
Objetivo 1: Promoción de más opciones formativas en el ámbito de las nuevas tecnologías, tanto para la población infantil como adolescente (Informática, robótica, diseño...).	X	X		X	X	X
Objetivo 2: Promover el uso de libros en formato electrónico.	X	X		X	X	X
Objetivo 3: Implementar medidas de apoyo para alumnos con problemas de acceso a las TIC, tanto en términos de hardware como de conexión a la red.	X	X		X	X	X
Objetivo 4: Fomentar soluciones mediadas por las nuevas tecnologías en el desarrollo de políticas desde otros ámbitos del ayuntamiento, desarrollando una ciudad más digitalizada.	X	X		X	X	X

Participación, redes sociales y nuevas tecnologías

V. PARTICIPACIÓN, REDES SOCIALES Y NUEVAS TECNOLOGÍAS						
EJE DE ACTUACIÓN: V.5 Mejora de la comunicación	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	<i>Infancia (6-11 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>	<i>Infancia (6-12 años)</i>	<i>Adolescencia (12-16 años)</i>	<i>Adultos</i>
<u>Objetivo 1:</u> Implementar la figura del “representante de la infancia” y/o del Consell de la Infància.	X			X		X
<u>Objetivo 2:</u> Informar sobre los resultados efectivos o los impedimentos encontrados para llevar a cabo las propuestas en caso de llevarse a cabo procesos participativos (Posible función del “representante de la infancia” y/o del Consell de la Infància).	X			X		
<u>Objetivo 3:</u> Reforzar los métodos de difusión de las actividades y servicios que ofrece el ayuntamiento, así como la actividad de las asociaciones del municipio como medio para favorecer el reemplazo generacional del tejido asociativo.	X	X	X			X
<u>Objetivo 4:</u> Reforzar la difusión y promoción del asociacionismo entre la población infanto-juvenil.	X	X				X
<u>Objetivo 5:</u> Desarrollar nuevas estrategias de acercamiento a la población adolescente a través de las Redes Sociales, intentando minimizar el rechazo institucional.		X			X	

V. PARTICIPACIÓN, REDES SOCIALES Y NUEVAS TECNOLOGÍAS						
EJE DE ACTUACIÓN: V.6 Promoción de la participación y el asociacionismo	Población Objetivo			Población que demanda la propuesta		
OBJETIVOS DE ACCIÓN:	Infancia (6-11 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos	Infancia (6-12 años)	Adolescencia (12-16 años)	Adultos
<u>Objetivo 1:</u> Promover la implicación de la población infanto-juvenil en las actividades y necesidades del municipio, así como en los diversos Planes Estratégicos que se diseñen (campañas y acciones de sensibilización en esta materia).	X	X				X
<u>Objetivo 2:</u> Desarrollar un programa de actividades formativas sobre la importancia y aplicación de la participación infanto-juvenil en los diferentes ámbitos municipales (educación, urbanismo, juventud, infancia, etc.).			X			X
<u>Objetivo 3:</u> Organizar y ejecutar Presupuestos Participativos Infanto-Juveniles que vayan dirigidos explícitamente al público infantil y adolescente.	X	X		X		
<u>Objetivo 4:</u> Promover la cooperación entre las asociaciones del municipio, la comunidad educativa y la administración pública para desarrollar proyectos conjuntos de participación	X	X	X			X
<u>Objetivo 5:</u> Reforzar la disponibilidad de espacios de interacción y actividades de carácter participativo atendiendo a los distintos grupos de edad y niveles educativos.	X	X		X	X	X
<u>Objetivos 6:</u> Reforzar el apoyo dado a las asociaciones promovidas desde la población infanto-juvenil		X	X			X

CUADRO-RESUMEN DE LAS LÍNEAS ESTRATÉGICAS Y LOS EJES DE ACTUACIÓN

ESCUELA, EDUCACIÓN Y CULTURA	I.1 Formación, concienciación, orientación y enseñanza	<p>Objetivo 1: Promover la formación y la capacitación de “mentes” infantiles innovadoras.</p> <p>Objetivo 2: Implementar píldoras formativas complementarias para sensibilizar en valores de cohesión, inclusión, igualdad y de desarrollo integral de la infancia y la adolescencia</p> <p>Objetivo 3: Reforzar la formación complementaria de los profesionales docentes de los diferentes centros educativos del municipio</p> <p>Objetivo 4: Promover que las ratios por aula en los diferentes centros de enseñanza atiendan a criterios de calidad formativa.</p>
	I.2 Redes y colaboración entre agentes sociales e institucionales del sector educativo	<p>Objetivo 1: Fomentar las redes de colaboración social, institucional y educativa.</p> <p>Objetivo 2: Incentivar actividades al aire libre en espacios públicos del municipio en horario lectivo</p>
	I.3 Socialización, cohesión, solidaridad y tolerancia en el ámbito educativo.	<p>Objetivo 1: Habilitar, promover y reforzar recursos, servicios y actividades que mejore el buen clima de convivencia entre el alumnado.</p> <p>Objetivo 2: Facilitar el acceso a las actividades extraescolares a todas las familias con independencia de su situación socioeconómica.</p> <p>Objetivo 3: Adaptar los juegos y las actividades de tiempo libre de los centros de enseñanza al interés de los diferentes grupos de edad que conviven en un mismo centro.</p> <p>Objetivo 4: Promover iniciativas que garanticen las buenas relaciones entre alumnado y profesorado.</p> <p>Objetivo 5: Promover la aplicación de ayudas económicas a familias para servicios de comedor, transporte, libros.</p> <p>Objetivo 6: Realizar campañas de sensibilización en coordinación con todos los centros educativos del municipio.</p>
	I.4 Infraestructuras, equipamientos y servicios en los centros de enseñanza	<p>Objetivo 1: Renovar mobiliario y equipamientos en estado de degradación y mal estado de los diferentes centros educativos.</p> <p>Objetivo 2: Instalar zonas de aparcamiento para bicicletas en los diferentes centros educativos de enseñanza primaria y secundaria.</p> <p>Objetivo 3: Eliminar barreras arquitectónicas y habilitar la accesibilidad en todos los centros educativos del municipio</p>
	I.5 La participación infanto-juvenil en contextos socio-educativos	<p>Objetivo 1: Promover la creación de espacios participativos y deliberativos en el ámbito educativo para mejorar y optimizar recursos de forma colaborativa</p> <p>Objetivo 2: Programar nuevas actividades formativas a partir de la consulta a la infancia y la adolescencia.</p> <p>Objetivo 3: Elaborar una consulta ciudadana específica sobre la necesidad de incluir nuevas ofertas formativas de FP y Bachillerato.</p>

ESCUELA, EDUCACIÓN Y CULTURA	I.6 Las escuelas de música como espacio cultural preferente	Objetivo 1: Fomentar de la educación artística (música, canto, baile) Objetivo 2: Mejorar de las instalaciones de las escuelas de música.
	I.7 Ampliación, diversificación y fomento de la oferta cultural infanto-juvenil	Objetivo 1: Aumentar y diversificar el número de actividades culturales dirigidas a la infancia y adolescencia. Objetivo 2: Fomentar la cultura en general y despertar el interés por la misma en la infancia y la adolescencia. Objetivo 3: Acercar la oferta y actividades culturales dirigidas a la infancia y adolescencia a los barrios. Objetivo 4: Facilitar y promover el acceso a la oferta cultural y la participación en actividades culturales de niños, niñas y adolescentes que provienen de familias con escasos recursos económicos.
	I.8 Instalaciones, espacios culturales y de entretenimiento dirigidos a la infancia y la adolescencia.	Objetivo 1: Ampliar el número de bibliotecas y mejorar las instalaciones de las ya existentes (iluminación, renovación de contenidos...) Objetivo 2: Innovar en la creación de museos de interés común y acceso económico para la infancia, adolescencia y los adultos, para visitar en familia o con amigos. Objetivo 3: Realizar salidas escolares y visitas guiadas a lugares de interés cultural (museos, arquitectura local, etc.) Objetivo 4: Llevar a cabo exposiciones juveniles de arte urbano, participativo e interactivo.
	I.9 Atención específica a la oferta cultural dirigida a la infancia y a la adolescencia y la diversidad funcional	Objetivo 1: Eliminar cualquier barrera arquitectónica que dificulten el acceso a instalaciones culturales. Objetivo 2: Fomentar y crear actividades culturales (teatro, exposiciones, etc.) adaptadas a la diversidad funcional.

II.1 Convivencia, conciliación y escuela	<p>Objetivo 1: Reducir la carga de deberes para garantizar la disposición de tiempo libre.</p> <p>Objetivo 2: Respetar y hacer respetar los tiempos para estar en familia</p> <p>Objetivo 3: Mejorar la organización de la agenda de exámenes para garantizar tiempo suficiente para un buen estudio de materias.</p> <p>Objetivo 4: Respetar y promover el respeto por la voluntad de hacer o no hacer actividades</p>
II.2 Descanso y vacaciones	<p>Objetivo 1: Favorecer fines de semana de tres días para poder descansar.</p> <p>Objetivo 2: Implementar más tiempos de descanso y desconexión entre clase.</p> <p>Objetivo 3: Mejorar la distribución de la carga lectiva durante el curso, evitando la concentración en el periodo previo a las vacaciones de verano.</p>
II.3 Salud mental	<p>Objetivo 1: Contribuir de forma activa a la reducción de sensación de estrés derivada del estilo de vida que genera el sistema educativo y la ocupación constante.</p> <p>Objetivo 2: Promover tiempos para el descanso, la desconexión y el tiempo libre.</p> <p>Objetivo 3: Promover más actividad física para la liberación del estrés.</p> <p>Objetivo 4: Prestar atención a las adicciones en población infantil y adolescente, especialmente las vinculadas a las TIC y a los juegos de apuesta.</p> <p>Objetivo 5: Aumentar el control sobre las casas de apuesta y el cumplimiento de la ley respecto a la edad de juego.</p> <p>Objetivo 6: Crear una aplicación que apague el móvil tras un determinado tiempo de actividad.</p> <p>Objetivo 7: Promover la atención psicológica para adolescentes.</p>
II.4 Observatorio sociológico de usos del tiempo	<p>Objetivo 1: Habilitar un observatorio sociológico de usos del tiempo para identificar y diagnosticar problemas relacionados con la experiencia y vivencia del tiempo de la población de Ontinyent.</p>

III.1 Actividades a favor de la cohesión intrafamiliar	<p>Objetivo 1: Promover actividades que sean de interés para las familias y sus hijos e hijas</p> <p>Objetivo 2: Programar acciones de orientación familiar que favorezcan las buenas relaciones en los entornos familiares</p> <p>Objetivo 3: Impulsar procesos de concienciación sobre la importancia del tiempo libre en contextos familiares</p> <p>Objetivo 4: Fomentar el rol protagonista de los niños y niñas en el ambiente familiar.</p>
III.2 Los espacios naturales como garantía de ocio saludable en familia	<p>Objetivo 1: Garantizar el mantenimiento de los espacios naturales en los que se reúnen las familias de Ontinyent</p> <p>Objetivo 2: Promover la existencia de nuevos espacios en el entorno paisajístico del municipio para la pernoctación (modalidad camping)</p> <p>Objetivo 3: Habilitar espacios de encuentro familiar en zonas urbanas próximas al río</p>
III.3 La necesidad de rehabilitar espacios abandonados para el uso y disfrute de la infancia	<p>Objetivo 1: Rehabilitar edificios y zonas abandonadas y adaptarlas al interés de la infancia</p> <p>Objetivo 2: Desarrollar un proceso participativo infantil con el objeto de que la infancia realice propuestas para rehabilitar y dotar de nuevos usos los espacios abandonados.</p> <p>Objetivo 3: Crear un mapeo de espacios abandonados y recursos infrautilizados en el contexto municipal de Ontinyent.</p>
III.4 El uso y disfrute de instalaciones deportivas desde el respeto, la tolerancia y la buena convivencia	<p>Objetivo 1: Promover campañas de concienciación a favor de un uso responsable de las instalaciones deportivas, favoreciendo el respeto y la tolerancia entre los usuarios de estas.</p> <p>Objetivo 2: Identificar situaciones y experiencias conflictivas por el uso de una misma instalación deportiva y ofrecer figuras mediadoras para la resolución del conflicto.</p> <p>Objetivo 3: Incentivar la creación de programas intergeneracionales (entre distintos grupos de infancia y adolescencia) de mediación, respeto y tolerancia en los espacios comunes.</p>
III.5 La programación de actividades lúdicas y de ocio pensadas por y para el público infantil (cines, etc.)	<p>Objetivo 1: Promover la consolidación de una programación de cine adaptada al interés de la infancia y que permanezca durante todo el año.</p> <p>Objetivo 2: Organizar actividades lúdicas dirigidas al público infantil con una periodicidad permanente y regular.</p> <p>Objetivo 3: Desarrollar una batería de consultas periódicas dirigidas al público infantil con el fin de valorar, evaluar y proponer en materia de ocio infantil.</p> <p>Objetivo 4: Garantizar una difusión efectiva de las actividades lúdicas infantiles para que lleguen a todas las familias del municipio.</p>
III.6 “Refugios del juego”. Zonas con equipamientos y complementos de juego dirigido al público infantil	<p>Objetivo 1: Habilitar espacios de ocio para el público infantil equipándolos de juegos y accesorios atractivos para los distintos grupos de edad.</p> <p>Objetivo 2: Garantizar la disponibilidad y el acondicionamiento de espacios públicos para el juego durante la época estival.</p> <p>Objetivo 3: Dinamizar los “Refugios del juego” con actividades dirigidas para los diferentes grupos de edad infantil.</p>

III.7 La ampliación de alternativas de ocio nocturno dirigido a la población adolescente

Objetivo 1: Incentivar la creación de nuevos locales de ocio nocturno adaptados al público adolescente.
 Objetivo 2: Rehabilitar y acondicionar algunos locales abandonados para el uso lúdico-festivo de los adolescentes.
 Objetivo 3: Promover que los locales de ocio existentes se dirijan al público adolescente durante una determinada franja horaria.
 Objetivo 4: Garantizar la seguridad en las zonas de ocio nocturno dirigido a adolescentes, haciendo hincapié en los posibles casos de acoso y/o violencia de género.

III.8 Los juegos de apuesta como una amenaza desde edades tempranas

Objetivo 1: Diseñar e implementar un Plan Integral contra la prevención y erradicación de las adicciones a los juegos de azar entre el público juvenil.
 Objetivo 2: Promover campañas de sensibilización para advertir en las edades tempranas del peligro de los juegos de azar.
 Objetivo 3: Coordinar cursos y acciones específicas dirigidas a las familias para que identifiquen y prevengan los casos de adicción a las apuestas deportivas.

III.9 Espacios de encuentro y socialización para adolescentes y jóvenes: un asunto pendiente

Objetivo 1: Habilitar locales públicos con recursos materiales adaptado a sus intereses.
 Objetivo 2: Programar actividades de encuentro de la población adolescente en las que se fomente la inclusión social y la perspectiva de género.
 Objetivo 3: Ofrecer a los grupos de adolescentes una red de locales y/o espacios públicos en los que poder reunirse semanalmente.

IV.1 Las bicicletas como medio de juego y movilidad en la infancia

- Objetivo 1: Adaptar y facilitar más espacios para el uso y disfrute de bicicletas, patines, etc.
 Objetivo 2: Crear o incrementar los aparcamientos para bicicletas en lugares frecuentados por la infancia, como parques o colegios.
 Objetivo 3: Incorporar al servicio de Ontibici algunas bicicletas eléctricas de alquiler adaptadas a los niños y niñas.
 Objetivo 4: Desarrollar un proyecto de ampliación, acondicionamiento y mejora del carril bici.
 Objetivo 5: Ampliar los puntos de Ontibici en aquellos lugares del municipio en los que no hay

IV.2 Planificación de los parques urbanos desde la visión de la infancia

- Objetivo 1: Acondicionar el equipamiento de los parques a edades más avanzadas (8-10años).
 Objetivo 2: Adaptar los parques por grupos de edad, dirigiendo algunos al uso y disfrute de los adolescentes y otros al uso y disfrute de la infancia.
 Objetivo 3: Dejar un espacio de juego con arenal que sea reducido y adaptado para el juego de “los más peques”, y que en el resto del parque se reemplace por una zona acolchada para que no se hagan daño en caso de caídas.
 Objetivo 4: Adaptar algunos parques del pueblo, con el objetivo de que sean accesibles y adaptables a los niños y niñas con movilidad reducida.
 Objetivo 5: Habilitar baños públicos junto a los parques.
 Objetivo 6: Garantizar que las fuentes de agua de los parques tengan dosificadores, y así mejorar el sabor y la calidad del agua.
 Objetivo 7: Ampliar las medidas de control y prevención para evitar la elevada suciedad de los parques.
 Objetivo 8: Rehabilitar y acondicionar algunas zonas deportivas de los parques que están deterioradas y que requieren una mejora.

IV.3 La disposición del espacio urbano adaptado al interés de la infancia

- Objetivo 1: Sustituir algunos aparcamientos por zonas libres de vehículos a motor y adaptadas al juego de los niños y niñas (sustituir esos aparcamientos por otras zonas como garajes o parkings públicos).
 Objetivo 2: Fomentar el cambio en los hábitos de movilidad de la gente, utilizando cada vez menos el coche y promoviendo la movilidad andando o con la bicicleta.
 Objetivo 3: Mejorar la señalización para los vehículos a motor en zonas de paso, uso y juego de niños y niñas.
 Objetivo 4: Instalar escaleras mecánicas en la zona del Barranquet que faciliten la accesibilidad de las personas con movilidad reducida.
 Objetivo 5: Eliminar todos los baches que hay por las carreteras de la ciudad, y acondicionar el asfaltado.

IV.4 La sostenibilidad, la limpieza y la conciencia ecológica en la etapa infantil

- Objetivo 1: Fomentar el ahorro energético como un asunto prioritario en los diferentes espacios y centros que frecuentan los niños, niñas y adolescentes.
 Objetivo 2: Ampliar los puntos de carga de vehículos eléctricos distribuidos por todo el municipio, y que no sólo se ubique en una zona determinada.
 Objetivo 3: Aumentar la plantación de árboles por todo el pueblo, y que se escenifique un entorno urbano más natural.
 Objetivo 4: Reforzar y mantener las campañas de sensibilización hacia el medio ambiente que son dirigidas a niños, niñas y adolescentes, y sus familias.

V.1 Formación orientada a las TIC

Objetivo 1: Promover talleres de formación y orientación para equipos docentes y familias.

Objetivo 2: Implementar cursos y talleres de capacitación en el uso de las TIC, con el fin de facilitar el desarrollo de habilidades y aptitudes prácticas.

Objetivo 1: Reforzar la red pública de WIFI.

V.2 Medios públicos en el ámbito de las TIC

Objetivo 2: Promover formas de ocio digital grupal de forma presencial, mejorando los espacios disponibles o creando nuevos espacios (Ej. Ludoteca, Sala de tecnología).

Objetivo 3: Reforzar equipamientos y espacios para un uso productivo y colaborativo de las TIC (Ej. Biblioteca, Sala de tecnología).

Objetivo 4: Reforzar el acceso a los recursos TIC en los centros educativos.

Objetivo 1: Mejorar la difusión de los medios de atención disponibles, tanto entre la población adolescente como entre las familias.

V.3 Sensibilización y atención a las “adicciones digitales” en la infancia la adolescencia

Objetivo 2: Reforzar los medios para proporcionar información y ayuda en casos de adolescentes con problemas de adicción, usos patológicos o problemas de adaptación respecto a las TIC.

Objetivo 3: Implementar medidas orientadas a ayudar a adolescentes con problemas de adicción o uso excesivo de las TIC.

Objetivo 4: Promover campañas de sensibilización respecto al uso de las TIC orientadas a la población infantil y adolescente.

Objetivo 5: Promover la difusión de información y sensibilización sobre los problemas asociados a las TIC entre las familias, así como fomentar las buenas prácticas de crianza respecto a las TIC.

Objetivo 1: Promoción de más opciones formativas en el ámbito de las nuevas tecnologías, tanto para la población infantil como adolescente (Informática, robótica, diseño...).

Objetivo 2: Promover el uso de libros en formato electrónico.

V.4 Proceso de digitalización y brecha digital.

Objetivo 3: Implementar medidas de apoyo para alumnos con problemas de acceso a las TIC, tanto en términos de hardware como de conexión a la red.

Objetivo 4: Fomentar soluciones mediadas por las nuevas tecnologías en el desarrollo de políticas desde otros ámbitos del ayuntamiento, desarrollando una ciudad más digitalizada.

V.5 Mejora de la comunicación

Objetivo 1: Implementar la figura del “representante de la infancia” y/o del Consell de la Infància.

Objetivo 2: Informar sobre los resultados efectivos o los impedimentos encontrados para llevar a cabo las propuestas en caso de llevarse a cabo procesos participativos (Posible función del “representante de la infancia” y/o del Consell de la Infància).

Objetivo 3: Reforzar los métodos de difusión de las actividades y servicios que ofrece el ayuntamiento, así como la actividad de las asociaciones del municipio como medio para favorecer el reemplazo generacional del tejido asociativo.

Objetivo 4: Reforzar la difusión y promoción del asociacionismo entre la población infanto-juvenil.

Objetivo 5: Desarrollar nuevas estrategias de acercamiento a la población adolescente a través de las Redes Sociales, intentando minimizar el rechazo institucional.

V.6 Participación y asociacionismo

Objetivo 1: Promover la implicación de la población infanto-juvenil en las actividades y necesidades del municipio, así como en los diversos Planes Estratégicos que se diseñen (campañas y acciones de sensibilización en esta materia).

Objetivo 2: Desarrollar un programa de actividades formativas sobre la importancia y aplicación de la participación infanto-juvenil en los diferentes ámbitos municipales (educación, urbanismo, juventud, infancia, etc.).

Objetivo 3: Organizar y ejecutar Presupuestos Participativos Infanto-Juveniles que vayan dirigidos explícitamente al público infantil y adolescente.

Objetivo 4: Promover la cooperación entre las asociaciones del municipio, la comunidad educativa y la administración pública para desarrollar proyectos conjuntos de participación

Objetivo 5: Reforzar la disponibilidad de espacios de interacción y actividades de carácter participativo atendiendo a los distintos grupos de edad y niveles educativos.

Objetivos 6: Reforzar el apoyo dado a las asociaciones promovidas desde la población infanto-juvenil

COMISIÓN DE SEGUIMIENTO DEL I-PIAO: EL GRUPO MOTOR

¿Qué es el Comité de seguimiento del I PIAO?

Se trata de un grupo de trabajo voluntario cuyos objetivos consisten en funcionar como apoyo y control para impulsar el proceso participativo durante la elaboración del Plan, así como para dar continuidad al proyecto mediante el seguimiento y evaluación del mismo una vez haya sido realizado.

El objetivo del comité es que la ciudadanía se mantenga activa y observadora sobre las cuestiones derivadas de este proyecto, actuando durante el mismo como “Grupo Motor” y constituyéndose definitivamente como “Comité de Seguimiento” tras la finalización del Plan.

¿Quién compone el Comité de seguimiento del I PIAO?

Lo forman personas a título individual con interés y motivación en la infancia y adolescencia de Ontinyent y que se comprometen a realizar un trabajo voluntario para la comunidad.

Se promoverá que haya personas de todos los sectores de la población vinculados a la infancia y adolescencia de Ontinyent.

Es un grupo siempre abierto a nuevas incorporaciones.

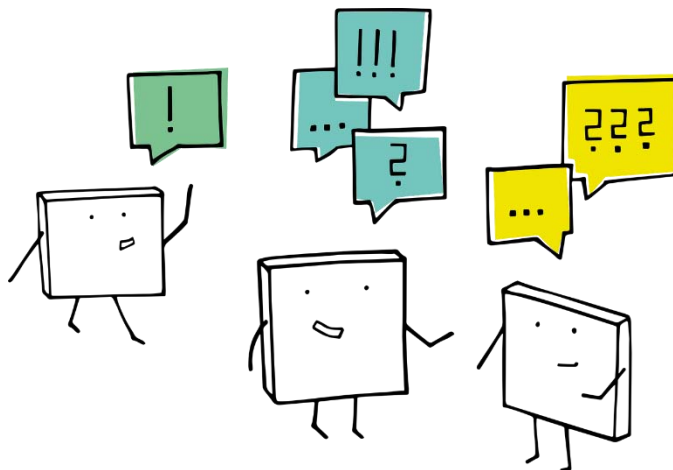
Actualmente está compuesto por nueve personas.

Funciones

Inicialmente el comité se constituye como “Grupo motor” o impulsor del Plan. Los miembros de dicho grupo motor pueden realizar las siguientes funciones a título individual:

- **DIFUSIÓN:** Contribuir a la difusión del proyecto, ya sea buscando y ofreciendo contactos de personas interesadas o difundiendo la Encuesta de Necesidades de la Infancia y la Adolescencia de Ontinyent.
- **COLABORACIÓN:** Colaborar junto al equipo investigador en la ejecución y formación de los talleres.
- **SEGUIMIENTO Y EVALUACIÓN:** Apoyar la constitución del Comité de seguimiento y seguir el desarrollo del proceso participativo para facilitar la continuidad del mismo y apoyar el proceso de evaluación.

Colectivamente el grupo motor ha de cumplir la función de organizarse y estructurarse para conformarse de forma efectiva como “Comité de seguimiento” una vez se finalice el proceso participativo.

Algunas bases del Comité de Seguimiento

¿Por qué es importante un Plan de Infancia y Adolescencia en Ontinyent?

¿Cuáles son las cosas positivas que tiene Ontinyent para la Infancia y la Adolescencia?

¿Qué cosas es necesario hacer para mejorar la situación de la Infancia y la Adolescencia en Ontinyent?

Y ahora, ¿qué...?

¿Qué funciones tendrá el Comité de Seguimiento tras la elaboración y aprobación del I-PIAO?

- Velar por la continuidad del Comité de Seguimiento del I PIAO y por la implementación del I Plan de Infancia y Adolescencia de Ontinyent.
- Recibir información técnica municipal periódica en los plazos establecidos sobre la implementación del Plan de Infancia y Adolescencia de Ontinyent.
- Informar periódicamente a los órganos de participación sobre el estado de ejecución del Plan de Infancia y Adolescencia de Ontinyent.
- El Comité de Seguimiento del I PIAO se organizara de forma autónoma para el desarrollo de sus funciones y contará en todo momento con el apoyo del equipo técnico municipal.

¿De qué recursos debe disponer el Comité de Seguimiento del I PIAO?

El Ayuntamiento de Ontinyent tratará de poner a disposición del Comité de seguimiento los recursos técnicos y el asesoramiento metodológico necesario. Asimismo, facilitará espacios físicos necesarios para las diferentes reuniones, asambleas, etc. que deban de llevarse a cabo. Proporcionará la infraestructura material y los medios tecnológicos necesarios para desarrollar sus funciones (dinamización, facilitación, difusión, información, seguimiento...).

¿Qué roles se pueden desempeñar en el Comité de Seguimiento del PIAO?

- Agente de participación recibiendo formación e impulsando la participación
- Realizando el seguimiento y evaluación del proceso
- Agente de intermediación entre equipo técnico UA, centros educativos, asociativos, etc.

¿De qué forma se puede formar parte del Comité de Seguimiento del PIAO?

Cualquier ciudadano y ciudadana puede formar parte del Comité de Seguimiento inscribiéndose en [este formulario](#)

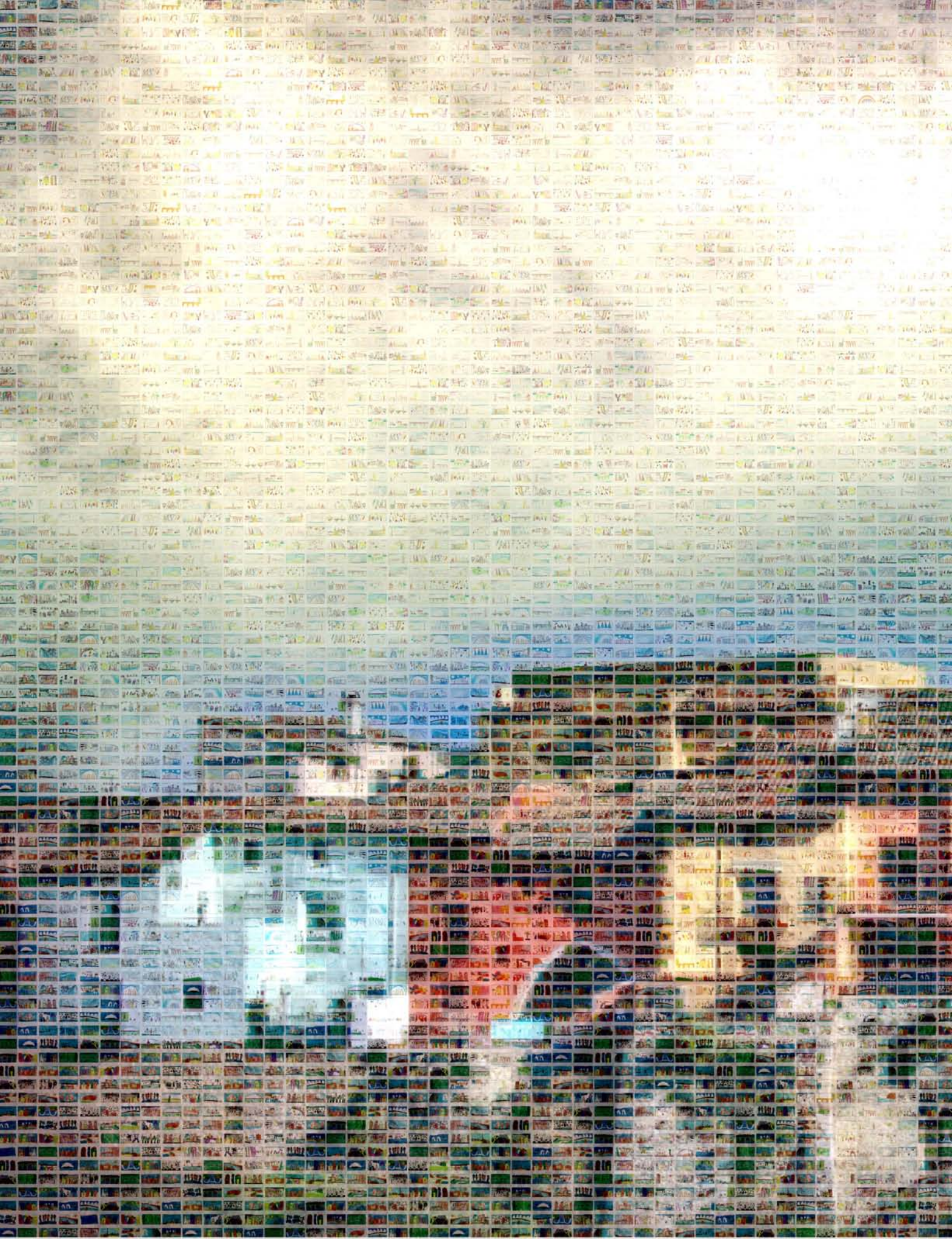

BIBLIOGRAFÍA

- Beriain, J. (2008). *Aceleración y tiranía del presente. La metamorfosis en las estructuras temporales de la modernidad*. Barcelona: Anthropos.
- Bursón, JMS. (2008). La infancia en la sociedad del conocimiento. *Revista Iberoamericana de Ciencia, Tecnología y Sociedad-CTS*, 4(11), 23-43.
- Castells, M. (2004). *La era de la información: economía, sociedad y cultura* (Vol. 1). Siglo XXI.
- Cope, M. (2009). Challenging adult perspectives on children's geographies through participatory research methods: Insights from a service-learning course. *Journal of Geography in Higher Education*. 33(1), 33-50.
- Declaración de Friburgo (2007). Los Derechos Culturales. Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura y Observatorio de la Diversidad y los Derechos Culturales. Recuperado en: https://culturalrights.net/descargas/drets_culturals239.pdf
- de-Gracia-Soriano, Pablo (2021). *Sociedad y tiempo. Intensidades temporales (alter)modernas* [Tesis de doctorado no publicada]. Madrid: Universidad Complutense de Madrid
- Drucker, PF. (2013). *La sociedad poscapitalista*. Sudamericana.
- Fernández, NG., Moreno, MLR., & Guerra, JR. (2020). Brecha digital en tiempo del COVID-19. *Hekademos: revista educativa digital*, (28), 76-85.
- Krüger, K. (2006). El concepto de sociedad del conocimiento. *Revista bibliográfica de geografía y ciencias sociales*, 11(683), 1-14.
- Lister, R. (2007). Inclusive citizenship: Realizing the Potential. *Citizenship Studies*, 11(1), 49-61. <https://doi.org/10.1080/13621020601099856>
- López, AG., Arnau, AG., de-Rivera, J., y Catalán, CD. (2019). Jóvenes en la encrucijada digital: Itinerarios de socialización y desigualdad en los entornos digitales. Ediciones Morata.
- Nistal, T. A. (2008). IAP, redes y mapas sociales: desde la investigación a la intervención social. *Portularia: Revista de Trabajo Social*, (8), 131-151.
- Organización de las Naciones Unidas. (1948). Declaración Universal de los Derechos Humanos, United Nations. Recuperado en: <https://www.un.org/es/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- Puente Burgos, C. A., Peñaloza Quintero, R. E., & de-Gracia-Soriano, P. (2019). Exploring the (re)construction of healthy destinations in the Mediterranean. En A. Jiménez Delgado, & J. Lloret Mauri (Edits.), *Health, Wellbeing and Sustainability in the Mediterranean City* (págs. 50-63). Routledge, Taylor & Francis. doi: 10.4324/9780429401572-6
- Ragnedda, M. (2017). *The third digital divide: A Weberian approach to digital inequalities*. Routledge.
- Ragnedda, M., y Ruiu, ML. (2020). *Digital capital: A Bourdieusian perspective on the digital divide*. Emerald Group Publishing.
- Ramos Torre, R. (2014). Atemporalización y presentificación del mundo social en la sociología contemporánea. *Política y Sociedad*, 51(1), 147-176.
- Scheerder, A., Van Deursen, A., y Van Dijk, J. (2017). Determinants of Internet skills, uses and outcomes. A systematic review of the second-and third-level digital divide. *Telematics and informatics*, 34(8), 1607-1624.
- Sen, A. (2000). Social exclusion: concept, application and scrutiny. *Social Development Paper*, nº 1.
- Subirats, J. (Dir.). (2004). *Pobreza y exclusión social. Un análisis de la realidad española y europea*. Fundación la Caixa.
- Subirats, J. (2005). Análisis de los factores de exclusión social. *Fundación BBVA*, documento de trabajo n. 4.
- Subirats, J. y Gomà, R. (Dir.) (2003). *Un paso más hacia la inclusión social. Generación de conocimiento, políticas y prácticas para la inclusión social*. Plataforma de ONGs-IGOP de Acción Social.
- UNICEF (1989). *Convención sobre los Derechos del Niño*. Nueva York: Naciones Unidas. Recuperado en: https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/ConvencionsobrelosDerechosdelNino_0.pdf
- Vostal, F. (2015). Academic life in the fast lane: The experience of time and speed in British academia. *Time & Society*, 24(1), 71-95.
- Wilson, K., Coen, SE., Piaskoski, A., & Gilliland, JA. (2019). Children's perspectives on neighbourhood barriers and enablers to active school travel: A participatory mapping study. *The Canadian Geographer*, 63(1), 112-128. <https://doi.org/10.1111/cag.12488>

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales
Departament de Sociologia I

**Ajuntament
Ontinyent**